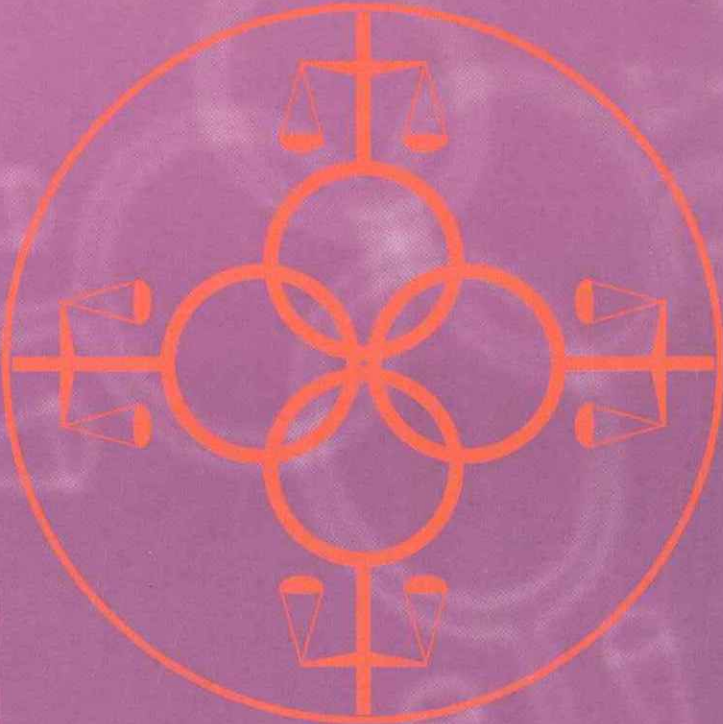

TÜBAKKOM

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONLARI AĞI

Kuruluş 20 Mart 1999
III. Kitap 14.04.2001 - 11.05.2002

Yayıma Hazırlayan:
Av. Ayşen Erdoğan

Türkiye Barolar Birliği
Ankara, 2002

TÜBAKKOM

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonları Ağı

Kuruluş 20 Mart 1999

3. Kitap

14.04.2001 - 11.05.2002

Yayıma Hazırlayan
Av. Ayşen Erdoğan

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
Ankara 2002

TÜBAKKOM
Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu
14 Nisan 2001 - 11 Mayıs 2002 Dönemi
3. Kitap

Türkiye Barolar Birliği Yayını
© Mayıs 2002, İzmir

Basıma hazırlık:
Egetan Bas. Yay. Ltd. Şti.
Tel: 0232 421 08 96

Baskı:
Uşşak Matbaacılık Ltd. Şti.
Tel: 0232 464 99 67

Cilt:
Oğuzhan Ciltevi
Tel: 0232 449 60 81

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
Karanfil Sokak No: 5/62 06650
Kızılay/Ankara
Tel: 425 30 11 - 425 36 19 - 418 13 46
Faks: 418 78 57
www.barobirlik.org.tr
e-mail: admin@barobirlik.org.tr

346.0134
7929
2002
000060

TÜBAKKOM

**14 Nisan 2001 - 11 Mayıs 2002 Dönemi
Yürütme Kurulu**

Av. Aşen Akçal (*Adana Barosu*)

Av. Tülay Çelikyürek (*Ankara Barosu*)

Av. Saime Ekşi (*Zonguldak Barosu*)

Av. Aşen Erdoğan (*İzmir Barosu,
3. Dönem Yürütme Kurulu Başkanı*)

Av. Remziye Tanrıkulu (*Diyarbakır Barosu*)

Av. Emine Tutulmaz (*Denizli Barosu*)

Av. Aydeniz Alisbah Tuskan (*İstanbul Barosu*)

**Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu'nun
Örgütlü Olduğu Barolar**

Ankara Barosu

Diyarbakır Barosu

Zonguldak Barosu

İstanbul Barosu

Denizli Barosu

Adana Barosu

İç Anadolu Bölgesi

Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Doğu Anadolu Bölgesi

Karadeniz Bölgesi

Marmara Bölgesi

Ege Bölgesi

Akdeniz Bölgesi

Temsilcilikleri olarak, bu bölgelerdeki illerle koordinasyonu sağlamaktadır.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
Sunuş	11
Kaybımız	15
Genel Üye ve Yürütme Kurulu Toplantıları	17
1. TÜBAKKOM Genel Üye Toplantısı 14.4.2001 Diyarbakır	17
A. Program	19
B. Toplantı Tutanakları	20
C. Sonuç Bildirisi	33
2. TÜBAKKOM Genel Üye Toplantısı 14.7.2001 Bursa	37
A. Program	39
B. Toplantı Tutanakları	40
C. Sonuç Bildirisi	74
3. TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Toplantısı 24.11.2001 İstanbul	77
A. Program	79
B. Sonuç Bildirisi	80
4. TÜBAKKOM Genel Üye ve Yeni Medeni Kanunu Tanıtım Toplantısı 2 Şubat 2002 İstanbul	83
A. Program	85
B. Toplantı Tutanakları	86
C. Mal Rejimlerine İlişkin Konuşma Metni	94
D. Sonuç Bildirgesi	103
5. TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Toplantısı 2 Mart 2002 Ankara	107
A. Program	109
B. Toplantı Tutanakları	110
6. TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Topl. 11 Mayıs 2002 Zonguldak	113
Program	115
Yeni Medeni Kanun Tasarısı Yasalaşması Döneminde	
Yapılan Çalışmalar	117
A. İmza Kampanyası için hazırlanan metin	119
B. Bakanlara, Milletvekillerine, Adalet Komisyonu Başkanı ve Üyelerine gönderilen metinler	120
C. Baro Başkanlarımızın yazıları	136
D. Gazete İlanı	139
Yeni Medeni Kanun Tasarısı Yasalaştıktan Sonra	
Yapılan Çalışmalar	141

Yeni Medeni Kanunun Yorumuna İlişkin Ön Çalışma Metinleri146

A. Adana Barosu Kadın Hakları Komisyonu	146
B. Ankara Barosu Kadın Hakları Komisyonu	149
C. İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu	152
D. Denizli Barosu Kadın Hakları Komisyonu	159
E. Zonguldak Barosu Kadın Hakları Komisyonu	168
F. Manisa Barosu Kadın Hakları Komisyonu	169

Aile Mahkemeleri Kurulu, Görev ve Yargılama Usulüne Dair**Kanun Tasarısına İlişkin Görüşler173**

A. TÜBAKKOM'un Görüşü	174
B. İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun Görüşü	178
C. İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun Görüşü	181
D. Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun Görüşü	184
E. Denizli Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun Görüşü	185

Türk Ceza Kanunu 2000 Yılı Tasarısına İlişkin Baroların Kadın Hakları Komisyonlarının Görüşleri187

A. Adana Barosu Kadın Hakları Komisyonu	189
B. Ankara Barosu Kadın Hakları Komisyonu	190
C. Denizli Barosu Kadın Hakları Komisyonu	213
D. Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Komisyonu	215
E. İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu	217
F. İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu	220
G. Karabük Barosu Kadın Hakları Komisyonu	229
H. Manisa Barosu Kadın Hakları Komisyonu	230

Kurumlarla İlişiler233

1. Başbakanlık kadının statüsü ve sorunları genel müdürlüğü ile müşterek yapılan çalışmalar	235
A. Hukuksal Mevzuat, Tasarılar ile ilgili Bildirilen Görüşler	235
- Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği Hakkında Görüşler	235
- Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair . . . Kanun Tasarısı Taslağı Hakkında Görüşler	241
- Fuhuşun Kontrolü ve Fuhuşla Bulaşan Hastalıkların Önlenmesine İlişkin Tüzük Tasarısı Hakkında Görüşler	242
- Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı Taslağı Hk. Görüşler	245
B. 18 Şubat 2002 Tarihli Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nün Düzenlediği Panel	247
- Davet Yazısı	247

- Panel Programı	249
C. Türkiye'de Kadın Politikaları ve Kurumsallaşma Konulu Toplantı	250
- Davet Yazısı	250
- Çağrı Metni	252
- Toplantıya İlişkin Rapor	255
2. Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Vakfı Tarafından Düzenlenen Türkiye'de İnsan Hakları Eğitiminin Bugünü ve geleceği	264
- Çağrı Metni	265
- Toplantıya İlişkin Rapor	265
3. Kadın Sığınakları 4. Kurultayı	269
- Çağrı Metinleri	269
- Toplantıya İlişkin Rapor	272
4. Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Yazısı	274
Faaliyet Raporları	275
A. Adana Barosu Kadın Hakları Komisyonu	277
B. Ankara Barosu Kadın Hakları Komisyonu	279
C. Aydın Barosu Kadın Hakları Komisyonu	285
D. Denizli Barosu Kadın Hakları Komisyonu	290
E. Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Komisyonu	294
F. Edirne Barosu Kadın Hakları Komisyonu	298
G. İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu	299
H. İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu	306
İ. Manisa Barosu Kadın Hakları Komisyonu	311
J. Zonguldak Barosu Kadın Hakları Komisyonu	312
Basın Açıklamaları	313
Basında TÜBAKKOM	325
Sosyal Etkinlikler	333

ÖNSÖZ

Cumhuriyeti kuranlar, Osmanlı İmparatorluğu'nun üyesi bulunduğu bir uygarlıktan bir başka uygarlığa katılma kararı alarak bu uygarlığın kararlarını, sosyal yaşamını ve hukukunu Türk toplumuna getirmek istemişlerdir. Bunun sonucu olarak her alanda yeni ve çağdaş bir devlet yaratmak için sırayla tüm devrimleri gerçekleştirmişlerdir.

Bu devrimlerin en önemlisi, kadın erkek eşitliğine dayanan ve kişileri cinsiyetine göre değil, kişiliğine göre değerlendiren, kadını kafesin arkasından toplumun içine çeken medeni bir yapının heflendiği ve medeni yasa ile şekillenen toplumsal değişimdir.

Tüm iyi niyetli düzenleme ve girişimlere karşın yüzyıllar boyunca şeriata dayalı bir toplumsal düzende yaşamış olan kişiler, kendilerine tanınan ve insanlık tarihinde ağır bedellerle elde edilen hak ve özgürlükleri kabullenememişlerdir. Bu ortamdan yararlanan karşı devrimciler Cumhuriyet ile birlikte gelen yeni ve çağdaş kurumları reddederek onları işlemez hale getirmek istemişlerdir. Bu faaliyette bulunan karşı devrimcilerin içlerinde ne yazık ki ülkemiz kadınlarının bir kısmı da yer almıştır. Devrimin ilk yıllarından itibaren seçme ve seçilme gibi siyasal haklar başta olmak üzere tüm medeni hakların kendisine tanındığı Türk kadının nitelik ve imajına aykırı davranan Cumhuriyet karşıtı, karşı devrim saflarında yer alan bazı kadınlarımızı ve kadın kuruluşlarımızı anlamaya olanak bulunmaktadır.

Cinsiyet farkının "doğallık"tan başka bir fark olmadığını bilen çağdaş Türk kadınının büyük çoğunluğu çağın değerlerine uygun biçimde toplumsal yapının her noktasında kendisinden beklenen devrimsel işlevi yerine getirmiştir. Ne yazık ki küçük bir kesim ken-

disine tanınan tüm çağdaş değerleri reddederek tekrar özgürlüklerinden yoksun, egemen erkek korumasına girmek istemekte ve bunun mücadelesini vermektedir.

İşte, yüzyıllarca taçlı hükümdarların egemenliğinde kalan din kurallarına göre yönetilen çağdaş yurttaş olma bilincine erişmemiş bir toplumun içinden çıkan hukukçuların sorumluluğu, hele hele kadın hukukçuların sorumluluğu çok daha ağırdır. Kişinin inanç dünyasını aydınlatan ve ona moral değerleri sunan din, gelişen ve değişen çağdaş dünya düzeninin, çağdaş toplumsal yapının, çağdaş hukuk düzeninin kaynağı ve dayanağı olamaz. Çözüm, akıl ve bilim dayalı çağdaş laik düzen ve onun getirdiği çağdaş değerlerdir. Bu değerlerin toplumsal dokuya sarıp sarmalaması, yaşama geçmesi ve korunması için hepimize büyük görevler düşmektedir.

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu (TÜBAKKOM) devrimci anlayışı ve aynı anlayışı taşıyan üyelerinin özverileri ile çok yararlı çalışmalar yapmaktadır. Türkiye Barolar Birliği yönetimi olarak her türlü desteği verdiğimiz TÜBAKKOM'un çalışmalarını gösteren kitapçığın sizlere son derece yararlı olacağına inanıyor, toplumumuzun aydınlanması yönünde büyük katkıları olan tüm komisyon üyelerini bu çalışmalarından dolayı kutluyor, başarılar diliyorum.

Saygılarımla.

Türkiye Barolar Birliği
Başkanı
Avukat Özdemir Özok

SUNUŞ

Temel yasalarımızın ağırlıklı olarak gündemde olduğu ve tartışılığı bir dönemi geride bıraktık. Hukuk sistemimizin ayrımcılık taşıyan hükümlerinin değişmesi artık kaçınılmaz oldu.

Herşeyden önce hukuk devleti olarak kabul edilen bir sistemde, yasaların tüm bireyler için eşit uygulanması ve eşit haklar tanınması gereklidir.

Temel hedefi toplumsal yaşamın her alanında kadın erkek eşitliğini sağlamak amacıyla ayrımcılık içeren hükümleri ve uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlamak olan Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme (CEDAW) yıllar önce kabul edilmiş, 15. ve 16. maddelere konulan çekinceler 1999 yılında kaldırılmıştı.

1995 yılında Pekin deklarasyonunu hiçbir çekince konulmadan imzalandı.

Avrupa Birliği'ne üyelik süresince yasalarımızın Kopenhag Kriterlerine uygun hale gelmesi gerekmektedir. Bunlardan biriside kadın erkek eşitliğinin sağlanmasıdır.

Bu perspektifle artık hukuksal mevzuatımızda köklü değişiklikler gerekiyordu.

TÜBAKKOM'un 3. dönem çalışmalarının en önemli bölümlerinden birisi Medeni Kanunumuz ile ilgili değişikliklerdi.

Son bir yıllık süreçte, Medeni Kanun ve Medeni Kanunun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun tasarıları ile ilgili olarak birçok etkinlik yaptık. Ülkemizin birçok ilinde baro odalarında, adliyelerde imza kampanyası düzenledik, TBMM Başkanına, Milletvekillerine, Adalet Komisyonu Başkan ve Üyelerine yazılar gönderdik,

görüşmeler yaptık. Bakış açımızı, eleştirilerimizi, televizyon programlarında, radyo konuşmalarında, basın açıklamalarında anlattık. Panellere, konferanslara katıldık.

Türk Medeni Kanunu ve Medeni Kanunun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli hakkındaki kanunun yeni şekliyle kabul edildi. Ancak yıllardır verilen mücadelelere rağmen beklentileri tam anlamıyla karşılayamadı.

Özellikle Medeni Kanunun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanunun 10. maddesi kanun önünde eşitlik ilkesine aykırıdır. Bu madde ile devam eden evliliklere ikili bir mal rejimi düzenlemesi getirilmiş ve kanun önünde eşitlik ilkesi çiğnenmiştir.

Kanun önünde eşitlik ilkesi bireylerin özgünlüklerini ve farklılıklarını dikkate almadan aynı haklara sahip olmayı gerekli kılar. Yasalar aynı konumdaki kişiler açısından ayırım yaratmaz.

Cinsler arasında eşitlik kavramını sorgularsak, kanun önünde eşit konuma gelmenin bile eşitsizlik sorununu tam anlamıyla çözemediğini anlayabiliriz. Cinslerden birisi yüzyıllar boyunca erkek egemen değerlerin geçerli olduğu sistemde yaşamını sürdürmüş hatta bu değerleri kendisi bile içselleştirmişse, bir anda eşit olduklarını söylemekle eşit olamayacakları çok açıktır. Bu noktada kadınlar lehine düzenlemeler kaçınılmaz olmaktadır.

Eleştirel yaklaşımlarınızı sürdürerek, yeni Medeni Kanun ve Medeni Kanunun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli hakkındaki kanunun tanıtımı çalışmalarına özel bir önem verdik. Türkiye Barolar Birliği ve Başbakanlık Kadının Statüsü Ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile çalışma yapacak birimler oluşturduk. Diğer bir koldan yerel anlamda tanıtım çalışmalarımız, etkinliklerimiz devam etti ve ediyor.

Türk Ceza Kanunu tasarısı ile ilgili araştırma ve görüşlerimiz kipta yer almaktadır. Bu temel kanunumuzla ilgili yapılan ve yapılacak çalışmaların ayrı bir önemi olduğunun bilincindeyiz. Çünkü ülkemizde kadına karşı şiddet çok yaygın ve şiddete uğrayan kadınlar için kurumsal destek çok yetersiz. Birçok yöremizde töreler yasalar ölçüsünde meşruiyete sahip.

Kadına karşı şiddet sadece bireysel boyutta değil. Örneğin gü-

venlik güçleri tarafından gözaltına alınan kadınlara uygulanan cinsel taciz ve tecavüz konusunda çok yakınma ve başvuru var. Şiddetin her boyutunu gündeme getirmenin ve mücadele etmenin gerekli olduğu konusunda hiç birimizin bir kuşkusu olamaz.

TÜBAKKOM'un 3. döneminde amaçlarımızdan birisi de kadın kuruluşları ile kurulan iletişimi yaygınlaştırma. Başta Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü olmak üzere birçok kurumla ortaklaşa çalışmalar yaptık, etkinliklere katıldık. Bu çalışmalara ilişkin yazışmalar, raporlar, araştırmalar, toplantılar, eleştiriler ayrıntılı biçimde kitapta yer almaktadır.

Ayrıca Barolar Kadın Hakları Komisyonu üyeleri arasında bilgi alışverişini güçlendirme amacıyla özel toplantılar yapıldı. Çalışma birimleri oluşturuldu.

Hedeflerimizden birisi de Kadın Hakları Komisyonu kurulmamış barolarda komisyon kurulmasını özendirmek, teşvik etmektir. Bu hedefimiz konusunda da aşama kaydettik. Bu dönemde Manisa, Edirne gibi birçok ilimizin Baroları Kadın Hakları Komisyonu kurmuştur. Henüz komisyon kurulmamış barolarımızla komisyon kurulması için iletişime geçilmiştir.

Önümüzdeki dönemlerde çalışmalarımızın çok daha ileriye götürüleceği inancıyla bir dönemi daha geride bırakıyoruz.

Bu çalışmalarımıza destek veren başta Türkiye Barolar Birliği Başkanı Sayın Özdemir Özok olmak üzere, Baro Başkanlarımıza ve tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

TÜBAKKOM'un 1. Dönem Yürütme Kurulu Başkanı Avukat Nazan Moroğlu'na, 2. Dönem Yürütme Kurulu Başkanı Avukat Şenal Sarıhan'a bilgi ve deneyimlerini paylaşıp, aktardıkları ve iyi bir dayanışma örneği sergiledikleri için ayrıca teşekkür ederim.

Dostluk ve sevgiyle.

Av. Ayşen Erdoğan
TÜBAKKOM Dönem Başkanı

KAYBIMIZ

Kırklareli Barosu Yönetim Kurulu Üyesi ve Kadın Hakları Komisyonu Başkanı Av. Sema Yağdırın'ın Özgeçmişi

Av. Sema Yağdırın 13 Mart 1969 Antalya doğumlu olup 3 yaşında babasının görevi nedeniyle Kırklareli iline yerleşmiş ve o zamandan bu yana Kırklareli'nde oturmaktadır.

İlk ve orta öğrenimini Kırklareli'nde tamamlayıp 1986 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girmiş ve 1990 yılında mezun olmuştur. 1992 yılında Sosyal Sigortalar Kurumu Kırklareli İl Müdürlüğü'nde avukat olarak göreve başlamış, 11.11.2001 tarihine kadar özveriyle çalışmıştır.

Av. Sema Yağdıran Kırklareli Barosu Yönetim Kurulu Üyesi olarak iki dönemdir görev yapmaktaydı. Ayrıca 02.08.1999 tarihinde kurulan Kadın Hakları Komisyonunun kurucu üyesi olup o tarihten bu yana başkanlığını yürütmekte idi. Özellikle Medeni Kanun Tasarısı ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Yasa ile ilgili çeşitli tarihlerde konferanslar ve paneller düzenlemiş, ilçeler dahil olmak üzere 600 Emniyet personeline Ailenin Korunmasına Dair Yasayı üç gün boyunca meslek içi eğitim semineri adı altında anlatmıştır. Ayrıca bu konuda Yerel Radyoda programa katılmış, yerel basında çeşitli tarihlerde yazıları yayınlanmıştır.

Şiddete uğrayıp komisyonumuzdan yardım talep eden kadınlara hukuki yardımda bulunmuş, manevi destek olmuştur. En son Komisyonumuza başvuran mağdur bir kadına gerekli yardımı sağlayıp, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile bağlantıya geçerek kızıyla birlikte sığınma evine yerleştirilmesine yardımcı olmuştur. Hatta mağdurun eşi tarafından buldukları yerin tespit edilmemesi ve kaldıkları yerin gizli tutulması için Kırklareli Sulh Hukuk Mahkemesinden tedbir kararı aldırıştır.

Av. Sema Yağdıran çalışkanlığı, dürüstlüğü ve özverili davranışları nedeniyle meslektaşlarımız arasında ve çalıştığı Sosyal Sigortalara Kurumundaki mesai arkadaşlarınca sevilen ve sayılan biriydi. Bu nedenle vefatı ilimizde ve baromuzda büyük üzüntüye yol açmıştır. Acımız çok büyük olduğundan, kendisinin katılmayı planladığı, Kadın Sığınakları Kurultayına katılamıyoruz.

Kadın Komisyonu bünyesinde bundan sonra yapacağımız çalışmalarda O'nun yapmak istediklerini gerçekleştirmeye çalışacağız.

Anısına saygıyla...

Kırklareli Barosu
Kadın Hakları Komisyonu Başkanı
Av. Sezen Malik

TÜBAKKOM
GENEL ÜYE TOPLANTISI
Diyarbakır 14.04.2001

- A -

**TÜBAKKOM OLAĞAN BÖLGE TOPLANTISI PROGRAMI
(Diyarbakır 14/15 Nisan)**

1. Gün

- 10.00 Baro Başkanının açılış konuşması
10.15 Komisyon Başkanının açılış konuşması
10.30 Bilgilendirme
TÜBAKKOM Yürütme Kurulu adına Şenal Saruhan'ın sunuşu
11.00 Diğer Baro Kadın Komisyonlarının bilgilendirme konuşmaları
12.00 - 13.30 Yemek arası

Öğleden sonra

- 13.30 Medeni Yasa Tasarısının son durumu ve çalışmaların gözden geçirilmesi
14.30 Türk Ceza Yasa Tasarısına ilişkin Yürütme Kurulu Raporu'nun Okunması ve Değerlendirilmesi
15.00 İkinci Dönem Yürütme Kurulu Raporunun sunulması
15.30 Yeni Yürütme Kurulunun Saptanması
16.00 Yeni Dönem için öneriler

2. Gün

Hasankeyf Gezisi

Hareket Saati 08.00 - Dönüş 17.00

Yer: Miroğlu Oteli

- B -

TÜBAKKOM 14.04.2001 Diyarbakır Tutanağı

Yer: Diyarbakır Adliyesi Baro Seminer Salonu

Diyarbakır Baro Başkanı **Av. Mustafa Özer** toplantının açılış konuşmasını yaptı. Açılış konuşmasında TÜBAKKOM toplantısının Diyarbakır'da olmasının memnuniyet verici olduğundan ve kadın avukat dayanışmasının bölge açısından da önemli olduğunu belirtti. Katılımcılara, TÜBAKKOM çalışmalarında başarılar diledi.

Av. Mustafa Özer'in ardından Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Komisyonu Başkanı Av. Meral Danış Bektaş söz alarak konuşma yaptı.

Av. Meral Danış Bektaş konuşmasında; Bölge kadınının en önemli sorunlarından biri, ana dilini konuşamamaları ve eğitim sorunudur. Bu nedenle kadınların özellikle resmi kurumlarla iletişime geçememe sorunu bulunmaktadır. Örneğin, hastanelerde muayene olurken doktorlara dertlerini anlatamadıklarından çoğu zaman sağlıklı bir muayeneden geçmeden geri dönmektedirler. Türkiye'de kadınların genel olarak eğitim düzeyi bölgemizdeki kadından daha iyi durumdadır. Bölgemizde kadınların okuma yazma oranının çok düşük olduğunu ve eğitim düzeyinin erkeklere oranla çok gerilerde olduğunu söylemek mümkündür. Bu durumda kadının kendini ifade etmesinin önünde ciddi bir engel oluşmaktadır. Bu güne kadar bölgede yaşanan çatışma ortamından dolayı kadınlar, kendilerini ifade edememişler, kadın olmalarından kaynaklı sorunlarını asla birincil sorun haline getirememişlerdir. Bugüne kadar yaşanan ağır sorunlar nedeniyle, Medeni Kanun tartışmaları Bölge kadının gündemine girmemiş ve açıkçası biraz lüks kalmıştır. Bölgede halen çok evlilik ve imam nikahıyla evlilik Medeni Yasaya rağmen oldukça yaygındır. Biz üzerinde Mecliste yapılan tartışmalar çok büyük bir önem arz etmekte olup, biz kadın hukukçuların gündemindedir. Söylemek istediğim Bölgemizdeki kadınlar Medeni Kanunun bu-

günkü halini dahi yeterince bilmedikleri ve haklarını kullanamadıkları hususudur.

Bölgede kadınların yaşadığı sorunlardan bir diğeri de gözaltına alınan kadınlara uygulanan cinsel taciz ve tecavüzdür. Gözaltında kadınlar cinsel taciz ve tecavüzü yoğun bir şekilde yaşamakta fakat, bunu çevre ve aile baskısından dolayı dile getirememektedir. Kadınlara yönelik en ağır işkence olarak nitelendirdiğimiz taciz ve tecavüzün sorunlularının da yargılanması için kadınlar artık seslerini biraz daha yükseltmeye başlatmışlardır.

4320 Sayılı yasa ile ilgili ise; bazı noktalara dikkat çekmek istiyorum. Bugüne kadar komisyonumuzu koruma kararı istemiyle müracaat eden kadın olmadı. Bu konuda tespit ettiğimiz temel nedenler ise şöyle: Bölgede mevcut özel durumdan dolayı Resmi Makamlarla ve özellikle güvenlik güçleriyle halk arasında ciddi bir güvensizlik problemi vardır. Kadınlar Karakol aracılığıyla eşlerinden korunmayı kabul etmemektedirler. Yani bir tercih yapmaları gerektiğinde kendilerine yönelik şiddet uygulasa dahi, şikayet ve koruma söz konusu olduğunda eşlerini tercih etmektedirler. Ayrıca 4320 sayılı yasa konusunda kadınların yeterince bilgi sahibi olmadıkları da yaptığımız gözlemler arasındadır.

Av. Şenal Sarıhan: TÜBAKKOM için genel bir değerlendirme yapmak istiyorum. İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun çağrısı üzerine 20 Mart 1999 tarihinde İstanbul'da toplanan Baroların Kadın Komisyonlarının temsilcileri, barolar arasında bir ağ kurulmasına ve henüz Kadın Komisyonu kurulmamış olan Barolarda söz konusu komisyonların kurulmasına karar verdiler. O tarihte sadece dört baroda kadın komisyonu mevcuttu. Barolar Birliği'nin iletişim konusundaki desteği ile 29 Baroda kadın hakları komisyonu kurulmuş olması bu girişimin başarılı olduğunu göstermektedir. Bu ağ daha sonra TÜBAKKOM adı altında TBB bünyesinde kurumsallaşmıştır. TÜBAKKOM'un yedi bölgeyi kapsamı kararlaştırıldı ve ilk yürütmeyi İstanbul Barosu aldı.

Son iki yıldan beri TÜBAKKOM açısından yeni sürece girildi. TÜBAKKOM toplantısı diğer barolarda yapılmaya başladı. Buna bağlı olara ilk toplantımız Karadeniz Bölgesi'nde Karabük'te yapıldı. Son-

raki toplantının İzmir'de yapılması Karabük toplantısında kararlaştırıldı. İzmir'deki toplantıya Diyarbakır Kadın Hukuku Komisyonu mazzereti olduğu için katılmadı. Toplantıya Van ve Batman Barolarından avukat arkadaşlarımız da katıldı. İzmir toplantısında, sonraki bölge toplantısının Bursa'nın talip olmasına rağmen Diyarbakır'da yapılmasını istedik.

Niçin böyle bir birlikteliğe ihtiyaç duyuldu? Birincisi kadın dayanışmasını sağlamak için. İkincisi de ben 68 kuşağından geliyorum. Biz insan haklarını bir ırk ve cinsiyeti olmayan 'insan'ın hakları olarak kabul ediyorduk, kadının hakları diye bir ayrımı doğru bulmuyorduk. Fakat sonra kadın hukuku konusunda bu işin asil sahibinin kadın avukatlar olduğunu kabul etmekteyiz.

Tecavüze uğrayanın mağduriyeti, hak arama yollarının kullanılması ve şiddete uğrayan kadınların önünde hukuksal sorunları ortadan kaldırmak, eksiklikleri tamamlamak amacıyla çalışmalar başlattık.

TÜBAKKOM bir güç birliğidir ve biz Diyarbakır'da daha da güçleneceğimizi düşünmekteyiz.

Toplantıya katılan konuklar kendilerini tanıttılar. Daha sonra toplantı gündemi okundu ve gündeme ilişkin öneriler alındı.

Av. Şenal Sarıhan'ın konuşmasından sonra Oturum Başkanı Av. Remziye Efe toplantı gündemini okudu ve katılımcıların gündeme eklenmesi ve tartışılmasını istedikleri önerileri olup olmadığını sordu. Bundan sonra Urfa Barosundan Av. Güler Kılıç söz aldı.

Av. Güler Kılıç: Ben öncelikle bölgede çok sık yaşanan ve Türkiye kamuoyuna da yansıyan "namus cinayetlerinin" tartışılmasını öneriyorum.

Av. Ferda Pokerce: Burada tartışılması gereken en önemli hususlardan biri de bölgenin tümünü kapsayan ve en çok da kadınları etkileyen "Göç" sorunudur. Göçle birlikte özellikle Diyarbakır, Batman gibi şehirlere yığılan insanlar çok önemli ve ağır sorunlar yaşıyorlar. Aynı evde üç-dört aile yaşıyor. Burada kadınlar nispeten köyde sahip oldukları özgürlüklerden dahi mahrum kalıyorlar. Dört duvar arasına tıkalı kalması sosyal hayattan kopukluğun getirdiği ağır

bunalımlar yaşıyorlar. Son dönemde Türkiye kamuoyunun gündemine oturan kadın intiharlarının en önemli nedenlerinden biri budur. İstanbul, İzmir, Adana, Mersin gibi kentlere de yoğun bir göç var. Bu insanlar terk etme zorunda bırakıldıkları köylerine dönmek istiyorlar. Biz kadınlar bu sorunun çözümüne nasıl bir katkı sunabiliriz, bunu tartışalım.

Av. Şükran Eroğlu: Göç önemli bir sorun. Bu, her ne kadar geçmişte yaşadığımız şehirleşmeyle birlikte köyden kente göçle benzerlikler taşısa da çok farklı kaynakları ve boyutları olan ve ayrıca incelenmesi gereken bir olgudur.

Av. Tülay Çelikyürek: İmam nikahlı eşlere tazminat ödenmesi konusunu tartışmalıyız. Bu durum gayri resmi birliktelikleri teşvik eden bir uygulamadır.

Av. Habibe Deyar: Gözaltında cinsel taciz ve tecavüz tartışılmasıdır. Çünkü genelde Türkiye'de özelde bölgemizde bu süreçten geçip de işkence veya kötü muameleye tabi tutulmayan yok gibidir.

Av. İnci İşbulur: İstanbul'da oluşturulan Kadın Platformu'nun MY ile ilgili olarak yapacağı eylemlere bölgeden destek verilebilir mi ve eylem tarzları neler olabilir, bunu tartışalım.

Av. Şükran Eroğlu: Bence namus cinayetleri ve gözaltında cinsel taciz ve tecavüz vb. konuları Ceza Yasa Tasarısı tartışılması başlığı altında Cinsel Şiddet kapsamında değerlendirmeliyiz.

Bu konuşmalardan sonra gündem önerilerine ilişkin olarak Av. Şükran Eroğlu'nun önerisi genel kabul gördü ve gündemin oylamasına geçildi. Gündem oybirliğiyle kabul edildi.

Bu sırada **Av. Munise Dayı** söz alarak; Barolar Birliğinin türban konusunda esin ve net bir tavrı vardır. Bu konuda genelge vardır. TÜBAKKOM'un çalışmasına da kuruluş amacına da aykırıdır. Meslek ilkelerine de aykırıdır.

Av. Elif Kürüm: Ben buraya Kadın Hakları konusunda duyarlılığım nedeniyle geldim. Bir şeyler öğrenebilmek, üretebilmek amacını taşıyorum. Yasalara ve meslek ahlak ve ilkelerine son derece saygılıyım. Duruşmalara açık olarak giriyorum, çıktuktan sonra inancım gereği başımı örtüyorum. Burada bir sorun olduğunu zannetmiyorum.

Av. Meral Danış Bektaş: Kadın Hakları, temel insan haklarından ayrı düşünmek mümkün değildir. Biz hepimiz aynı zamanda insan hakları savunucularıyız. Düşünce özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğüne saygılı olmak durumundayız. Bingöl Barosundan meslektaşlarımız Komisyonumuzun daveti üzerine toplantıya katılmışlardır. Eğer katılımcı arkadaşlarda kabul ederse bu konuyu daha fazla tartışmadan gündemimizin diğer maddelerine geçmeyi öneriyorum.

Av. Munise Dayı: Ben sadece çok açık ve net bir kuralı hatırlattım.

Av. İnci İşbulur: Toplantıya kaldığımız yerden devam etmeliyiz.

Katılımcıların büyük bir kesimi aynı kanıda olunca toplantıya devam edildi.

BİLGİLENDİRME KONUŞMALARI:

Av. Şenal Sarıhan: Ankara Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun çalışmaları ile ilgili olarak bilgi vermek istiyorum. KSSGM ve Demokrasi Vakfı ile ortaklaşa 7 film yapıldı. 25 Kasım'da basına sunuldu. 10 Aralık İnsan Hakları Günü'nde de bu filmler gösterildi.

Kadın Danışma Merkezimiz 3 yıldır faaliyette. Komisyonumuz 90'lı yıllardan itibaren tecavüze uğrayan kadınların davalarında ücretsiz avukatlık yaptı. Daha sonra kadınlara diğer konularda da danışmanlık vermek üzere merkez oluşturuldu.

Yeni katılan avukat ve stajyer avukatlara eğitim projesi var. Ayrıca 4320 Sayılı Yasanın uygulanması ile ilgili olarak yargıçlarla toplantı düzenlendi. Sığınma Evi Kurultayına katılındı. 'Kadına Yönelik Şiddet ve Çalışma Yasası'nda Kadın' konulu yayın çalışmaları yapıldı. TRT, GAP ve çeşitli özel TV'lerde programlara katılıyoruz. Şeriata karşı kadın yürüyüşü yapıldı. Adalet Komisyonu'ndan ve TBMM Başkanı'ndan randevular alındı, görüşüldü, destek istendi. Avukatların Adalet Komisyonu toplantılarına katılmaları engellendi. Sivil toplum örgütlerinden de herhangi bir arkadaşımız komisyon toplantılarına katılamamaktadır. Komisyon MY Tasarısı 202 ve 208. maddelerini (mal rejimine ilişkin) atlama kararı verdi. Haziran başından itibaren mal rejimi konusu tekrar tartışılacak. Bizim işimiz bu iki ayda Medeni Yasa Tasarısını gündemde tutmak.

4320 Sayılı Yasadan yararlanma konusunda bilgilendirme çalışmaları yapılıyor ve bu kapsamda da bir çok davaya giriliyor. İki metin halinde yasanın tanıtımı ile ilgili broşürler hazırlandı, posta kutularına bırakıldı.

Medeni Yasa ile ilgili bir mektup hazırlandı. Medeni Yasa yürürlüğü ile ilgili çağrılar ve broşürler hazırlandı, posta kutularına bırakıldı.

Medeni Yasa ile ilgili bir mektup hazırlandı. Medeni Yasa yürürlüğü ile ilgili çağrılar ve broşürler dağıtıldı.

8 Mart etkinlikleri kadın örgütleri ile birlikte çok güzel kutlandı.

Av. Neşe Sağlam: Adana Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nda 30 gönüllü avukat çalışmaktadır. 5, 6 erkek arkadaşımız da bu çalışmalarda bizlere destek vermektedir. 5 Aralık, 17 Şubat, 8 Mart'ta çeşitli etkinlikler yapıldı. Seyhan Belediyesi, İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve Adana Barosu olarak üçlü bir protokol imzalandı. Bu kapsamda Aile Danışma Merkezi oluşturuldu. Her hafta nöbetçi olan bir arkadaşımız kadınlara hukuki danışmanlık yapmaktadır. Baro bülteninde kadın sorunları ile ilgili olarak yer almaktayız. 4320 Sayılı yasaya Adana'da işlerlik kazandırdığımızı düşünüyoruz.

Av. Şükran Eroğlu: İstanbul Barosu Kadın Hukuku Komisyonunun çalışmaları hakkında bilgi vermek istiyorum. Komisyonumuz İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği'nde yer almaktadır. Bu birlikte 40 tane kadın kuruluşu var. Okullara, gecekondulara yönelik eğitim çalışması yaparak kadınların sorularını cevaplandırmaya çalışıyoruz.

Devlet Bakanlığı desteği ile Av. Nazan Moroğlu'nun çevirisini yaptığı AB Giriş süreci ile ilgili bir kitap bastırıldı.

8 Mart'ta Atatürk Kültür Merkezi'nde bir panel düzenlendi. Medyaya ve yazılı basına demeçler verildi.

Av. İnci İşbulur: İstanbul'da Kadın hakları Uygulama Merkezi 1999 yılının 3. ayında kuruldu. Temmuz ayında da çalışmalara başladı. Fiziksel, cinsel, sosyal ve ekonomik şiddet gören, maddi durumu yetersiz kadınlara destek amacıyla kuruldu. Kadınlarla yüz yüze veya telefon yolu ile görüşülmekte. Bu güne adar 873 yüz yüze görüşme yapıldı. 8000 civarında kadına hukuki danışmanlık yapıldı. Toplam 688 takip ettiğimiz dosya var. Her gün 10-15 kadın telefon

ile müracaat etmektedir. Merkezde 93 avukat çalışıyor. Merkezde çalışan avukatlara meslek içi eğitim veriliyor. Bu eğitim çalışmalarına avukat, hakim, savcı ile feminist kadın arkadaşlar katılıyorlar. Adli Tıp ile ilgili konularda Adli Tıp Kurumu'ndan gelen arkadaşlar bizleri bilgilendiriyor.

11-12 Mart 2000'de adına yönelik şiddet konusunda karşılaştırmalı uluslararası hukuk çalışmasına polisler, psikiyatrisler, Urfa'dan bir savcı ile hakim ve avukatlar katıldı.

İstanbul Sulh Hukuk Mahkemelerinde 4320 Sayılı Yasa ile ilgili karar taraması yapmayı düşünmekteyiz. Amacımız yanlış uygulamaları ortadan kaldırmak için hakim ve savcılar bu yanlış uygulamalar konusunda bilgilendirmek.

Av. Ayşen Erdoğan: İzmir Barosu'nda Harmandalı Köyü pilot köy seçilerek, köylü kadınlara yasal hakları anlatıldı. Semt merkezleri ile ilgili Toros ve Ege Kent bölgelerinde yaşayan kadınlara yasal haklarının öğretilmesi, başvuru yolları hakkında bilgilendirme çalışmaları yapıldı. Biz kadın komisyonu olarak insan hakları komisyonu ile birlikte çalışmamızın yararlarını görmekteyiz. 1999-2000 yılı süresi içinde 4320 sayılı yasa nasıl uygulandığını araştırıyoruz. Diğer kadın kuruluşları ile orta platform oluşturuldu. Medeni Yasa Tasarısı ile ilgili birlikte çalışmalar yapıyoruz.

Av. Sultan Bayram: Van Barosu'nda 3 kişiden oluşan bir komisyonumuz var. GAP TV'de kadına yönelik şiddet ile ilgili röportajlar yapıldı. 8 Martta Tabipler Birliği ve Eğitim Gönüllüleri Derneği ile birlikte yapılacak toplantı için izin verilmedi. Yerel TV'de adın hakları ile ilgili programlara çıkmaktayız. göçten dolayı işsizlik, yosulluk had saffhada, sokak çocukları sayısı çok fazla ve göçten en çok etkilenen ve ezilen kadınlarda da ciddi problemler mevcuttur. Bu problemleri baro olarak tek başımıza çözemiyoruz. Bunun için TÜBAKKOM'la daha sıkı çalışma ve sürekli iletişim halinde olmak istiyoruz.

Aynı zamanda Van'daki bir diğer sorun da mülteci sorunudur. Mülteci olarak gelen insanların çoğu aç ve işsiz, bu yüzden kadınların Van'da ciddi bir şekilde sömürülmesi söz konusudur. Basında sadece Batman'daki kadın intiharları yer alırken, Van'daki kadın intiharları gözardı edildi. Van'da sadece geçen Kurban Bayramında 4

kadın intihar etti. 4320 sayılı yasanın Van'da uygulanma olanağı hiç yok. Aile içi şiddet çok yoğun yaşanıyor. Ancak kadınlar kocalarını şikayet etmek istemiyorlar. Kültür seviyeleri ne olursa olsun Van'da kuma olayı her kesimde çok yaygın.

TÜBAKKOM'un Van'a yönelik bir çalışma yapmasını istiyoruz.

Av. Emine Tutulmaz: Denizli Barosu'ndaki tüm bayan avukatlar gönüllü olarak çalışmaktadır. Komisyonumuz yeni kurulduğu için komisyonumuzun varlığını yerel TV ve medya aracılığı ile duyurmayaya çalışıyoruz. Bir nöbet çizelgesi oluşturduk ve baro telefonu ile nöbetçi avukatlara ulaşılabilir. Fakat başvurular fazla değil. 8 Martta bir etkinliğimiz olmadı. 8 Nisan'da Sema Pişinsüt'ün de atıldığı bir panel düzenledik. Soroptomist Klüp'ün desteğiyle Denizli'de bir bina temin edildi ve sığınma evi kurma çalışmaları devam etmektedir.

Av. Güler Kılıç: Urfa Barosu'nda 7 kadın avukat var. Biz üç gönüllü bayan avukat olarak çalışmaktayız. Urfa'da Kadın Danışma Merkezi var. Ama hiçbir faaliyeti yok. 8 Mart nedeniyle düzenlemek istediğimiz panel Valilikçe engellendi. Genellikle yapmış olduğumuz çalışmalarda engellerle karşılaşılıyor. Buna bağlı olarak Urfa TV kapatıldı ve halen kapalı. Çok acil olarak TÜBAKKOM'un Urfa'ya eğilmesini, destek sunmasını ve bize çalışma koşulları oluşturmasını diliyoruz.

Av. Fatma Çelik: Batman'da ekim ayında kadın komisyonu kuruldu. Batman'da serbest çalışan iki bayan avukat var. Çalışmalarımızla ilgili bilgileri daha önceden belirtmiştik. Zamanımızı almaması açısından konuşmamda yer vermeyeceğim.

Batman'daki intiharlarla ilgili araştırmamızı tamamlayarak, tüm barolara ilettik. Şimdi de Valilikle birlikte dul kadınlar ve çocuklarla ilgili devam eden bir araştırma yapmaktayız.

Av. Elif kürüm - Av. Tuba Acarlar: Bingöl'de toplam üç bayan avukat var. Yeni kurulan bir baro ve komisyon olduğumuz için henüz bir çalışmamız da yok. Hedefimiz kadınları hukuki açıdan bilgilendirmek. Valilik desteği ile bir program hazırlandı. ve kadınları bilgilendirmek amacıyla boşanma-nafaka konusunda bir toplantı düzenlendi. Bölge barolarının ve TÜBAKKOM'un desteklerini bekliyoruz.

Av. Meral Danış Beştaş: Kadın Hakları Komisyonu'nda 11 bayan avukat gönüllü olarak çalışmaktadır. Kanada Devleti tarafından desteklenen 'Kadınlar İçin Hukuksal Destek Projesi' kapsamında faaliyetlerimizi yürütüyoruz. Bu proje kapsamında ekonomi gücü olmayan kadınlara hukuki danışmanlık yapıyor, davalarını takip ediyoruz. Her hafta bir arkadaşımız nöbetçi olarak başvuruları almaktadır. 8 Mart etkinlikleri kapsamında 'Yaşamda ve Hukukta Kadın' konulu bir panel düzenledik. Panele Prof. Dr. Şebnem Fincancı Korur, Doç. Serpil Sancan, Av. Canan Arın ve gazeteci-yazar Aslı Erdoğan katıldı.

Diyarbakır Kadın Platformu ile birlikte 8 Mart etkinliklerine katıldık.

Yerel TV'lerde Aile Hukuku ve Kadın Konulu bilgilendirme programlarına katılmaktayız. GAP TV'de her hafta düzenlenen programa komisyonumuzu temsilen bir arkadaşımız katılmakta ve her hafta bir konu ile ilgili program yapılmaktadır.

Cezaevlerindeki kadın tutuklu ve hükümlülerin sorunlarını araştırıyoruz. Bununla ilgili olarak bugüne kadar, Diyarbakır ve Muş cezaevlerine gidilerek yaşam koşullarıyla ilgili görüşmeler yapıldı. Diyarbakır'da vuku bulan kadın intiharlarını araştırmak Komisyonumuzun gündemindedir. Ancak yaptığımız girişimlerde henüz bir sonuç alamadık. Özellikle Cumhuriyet Başsavcısı ile Baro Başkanımız ile birlikte iki defa görüşmemize rağmen halen intihar dosyalarını incelememize izin verilmemiştir.

Av. Habibe Deyar: Diyarbakır Kadın Hakları Komisyonu 4320 sayılı yasa ile ilgili karar almamış olabilir. Fakat ben bu konuda bir karar aldım. Boşanma davası açmak için gelen bir bayanın şikayetleri içkili olarak eve gelen eşi tarafından sürekli dövülmesi ve bıçakla yaralaması idi. Boşanma davası açtıktan sonra evden ayrılabilme durumunun olmadığını söyledi. Ben de kendisine 4320 Sayılı Yasadan faydalanabileceğini anlattım. Bu konuda onu ikna ettim. Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunduk ve rapor için Adil Tıbbı sevkini istedim. Rapor geldikten sonra yaraların eşi tarafından yapıldığına ilişkin tanı dinlettik. Daha sonra bu başvurumuzu da ekleyerek Sulh Hukuk Hakimliği'ne 4320 ile ilgili başvuru yaptık.

Mahkeme üç hafta süresince kocanın içkili ve eve gelmesini yasaklayan bir karar verdi.

Av. Meral Danış Beştaş: Komisyonumuz ilke olarak başvuru yapan adınları ikna temelinde yaklaşmaktadır. Biz kadınlara haklarını anlatmak, açıklamak, bunlardan yararlanmak koşullarını belirtmek noktasında hareket etmekteyiz. Kendilerine ücretsiz olarak hem danışma ve hukuki yardım vermekteyiz. Kadının özgür iradesine saygılı davranmak bizim prensibimizdir. 4320 Sayılı Yasadan yararlanmak isteği, bölgemizde istisnai olarak karşılaşılan bir durumdur. Bunun nedenlerini de daha önceki konuşmam da belirtmiştim. Bizlere ayrı ayrı bürolarımıza gelen kadınlar var, dediğim gibi koruma kararı isteyenler maalesef istisnadır.

Medeni Yasa Tasarısının Son Durumu ve Gözden Geçirilmesi

Av. Aydeniz Tuskan: Medeni Yasa Tasarısı ile ilgili bizden Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminden yanayız. Fakat İsviçre Adalet Bakanı Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ile ilgili olarak 'eşitlik temin edildi, fakat çözümü zaman aldı' demiştir. İsviçre gibi bir ülke Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin tasfiyesi ile ilgili çok büyük sorunlar yaşamıştır. Tasarı yasalasmadan Aile Mahkemelerinin kurulması gerekirdi. Biz kurulacağından emin değiliz. Bütün çabalarımıza rağmen Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi yasalasmasa, hukukçu olarak Paylaşmalı Mal Ayrılığı rejimini kabul edip bir madde ekletmeliyiz. Bu ispat külfeti ile ilgilidir. Malın kendisine ait olduğunu iddia eden eş bunu ispat etmekle yükümlüdür. Böylelikle eşitliği sağlamış oluruz. Paylaşmalı mal ayrılığı rejiminde malların tasfiyesi, edinilmiş mallara katılma rejimine göre daha kolaydır. Edinilmiş mallara katılma rejimini, İsviçre terk etme eğilimindedir. İsviçre mal birliği rejiminden sonra bu rejimi kabul etmiştir. İstanbul Üniversitesi öğretim görevlileri de paylaşmalı mal ayrılığı rejimini kabul etmektedir. İkisinde de edinilmiş mallara katılma varsa hangisinin tasfiyesi eşit, kolay ve çabu ise onu desteklemeliyiz. Sonuçta edinilmiş mallara katılma rejimi kabul edilecekse ona tasfiyeyi kolaylaştırıcı ilaveler yapmalıyız. Paylaşmalı mal rejimi kabul edilirse eşitliğin sağlanması için ispata ilişkin hükümler ekletmeliyiz.

Av. Şenal Sarıhan: Biz bu tartışmayı yıllarca yaptık. Edinilmiş mallara katılma rejimini TÜBAKKOM olarak kabul ettik. bizim için öncelikle önemli olan uygulanacak rejimin adil-eşit olmasıdır, daha sonra kolay ve çabuk paylaşılır olması önemlidir. Edinilmiş mallara katılma rejiminde tasfiyeye ilişkin zorluklar olabilir. Fakat paylaşmalı mal ayrılığı rejiminde her şeyi değil, sadece aileye özgülenmiş malları paylaşıyoruz. Hukuka uygun olan meşru hukuka uygunsuz biz savunuruz. siyasetler, bilim adamları ve bilim kadınları farklı düşünebilir. Fakat onlarla aynı şekilde düşünmek zorunda değiliz. TÜBAKKOM olarak biz edinilmiş mallara katılma rejimini kabul ediyoruz, kadın mücadelesine son noktada İstanbul'un ileri sürdüğü düşünceler zarar vermiştir. Kafaları karıştırmıştır. Biz yeni bir rejim kabul etmiyoruz. Aile Mahkemelerinin kurulmasını istiyoruz. Ama farklı bir rejim kabul edilirse onu da adının yararına değiştirme gücümüze kullanabiliriz.

Av. Aytül Arıkan: Biz baştan beri edinilmiş mallara katılma rejimini kabul ettik, bundan dönmeyiz. Hedefimiz doğrultusunda sivil toplum örgütleri ile birlikte görüşmeler yaparak Ankara'da baskı unsuru oluşturalım. Kavram karmaşasına girmeyelim.

Av. Munise Dayı: Bu rejimde malların tasfiyesinin zaman alacağı doğrudur fakat eşit ve adil olan rejimi tercih etmeliyiz. Zaman çok önemli değil. Paylaşmalı mal rejiminin tasfiyesi kolay olabilir, çünkü paylaşılacak mal kalmamıştır.

Av. Şükran Eroğlu: Ben İstanbul Barosunun bu konudaki görüşüne katılmıyorum. Adil olan "edinilmiş mal rejimi"dir. Yıllarca biz bunu savunduk. Şimdi bundan dönmeyiz.

Av. Tülay Çelikyürek: Bizim edinilmiş mallara katılma rejimini savunmaya devam etmemiz gerekiyor. İspat külfetini getirerek ailenin kullanımına özgülenmiş malları ayırt etmek mümkün ve kadının lehine değildir. Adam iki tanık getirerek o malı, ailenin kullanımına özgülemediğini ispat ederek kadından çok rahat mal kaçırabilecektir. Ülke gerçeğimizi gözardı edemeyiz. MHP ile FP'nin paylaşmalı mal ayrılığı rejimine ilişkin kemikleşmiş görüşleri var. Mayıs ortasından sonra bir randevu zinciri oluşturularak Adalet Bakanı ve diğer ilgililerle görüşülmesine ve her ilde kadın platformları oluşturularak tasarı konusunda baskı yapılmasına karar verildi.

TCY Tasarına İlişkin Yürütme Kurulu Raporunun Değerlendirilmesi

Rapor okunarak kısaca değerlendirildi. Ancak yasa tasarısı elimizde olmadığı için ayrıntılı tartışılmadı. Tasarıya ilişkin görüşmelerin bir sonraki TÜBAKKOM toplantısında yapılmasına karar verildi.

Bu arada Av. Meral Danış Beştaş söz alarak: Ceza Yasa tasarısı bağlamında, mevcut uygulamada rastgele bir şekilde yapılan beka-ret kontrolünün de tartışılması gerekli. Çünkü bu konuda net bir yasal düzenleme yok. Kadınlar genel olarak karşılaştıkları onur kırıcı bu davranış karşısında yoğun bir şekilde mağdur oluyorlar. Ayrıca gözüaltına alınırken ve bırakılırken de rutin bir beraret kontrolünden geçiriliyorlar. Kadının bedeni üzerinde böylesine önemli bir müdahalenin yasal düzenlemelerle netleştirilmesi ve kurallara bağlanması gerekiyordu. Bunu da bir sonraki toplantı gündemine alalım.

Av. Ayşen Erdoğan: Biz İzmir'de kadın dernekleri ve kuruluşlarının oluşturduğu bir platformda da yer alıyoruz. Bu tür çalışmalar kadın dayanışması açısından oldukça verimli ve ses getirici oluyor. Diyarbakır'da böyle bir şey yapılamaz mı?

Av. Remziye Efe: Diyarbakır'da zaten böyle bir yapılanma var. Kadın Platformu bundan iki yıl önce 8 Mart etkinlikleri ile başlayan bir çalışmanın sonucu olarak ortaya çıktı. Bu platformu oluşturan kurumlar, sendikaların şube, siyasi partilerin il, İHD il kadın kolları, Dicle Kadın Derneği'dir. Komisyonumuz da bu yapıda yer almakta. Platform bugüne kadar etkinliğiyle çok çeşitli ve önemli çalışmalar yaptı. Ancak Diyarbakır'da bağımsız kadın kurumları çok az. Bunun en önemli nedeni kentimizin yıllardır. Olağanüstü Hal ile yönetilmesi ve mevcut yönetimleri sivil toplum örgütlerine yasaklayıcı, engelleyici yaklaşımıdır.

Yeni Dönem Sözcüsü ve Yürütme Kurulunun Saptanması

İzmir Barosu Dönem Sözcülüğüne aday oldu ve adaylığı kabul edildi. Yürütme Kuruluna Diyarbakır, Denizli, Zonguldak, Adana, Ankara ve İstanbul Baroları seçildi.

Sonuç olarak

Kadın Komisyonlarının, kendi bölgesinde parti ayırt etmeksizin milletvekilleri ile görüşüp ikna etmesi ve baskı unsuru oluşturması.

Emek Platformu ve sivil toplum örgütleri ile görüşülüp Medeni Yasa Tasarısı ile ilgili bilgilendirme yapılması, kendi tabanlarını etkilemelerinin sağlanması.

Faks ve e-mail gönderilmesi (Adalet Bakanlığı, Adalet Komisyonu, TBMM Başkanlığı). Kadın ve sivil toplum örgütleri ile ortak bir e-mail metni hazırlanması. örneğin 'kadının ve edinilmiş mallara katılma rejimini istiyorum' gibi.

TÜBAKKOM olarak kamuoyunu ilgilendiren çalışmalarla ilgili haberlerin gazetelerde ilanlar yoluyla duyurulması.

Basınla ve Yerel TV ile herkesin kendi bölgesinde Medeni Yasa Tasarısı ile ilgili programlar yapması, programların ehil kişilerle yapılması, etkili programlara katılınması ve iyi kullanılıp doğru mesajlar verilmesi.

Kadın tutuklu ve hüküm evlerinin Adalet Bakanlığı'ndan izin alınarak gezilmesi, kadınlarla görüşülüp bir anket çalışması yapılması.

TÜBAKKOM'un kadınlara yönelik cinsel şiddet konusunu gündemine alması.

Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Komisyonunun çalışmalarını yaygınlaştırması için gerekli her türlü TÜBAKKOM tarafından verilmesi.

4320 sayılı yasa faks ve e-mail gönderilmesi (Adalet Bakanlığı, Adalet Komisyonu, TBMM Başkanlığı) ile ilgili karar örnekleri taranması yapıldıktan sonra sonuçların TÜBAKKOM aracılığı ile barolara iletilmesi ve sonrasında da eğitim çalışmalarının başlatılması.

Siğınma evi ve Pekin+5 ile bağlantı kuralım ve e-mail gönderilmesi.

Adli polis teşkilatının kurulması için çalışmaların yürütülmesi.

Resmi nikahın yaygınlaştırılması için çalışmaların yapılması.

Bölge toplantılarının daha sık yapılarak, iletişim konusundaki problemlerin aşılmasının sağlanması. Bu anlamda, Yürütme Kurulunun ayda bir toplanması.

TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Temsilcilerinin isimlerinin 1 Mayıs 2001 tarihine kadar bildirilmesine karar verildi.

- C -

TÜBAKKOM
14.04.2001 TARİHLİ DİYARBAKIR TOPLANTISI
SONUÇ BİLDİRGESİ

14.04.2001 tarihinde Diyarbakır'da TÜBAKKOM üyesi baroların kadın komisyonlarından gelen temsilcilerin katılımıyla TÜBAKKOM Genel Kurulu toplanmıştır. Toplantıda alınan kararlar ve varılan sonuçlar şöyledir:

1. Öncelikle TÜBAKKOM toplantılarına ilk kez katılan baroların kadın komisyonlarının faaliyetleri hakkında bilgi almak ve yine onlara hem TÜBAKKOM, hem işleyiş hem de diğer baroların kadın komisyonlarının çalışmaları hakkında bilgi vermek amacıyla baro kadın komisyonlarının çalışmalarına ilişkin bilgilendirmeler yapılmıştır.

2. Medeni Yasa'nın son durumu ele alınarak tartışılmıştır. Tasarılı görüşmelerinin mal rejimleri konusunda tıkandığının, sonuçta bu maddelerin tekrar ele alınmak üzere atlandığının, komisyon çalışmalarının sivil toplum örgütleri ve hukukçulara kapalı olarak yapıldığının, bunun demokratik toplumlarda olmaması gereken bir tavır olduğu ve yeniden görüşmelere alınmak için çalışılması gerektiğinin belirtildiği tartışmalarda, Ankara Barosu Kadın Komisyonu temsilcisi ve TÜBAKKOM Dönem Başkanı Şenal Sarıhan TÜBAKKOM'un baştan beri yasal mal rejimi olarak edinilmiş mallara katılma rejimini kabul ettiğini, TÜBAKKOM'un kuruluş amaçlarından birinin kadın erkek eşitliğinin yasalarda yer almasını sağlamak olduğunu ve bu konudaki çalışmalara devam edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Toplumumuzdaki değer yargıları ve taraf olduğumuz uluslararası anlaşmalar çerçevesinde yasal mal rejiminin hassasiyetle ele alınması gereken bir konu olduğu, uygulamada eşlerin evlenirken bu konuyu konuşmadıkları ve sözleşme ile başkaca bir mal rejimi belirlemedikleri, mevcut yasal mal rejimi olan "mal ayrılığı rejimi"nin kadınlar açısından büyük eşitsizlikler ve haksızlıklar yarat-

tığını, pekçok kadını mağdur ettiğini, bu rejimin muhakkak değiştirilmesi gerektiğini, Adalet Komisyonu görüşmelerinde kabul edilen "Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejimi" nin yasal mal rejimi olarak kabul edilemeyeceği, edinilmiş mallara katılma rejimi konusundaki gereksiz tartışmaların kamuoyunu yanlış yönlendirdiği, bu rejimle ilgili pek çok iddianın asılsız olduğu, tasarının 219. Maddesinde sayılan mallara yani kural olarak emek ve çalışma karşılığı edinilen mallara tarafların ortak katılımın sözkonusu olduğu, bunun da adaletili ve hakkaniyetli bir düzenleme sayılacağı, yine tasarının 236. maddesine göre bu rejimde malların aynen değil değerinin bölüşümünün sözkonusu olduğu, eşlerin hem kişisel, hem de edinilmiş malları üzerinde tam tasarruf yetkisine sahip olduğu, ancak eşlerden birinin mallarını elden çıkarmak kastıyla hareket etmesi halinde eşin elden çıkardığı bu malın edinilmiş mal sayılarak yarısı oranında diğer eşe ödeme yapması gerekeceği, ayrıca bu rejim sayesinde uzun vadede kayıt dışı ekonominin engelleneceği, tasfiyenin uzun süreceği şeklindeki iddiaların dayanaksız olduğu, tasfiyeye ilişkin düzenlemelerin son derece açık olduğu ve bunun İsviçre'de uzun zamandır uygulandığı, bu uygulamaların yol gösterici olacağı, oysa "Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejimi"nin başka bir örneği ve uygulamasının bulunmadığı, buna göre ailenin ortak kullanım ve yararlanmasına için edinilmiş mallar ile ailenin ekonomik geleceğinin güvence altına alınmasına yönelik yatırımların paylaşılabilceği, eşlerden birinin emeği karşılığı edindiği malda diğer eşin katkısının bulunduğu kabul edilirse, bu kabulün sadece iki grup mal ve ekonomik yatırıma yönelik sayılmasının tutarlı olmadığı, katkının edinilen bir kısım malda olduğunun, diğer bir kısım malda olmadığı kabulünün herşeyden önce mantığa aykırı olduğu, bu rejimde tasfiyenin daha zor olacağı, hangi malın ailenin ekonomik geleceğinin güvence altına alınmasına yönelik yatırım olduğunun hangisinin aileye özgülenmiş mal olduğunun belirlenmesinin güç olduğu, bu nedenle Medeni Yasa'nın reformcu ve devrimci özelliklerine bağlı kalınarak edinilmiş mallara katılma rejiminin yasal mal rejimi olarak kabulü için çalışma yapılması sonucuna varılmıştır.

3. Medeni Yasa tasarısının bir an önce yasalaşması ve yasal mal

rejiminin edinilmiş mallara katılma rejimi olması konusunda eylem planı önerileri değerlendirilmiştir. Sonuç olarak; TÜBAKKOM'un yasal mal rejimi olarak edinilmiş mallara katılma rejiminin kabul edilmesini istediğini, bu rejimin neden şu anda komisyonda kabul edilen paylaşmalı mal ayrılığı rejiminden daha olumlu görüldüğünü açıklayan ortak bir metin hazırlanarak TBMM Adalet Komisyonu Başkanlığı'na, TBMM Başkanlığına, Adalet Bakanlığı'na ve diğer yetkililere gönderilmesi önerisi kabul edilmiştir. Ortak metni yeni dönem sözcüsünün hazırlaması kararlaştırılmıştır. Ayrıca bu metnin diğer milletvekillerine de gönderilmesi, her baro temsilcisinin kendi bölgesindeki milletvekilleri ile görüşerek edinilmiş mallara katılma rejimini konusunda TÜBAKKOM'un görüşünü anlatarak destek istemesi sonucuna varılmıştır. Yine eylem planı çerçevesinde ; özellikle kadın konusunda çalışan sivil toplum örgütleri ile Medeni Yasa konusunda ortak çalışmalar yapılması, bu çalışmaların medyada yer almasının sağlanması, özellikle yerel televizyon ve radyo kanallarında bu konu gündeme getirilerek kamuoyu yaratılması konusunda karar alınmıştır.

4. 4320 sayılı Ailenin Korunması Yasası'nın daha geniş kitlelerce tanınması ve uygulanması için eğitim çalışmalarına devam edilmesi, 4320 sayılı yasanın yıllara göre uygulanışının tespit edilmesi, buna dair rapor tutulması, yerel bazda hazırlanacak bu raporların değerlendirilerek TÜBAKKOM tarafından hazırlanacak nihai raporun Adalet Bakanlığı'na sunulmasına karar verilmiştir.

5. Türk Ceza Yasası tasarısının değerlendirilmesi, gündemin yoğunluğu, Medeni Yasa konusunda acil eylem planı belirlenmesinin ivediliği, tasarının henüz tüm barolara ulaşmamış olduğu gerekçeleri ile sonraki toplantıya bırakılmıştır.

6. Yeni dönem sözcüsünün belirlenmesi görüşmelerine geçilmiş; İzmir Barosu dönem sözcüsü seçilirken yürütme kuruluna bölge temsilcileri olarak Diyarbakır Barosu, Denizli Barosu, Zonguldak Barosu, Adana Barosu, Ankara Barosu ve İstanbul Barosu seçilmiştir.

TÜBAKKOM DÖNEM BAŞKANI
Av. Ayşen ERDOĞAN

**TÜBAKKOM
GENEL ÜYE TOPLANTISI
Bursa 14.7.2001**

- A -

TÜBAKKOM
(TÜRKİYE BAROLARI KADIN HUKUKU KOMİSYONLARI AĞI)
BURSA BÖLGE TOPLANTISI PROGRAMI

Tarih: 14.07.2001 - 15.07.2001

Yeri: Kırca Oteli

Program

10.00 - 10.45	Açılış Konuşmaları
10.45 - 11.00	Kahve arası
11.00 - 12.45	Türk Ceza Yasa Tasarısı ve Namus Cinayetleri konusunda görüşme
12.45 - 13.45	Yemek arası Bursa Barosu tarafından gideri karşılanacaktır
14.45 - 15.00	Kahve arası
13.45 - 14.45	Medeni Kanun Yasa Tasarısı konusunda yapılacak çalışma ve eylem planının belirlenmesi
15.00 - 16.45	Eğitim çalışması önerisi ve diğer önerilerin görüşülmesi
17.00 - 19.00	Serbest saat
19.00	Otelden konukların alınması ve akşam yemeği Köy Restaurant (Gideri Bursa Barosu tarafından karşılanacaktır.)

- B -

BURSA TOPLANTISININ TUTANAKLARI

14.07.2001 TÜBAKKOM Bursa Toplantısı

Sevgili arkadaşlarım, sevgili meslektaşlarım Bursa'ya hoşgeldiniz. Sizlerle, böyle güzel bir toplulukla Bursa'da buluşmaktan dolayı çok mutluyuz. Öncelikle Baro Başkanımız sizlere hoşgeldiniz demek istiyorum. Buyrun Sayın Baro Başkanım.

Ramazan Hoça: Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuk Komisyonu değerli Başkanı ve üyeleri, hepiniz hoşgeldiniz. Türkiye Baroları Kadın Hukuku Komisyonu üyeleri yıllardır kadın haklarıyla ilgili, yasalarımızdaki kadın,erkek eşitliğine aykırı düşen hususlarla ilgili çalışmalar yapagelmekteydiler. Bildiğimiz gibi 1999 yılında Türkiye Barolar Birliği almış olduğu bir kararla, bir koordinatör haline geldi ve bunu tek elden yürütmeye karar verdi. Gerçekten de o tarihten sonra çok daha işlevsel hale geldi. Bu işlevine uygun olarak komisyon, sizlerin katkılarıyla yasalarımızdaki kadın-erkek eşitliğine aykırı olan hükümleri ayıklayıp, kamuoyuna duyurmak, TBMM'nin bu konuda dikkatini çekme üzere çok önemli çalışmalar yaptı. Ancak kural koymak, hep biliyoruz ki işin en kolay yolu. Kafaları değiştirmek için de sizlere çok büyük işler düştüğünün hepimiz farkındayız.

Hepimizin bildiği bir hikayeye ben sözü bitirmek istiyorum. Aslan, kurt ve tilki biraraya gelerek bir kural koymuştur. Avladığımız bütün hayvanları ortak pay edelim demişler. Bu kuralı koyduktan sonra ormana dağılmışlar. Akşam kurt bir geyikle, aslan bir tavşanla, tilki de bir kümes hayvanıyla gelmiş; Aslan kurda nasıl paylaşacaklarını sormuş. Kurt, "Siz ormanlar kralısınız size geyik yakışır. Ben avladığımı size veriyorum. Ben tavşanla idare ederim. Tilki de kümes hayvanını yesin" demiş. Böyle der demez aslan bir pençede kurdun işini bitirmiş. Dönmüş tilkiye sormuş. Tilki de "Siz ormanlar kralısınız. Sabah bu tavşanı yersiniz. Öğlen geyiği yersiniz, akşam da midenize oturtmasını diye tavuğu yersiniz. Ben de kalırsa kemikleriyle idare ederim" demiş. Günümüz aslanları terbiye etme zamanı. Aslanları terbiye etmek için de sizlere çok büyük görevler düşüyor.

(Gündemimizde Türk Ceza Yasası Tasarısı ve Namus cinayetleri konusunda görüşme)

Av. Aydeniz Tuskan

Biz İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak akademik çalışmalara ağırlık verdik. Aynı zamanda Kadın Dayanışma Merkezi-miz var. Onlarla koordineli olarak çalışıyoruz. Biz akademik yönünü yürütürken onlar da işin fiiliyatını götürüyorlar. Yaptığımız çalışmalardan kısaca bahsedeyim. 28 Nisan'da İstanbul Barosu'nun Staj Eğitim Merkezi'nde Bağımsız Kadın Platformu'nun düzenlediği toplantıya katıldık ve onlarla birlikte Medeni Kanun'daki edinilmiş malların paylaşım rejiminin ısrar edilmesi konusunda görüşmeler yaptık. Ortaklaşa kararlar aldık, ortak eylem planları çizildi. Bu eylem planları doğrultusunda gerekli eylemler yapıldı. Daha sonra sivil toplum kuruluşları da, toplam kalite yönetimi adı altında KALDER bir toplantı düzenlemişti. Bu toplantıya katıldık. Burada sivil toplum örgütlerinde amaç, çalışma yöntemleri ve kadrolaşma konularında değerlendirmeler yaptık. Bu aslında çok enteresan bir çalışma. Genelde şematik olarak giden, önce amaçtan başlayıp daha sonra gelişen bir çalışma. Kadın Hakları Uygulama Merkezi'yle birlikte bir eğitim semineri düzenlenmişti. Buraya da katıldık. Orada bir takım cezaevi ve Medeni Yasa konusunda konuşmalar dinledik. Daha sonra yine İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı'yla bir toplantı yaptık. Bir takım ortak projeler geliştirdik. Bu projeler doğrultusunda çalışmalar devam edecek.

Üyelerimizden Avukat Aydeniz Tuskan, Cumhuriyet'ten bu yana Kadın Hakları adlı bir konferans verdi. Ulus Leo Kulüp'ün düzenlediği bir toplantıda. Uluslararası Barolar Birliği Dünya Ticaret Örgütü'nün düzenleyip Türkiye Barolar Birliği'nin de ev sahipliği yaptığı Avrupa Birliği İnsan Hakları Konulu konferansa katıldık. Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'nın düzenlediği Avrupa Birliği'nde Sivil Toplum Kuruluşları, 'Dernekler ve Vakıflar' konulu toplantıya katıldık. Avrupa Birliği çok gündemde olduğu için bu konuda İstanbul'da çok yoğun toplantılar var. Medeni Kanun Yasa Tasarısının bu son yürürlük maddesiyle ilgili bir basın bildirisini İstanbul Kadın Kuruluşlarıyla birlikte ortaklaşa hazırlayıp basına sunduk. Başkanımız Nazan Moroğlu, Adalet Komisyonu Başkanı Emin Karahan'ın da katıldığı bir programda, yine Medeni Yasa Tasarısı ve Yürürlük maddesi hakkında bilgiler verdi. Bizim yaptığımız çalışmalar şimdilik bu kadar.

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu Üyesi ve Ankara Temsilcisi Av. Tülay Çelikyürek

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu olarak Diyarbakır'daki toplantımızdan sonra çalışmalarımıza devam ettik. Gündemdeki en önemli konulardan biri Medeni Kanun Tasarısıydı. Bu tasarıda mal rejimiyle ilgili hüküm bizim de istediğimiz şekilde kabul edildi. Ancak çok aleyhimize olan bir yürürlük maddesi var. Bunu ilerde konuşacağız. Bu konuyla ilgili Kadın Hukuku Komisyonu üyelerimiz çeşitli radyo ve televizyon programlarına katıldılar. Yine Ceza Yasası ve Kadın konulu bir kitap çalışmamız var. Emekli İş Müfettişi Perihan Sarı tarafından Sosyal Güvenlik konulu bir konferans düzenledik. Yine British Consul tarafından polislere verilen bir eğitim çalışmasına katıldık. Burada 4320 Sayılı Ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi verdik ve cinsel suçlar konusunda bilgi verildi. Yine Alman ve İngiliz Büyükelçiliklerinden merkezimize gelen temsilcilere ve diplomatlara bilgi verildi. Bizim Nisan ayından bu yana yaptığımız çalışmalar bu kadar.

Zonguldak Barosu Avukat Esin Üstünkol

Zonguldak Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak ilimizde geniş katılımlı bir Kadın Komisyonu oluşturduk. Adını Cumhuriyet Kadınları Platformu koyduk. 1997 yılından beri faaliyetlerini sürdüren bir platform, 2001 yılı etkinlikleri olarak 17 Şubat 2001 tarihinde gerçekleştirilen yürüyüşe büyük destek verdik. 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü etkinlikleri olarak Yerel gündem 21 çerçevesinde kurulan Kent Konseyi Kadın Komisyonu'yla birlikte 14.3.2001 ve 19.3.2001 tarihleri arasında kadın ürünleri sergilendi. Halk Eğitim kursiyerlerinin el emekleriyle bu sergi satışa sunulmuş ve kursiyerler bu ürünleri tanıtmaya ve satmaya imkanı bulmuştur. 15.3.2001 tarihinde düzenlenen panelle çok sayıda hanıma ulaşmayı hedefledik. Medeni Yasa Tasarısı'nın mal rejimleri bölümünde komisyon üyelerinin edinilmiş malların paylaşımı yerine, paylaşmama mal rejimi yönünde beliren görüşlerin tenkit ve Adalet Bakanı'nı teşvik anlamında 262 imzalı uyarılarımızı faksla bildirdik.

Cumhuriyet Kadını Platformu'nun katılımıyla kurulan Aile Toplum Merkezi yakın gelecekte Aile Danışma Merezisi olarak faaliyete

gececek. Valimizin de desteğiyle Kadın Barınma Evi, Kadın Çalışma Atölyesi kuruluşu içerisindeyiz. 28.3.2001 tarihinde Emniyet Çevik Kuşvetler Müdürlüğü'nde aile içi şiddet ve 4320 sayılı kanun hakkında eğitim çalışması gerçekleştirdik. 2.5.2001 tarihinde Halk Eğitim Kursiyerlerini aydınlatmayı amaçlayan bir toplantı tarafımızdan gerçekleştirilmiştir. 16.5.2001 tarihinde Hemşireler Haftası etkinliği olarak düzenlenen ve aile içi şiddeti konu alan bir panele konuşmacı olarak katıldık. 3.5.2001 tarihinde Uzun Mehmet Lisesi'nde öğrencilere ve velilere hitaben 4320 sayılı yasa anlatıldı. Ayrıca baromuzda hakimlerimizle görüşerek 4320 sayılı yasanın uygulanması ve uygulamadaki sorunlarıyla ilgili bir toplantı düzenledik. Bayanların adliyeye başvurduğu zaman karşılaştığı sorunları anlattık. Hakimlerimizden yardım istedik. Ayrıca baromuzda 4320 sayılı yasadan yararlanma isteyen bayanlara yönelik dilekçe örnekleri hazırladık. Ücretsiz olarak arkadaşlarımız bilgi vermektedir.

Manisa Barosu Avukat Tangül Nüzket

Sizlerle İzmir toplantısında beraberdik. Toplantı sonucunda baromuzda rapor sunduk. Biz o zaman henüz komisyonumuzu kurmamıştık. Komisyonumuz 13 Temmuz 2001 tarihinde kuruldu. Böylece hukuki bir statü kazanarak bundan sonra daha güzel şeyler yapacağımızı umuyoruz. Komisyondaki arkadaşlarımızla beraber her ne kadar yönetim kurulumuz kararı yok idiyse de biz yine ufak çaplı çalışmalar yapmaya başlamıştık. Örgütlenmemize başlamıştık. Kadın hukukuyla ilgili bir televizyon programı yaptık. Bizim baronun yerel televizyonda "Hukuk Gündemi" diye bir programı var. O programlardan birisi bizim komisyonumuza ayrılmıştı.

Yine Manisa Barosu'nda bulunan stajyerlerle ilgili eğitim çalışmalarımız var. Bunlardan bir tanesi de yine kadın komisyonuna ayrıldı. Stajyerlere eğitim verdik. Sarıgöl İlçe Kaymakamlığı Manisa Barosu İlçe Temsilcisi arkadaşımızdan İnsan Hakları Komisonuna Kadın Hukuku'yla ilgili bilgi vermesini talep etmiş. Bu konuda arkadaşımıza yardımcı olduk. Biz televizyon programı için değerli Şenal Hanım'ın Nazan Hanım'ın yayınlarından çok büyük ölçüde yararlandık. Türkiye'de kadın hukukunun başlangıcından başladık, 1926 Medeni Yasa'dan önceki kadının statüsü ve 1926'daki Medeni Ya-

sa'nın Türk kadınına neler getirdiği, Avrupa Konseyi Birleşmiş Milletler Teşkilatı ve Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinin Türkiye'de yürürlüğe girmesi, çekincelerin konulması, daha sonra bu çekincelerin kaldırılması ve bu sözleşmenin yaşama geçirilmesi için Türkiye'de neler yapıldığı, Kadın Sorunları Genel Müdürlüğü'nün kurulmuş olduğundan söz ettik. Yeni Medeni Yasa Tasarısından söz ettik. Arkadaşlarımızı bilgilendirdik. Televizyonda da bununla ilgili bir program yaptık. Yine Baromuz yönetim kurulu ilçe temsilcileri ve komisyondan oluşan bir toplantı gerçekleştirdi. Burada da taraflar birbirlerini bilgilendirmede bulundu.

Aydın Barosu'ndan Av. Semiha Öyüş:

Bizim baromuzunda kasım ayında kadın komisyonu kuruldu. Ancak güzel çalışmalar yaptığımızı düşünüyorum. İlk etapta Kadın Hakları ve Çocuk Hakları Komisyonu olması olarak çalışmalarımızı ikiye ayırdık. Aynı çatı altında olmakla birlikte iki koldan yürütüyoruz. Çocuk Hakları Komisyonu olarak panel düzenledik. İstanbul'dan ve İzmir'den avukat arkadaşlarımız katıldı. Ertesi gün avukat arkadaşlarımız Seda Akça ve Betül Ağırsal Hanım yönetiminde meslek içi eğitim verdik x. Bunun dışında diğer meslektaşlarımıza da bilgilendirmek üzere yaptığımız çalışmalarını döküman haline getirmeye çalışıyoruz. Baromuzda bir kitaplık ve arşiv oluşturmaya çalışıyoruz. Bunun dışında Aydın'da Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü'yle birlikte dayanışma halinde, bilimsel verilere dayalı, elverişli projeler üretip uygulamaya geçirmeye çalışıyoruz. Bunun dışında Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'yle ortak çalışmalarımız var. Sokak çocuklarının hayata hazırlanması ya da çocuk suçlarının önlenmesi bakımından ortak girişimlerimiz var. Bir danışma hattı kurduk kurumlarımız bünyesinde. Ama sekreteryası yok, baromuzun kalemi ile yürütmeye çalışıyoruz. Fakat toplumdan güzel ilgi var. Yardıma muhtaç olanlar müracaat ediyorlar. Biz de gönüllü olarak onlara yardımcı oluyoruz.

Eskişehir Barosu Kadın Hukuku Komisyonu Başkanı Av. Suna Özgürçura:

Baromuzun yeni yönetim döneminde; 24.10.2000 tarihinde ko-

misyonumuzu oluşturarak görevi devraldık. Sosyal Hizmet İl Müdürlüğü bünyesinde bulunan kadın konuk eviyle bağlantı kurularak, komisyon olarak her türlü hukuki yardıma hazır olduğumuzu bildirdik. Orada kalan kadınlardan bir tanesine avukat tayin edildi ve iş verildi. Bize başvuran ve kalacak yeri olmayan kadınlara Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü kadın konuk evinde kalabilmeleri için yardım ettik. Hukuki yardım isteyen kadınlara komisyon olarak danışmanlık hizmeti verdik. Avukat tutmak isteyenlere, baromuzun adli müzaharetinden avukat tayin edilmesi için yardım ettik.

Komisyon üyelerimizden Medeni Yasa, İş Yasası, Devlet Memurları Yasası, Ceza Yasasında kadın-erkek eşitliğine aykırı hükümlerin neler olduğuna dair rapor verilmesini istedik ve bu raporlar hazırlandı. Şu an Gazi Üniversitesi ile ilişkiye geçilerek hukukçular ve sağlıkçılar için hazırlanmış olan anket çalışmaları baro için de yapıldı. Anketin içeriği aile içindeki şiddet ve bu olaylar karşısında sağlık ve hukuk çalışanlarının olaya yaklaşımının ne olduğuydu. 17.2.2001 tarihinde Baro Başkanımız Medeni Kanun Yasa Tasarısı'na Baro olarak destek verdiklerini ve bir an önce yasallaşması gerektiğine dair yerel basına demeç verdi. Türk Üniversiteli Kadınlar ile Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın düzenlemiş olduğu panele komisyon olarak katıldık ve panelde ailenin korunmasına dair yasa ile, mevcut medeni kanundaki boşanma, velayet ve nafaka konularıyla, yetkili mahkemeleri anlattık.

31.3.2001 tarihinde komisyonumuz tarafından geniş bir panel düzenlendi. "Toplumda ve siyasette kadının yeri" konulu bu panelde konuşmacı olarak TÜBAKKOM dönem sözcümüz Avukat Şener Soyhan katıldı. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. serpil Sancar Usur, Anadolu Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Görevlisi Fadime Güneş katıldılar. Aynı şekilde panelimiz çok büyük şekilde ilgi gördü.

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği'nin düzenlediği dikiş kursuna katılan kadınlara ailenin korunmasına dair yasa, mevcut medeni yasa ve tasarıda kadınları ilgilendiren maddelerle ilgili bir seminer düzenledik.

Bursa Barosu'ndan Nilgün Berk

Bursa'da kadın komisyonu 1999 yılında TÜBAKKOM'un oluşma-

siyla birlikte başladı. Daha öncesinde baromuzda İnsan Hakları Komisyonumuz, Çocuk Hakları Komisyonumuz vardı. Ama Kadın Komisyonumuz yoktu. 1999'da faaliyetlerimize başladık.

2000 yılı başladığında Bursa'daki tüm karakollara yönelik olarak Ailenin Korunmasına Dair Kanunla ilgili bir çalışma yaptık. Bütün polisleri bu konuda bilgilendirdik. Yararını gerçekten gördük. Daha sonra karakollardaki memurlar, bu aileyi ilgilendirir, bizimle ilgili değildir demediler. Ciddi anlamda kadınları Baro'ya yönlendirmeye başladılar. Bunun haricinde 4320 sayılı yasanın uygulanması ile ilgili olarak savcılarımızla başımız biraz dertteydi. Hiçbir biçimde, yapılan müracaatları daha sonra Sulh Hukuk Mahkemesine yönlendirmiyorlardı. Bu konuyla ilgili olarak yine 2000 yılında Başsavcı ile görüşüldü. Ancak Başsavcının ultimatomundan sonra bu konuda da bir değişiklik başladı. 2001 yılı içinde 4320'nin uygulanmasıyla ilgili olarak kadınlardan çok, savcıların Sulh Hukuk Hakimine başvurusu başladı. Hemen hemen yüzde 75'ini savcıların başvurusu oluşturuyor.

Bursa'da staj okulumuzda yine ders olarak 4320 sayılı yasayı, uygulama örnekleriyle beraber stajyer arkadaşlarımıza anlattık. bundan sonra da aynı şekilde devam edecek. Biz bir süredir de Bursa Valiliği Kadın Danışma Birimi'nde haftada bir gün komisyon olarak danışmanlık yapıyoruz. Bursa'da bir Kadın Danışma Merkezimiz yok. Ancak valilikle bağlantılı çalıştığımız için o çalışma gününden sonraki tüm müracaatları adli müzaheret komisyonumuza yönlendiriyoruz ve dolayısıyla bütün kadınlar adli müzaheretten yararlanabiliyorlar.

Yine Bursa Barosu Kadın komisyonu olarak 5 Nisan Avukatlar Günü'nde bazı bölgeleri pilot bölge olarak seçtik. Oralardaki okullara gittik. Okullarda aile içi şiddet nedir, bunu anlattık. Hatta çocuklara şiddete uğradıklarında, anneleri, ablaları şiddete uğradıklarında neler yapabileceklerini anlattık. Son olarak da valiliğin Kadın Danışma Birimi'yle birlikte böyle bir çalışma programı hazırladık. Bu çalışma programında yine Bursa'da pilot bölgeler seçildi. Hazırlıklar tamamlandıktan sonra da bu mahallelerde kadınlara yönelik olarak çalışmalara başlayacağız. Medeni kanun'da mal rejimi, imam nikahı, tek eşlilik ve kumalık, kadın-erkek eşitliği ve kadının çocuk yapmama hakkı, töre cinayetleri, tecavüz ve 4320 sayılı kanun, in-

san ticareti olarak da kaçırılıp fuhuşa sürüklenen çocuklar ve organ nakli ticareti; yine insan haklarına ve özellikle de kadına yönelik, kadın haklarına aykırı gelenekler ve tabii ki adının seçme ve seçilme hakkı konularında da seçmiş olduğumuz pilot bölgelerde çalışmalarımıza temmuz ayı sonundan itibaren başlayacağız.

Diyarbakır Barosu Avukat Zülal Erdoğan

Son TÜBAKKOM toplantısından bu yana yaptığımız çalışmaları anlatacağım. Baromuz Kadın Hakları Komisyonunun oluşturduğu, kadınlara hukuksal destek projesi çerçevesinde biz, Baro Kadın Hakları Komisyonuna müracaat eden kadınlara hukuki danışmanlık ve hukuki yardım faaliyetlerinde bulunmaya devam ettik. Bu projenin yürürlüğe girdiği andan şu ana kadar yaklaşık 75 kadına danışmanlık hizmeti verdik.

Daha sonra KADER ve Uçan Süpürge'nin ortaklaşa düzenlediği Sivil Toplum kuruluşlarının kadın sorunu ile ilgili neler yapabileceğine ilişkin bir toplantısına katıldık. Burada görüşlerimizi sunduk. Yine kadının insan hakları projesinin İstanbul'da düzenlediği insan hakları eğitiminin 10. yılı toplantısına katılarak, bölgede kadınların, kadın olmaları nedeniyle karşılaştıkları sorunları ve çözümüne ilişkin görüşlerimizi belirttik.

Yine İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonunun düzenlediği eğitim çalışmasına katılarak, komisyon üyeleri olarak bir eğitim aldık. Türkiye Mimarlar Mühendisler Odasının Habitat-2 konulu sempozyumunda Başkanımız Meral Danışkap, kadın konusunda görüşlerini belirtti. Daha sonra Kadın Statüsü Sorunları Genel Müdürlüğü'nün 27-29 Haziran'da düzenlediği "toplumsal cinsiyet eşitliği" konulu çalışmaya katıldık. Ayrıca biz komisyon üyeleri olarak bölge cezaevlerinde kalan tutuklu ve hükümlülerin kadın olmaları nedeniyle cezaevlerinde karşılaştıkları sorunları tespit etmek amacıyla kendileriyle görüşmeler yaptık ve bunu bir rapor haline getirerek önümüzdeki dönemlerde sunmayı düşünüyoruz.

Yine komisyon üyesi arkadaşlarımız Diyarbakır'da açılan boşanma davalarının sebepleri ve sonuçlarına ilişkin bir araştırma yapmak amacıyla çalışmalara başladı ve son 5 yılın dökümünü çıkarttı. Fakat henüz bunu bir rapor haline getiremedik. İleri dönemde yayınlamayı düşünüyoruz.

Yine Diyarbakır'da kadın intiharlarının çok fazla yaşanıyor olması nedeniyle biz hem Diyarbakır Tabip Odası'na müracaat ettik, hem de Başsavcılık'a müracaat ederek, bu kadın intiharlarının sebepleri konusunda araştırma yapmak istediğimizi belirttik. Fakat bu güne kadar Başsavcımızın ne yazık ki olumlu yaklaşmaması nedeniyle henüz istediğimiz çalışmayı yapmaya başlayamadık. Fakat ileriki dönemlerde öncelikli programımız bu çalışma olacak. Ayrıca televizyon programlarına katılarak kadın hukuku ile ilgili bilgilendirmelerde bulunduk. Bu programlarda kadınların kadın olmaları nedeniyle karşılaştıkları sorunlara ilişkin soruları yanıtladık. Bundan sonra faaliyetlerimizi televizyon programlarında da sürdürmeyi düşünüyoruz.

Denizli Barosu'ndan Avukat Gülizar Biçer Karaca

Biz de Diyarbakır toplantısından sonra 16 Nisan 2001 günü Türk Medeni kanunu'nda Kadın Hakları ve şu anda görüşülmekte olan yasa tasarısıyla ilgili olarak kadına ne gibi haklar ya da kadın aleyhine ne gibi hükümler taşıdığına ilişkin bir panel düzenledik. Konuşmacı olarak Prof. Dr. Aysel Çelikel ile Aydın Milletvekili Sema Pişkinsüt katıldı. Ayrıca Denizli Barosu olarak da kenar mahallelerde 4320 sayılı kanunla ilgili eğitim çalışmaları düzenledik. Bu çalışmalarımız halen devam etmekte. Ayrıca yine kenar mahallelerde kız çocuklarının eğitimi ve mutlaka bir meslek edinmesi gerektiğine ilişkin panellerimiz oldu. Denizli Valiliği, Denizli Barosu ve Denizli Soroptomist Derneği tarafından Kadın Barınma Evi inşa ettik ve barınma eviyle birlikte Kadın Eğitim Merkezi'nde halen 25 meslektaşımızla birlikte hizmet vermekteyiz ve verdiğimiz hizmetlerle ilgili istatistikî bilgiler esas olmak üzere tutanaklar ve raporlar düzenledik. Bundan sonraki dönemde çalışmalarımızı özellikle Medeni Yasanın yürürlük maddesiyle ilgili ve 4320 sayılı aile içi şiddetle ilgili olarak devam ettireceğiz.

İzmir Barosu Av. Ayşen Erdoğan

Ben İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun çalışmalarından değil de, TÜBAKKOM'un dönem başkanlığını yürütmemiz nedeniyle Diyarbakır toplantısından sonra TÜBAKKOM dönem başkanlığı sı-

fatıyla yaptığımız bazı çalışmalardan söz etmek istiyorum.

Daha sonra da TÜBAKKOM çalışma biçimiyle ilgili bir takım önerilerim olacak. İzmir barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun önerileri bunlar. 14 Nisan 2001 tarihinde Diyarbakır'da yapılan toplantı sonucunda, edinilmiş malların katılma rejimi yasal mal rejimi olarak kabulüyle ilgili çalışmalar yapılmasını kararlaştırmıştık. Toplantıdan hemen sonra, toplantı sonucuna ilişkin ve neden edinilmiş malara katılma rejiminin, yasal mal rejimi olması konusunda ayrıntılı bir açıklama yaparak bütün Adalet Komisyonu üyelerine bunları teker teker gönderdik. Bazı milletvekilleri aradı ve daha ayrıntılı bilgi istediler. Daha ayrıntılı bilgi verdik. Daha sonra yürürlük maddesiyle ilgili olarak uzlaşmaya varıldı.

Av. Asude Şenal

Bizler Türkiye'de hak savunmak ve kadın olmak gibi iki zor durumu yaşıyoruz. Ancak bu iki durum da buna eklenen diğer durumlar da elbette ki aşılamayacak, değiştirilemeyecek sorunlar değil. Fakat önemli olan bu konuda güç birliği yapmak. Sorunların bilincinde ve farkında olarak çözüme yönelik ortak arayışın mesleğini yaparcasına, bunu hayat tarzı haline getirmişçesine, sorunların üstüne gitmek. Bu sadece bizlerin güçbirliğiyle olmayacak belki. Bunda özellikle erkek hukukçuların da desteği çok önemli rol oynayacaktır. Bu anlamda ben toplantımıza katılan Sayın Prof. Dr. Emin Artuk'a çok teşekkür ediyorum. Tabii ki Baro Başkanımız Ramazan Hoça, Hakan Ödemiş ve Mehmet Ali Turanlı'ya da teşekkür ediyorum. Baromuz bu konuda gerçekten oldukça duyarlı.

Genellikle Türkiye'deki diğer barolar da sanıyorum yönetim kurullarında bir ya da en fazla iki kadın üye bulunuyor. bu yıllardır süregelen bir şey. Ben 25-26 yıldır avukatım, mesleğe ilk başladığımda baro yönetiminde hiç bayan üye yoktur. Yönetime hiç olmazsa bir kadın üyeyi sokabilmenin uğraşını verdik. Ve ilk genel kurulda bir kadın üyeye başlamış olduk. Daha sonra iki kadın üye oldu. Ama hiç üçe çıkamadık. Ancak bu yıl baromuzda 5 kadın üye var. Yani yüzde 50'ye yaklaşan bir oran. Sanıyorum Türkiye'de bu anlamda da sayın Baro Başkanımızın bu konudaki demokratik yaklaşımı çok anlamlıydı. Baromuzun üyeleri de çok duyarlı davrandılar. Biz genel

kurul seçimlerine geçmeden önce bu konuda çok eleştiri alıyorduk. Listenin yarısı kadın, böyle liste çıkmaz, siz bu listeye kaybederseniz deniyordu. Kadın olmanın yanında bir başka özellik daha vardı, çok gençti üyelerimiz. 40 yaşın altında olan çok sayıda üye vardı. Bu da bir dezavantaj olarak gösteriliyordu genel kurul öncesi. Ancak genel kurul sonuçları gösterdi ki, kadınlardan oluşan, yani yarısını kadınların oluşturduğu bir kurul da çok fazla destek alabiliyor, yönetime gelebiliyor, güven duyulabiliyor.

Bursa Barosu olarak biz bunun kıvancını ve onurunu yaşıyoruz. Diliyoruz ki bu örnek diğer barolarda da geçerli olur. Şimdi Ceza Yasası konusunda bildirilere geçelim. Türk Ceza Yasa Tasarısı ve Namus Cinayetleri konusu. Bu gündem maddesinde söz almak isteyenleri davet ediyorum.

Prof. Dr. Emin Artuk

Ben burada sizlerden birşeyler öğrenmek amacıyla geldim. Ama görüyorum ki, bu beklentim pek gerçekleşmedi. Hep satır başlarıyla hareket etme istiyorum da, 15-20 dakikada toparlamaya çalışacağım. Acaba bu tasarılar yani 1987-1989-1997-1999 ve 2000 tasarılarına lüzum var mı? Şimdi bizim elimizde 1889 İtalyan Ceza kanunu...

Biz teorisyenler olarak şunu görebiliyoruz. Hukuk Fakülteleri'nde izah ediliyor. İtalyan Ceza Kanunu klasik okulun bir özeti. İtalyan Ceza Kanunu, kim ne derse desin 1889 İtalyan Ceza Kanunu, 19. Yüzyılın bir kanunu olmasına rağmen liberal bir kanundur, insancıl bir kanundur ve tekamülcü bir kanundur. Biz İtalyan Ceza Kanunu niçin aldık? Bu sebeplerden dolayı aldık. O sırada yürürlükte olan kanun 1858 Ceza Kanun Name-i Hümayunu, malumlarının 1816 Ceza Kanunundan yani Saltanat Kanunu'ndan alınmış. Böyle bir kanun alınsın ki deniyor, liberal kanun... Hangi kanun sırada var? O sırada federal bir durum da yok, Almanların kanunu var, Bulgar Ceza Kanunu, İtalyan Ceza Kanunu var ama, 1911'li yıllarda Türkçe'ye tercüme edilmiş. Fransızcadan Türkçeye tercüme edilmiş. Demek ki elimizde o sırada 1911'de yapılan tercüme var, İtalyan Ceza Kanunu. Sonra da İtalyan Ceza kanunu Cumhuriyet'in ilanından sonra genel politikasyon hareketleri. Bunun sonucunda ceza kanu-

nunda da değişiklik yapılması gerekiyor. O zaman değişiklik yapılması gerekirken daha kolay bir metod o zaman elimizde İtalyan Ceza kanunu tercümesi var.

Eskişehir Komisyonu o zaman 1925'te toplanıyor, Eskişehir Komisyonu ve İtalyan Ceza Kanunu'nda yapılan bazı değişiklikler sonucu Türk Ceza Kanunu meydana geliyor. Demek ki, Türk Ceza kanunu, 1911'de yapılan İtalyan Ceza Kanunu tercümesini artı Eskişehir Komisyonunda yapılan bazı değişiklikler... Ama bunun yanında bazı orijinal hükümlere de yer verilmiş. Mesela İtalyan Ceza kanunu'nda hep tartışılan konudur, idam cezası yoktur İtalyan Ceza kanunu'nda. Bizim 1926 Ceza Kanunumuz idam cezasına yer verir. Bizim kanunumuza bakıldığı zaman, Türk Ceza Kanunu'nda her maddenin gerekçesi de yoktur. 1926 Meclis tutanaklarına bakarsak, hemen hemen bir-iki konuda tartışılmış, en çok tartışılan konu idam cezası. İtalyanlar hücre sistemini kabul etmişlerdi. Müebbet, ağır hapis, hücre, bizim ise idam cezasını kabul etmişiz. Bunun yanında tabii ki, 1911 tercümesi, ondan Eskişehir Komisyonu'nun değişiklikleri. Maalesef zabıtlar yok. Eskişehir Komisyonu, ondan sonra 1858 Ceza kanun Name-i Hümayunu'ndan bazı hükümler almışız.

Sonra işte İtalya'da faşizmin başlaması, 1930 Rokko Kanunu, o Rokko Kanunu'yla beraber özellikle devletin şahsiyeti aleyhine cürümlerde değişiklik, yani 125, 173 o faşist İtalyan sisteminden alınmış ve monte edilmiş. Şimdi İtalyan Ceza kanunu'nun 1889 İtalyan Ceza Kanunu'nun kanaatimce iki zayıf tarafı var. Bir tanesi çocuklarla ilgili hükümlerin çok demode olması, ikincisi ise, -yaptımı biliyorsunuz iki şekildedir- ya cezadır, ya emniyet tedbiridir- emniyet tedbirine hiçbir şekilde yer veremiş, emniyet tedbiri yani kendisine ceza verilemeyen kimseleri ceza kanununun içine serpiştirmiş. Mesela akıl hastaları demiş, sağır-dilsizler demiş, küçükler demiş... Ama emniyet tedbiri sözcülüğe rastlamıyoruz. Binaneleyh, eğer bir ceza kanununda değişiklik yapılması gerekiyor ise, eldeki kanun daha iyi bir hale getirilebilir, daha başka değişiklikler ona ilave edilebilir kanaatimce. Ama siz ceza kanununu 1. maddeden son maddeye kadar değiştirmeye kalkarsınız, o zaman büyük bir yük altına gidersiniz.

Şimdi bunun üzerine Türk Ceza Kanunu Tasarıları meydana çıkmış. Her şeyden önce söyleyeyim, 1987'den önce de tasarı var. be-

nim gördüğüm kadar 1958 yılında Adalet bakanlığı tarafından, kimin tarafından çalışıldığı belli olmayan bir tasarı var. Ondan sonra 1987 ve ondan sonraki tasarılar. Şimdi bu tasarılar meydana getirilirken, dediğim gibi sistem tamamıyla değişmiş. Şöyle ki, insana karşı suçlar, genel esaslar yine aynı vaziyette, suçlar ikiye ayrılır, cürüm ve kabahatler. Ama özel kısım eskiden olduğu gibi devletin şahsiyeti aleyhine suçlarla başlamıyor, kişi aleyhine suçlarla başlıyor. Ve komisyonunun iddiası da şu: Biz daha fazla insan haklarına riayet etmekteyiz, bu nedenle kişi aleyhine işlenen suçları, birçok kanunlarda olduğu gibi başa geçiriyoruz. O birçok kanun da yok ortada. Bizim bildiğimiz kadar İsviçre Kanunu var, Arjantin Kanunu var, Avusturya Kanunu kişi aleyhine suçlarla başlıyor. Bir zihniyet meselesi. Ya devlete önem verirsiniz, devlet aleyhine suçlara önem verirsiniz başa koyarsınız, ya kişiye önem verirsiniz kişi aleyhine suçları başa koyarsınız. Şimdi komisyonun çalışma tarzından bir iki laf edeyim. Benim kanaatimce mümkün olduğunca objektif konuşmaya çalışacağım, 1987 ve 1989 tasarılarının yapılmasında bulunmadım. Sonra 1987 ve 2000 tararılarında bulundum. Komisyonun çalışma tarzı üzerinde ifade edeyim ki, komisyon çok çalışmıştır. Ancak bu çalışma nasıl gerçekleşmiş, mantıklı mıdır, değil midir, biraz sonra geleceğim. Ama tek tek maddeler üzerinde çalışma yapılmıştır. Belki Medeni Kanun tasarısından daha fazla çalışılmıştır. Ceza Kanununda. Hatta şunu söylemek lazım, olağanüstü çalışmış komisyon. Ancak bu çalışma sistemsiz. Niçin sistemsiz, siz baştan itibaren diyorsunuz ki, yeni bir Ceza Kanunu tasarısı yapacağım. Yeni bir Ceza Kanunu tasarısı veya yeni bir Ceza Kanunu, A'dan Z'ye kadar değiştirecek. Örneğin hep biz biliriz, bugün teşebbüs 61-62, şimdi gelmiş faal nedamet konusu tasarınının 39. maddesine bütün numaraları değiştirmişsiniz bir kere. Demek ki A'dan Z'ye kadar değişiklik yapıyorsunuz. Yabancılar aptal insanlar değil. Bunlar öyle yapmamış. Metinleri aynen, madde numaralarını aynen muhafaza ediyor, yeni bir değişik olunca, örneğin 10-A diyor, 10-B diyor, 10-C diyor. Bu daha mantıklı.

Şimdi komisyondaki üyeler açısından her şeyi ifade etmek lazım. Barolar Birliği'nden benim gördüğüm kadar 1997'de sadece rahmetli Faruk Eren hoca vardı. Onun da sıhhi durumu müsait değildi, anlamakta bile güçlük çekiyordu. Son 1999 tasarısında Eralp

Özgen Hoca vardı o da gelmedi. İkinci okunuşunda ben de bulunmadım. Bir ceza Kanunu tasarısı yapılırken, kanaatimce oraya katılan üyelerin tamamıyla görevlerinden affedilmeleri gerekir. Tamamıyla o tasarıya konsantre olmaları gerekir. Oysa ki, bir yargıtay üyesini alın, her gün duruşmaya çıkıyor veya dosya okuyor, cumartesi günü sabahın dokuzbuçuğundan, akşamın yedisine kadar hakimevinde kapalı bir vaziyette Ceza Kanunu tasarısı için çalışıyor. Vurgulamak istiyorum, ben Ceza Kanunu tasarısından çok şeyler öğrendim. Veya bir öğretim üyesini alın, muhtelif zamanlarda ders veriyor, cumartesi Ankara'da sonra o tasarı üzerinde o konuşmalara iştirak ediyor. Her şeyin başı çalışma. Şimdi tasarımı eleştiriyorlar. Biz de eleştiriyoruz. Ama tasarımı eleştirenlere şunu söylemek lazım. Herhangi bir karşı tasarı yapıldı mı? Kimse kimsenin elini kolunu ayağını bağladı mı? Örnek veriyorum. Federal Almanlar ancak genel hükümlerini değiştirmişlerdir, özel hükümler kısmi değişikliklere uğramıştır. Genel hükümlerde bir tasarı meydana gelmiştir, ondan sonra 11 hoca birleşmiş, alternatif tasarı meydana getirmiştir. Biz de alternatif tasarı meydana gelmiş midir? Böyle bir şey var mıdır? Yoktur. Bizde sadece 2000 tasarısının eleştirisi var. Dediğim gibi ikinci okunmasına -ki son üç toplantıda olması lazım- katılmadım, katılmaya mantık da görmedim. Her ne kadar Adalet Bakanı Profesör Türk Tasarımı takdim ederken çağdaş bir tasarı olduğunu söyle-diyse de, kanımca hiçbir şekilde tasarının çağdaşlıkla ilgisi yok. Mantık da görmedim, çünkü bir oyla bir netice çıkaramıyorsunuz. Ama diğer taraftan madem ki böyle tasarılar çıkıyor, devletin elindeki bütün imkanların zannediyorum kullanılması lazımdı, örneğin tutanak tutulması lazımdı. Kim ne dedi güme gitmiştir. Şimdi tasarı hakkında Ankara Barosu'nun sadece iki sayfa bir mütalaası var. Diyor ki, kanun metni daha önce İtalyan Ceza Kanunundayken bu kez Fransız Ceza Kanunu baz alınmaktadır. Doğrudur. Hiçbir şekilde bize uygun nitelik arz etmemektedir, Milli olma vasfı gündeme gelmemektedir. Bu ne demek, anlayamadım. Bir tasarının milli olması nasıl olacak? Teşebbüse tutup milli, gayri milli mi diyeceksiniz? Ne bileyim asli iştirak, ferî iştirak ayrımını kaldırıp, milli olması için eşitlik sistemini mi kabul edeceksiniz? Veya faile göre şahsîlik sistemini mi kabul edeceksiniz? Ne demek milli, anlayamadım.

Bir başka husus; bilindiği gibi cürüm ve kabahatlerin unsurları

birbirinden tamamen farklıdır. Üç veya dört unsur veya iki unsur, cürümde başka unsurlar, kabahatte başka unsurlar mı yer alacak? Hiç bir şey anlamadım. Devam ediyor; netice olarak bu yasa tasarısıyla Türkiye'nin 75 yıllık Ceza kanunu tamamen ortadan kaldırılmak istenmekte, bütün birikimlerimiz çöpe atılmaktadır. İki sayfa, sadece iki sayfa. Ankara Barosu eski barolardan bir tanesi. Hiçbir şekilde Yargıtay İçtihatları kullanılamayacak, fakültede okunacak bütün hukuk eğitim sistemimiz altüst olacak. Ceza hukuk sistemimiz altüst olacak, İtalyan ekolü yerine Fransız ekolü gündeme gelebilecektir. Fransızca eğitim yapılan hukuk fakülteleri lağvetmeye başlanacak, Ankara ve İstanbul Hukuk Fakülteleri yerine Galatasaray Hukuk Fakültesi gözde hale gelecektir. Şimdi benim dönemimde olan arkadaşların mezun olduğu İstanbul Hukuk Fakültesi'nin mü-talaası sadece iki sayfa. Demek ki, ağır hapis, hafif hapis ayrımı olduğu için kullanmıyorsunuz demiş. İştirak bakımından bir iki eleştiri getirmiş.

Bundan sonra sonuç olarak diyor ki, Türkiye'de yeni modern bir Ceza Kanununa büyük bir gereksinim olduğu, en iyi şekilde, son hızla sağlayabilecek bir potansiyele sahip bulunduğu konusunda hiçbir kuşumuz yoktur. Bunlar güzel laflar. Ancak her nedense 15 yıldır sürüncemede kalan tüm düzeltme çabalarına karşın, yapılan eleştirileri dikkate almama konusunda gösterilen direnç nedeniyle bir türlü toparlamanayan başarısız bir yasa çalışması. Bizce Türkiye'mizin kaderi olmamalıdır, ana bilim dalımız bu konu üzerinde, üzerine düşen görevi yapmaya hazırdır. Peki bugüne kadar niye yapmamışsın? Yani değerli arkadaşların şunu söylemek istiyorum. Her şey konuşuluyor ama kişiler görevlerini acaba yerine getirebiliyorlar mı? Bu komisyonunun yaptığı bu. Hiçbir şekilde komisyonu filan savunduğum yok.

Sonra herhalde maddeler üzerinde teker teker değinilecek. Mesela benim tespit ettiğim, kanunu bilmemek mazeret sayılmaz. 19. asrın kuralı halen bugün için geçerli veya 39. maddede, -teker teker söylemiyorum, sadece satır başlarına değiniyorum- eksik teşebbüs hükmü uygulanacağını söylüyor faal nedamet mevzuunda. Veya müessir fiiller, işkence birbirinden nasıl ayrılacak? Böyle bir şey yok. Veya meşhur 312. madde, herşeyi ifade hürriyetini engelleyen, her noktayı 312'ye dayandırmaya çalıştığım madde, eskiyi aratacak

hale getiriliyor. kamu düzenini bozma ihtimali olursa dahi cezalandırıyor? O zaman kadın hakları nerde, ifade hürriyetimiz gidiyor. Veya görevi kötüye kullanma, belirsizlik unsurunu bugünkü gibi ihtiva ediyor. O meşhur 240. maddeyi bilirsiniz,kır ambar maddesi değil mi? Aynı belirsizlik burada da devam ediyor. Yabancılar bunu görmemişler mi? Görmüşler... Ben 12-13 Ceza kanununa baktım. Görevi kötüye kullanma genel bir madde halinde düzenlenmemiş. Özel yasada tek tek maddeler halinde. İşkencenin tanımlanmaması veya yargısal kararı aşağılamak diye ihdas edilmiş. Yargısal kararı aşağılama... Yani isterseniz kararı eleştirirsiniz, bunda aşağılama sözcüğü meydana gelebilir. Tasarıda böyle bir şey var. Hafızam beni yanıltmıyorsa gerekçeden de onu tespit edebiliriz, Fransız Ceza Kanunu'ndan alınmış. Kişilere ihbar etme yükümlülüğü veriliyor. Suçu işlemese dahi asli fail, eğer suç işleme olasılığı varsa, kişileri ihbar etme durumunda kalıyorsunuz. Kadınlarla ilgili şu anda aklına gelenler bunlar. Teker teker bakmak mümkün.

Komisyonunda onu ileri sürdürdüm ama kimse kabul etmedi. Bir de bayan üye vardı. Evlilik içinde ırza geçme meselesi. Hatta komisyon başkanı hocamızın bana bir sözü var. Emin Bey, ultra modern düşüncelerle karşımıza geliyorsunuz, dedi. Kendisine bunu söyledim, Sultan Ahmet'deki bir sempozyumda. Beni affedin ama bunu söylediniz dedim. Bunun üzerine dedi ki, elinizde delil mi var? Tutunak mı tuttuk dedi. Doğrudur. Yani şunu söylemek istiyorum. 19. asırdan hükümler var. Tek tek maddeler açıklandığı zaman görünür. Mesela yeni doğan çocuğun öldürülmesi suçu. Bu maddeyi hiç mi zoru yok, çıkarmışlar... En son 2000 mayısına doğru, tek bir maddeyle kanunlaşması çok tehlikelidir. Kanaatim duygusal anlar yaşanmıştır. Ceza Kanunu Komisyonu'nun tartışmaları sırasında, onları burada tabii ki açıklayamam. Ama komisyon başkanının ağır otoritesini de şahsen hissetmişizdir, herkes hissetmiştir. Örneğin hükmi şahısların cezai sorumluluğu, fakültelerde okuturuz, biliriz hepimiz, farazilik sistemi mi, hakikisizlik sistemi mi, hükmi şahıslara cezai sorumluluk verecek misiniz, vermeyecek misiniz, Komisyon başkanı demiştir ki, "Cezai sorumluluk verilsin, yoksa başkanlıktan ayırılırim, ne yaparsanız yapın" demiştir. Böyle anlar yaşanmıştır.

Şurası da önemli: Mesela 2000 tasarısına katılırken maalesef bunu söylemekten kaçınmayacağım, hatta Şükran hanım da bilir,

tasarı çalışmalarına giderken Kadın Hakları Merkezi'ne müracaat ettim, önerileriniz varsa komisyona götürüyüm dedim. Ama tepki yok, kapı kapalı. Bir şey gelmedi. Elimde büyük bir arşiv var. 1987-89 tasarılarına katılmadım ama zannediyorum Manisa Barosu eski başkanlarından Teoman Ergül tasarıya katılmıştır, bütün notlarını bana gönderdi. 1997-1999-2000'de kimler ne teklif etmişler hepsi klasörler halinde var. Ancak bu tekliflerden sadece ve sadece Yargıtay'ın teklifleri okundu. Cumhuriyet Savcılıklarının, örneğin Kastamonu Cumhuriyet Savcılığı'nın teklifi filan okunmadı. Ayıp olmasın diye herhalde Marmara Üniversitesi'nin teklifi okundu. Ama Kadın Hakları Komisyonlarının bir teklifine ben şahsen rastlayamadım o klasörler içinde.

İstanbul Barosu Av. Aydeniz Tuskan

Medeni Kanun'da da Alt Komisyon Başkanı Bursa Baro eski Başkanı Ali Arabacı'yı burada anmadan geçemeyeceğim. Çünkü Medeni kanun çalışmalarında birlikte olmuştuk. Anadolu'dan gelen diğer Barolardaki arkadaşlarıma teşekkür etmek istiyorum. Faliyet raporlarını okudular. Gerçekten güzel şeyler yapmışlar. Biraz İstanbul gündemiyle onların gündemleri daha farklı oluyor. Ama daha tabana yönelik, daha halka yönelik çalışmalar. Biz de zaman zaman yapıyoruz, ama bazen de Avrupa Birliği'ne giriş süreci içerisinde o kadar çok toplantı oluyor ki, bunlara katılmak bu konudan uzak kalmamak istiyoruz. Sonra bu birlikteliğin demokratik olması da çok önemli. Kuruculuğunu ilk dönem biz yaptık. İstanbul Barosu olarak, ikinci dönem Ankara yaptı, şimdi de İzmir yapıyor. İzmir'e de teşekkür etmek istiyorum. Çünkü TÜBAKKOM kimliğini İzmir biraz daha öne çıkardı.

Ankara'da arkadaşlarla hep birlikte çalıştık. Biraz Ankara'da biraz Şenal Hanım'ın görevlerinin çokluğundan belki, biraz TÜBAKKOM Komisyonlarında İstanbul Barosu yok. Yürütme kurulunda da İstanbul Barosu yok. Bu eleştirimi maruz görün Emin artuk benim sınıf arkadaşım. Bu toplantıyla ilgilendi. Bu konuda bizi bilgilendirmek istediği zaman hakikaten çok sevindik. Biz İstanbul Barosu olarak Türk Ceza Kanunu Komisyonunda, Kadın Hukuku Komisyonu olarak birkaç çalışma yaptık. Hatta Marmara Üniversitesi'nin bir toplantısında,

yine değerli arkadaşım Prof. Dr. Nur Centel komisyon başkanı Sulhi Dönmezer de oradaydı ve bu toplantıda kadın bakış açısıyla Türk Ceza Kanunu'nda 2001 yılında hala kadın-kız ayrımının yapıldığının ve bu konularda toplu eleştiririmizi yazılı olarak sunmuştuk. Ama tabii ki, Sulhi Hoca'nın biraz otoriterliğinden aynaklanan tavrıyla, hatta gümümseyerek, bu olayı biraz küçümsedi gibi düşünüyorum. Eski baro Başkanımız Avukat Turgut Kazan da vardı. O, hayli şiddetle bütün maddeler konusunda eleştirilerini ilettili. O zaman Sami Selçuk da Yargıtay Başkanımızdı. Hatta sonradan Yargıtay Başkanı oldu. O da Yargıtay üyesi olarak toplantıya katılmıştı. Ayrıca Meral Erdoğan Başbakanlık koordinasyon üst kurulunda, İnsan haklarıyla ilgili bir rapor hazırlıyordu. Oraya katıldık ve orada biz Medeni Kanun ve Ceza Kanunuyla ilgili tüm görüşlerimizi yazılı olarak, gerek hükümet üyeleri ve Adalet Bakanı'na, Başbakanlık Üst Kurulu'na iletmiştik. Orada zannediyorum insan hakları kısmında biraz yer aldı diye düşünüyorum. Tabii ki Medeni Kanun'dan daha çok çalışıldı dediniz. Buna pek katılmıyorum. 10 yıldır İstanbul'da kadın kuruluşları olarak Medeni Kanunla ilgili çok çalıştık. Ama bütün emeklerimiz bir anda sığırma indi diyebilirim. Bir yürürlük maddesiyle. Çünkü orada 8-9 tasarı kadük oldu. Artık biz de bıktık. Medeni Kanun tasarısı çalışmalarından. Bu kadar çalışma yapıyorsunuz ve son anda şahsı bir kararla her şey altüst oluyor. İşte Türkiye'de sivil toplumun, birlikteliğin, kurulların etkinliğinin gözardı edilmesinden kaynaklanıyor. Veya bu etkinlikler daha kuvvetli olsa belki bunu siyasiler ileri dönemlerde yapamayacaklardır diye düşünüyorum. Toplumumuzda kadınlar erkeklere oranla daha az suç işlemekteymiş. Toplumda bu farklılıklardan dolayı bazı suçların da maduru sadece kadın oluyor. Çünkü zarar gören o oluyor. Mesela ırza geçme veya kızlık bozma suçlarının mağduru sadece kadınlar. Kadınların bu fiziksel olaydan ötürü ruhsal olarak etkilenmeleri ve zarar görmelerinin gözardı edilmemesi gerekiyor. Kadının psikolojik tedavisinin yapılamaması böyle bir kadına toplumsal bakış açısının yanlışlığı ve acımasızlığı kadını suçta kendinde aramaya yöneltiyor. Mağdurlar polise zor başvuruyorlar. Bu kadınların korunmasıyla ilgili birimlerin oluşması için sivil topluma da büyük görevler düşüyor. Diyarbakır'daki arkadaşım anlatmıştı. 4320 sayılı yasadana dolayı kadınlar şiddete uğruyorlar, ancak eşlerini polise şikayet etmekte direniyorlar.

İşte bu Türkiye'de kadın-kız ayrımı yapılmakta. Bu cinsiyetçi yaklaşım şiddetin kaynağı olmaktadır. Yeni yüzyılda erkeğin üstün tutulduğu bu anlayış çok yanlıştır. Evli kadını şiddet konusunda az koruyan hukuk sistemi bazı hallerde mesela şiddet konusunda az koruyordur. 4320'de son yıllarda çıktı biliyorsunuz. Daha öncelerde koruması 478'e dayanıyordu. Türk Ceza Kanunu'na göreymiş. Genelde kadın da şikayet etmiyordu. Başkasının şikayeti de dikkate alınmıyordu. Evli kadının kaçırılması durumunda faili daha çok cezalandırılmakta. Buradaki korumada amaç, kadını korumak değil, ailenin ve kocanın şerefini korumak. Evlenme vaadiyle kandırılan ve cinsel istismara uğrayan kızın bekareti ön plana çıkıyor. Halbuki ön plana çıkarılması gereken bekaret değil, kadının cinsel istismarı. Bu anlayışta olan toplum, evlilik içi ırza geçme konusu da tasarıda gündeme gelmemiş. Ülkemizde bekaret kontrolü gelişigüzel yapılmakta ve çeşitli yasalarda düzenlemeye tabii. Yani bazı yönetmelikleri bunlar düzenlenmekte. bunun önlenmesi bakımından Türk Ceza Kanunu'na bekaret kontrolünün gelişigüzel yapılması halinde daha ağırlaştırıcı bir ceza hükmü konulmalı mı diye bir düşünelim diyorum. Türk Ceza Kanunu'nda bazı suçların adamı umumiye ve nizam aleyhine cürümler başlığında toplanmasında hukuki yarar da yok. Genel adap ve aile düzeni gibi belirsiz kavramlar bireyin cinsel özgürlüğünün önüne çıkmış. Buradaki suçlar üç başlık altında toplanmalı. Hocamın da bu görüşü desteklediğini umuyorum.

1. Cinsin özgürlüğe karşı suçlar
2. Aileye karşı suçlar
3. Genel ahlak ve adaba karşı suçlar

Bazı maddelerden söz etmek istedim. 440 ve 441 zina, bu daha önceki tasarıda konulmuş ve Türk Ceza Kanunu'nda iptal edilmiş iki yasa maddesi Anayasa Mahkemesi tarafından. Biz kadınlar ve sivil toplum, bu konuyu biraz eleştirdik. Belki bunun etkisi olmuştur diye düşünüyorum. Zina suç olmaktan son tasarıda çıkarılmıştır. Ancak burada boşanma sebebi olarak kalması halinde zina nasıl değerlendirilecektir. Bu konuda belli bir şey belirlenmesi gerekir ki, bu konuya isterseniz bir soru işareti koyun. Bunu da bir düşünelim diyorum. Türk Ceza Kanunu ve tasarısı ırza geçmeyi akrabalık aramaksızın cezalandırmaya tabi tutmuş. Akrabalık olması du-

rumunda ağırlatıcı maddeler getirmiştir. Reşit kişiler olduğunda şikayet söz konusudur. Şikayet kaldırılmalı, reşitlerin ırzına geçilmesi durumunda şikayete bakılmaksızın bence cezalandırma yöntemine gidilmelidir. Tasarıda evlilik içi ırza geçme de yer almalıdır. Tasarıda aynı cinslerin birbirine saldırması yer almamaktadır. Bu da nazara alınması gereken bir konu diye düşünüyorum. 317. maddede söz atma, sarkıntılık, cinsel taciz yer almakta olup, cinsel taciz elle, gözle, sözle ve bedenle yapılan taciz olarak algılanmalı ve tasarıda bu şekilde tarif edilmelidir. Ayrıca cinsel tacizin bağımsız bir suç olarak cezalandırılması daha doğru olacaktır. Yasa koyucu anatomik olarak kızlık zarını korumayı ön plana almıştır. Tasarıda 315, Ceza kanunu 423. maddede. Evlenme vaadiyle kızlık bozmak. burada fiil ön plana alınmalı, zarın bozulup bozulmaması suçun oluşmasına etken olmamalıdır. Türk Ceza Kanunu'nun 429-430 tasarıda 324. maddede kadın-kız ayrımı kaldırılıp, kaçırma eylemi nazara alınarak cezalandırma getirilmelidir. Evli kadının kaçırılmasında ağırlaştırıcı maddenin getirisinde amacı kadını korumak değil, kocasının namus anlayışı ve erkeğin şerefini korumaktır. tasarıda 336. madde de, Ceza Kanunu'nda bulunmayan yeni bir hüküm getirilmiş. Ciddi ve önemli bir sebep olmadan eşini veya birlikte yaşadığı hamile kadını iki ay süreyle terk halinde cezalandırma konulmuştur. Bu madde Medeni Yasa ve Medeni Yasa 453. tasarı 136. şerefini kurtarmak için doğurduğu çocuğu öldüren ananın şefi, çocuğun yaşam hakkından üstün tutulmaktadır. Bu da çok önemli bir madde diye düşünüyorum. Oysa hiçbir hak yaşam hakkının üstünde tutulamaz. 462. maddeyle kaldırılmış namus cinayetleri ile ilgili indirimler. Fakat bence bu namus cinayetleriyle ilgili işlenen suçlarda aksine daha ağırlaştırıcı ceza getirilmelidir. Biz tasarı Adalet Bakanlığı'na teslim edildikten sonra son tasarıyı ele geçiremedik. Ancak ben Nur Centel'le yaptığım görüşmelerde onun fikrini de alarak, bunları çok acele bir şekilde kadın bakış açısıyla, kadını ilgilendiren maddeler açısından düzenlemeye çalıştık. İstanbul Barosu'ndan arkadaşım Av. Şükran Eroğlu, Av. Handan Saner ve Av. Ayfer Coşkun'la birlikte.

Ankara Barosu Av. Şenal Saruhan

Bilindiği gibi Ceza Yasa Tasarısı'nın kamuoyuna açıklandığı tarih, kamuoyundan kastım elbette ki Baroların bilgisine sunulduğu tarih

değildir, kadınlar olarak bizim haberdar olduğu tarih, 12 Mart 1998. Elimde açıklamanın yapıldığı güne ilişkin notlar var. Kendileri de belki anımsayacaklardır, Yargıtay'da bir değerlendirme yapılmıştı ve bu değerlendirme sırasında ceza alanında çalışan pek çok öğretim üyesi de henüz tasarıdan haberdar olduklarını ifade etmişler ve yoğun bir eleştiri bombardımanında bulunmuşlardır. Hocamızın da dediği gibi emeğin üst üste konulması, sunulması ciddi bir iştir. Bu sebeple Ceza Yasa Tasarısı komisyonunda çalışan arkadaşlarımızın emekleri, önemli bir emektir. Dikkate alınması ve değerlendirilmesi gereken bir emektir. Eleştiri de çok kolaydır, çok kolayca yapılabilir. Ama eleştirilerinde elbette ki önemi vardır. Çünkü onlar da o birikim üzerine yeni tuğlalar inşa ederler, yeni öğretiler, yeni yollar açarlar. Bu anlamda bizim kadın komisyonlarının henüz inşaa halinde olduğu dönemdir 1998'li yıllar. Ceza yasası tasarıyla ilgilenmemiz, tek tek hepimizin ceza hukukuna olan ilgimiz ölçüsünde olmuştur. Fakat daha sonra örgütlü çalışma yani TÜBAKKOM çalışması bu konudaki görüşlerimizin kadın cephesinden gerçekleşmiştir. Öneriler örgütlenmemizin de yeni olması nedeniyle belki doğru bir biçimde akamadı. Buna karşılık Medeni Yasa Tasarısıyla ilgili gerçekten çok iyi bir çalışma düzeneği kurduk. Çok iyi bir iletişim oldu. Bunun sonuçlarını da yüzde 98 oranında alabildik diye düşünmemiz gerektiği inancındayım. Bu nedenle burada bir ceza hukukçusu olmamla ceza alanında tasarıyla ilgili çok yoğun gözlemim olmasına karşın, bunlara ilişkin bir değerlendirme yapmayacağım izninizle.

Sadece kitabımıza alınmış, Ankara Barosu'ndan ve üniversitedeki bir arkadaşımızın emeğiyle oluşturulmuş metni şöyle hızla gözden geçirerek bilginize sunmak istiyorum. Kitabımızın 113. sayfasından başlıyor. Şunu da ifade etmek isterim. 2000 tasarısı üzerinden bir çalışma değil. Bu nedenle eksiklikleri yanlışlıkları olabilir, düzeltilmiş olan noktalar olabilir. 158. madde. nitelikli hal başlığı taşıyan maddeye ilişkin olarak önerimizi, 15. yaşını bitirmemiş çocuğa ibaresini 18 yaşını bitirmemiş çocuğa olarak değiştirilmesine ilişkindir. Biraz önce Aydeniz arkadaşımızın ifade ettikleri gibi komisyonumuz çocuk değerlendirmesini 15 yaşa göre değil, Çocuk Hakları Sözleşmesi ışığında 18 yaş olarak kabulünü öngörmektedir. Bu nedenle de izleyen maddelerde düzeltilme önerileri bu noktalardadır.

Aileye karşı suçlar başlığında çocuğun kaçırılması ve alıkonulması-
na ilişkin maddenin aileye karşı değil, kişi örgütlülüğüne karşı suçlar
başlığında ele alınması gerektiği konusunda önermemiz vardır. Bu
da henüz yürürlükte bulunan Ceza Yasamızda var olan görüşün ta-
sarıda halen devam etmekte olduğunu, ki tasarının gerekçesini bi-
raz önce Hocam da vurguladı, bireyi öne çıkaran bir tasarı gibi gö-
rünmesine rağmen ne yazık ki uygulamada bireyin değil, devletin
ve ailenin öncelikli olarak korunan değer olarak kabul edildiği dika-
timizi çekmektedir. Birden çok evlilik ve hileli evlenme, dinsel tören
başlıklı bölümle ilgili önerimiz, öncelikle bu maddenin ikinci fıkrası-
nı tümüyle kaldırılmasına yöneliktir. Aldatarak, gerçek kimliğini
saklamak suretiyle evlenen kişiye eşinin şikayeti üzerine 3 aydan 9
aya kadar hapis cezası verilir. Bu konudaki anlayışımız bu tür olgu-
lar karşısında ceza yaptırımını yerine evlilik birliğinin sonlandırılması
yönündeki düzenlemelere yönelmenin daha doğru olduğu konu-
sunda birleşmiştir ve böyle bir öneri yani 2. fıkranın tümüyle yürür-
lükten kaldırılması önerisi gündeme gelmiştir.

Yine yürürlükteki Türk Ceza Yasası'nın 237. maddesinde evlen-
meleri yasak olan kişilerden söz edilmektedir, biçiminde bir açıkla-
mamız var. Yasa kapsamında evli olanlar yanında akıl hastaları, ya-
şı küçük olanlar ve benzerleri girer. Yani Türk Ceza Kanunu daha ge-
niş bir düzenleme içerirken, tasarı yasakları sadece evli olanlar ola-
rak kabul ediyor ve daraltıcı bir nitelik taşıyor. Yasaklar daraltılınca,
sorumlular bakımından bir daraltma ortaya çıkıyor. Örneğin tasarı-
ya veli ve vasiler, yaşı küçükle evlenmesi yasak olan bir çocuğu ev-
lendirirlerse ceza almamaktadır, biçiminde bir açıklama yapmışız.
Bu konuda mevcut yasadaki kapsamın burada da korunmasını
oneriyoruz. Cinsel bütünlüğe ve edep törelerine karşı suçlar yine
TÜBAKKOM'un ilk çalışmalarında önemle vurgulanan bir maddeydi
bu. Biz bunu kişilik hakları ve vücut bütünlüğüne karşı suçlar olarak
değerlendirilmesini öneriyorduk. Çünkü burada zarar görenin birey
olduğunu ve birey haklarının vücut bütünlüğümüz olduğu inancın-
dayız.

Özellikle edep törelerine karşı suçlar kavramına ilişkin bir eleşti-
rimiz var. Diyoruz ki, "töre" sözcüğü hangi amaçla olursa olsun bir
ceza yasasında yer almamalıdır. Çünkü yaşamı düzenleyecek kural-
ların töreler üzerinden değil, meşru hukuk üzerinden yürümesi ve

insan hakları açısından yürümesi gerektiği inancında olduğumuzu ifade ediyoruz. Edep töreleri sözcük olarak da fevkalade yanlış tamlamayı ifade ediyor. Zorla ırza geçme başlıklı tasarının 313. maddesinde yine 15 yaş bitirmesinin 18 olarak değerlendirilmesini istiyoruz. Burada bir anlam bozukluğu da var. deniliyor ki, bu maddede yazılı fiillerin 1, 2, 3. fıkrayı okuyorum- birinci fıkrada belirtilen hangi suretlerle kendisine karşı yapılmasını sağlayan kimseye de aynı ceza verilir ifadesinin, kendisine karşı yapılmasını sağlayan ne demektir, diyoruz. Bu rıza anlamına gelir ancak. Bu sebeple bu cümlelerin buradan çıkarılması gerektiğini öneriyoruz. Yine açıklamamız şöyle burada: Eğer bir başkasını zorlayarak kendisiyle cinsel ilişki kurdurmaktan ve zorlanan kişinin ırzına geçilmiş olduğundan söz ediliyorsa, bunun daha açık ifade edilmesi gerekir ve herhalde suç olarak da değerlendirilmemesi gerekir. Küçüklerin ve çocukların rızası ile ırzına geçilmesi, bu alt maddelerde var. küçüklerin ve çocukların rızasından söz etmenin mümkün olmadığı inancındayız. Bu nedenle 314. maddede de bu anlamda değişiklik yapılmasını öneriyoruz. Yine 18 yaşını bitirmemiş küçükten söz edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. 315. madde de az önce sözünü ettiğim fiilin kendisine karşı yapılmasını sağlama ifadesinin kaldırılmasını öneriyoruz. Bu ancak rıza olabilir, kendisine karşı yapılmasını sağlamak diyoruz. Yine 316'ta çocukların rızasından söz ediliyor. Bunda da genel eleştirimizi koruyoruz. 317'de ortak ağırlaştırıcı nedenler başlıklı bölümde, 2. fıkrada "usulden biri veya" sözcüklerinin çıkarılması gerektiği düşüncesindeyiz. "Usulden kaynaklı" daha doğrusu 18 yaş üzerinde ve evlilik yasağı olanlar arasındaki cinsel ilişki, "ensest" başlığıyla ayrıca ele alınmalıdır diyoruz. Zannediyorum bu İstanbul'un düşünçesiyle de örtüşüyor. Yine "Hayasızca hareketler" başlıklı tasarı 318'de birinci satırda yer alan "durum takılanlar veya" sözcükleriyle 2. satırda yer alan "veya her ne suretle olursa olsun halkın edep ve ahlak temizliğine saldıranlar" sözcüklerinin çıkarılması gerektiği düşüncesindeyiz. Söz atma, sarkıntılık ve cinsel tacizin de belki bir tanımının yapılmasının doğru olacağı inancındayız. Müstehcenlikle ilgili ölümü çok tartıştık. Acaba bir müstehcen kavramı tanımı getirilmeli mi? Bunu da doğrusu yapmak istemedik. Çünkü düşüncelerimiz arkadaşlarla birbiriyle örtüşmedi. Bunu yasa koyucu yapsın dedik.

Yine burada 1. fıkrada yer alan 15 yaşını bitirmemiş olan çocuk niteliğinin kaldırılması ardından bir eleştirimiz daha var. Çocuklar için müstehcen sayılan diye bir kavram var. Çünkü çocuklar için müstehcen sayılan büyükler için de müstehcendir. Böyle bir ayırım yapamayız. Fuhuşa davet, müsamaha, fuhuştan yararlanma başlıklı 323. maddesinde fuhuş parasıyla geçinen gibi bir kavram son fıkra. Kendini fuhuşa vermiş bir kimsenin kazancından yararlanarak kısmen veya tamamen geçimini sağlayan kişiye 3 aydan 6 aya kadar ceza verilir diyen, son fıkra. Burada dedik ki, örneğin, kadın fuhuş yoluyla geçiniyor ve çocuğuna ya da annesine bakıyor. Burada bir baskı yok. Bu konuda bir vurgu da yapılmadığına göre, bu maddenin kaldırılması gerektiğini önerdik. İnsan kaçırma, alıkoyma 324'de, 1. fıkrada yer alan evlenme amacıyla reşit olan ve reşit kılınan kimse deyimi, metinden çıkarılmalıdır. Her olay somut koşulları içinde değerlendirilmelidir, dedik. Yine evli ise niteliği, çünkü biliyorsunuz daha önce fikir birliğimiz vardı bu konuda, kadınların evli ya da bekar olmaları cezalarının artırılması konusunda bir ayırım taşımaması gerektiği fikrinde daha önce birleşmiştik. Esas üzerinde durduğumuz dava veya cezanın ertelenmesi gerektiren etkin pişmanlık 326, Türk Ceza Yasası'nda çok eleştirdiğimiz bu madde, yeniden ne yazık ki tasarıda yer alıyor. Kızlık bozma gibi suçlar nedeniyle evlenmenin suçu ortadan kaldıracığı, bunun tümüyle yasa tasarısından çıkarılması gerektiği önerimiz var. Velayet ve vesayet kaybıyla ilgili 327. maddeye, bu süre içinde küçük, kamu vesayetine alınır, hükmü getirilmelidir. Çünkü çocuk gerçekten bu süre içinde sahipsiz kalıyor. Aile durumunu bozma başlığının da mezhep cürümleri olarak değiştirilmesinin yararlı olacağı konusunda birleştik. Yeni doğan evlilik dışı çocuğu öldürme, bu konuda başlıkta yer alan evlilik dışı niteliği kaldırılmalıdır. Çünkü bu maddede korumaya alınan yeni doğum yapmış olmasından kaynaklanan psikolojik durumu nedeniyle annedir. Bu nedenle çocuğun evlilik içi ya da dışı olması suçu hafifletici unsuru olmamalıdır. Bu maddede ayrışı düşünceler bulunuyor. Bir arkadaşımız maddenin tümüyle kaldırılması gerektiğini önerdi. Fakat Sayın Sancar, ısrarla Avrupa'daki uygulamaların da doğum yapan annenin psikolojik bunalıma girerek çocuğunu öldürdüğü, bunun bir psikolojik problem olduğunu söyledi.

Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi Avukat Meral Erdoğan

Biz 1998 yılında ama ondan çok daha önceki dönemlerde yapmış olduğumuz çalışmaları daha kurumsallaştırma, daha örgütlenmiş ve çalışma amacına daha uygun daha kişilikli ve amaca uygun daha yaygınlaştırıcı bir düzenleme içine nasıl girebiliriz, bundan önce yapmış olduğumuz çalışmalarımızı nasıl değerlendirebiliriz ve bunları sonuçları ve çalışmaları itibariyle nasıl daha etkin bir hale getirebiliriz, bu konuda gerçek, İstanbul Barosu'nun da bu çalışmaları başlattığı gibi, bunu TBB'nin bünyesi içinde bir komisyon haline getirip, bu çalışmaları bu şekilde yürütmeye karar vererek, TÜBAKKOM adı altında TBB'nin bir komisyonu olarak bu çalışmaları devam ettirdik. Anca başlangıçta yola çıkış ve çalışmalar çok doğru, düşündüğümüz gibi olmasına karşın ancak gerek İstanbul, gerek Ankara olarak 1999 ve 2000 yılları 2001 yılı olarak da İzmir Barosu'nun Yürütme Kurulu'nun üstlenmesi dönemlerinde yapılan çalışmalar maalesef yine belirli kısır çevrelerde kaldı. Bizim burada yapacağımız şey, özellikle bu TBB'nin de arzusu, lütfen bu çalışmaları daha anlamlı ve sağlıklı hale getirebilmemiz için her Baro, TÜBAKKOM'un her barodaki temsilcileri, her çalışma birimi bu çalışmalarını dönem yürütme kuruluna iletebilirse, Barolar Birliği bu çalışmaları ulaştırabileceği yere kadar götürecektir, TBB bu katkıyı sağlamayı düşünüyor. Daha etkin, daha etkileyici ve daha belirli resmi kurumlarda, belirli görüş olarak daha fazla önem kazanabilmesi açısından da, bizim bu kollektif çalışmaya girmemizi mutlaka gerçekleştirmemiz gerekiyor. Hepimizin çalışma programları gerçek, son derece özverili ve gerçekleştirilmiş çalışmalar biçiminde.

Ancak bunlar hep o yörede kalıyor. A Barosunun yapmış olduğu çalışmadan B Barosunun haberi yok. Birbirimizden haberimiz olmadığı gibi Barolar Birliği'nin gerçekten hiçbir çalışmadan haberi olmadığı şeklinde bir sonucu bize iletmem sanırım çok abartılı olmaz. Bu nedenle son konuşmayı yapan arkadaşımın da dediği gibi gerçekten bugün buradaki toplantımızın çok önemli bir yönü daha var. Uzun süreden bu yana çalışmalarımızı yoğunlaştırmış olduğumuz medeni yasa tasarısıyla ilgili çalışmalar, uzun ve özverili çalışmalar sonucu belirli bir noktaya geldi. Bu çalışmalar devam edecektir. Ancak önümüzde bir ceza yasa tasarısı da var. Şenal Hanımın söylediği gibi, bu çalışmaların ve diğer arkadaşlarımızın da endişe-

lerini belirttiği gibi bunu kadın açısından adın hukuku açısından mı bakmamız gerekir, yoksa temelde biz belki bir TÜBAKKOM üyesi olarak buradayız, ama bizim özümüz ve aslımız bir hukukçu olmaktadır. Bu nedenle ilk etapta tabii ki o yasa tasarılarına bir bütün olarak bakacağız. Ancak bunun için de kadın hakları açısından daha yoğun bir biçimde çalışmalarımızı kanalize edeceğiz. Bu nedenle her iki çalışmayı da yapmak yanlış değil. Bu iki çalışmayı yapmak birbirine engelleyici değil. Biz bütünü bileceğiz ki, kadın hakları açısından eksiklileri ve güçlendirilmesi gereken çalışmaların nasıl yapılacağını bir program içine alabilelim bu nedenle bu çalışmalar biz öncelikle kollektif çalışma haline getirip, bir bütün içinde toparlanmak ve TÜBAKKOM'nin olanaklarından da yararlanabilmek, o olanakları barolara yansıtabilmek açısından bu kollektif çalışmayı yapabilecek, toplantının bir bölümünde değerlendirmeye alınmasını da rica ediyorum.

Asude Şenol

TÜBAKKOM'u daha kurumsallaştırmak daha işler hale getirebilmek için bir şeyler yapmak gerekiyor. TBB'nin olanakları var diyor-sunuz. Bir bütçe ayırarak bu haberleşmeleri kendi içimizde nasıl sağlayabiliriz, bir kurumsallaşma nasıl olabilir? Belki o gündem maddesi üzerinde de bunu düşünebiliriz. Ceza Kanunu Tasarısıyla ilgili çalışmayı TÜBAKKOM olarak nasıl yapabiliriz, bunu sonuç kısmında da düşünelim ama bizim bunu çalışmaya ihtiyacımız var. Tasarıyı ele alalım, kadın komisyonlarımız bunu incelesin ve bu görüşler toplanıp son hali verilere TÜBAKKOM'a yeniden görüşe sunulur ve TÜBAKKOM görüşü haline gelir.

Meral Erdoğan

Eleştirilerimizi, önerilerimizi tartışmaya açtığımız zaman zaten bütün barolardaki arkadaşlarımızın aldık. Yürütme kurulundaki diğer arkadaşların önerilerini değerlendirdik. Bunu kamuoyuna sunduk. Zaten yöntemimiz bu. Farklı bir yöntem değil. Yine aynı yöntemi uygulayacak neticeye ulaşacağız. Kanun tasarısını kamuoyuna sunduğumuz zaman bütün baroların görüşlerini alarak bunu gündeme getirmiştik.

Ayşen Erdoğan

Daha tam kurumsallaşamadık. Bütün illerde kadın komisyonlarımız yok. Olan illerde de ilişkilerimiz yok. Var olan illerde de arkadaşların şahsi gayretleriyle yürütüyor. Tam işler bir halde değil. TÜBAKKOM'un ve de komisyonların tam anlamıyla işlevsel hale gelmesi lazım.

Ankara Barosu Av. Yasemin Bülbül

Bu yasa tasarısını ele geçiremedik. Ele geçirelim, çalışmaya başlayalım, aylar kaybettik. Yine kaybedeceğiz. Madem öyle elimizde Ceza Kanunu var. Alternatif tasarılar hazırlanmamış. Niye biz kendimiz oluşturmuyoruz. Tasarı ne olursa olsun biz ne istiyoruz, nasıl olması gerekiyor, bu konuda niye biz bir şey üretmiyoruz. Hep bağlıyız bir yerlere ya da bir şeylere. Bence bunları konuşmaktansa bir an önce fiiliyata geçmek daha güzel değil mi? Bu benim fikrim.

Aydeniz Tuskan

Önceki toplantıda Ceza yasası yine gündemdeydi. Ayrıca orada denildi ki, şu anda Medeni Yasada edinilmiş mal rejimi çok daha gündemde. Onu bir an önce konuşup görüşümüzü bildirmemiz gerekiyor. Bunun için Ceza Yasasını Bursa toplantısına aktaralım. Tamam denildi. Yani bu süreçte bu komisyonların Ceza Yasası hakkında bir görüş oluşturup sonra sunması gerekiyordu. Yapılmayan bu galiba. Yani İzmirli arkadaşımızın alacağı cevap bu olsa gerek. Bu süreçte bu inceleme yapıp burada görüş bildirilecek ve ona göre orta bir görüşe varılma adımı atılacaktı. Bu süreç bunu gerçekleştirilmeye yönelik olmamış.

Ayşen Erdoğan

Arkadaşlar bir de şu var. Burada bulunduğumuz saatler çok sınırlı ve sığdırdığımız konular da çok fazla. Yani diyelim ki bir Ceza Kanunu, bütün baroların görüşü benimsenme de bir saat içinde bunu tartıştığımız zaman ne kadar sağlıklı sonuca varabiliriz. Bu bakımdan daha öncelikle bunları konuşalım. belirli kararları burada alalım, eğer onlar yerine gelmezse eleştiri özeleştirme mekanizmasını hareketlendiririz. Çok kısıtlı sürece çok önemli şeyleri tartışıyoruz.

Meral Erdoğan

Yasemin arkadaşımızın belirlediği şey çok doğru. Amerika'yı yeniden keşfetmenin bir anlamı yok. Bunun çalışma sistemi geliştirilmiştir. Toplantılar yapılmaktadır. Bakın tekrar söylüyorum. Ben burada yeniden bir düzenleme getirilsin şeklinde yapmadım konuşmamı. Benim buradaki amacım, eğer bu toplantıdan Barolar Birliği'nin haberi olsa idi, eğer bu toplantıdan Barolar Birliği'nin haberi olsa idi, eğer bu ceza komisyonu olarak haberi olmuş olsa idi. Bir komisyon kuruluyor, bu komisyon kapalı bir şekilde kendi içinde çalışmasını yapıyor ve bunun raporu bize ulaşmıyor. Eğer bir takım çalışmalar Barolar Birliği'ne aktarılmış olsa idi belki bugün biz buraya gelirken, bizim iki gün önce haberimiz oldu bu toplantıdan. Ne İzmir ne de Bursa Barosu'ndan Barolar Birliği'ne verilmiş bir yazı yok. Bu toplantı bildirilmemiş. Buna rağmen belki bir takım şeyleri biz o dökümanları getirir, en azından bunları elde ederiz dedüğümüz olayı bugün burada çözüm, siz arkadaşlarımıza dağıtma imkanı bulmuş olurduk. Bunu belirtmek istiyorum. Bu tür sıkıntıları bir daha yaşamamak için bir takım şeyler eğer, Barolar Birliği'ne intikal ettirilirse biz bunlara mali imkanları seferber edeceğiz. Derhal çoğaltılacak, sizlere dağıtımaya hazır hale getirilecek, belki daha önce gönderilecek. Ama bizim istediğimiz şeylerin elimize gelmesi lazım.

Aydeniz Tuskan

Barolar Birliği bu konuda bir örgütlenme içine girmişti. Her yılını Barolar Birliği'ne haber vermek gibi bir çalışma sistemimiz yoktu.

Meral Erdoğan

Her çalışma yürütme dönemindeki baro tarafından toparlanıyor zaten. Toparlanması gerekiyor.

Prof. Dr. Emin Artuk

TBB Kadın Hukuku Komisyonu'nun kitabı elimde. 25 Mart 2000-15 Nisan 2000... Çok değerli hukukçu Şenal Saruhan Hanımefendi 1997 tasarısından bahsetti. Şimdi ise elimizde 2000 tasarısı var. Binaeyleh gördüğüm kadarıyla Türkiye Barolar Birliği işi 3 sene geriden takip ediyor. Oysa ki o kadar fazla zaman yok. Bir an

önce 2000 metnini bulmak lazım. Ondan sonra harekete geçilmesi lazım. İkinci husus da yöntem konusu. Acaba sadece kadınlarla ilgili mi, yoksa genel Ceza Kanunu'nun mu üzerinde? Bunu saptamak lazım. Eğer Genel Ceza Kanunu'yla ilgili bütün madelerse, her Baronun bir yönünü üstlenmesi lazım. Mesela bir baro teşebbüs konusunu, bir baro iştirak konusunu görüşse, çeşitli düşünceler aynı konu üzerinde yoğunlaşır.

Asude Şenol

Bir öneri var. Biri, bir komisyon kurmak. O komisyonun bu konuda görüşlerini gelecek toplantıya sunması. Biri de arkadaşımızın belirttiği gibi öğleden sonraki toplantının büyük bir kısmını bu konudaki görüşmelere ayırmak. Her iki öneriyi oyalayacağım. Başka bir Öneri yoksa?

(?????)

Yeni tasarıyı alıp komisyonlarla konuları belirleyip çalışma yapmak lazım.

Aydeniz Tuskan

TÜBAKKOM'un kuruluş amacını açan arkadaşımız da biraz evvel söyledi. Kadınlar açısından her yasayı inceleyip, eşitliğe aykırı maddeleri tespit edip bunun üzerinde çalışmaları yoğunlaştırmak üzere kurulduk. Böyle bir oluşumu bu nedenle yaptık. Barolar zaten Ceza Yasası'nın tümü üzerinde çalışma yapacaklar. Biz bu arada kadınlar olarak, kadın-erkek eşitliğine aykırı maddeleri, Ceza Yasasında kadınlara yapılan ayrımları ortaya koyup, bunların kaldırılması yönünde görüş belirlememiz lazım. Bu nedenle ben de Meral arkadaşımıza katılıyorum. Sonuç olarak biz kadın bakış açısıyla bakıp fikirlerimizi ortaya koymalıyız.

Ayşen Erdoğan

Şu sözcüğün yerine şunu koyalım, bunu kaldıralım gibi bir tekniği yapamayız. Ama bu kadar tekniği de yapmamız gerekiyor. Onun için bir komisyonumuz olsun. Ama genel bir söylemimiz de olsun. İşte cinsiyetçidir, şöyledir, böyledir. Bir sonuç bildirgesi çıkaralım. Öğleden sonra çalışalım. Ama teknik olarak hukukçu kimliklerimiz nedeniyle söyleyeceğim şeyler var.

(?????)

Kanımcı bir kere daha ertelememek üzere, yapılması gereken şey, Barolar Birliğindeki arkadaşımız tüm barolara göndersin. Hemen görüşlerinizi istiyoruz, görüşlerinizi hemen gönderin desin. Bunun için de Barolar Birliği'nden yardım istesin.

Asude Şenol

Sanıyorum bu öneri zaten birleştirici bir öneri oldu. Demek ki Şenal Hanımın dediği gibi bir kez daha ertelenmeye gerek kalmadan gelecek toplantıya kadar bu görüşlerin hazırlanması. Tabii öncelikle tasarının elde edilmesi ve arkadaşlarımızın İzmir'e baro görüşlerini bildirmesi.

İzmir Barosu Av. Özgül Fırlangeç

Namus cinayetleri sadece Türkiye'nin problemi değil. Uluslararası alanda pek dikkat çekmese de Cenevre'de 2001'de namus cinayetleri gündeme alınmış. Azmettirici doğal olarak aile bireyleri. Genelde aile büyüğü kadınlar azmettirici durumda. Şöyle ki:

1. Aile meclisi kararı
2. Taamüden işleniyor
3. Fail aileden seçiliyor (18 yaşından küçük oluyor)

Namus cinayetleri tasarıdan çıkarılmalı ve ayrıca değerlendirilmeli.

453 ve 462 kaldırılmalı. Namus cinayetlerinde 59 uygulanmalı deniyor. Bu ayrıca düşünülmeli. Derdest olaylarda 462'nin Anayasa'ya aykırılığıyla ilgili dava açılabilir mi? Bu konuda Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na gidilebilir. Bu tarz davalarda Barolar müdahil olma hakkını kullanmalı.

İzmir Barosu Av. Aytül Arıkan

Güneydoğu'da cinsel taciz daha fazla kadına yönelik. Bu bölgelerin özel durumları değerlendirmede daha iyi olabilir. O konuda motivasyon sağlanabilir.

Diyarbakır Barosu Av. Meral Danış

Burada maddeler üzerinde görüş belirtebiliriz. namus cinayetlerinde ağırlaştırılmış müebbet bence de olmamalı. Çok acil olanlar Türkçe bilmeyen kadınlara yasal hakları nasıl anlatılacak? Bu konuda acil yasal düzenlemeye ihtiyaç var. TÜBAKKOM bunu yapmalı.

Bekaret kontrolü çok önemli. Diyarbakır'da kadınların %70'ine bu yapılıyor. Güvenlik güçleri ve doktorlar bunu birlikte yapıyorlar.

Meral Erdoğan

Milletvekilleri Medeni Yasa'nın milli duygular içermediğini söylediler. İsviçre gibi küçük bir ülkeden alıntının olmaması gerektiğini söylediler. 202.md.'den başlayan mal rejiminde de problem çıktı. Edinilmiş mallara katılma ile paylaşmalı mal rejimi birleştirildi.

Mevcut evliliklerde kadının mağduriyeti olacak, düzeltilmesi gerekir. Mallar erkeğin üzerine, kadın zina yaptı. Erkekten herhangi bir mal talep edemeyecek. 236. mad. erkeğin zinasında, erkek yarısını verecek ama kadın zina yaptığında kendisine ait malı olmadığı için ortada kalacak. Genel kurul da Medeni Kanun madde madde oylanmayacak. Bölümler halinde oylanacak. Adalet Bakanı olduğu gibi geçmesi konusunda direndi ama son şekil verildi.

İzmir Barosu Av. Sema Pekdaş

Yürürlük 10. md. Genel Kurulda görüşüleceği gün toplu gidilir. Duyarlı olan milletvekilleriyle önceden görüşülüp her milletvekili 5 kadın davet etse, sayı olarak çok oluruz. Bu da baskı unsuru oluşturur.

Bu konunun bu haliyle geçmesi herşeyi 20 yıl geriye götürür. Kadının çalışması için erkekten izin şart değil, ancak eşlerden biri çalışacağı zaman eş ve aile bireylerinden görüş alır fikri kadın aleyhine sonuç doğurur. Bu hüküm Anayasa Mahemesi'nce iptal edilmedi diyenler var. Ama yeni düzenlemeye gerek yok. Gerekçenin aynen kabul edilmemesi büyük bir taviz ve hatadır.

İstanbul Barosu Av. Aydeniz Tuskan

TÜBAKKOM olarak bir metin hazırlamalıyız ve taviz vermeyeceğimizi içeren bir basın bildirisini hazırlamalıyız.

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu Üyesi ve Ankara Temsilcisi Av. Tülay Çelikyürek

Diyarbakır'da alınan kararları yinelemek gerekiyor. Her il kendi milletvekillerinle görüşmeli. Bütün iş milletvekillerinde.

Ankara Barosu Av. Şenal Saruman

Kadın kamuoyuyla birleşmek noktasında buluşmalıyız. Burada alınacak kararların hedef kitleye ulaşması için somut durum nedir? Şu anda yapılacak şey TBMM'de maddelerin tek tek görüşülmesi değil, bu düzenleme bir an önce kabul edilsin. Gerekçeden vazgeçemeyiz.

Bugünkü somut durumu hedef kitleye anlatmalıyız. Medeni Yasa Tasarısının bütün olarak tartışılmasını önermeliyiz. Yürürlük madde 10.

1. 10. madde ne olsun, değişiklik önerisi

2. Olumsuzlukla ilgili bilgilendirme yapmalıyız. Yerel tüm olanaklar kullanılmalı. Medeni Yasa ne getiriyor, ne getirmiyor.

3. Medya, TBMM, örgütler

Basınla ilişkisi olan herkes medyayı bilgilendirmeli. Örneğin Mimarlar Odası, Türk Tabipler Birliği ve benzeri odalara bunlar anlatılabilir, sendikalara ulaşılabilir.

Kamuoyunda etkili kişiler. Bütün siyasi parti başkanlarına ulaşmalıyız.

• Genel Kuruldan önce büyük tepki grupları oluşturmak doğru zaman, yer ve doğru eylem tarzı.

• Genel Kurul'dan sonra Cumhurbaşkanı ile görüşme, veto

• Onaydan sonra tüm siyasi partiler

• Kamusal alan

• İzleme (doğru biçimde)

• İnsan kaynağı

• Mali kaynak

Bütün hukukçular tatil bölgelerinde göreve fikri.

İstanbul Barosu Av. İnci İşbulur

Sokağa çıkalım, sokaktaki kadına sadece 10. maddeyi anlatalım. İmza atacak bir metin hazırlayıp bunları TBMM'ne postalayalım. Bütün kadınlarımız bu yasanın çıkmasını bekliyor.

İstanbul Barosu Av. Aydeniz Tuskan

10. madde, bu konuda bir çalışma yapalım. Anayasa değişikliğiyle ilgili bir çalışma.

İzmir Barosu Av. Ayşen Erdoğan

14.7.1999'da amaçları, çalışma ilkeleri belirlenmişti. Her yönetim kurulu üyesi kendi bölgelerindeki Barolarla diyalog halinde olmalı. Ayda bir toplanmalı. Görev paylaşımı yapılmalı, böylece ortak kararlar çıkmalı. Alt komisyon çalışmaları yapılmalı, sonra yönetim kuruluna getirilmeli. Eylemlere ilişkin kararlar alınmalı ve kısa sürede yapılmalı. Yayın çalışmaları yapılmalı. TBB'den bu konuda ekonomik destek almaya çalışmalıyız. Kadınlarımızı eğitmeliyiz, ama eğitimciler de eğitilmeli. Bu TÜBAKKOM'da yapılmalı.

İstanbul Barosu Av. İnci İşbulur

Bölgelerde eğitim çalışması yapalım. İstanbul olarak programın hazırlanışında ve gelerek yardımcı olmaya hazırız. Hedef kitle ilk etapta avukatlar. Bu eğitim programları devam ediyor. Geliştirici konular ekleniyor.

Ankara Barosu Av. Şenal Saruhan

Kadın Danışma Merkezi eğitimcileri için eğitim çalışması projesi yapılmalı. TÜBAKKOM'un kurumsallaştırılması eksik kaldı. TBB bu işe ruh ve madde olarak katılmalı. Biz ne yapıyorsak TBB'ne gün gün haber vermeliyiz. Maddi desteklerini de almalıyız. Yeni dönem Başkanımız TBB Başkanını ziyaret ederek, yazılı bir metinle nasıl çalışmak istediğimizi ve desteklerini almalıyız. Bize bir sekreteryayı verecekler. Her barodan bir temsilci ve yedek olacak.

TBB'ye toplantılara gidecek kişilerin yükünü Barolar Yürütme Kurulu'nun yükünü TBB karşılayacak Yürütme Kurulu Barolar Birliği arasındaki bağlantı için de görevlendirme yapalım.

Eğitim çalışmaları belli merkezlerin dışında yapılmalı. 4320'de kadınla iletişim de çok önemli bu hemen proje haline getirilip çalışma yapılması. TBB'ne bildirilip, destek alınmalı. Bölge çalışmaları özenle yapılmalı. Yürütme Kurulu daha sık toplanmalı.

İzmir Barosu Av. Ayşen Erdoğan

Yürütme Kurulu ilk nerede toplanacak. Dört ay sonraki genel toplantı nerede yapılacak TBB ile görüşme

Ankara Barosu Av. Tülay Çelikyürek

İzmir Başkanlığı yürüttüğü için Yürütme Kurulu orada yapılmalı, ağustos sonu. Zonguldak'ta genel toplantı, ekimde.

Meral Doğan

TBB'de TÜBAKKOM temsilcisi var. Burada alınan kararlar tavsiye niteliğindedir. Tabi ki, TBB tarafından yapılabilecek şeyler yapılacaktır. Ancak tüm katılımcıların masraflarını TBB karşılayamaz.

Av. Asude Şenol

Değerli arkadaşlarım, toplantıya katılımlarınız ve katkılarınız için hepinize tekrar teşekkür ediyorum. Ekim ayında Zonguldak'ta görüşmeyi diliyoruz.

- C -

TÜBAKKOM 14.07.2001 TARİHLİ BURSA TOPLANTISININ SONUÇ BİLDİRİSİ

14.07.2001 – 15.07.2001 Cumartesi ve Pazar günleri, Bursa Barosu'nun ev sahipliğinde, Adana, Ankara, Aydın, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Eskişehir, Isparta, İstanbul, İzmir, Manisa, Sakarya, Ş.Urfa, Zonguldak Baroları Kadın Komisyonu katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir.

Öncelikle toplantının başarılı, eksiksiz, dostluk ortamı içinde geçmesini sağlayan Bursa'lı arkadaşlarımıza ve iki günlük toplantıya katılarak, çalışmalarımıza destek olan, başta Bursa Barosu Başkanı Sayın Ramazan Hoça ve Yönetim Kurulu üyelerine ayrıca teşekkür ederiz.

Bursa toplantısında aşağıdaki konularda oybirliği ile karar alınmış ve özetle şu sonuçlara varılmıştır;

İŞLEYİŞE İLİŞKİN SONUÇLAR

- TBB Yönetim Kurulu'nun 05 Haziran 1999 tarih ve 3003 sayılı kararı ile TÜBAKKOM, Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu olarak kabul edilmiştir. Kuruluş tarihinden bu yana önemli çalışmalar yapılmış, kadın hukuku konusunda Türkiye gündeminde belirleyici olunmuştur. Başarılı süreç kişilerin ve yerel Baroların özverisi ile sürdürülmüştür.

- TÜBAKKOM ile TBB arasında, karşılıklı olarak arzu ettiğimiz iletişim kurulamamış ve yeterli destek alınamamıştır. TÜBAKKOM'un kurumsallaşması, çalışmaların daha ileriye görürülmesi önümüzdeki dönem için gereklidir. Başlangıç aşamasında olduğu gibi yerel baroların ve kişilerin özverisi ile bu gelişme sağlanamaz. Başta finansman olmak üzere, bilgi, dökümantasyon, iletişim konularında Türkiye Barolar Birliği'nin desteği gereklidir.

- Kadın hukukçuların oluşturduğu bu oluşumun kurumsallaşabilmesi için belirli bir bütçesi olmalıdır.

- Bilgi ve dökümantasyonların tüm barolara iletilmesi için sekreteryaya konusunda Türkiye Barolar Birliği'nden destek alınmalıdır.

- TÜBAKKOM Yürütme Kurulu 14 Temmuz 1999 tarihinde İstanbul Barosunda toplanmıştı. Gündemdeki 2. konu TÜBAKKOM'un çalışma yönteminin ve programının belirlenmesiydi. Bu konuda alınan kararlardan bazıları şunlardır;

"Yürütme Kurulu ayda bir kez kendi içinde belirleyeceği bir yerde en az beş üyenin katılım ile toplanır. Katılanların yarısından bir fazlasının oyu ile alınan kararların diğer barolara iletilmesinde TBB yönetiminin desteği istenir. Aynı zamanda, Barolar Kadın Hukuku komisyonları arasında işbirliğinin güçlendirilmesi amacıyla, her yürütme kurulu üyesi söz konusu kararları kendi bölgesindeki diğer barolara aktarır."

"Yürütme Kurulu, amaçları doğrultusunda uygulayacağı program, proje ve genel toplantı kararları TBB'ne bildirir ve bunların tüm barolara iletilmesi için destek talep eder."

Daha önce alınan bu kararlar yaşama geçirilmelidir.

- Çalışmaların yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için yayın çıkarılması önümüzdeki günlerde ele alınacaktır.

ÇALIŞMA KONULARINA VE EYLEM PLANINA İLİŞKİN SONUÇLAR

- Türk Ceza Kanununun 2000 yılına ilişkin tasarısının TBB tarafından tüm barolara gönderilmesinin sağlanması, baroların bir ay içinde görüşlerini yürütme kuruluna sunması, bu şekilde TÜBAKKOM'un görüşünün belirlenmesine,

- Anayasa değişikliği konusunda çalışma yapılmasına,

- Medeni Kanunun yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı'nın 10.maddesine göre, devam eden evliliklerde, Medeni Kanun tasarısının yürürlüğe giriş tarihine kadar yasal mal rejimi, mal ayrılığı rejimidir. Yürürlük tarihinden bir yıl sonra herhangi bir mal rejimi seçilmezse, bu tarihten itibaren edinilmiş mallara katılma rejimi, yani yasal mal rejimini seçmiş sayılacaklardır. Bu düzenlemenin kabul edilemeyeceği yolunda bir imza metni hazırlanması ve bu konuda geliştirilen eylem planının uygulanmasına,

- Namus cinayetine ilişkin çalışma tamamlanarak, Adalet Bakanlığı ve TBB gönderilmesine,
- Ülkemizde kadınlar yasal hakları konusunda bilgi sahibi değildirler. TÜBAKKOM'un amaçlarından birisi bilgilendirme toplantıları yapmak, konferanslar, paneller, televizyon programları yapmaktır. Tüm bunların sağlıklı ve etkin yürütülmesi için bu çalışmalara katılanların eğitilmesi gereklidir. Bu nedenle, Türkiye çapında kadın avukatlara yönelik eğitim çalışmaları konusunda proje geliştirilmesine,
- Önümüzdeki dönem için toplantının Zonguldak'ta yapılmasına karar verildi.

TÜBAKKOM
DÖNEM BAŞKANI
Av. Aşen ERDOĞAN

TÜBAKKOM
YÜRÜTME KURULU TOPLANTISI
İstanbul 24.11.2001

- A -

TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Toplantısı
24.11.2001, İstanbul

PROGRAM

- TÜBAKKOM'un işleyişi ile ilgili sorunlar
- TÜBAKKOM'un kurumsallaşması konusunun görüşülmesi
- Medeni Kanun Yürürlük Maddesi hakkında uygulanacak eylem planı ve Yeni Medeni Kanun yürürlüğe girdikten sonra meslektaşlarımızın eğitilmesi için yapılacaktır.
- Türk Ceza Kanunu Tasarısı ile ilgili yapılacak çalışmalar.
- Öneriler

- B -

TÜBAKKOM 24.11.2001 TARİHLİ TOPLANTISININ SONUÇ BİLDİRGESİ

TÜBAKKOM Yürütme Kurulu 24.11.2001 Cumartesi günü, İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonunun evsahipliğinde İstanbul Barosunda toplanmıştır. Toplantıya İzmir, İstanbul, Ankara, Diyarbakır ve Zonguldak bölge temsilcileri katılmış ve aşağıdaki kararlar alınmıştır.

A-İŞLEYİŞE İLİŞKİN SONUÇLAR:

1- TÜBAKKOM, TBB'nin bir komisyonu olarak kabul edilmiş olduğundan, yapılan çalışmalar ile ilgili TBB. ile iletişim halinde olunması yerinde ve gereklidir. Keza bundan sonra avukatlık yasasının değişmesiyle getirilen yenilikler doğrultusunda TBB'den bütçe tahsisatı istenilecek, ayrıca çalışmalara maddi anlamda destek olunması taleplerinde bulunulacaktır. Bu nedenle dönem başkanlığı yapan İzmir Barosu ile ilişkileri sağlamak, bilgi akışını gerçekleştirmek, yazışmaları yapmak ve bölge temsilcilerine iletmek üzere bir avukat tayin edecek, bu kişinin adını TBB'ye bildirecek ve TÜBAKKOM hakkında yapılacak çalışma ve bilgilerin bu kişi kanalıyla gerçekleştirilmesini talep edecektir. Bu konuda dönem başkanı Avukat Ayşen Erdoğan yetkili kılınmış olup, bir yazıyla derhal TBB'ye bildirimde bulunulacaktır.

2- TÜBAKKOM adına yapılacak basın toplantıları, basın bildirileri ve açıklamalar bundan böyle tüm bölge temsilcilerine bildirilecek, kesin bir süre verilerek görüşlerini bildirmeleri istenilecek, bu sürede görüş bildirmeyen temsilciden tekrar görüş istenilmeden, gelen görüşlerin doğrultusunda bir metin oluşturulacaktır. Acil durumlarda dönem başkanı TÜBAKKOM genel görüşleri çerçevesinde açıklama yapmaya yetkili kılınmıştır.

3- KSS ile ilişkiler dönem başkanı veya onun tayin edeceği bir kişi tarafından yürütülecek, ancak TÜBAKKOM adına görüş istenilmesi halinde temsilcilere duyuru yapılarak yine süre tanınacak ve bu sürede bildirilen görüşler doğrultusunda bir yazı hazırlanarak KSS'ye gönderilecektir.

4- Yürütme Kurulu en geç 2 ayda bir toplanacaktır. Bu toplantılarda bölge temsilcileri TÜBAKKOM adına yaptıkları çalışmalarını bir rapor halinde dönem başkanına sunacaklardır. Sonuç bildirgesi toplantı sonunda hazırlanarak, temsilcilere verilecektir.

5- Bundan sonra tüm yazışmalar ve bilgilendirmeler bölge temsilcilerine yapılacak, ayrıca barolar kanalıyla irtibat kurulmaya çalışılmayacaktır. Toplantıya katılan temsilciler bir asil, bir yedek isim vermiş olup, katılmayan temsilcilerden de isim istenilecektir.

6- Bölge temsilcileri kendi bölgelerinde barolarla irtibata geçerek kadın komisyonları olan barolardaki bu komisyonların çalışmalarına katılmasına, komisyon kurulmamış olan barolarda da öncelikle komisyon kurulmasına çalışacak, bölgelerinde toplantılar düzenleyerek TÜBAKKOM'a yeni katılımların olmasını sağlayacaklardır. Aralık ayında Ankara'da yapılacak toplantıya tüm bölge temsilcileri kendi bölgelerinde kadın komisyonu olan ve olmayan baroların listelerini hazırlayarak dönem başkanına sunacaklardır.

7- Türkiye genelinde düzenlenen toplantı, panel, konferans, TV. Programları vb. çalışmalara talep gelmesi halinde dönem başkanının önereceği isim katılacaktır. Dönem başkanı talepte bulunulan ile en yakın barodan donanımlı bir kişinin görevlendirilmesine özen gösterecektir.

8- İzmir Barosunun TBB'ye gönderdiği bütçe teklifi tüm temsilcilere verilmiş olup, tüm temsilciler gerek bütçeye, gerekse TÜBAKKOM'un çalışma programına ilişkin görüşlerini 10 gün içinde dönem başkanına bildirecekler, dönem başkanı bu görüşler doğrultusunda ortak bir metin hazırlayarak TBB'ye sunacaktır.

B- MK. YÜRÜRLÜK MADDESİNE İLİŞKİN EYLEM PLANI VE YASAL ÇALIŞMALARLA İLİŞKİN SONUÇLAR

1- Medeni Yasanın kabul edilmesinden sonra meslektaşlarımızın, hakim ve savcılarının ve halkın eğitimi gündeme gelecektir. TÜBAKKOM bugüne değin Medeni Yasa ile ilgili tüm çalışmalarda aktif olarak yer almış olup, eğitim çalışmasını da yapmamız yerinde olacaktır. İstanbul Barosu Kadın Komisyonu bir eğitim programı hazırlayıp bunu dönem başkanı ve tüm bölge temsilcilerine gönderecektir. Mutabakata varıldığında ortak bir program hazırlanacak ve öncelikle meslektaşlarımızın, hakim ve savcılarının bölgelerindeki

akademisyenlerle ortak çalışmalar içine girecek ve toplantılar düzenlenecektir. Bilahare STK'larla ortaklaşa çalışmalar yürütülmesi gündeme gelecektir. Burada daima ortak programa uyulacak, TÜBAKKOM'un programı aynen aktarılacaktır. Ayrıca Staj Eğitim Merkezi olan barolar Medeni Yasanın tanıtımının ders olarak konulması için gerekli girişimleri yapacak, dersler TÜBAKKOM bölge temsilcileri tarafından verilecektir.

2- Yürürlük maddesinin iptali için tüm parti başkan ve vekillerine, grup başkan ve vekillerine, meclis başkanına, faks çekilecektir. Faks metni İstanbul Barosu tarafından hazırlanacak ve dönem başkanına gönderilecektir. Ayrıca maddeyi veto etmesi için Cumhurbaşkanına da faks gönderilecektir.

3- İzmir Barosunun daha önceki talebi doğrultusunda TCK. ile ilgili görüş bildirmeyen temsilciler derhal görüşlerini bildirecekler, İzmir tüm görüşleri toparlayarak bir metin oluşturacak ve bu metin Şubat ayında yapılacak genel toplantıda tüm baroların görüşüne sunulacaktır.

C- ÖNERİLER

1- Ankara Barosu, dönem başkanlığı süresinin 2 yıla çıkarılmasını,

2- Zonguldak Barosu, yürütme kurulunda İzmir, İstanbul ve Ankara'nın daimi üye olmasına,

3- Ankara Barosu, Medeni Yasadaki değişiklikle evlat edinilen çocuğun evlat edinecek kişi veya kişiler tarafından 2 yıl süreyle bakılıyor olması şartının TCK taslağında 1 yıl olarak düzenlenmesi çelişkilidir, bu konuda gerekli düzeltmenin yapılması istenilmesini,

önerdiler. Tüm önerilerin Genel Kurul toplantısında gündeme getirilerek karar alınması kararlaştırıldı.

Yürütme Kurulunun bundan sonraki toplantısının Aralık 2001 tarihinde Ankara'da yapılmasına karar verildi.

Avukat Ayşen Erdoğan
TÜBAKKOM
YÜRÜTME KURULU DÖNEM BAŞKANI

**TÜBAKKOM GENEL ÜYE VE MEDENİ KANUNU
TANITIM TOPLANTISI
İstanbul 2-3 Şubat 2002**

- A -

**TÜBAKKOM GENEL TOPLANTISI
2-3 ŞUBAT 2002****PROGRAM**

2 Şubat 2002 Cumartesi

10:00	Açılış Açılış konuşması (Av. Ayşen ERDOĞAN)
10:30	Komisyonların Tanışması
11:00-12.30	M.K. Evlenme-Boşanma Doç.Dr. Tufan ÖĞÜZ (Anlatım-Tartışma)
12:20- 13.30	Yemek
13:45-15:00	Velayet-Vesayet Doç.Dr. Saibe OKTAY ÖZDEMİR (Anlatım-Tartışma)
15:30-18:00	TÜBAKKOM DÖNEM TOPLANTISI a. İletişim b. Öneriler Sorunlar (İletişim-Yardımlaşma-Destek)

3 Şubat 2002 Pazar

10:30-12:30	Mal rejimleri Av. Nazan MOROĞLU
12:30-14:00	Yemek
14:00-15:30	Mal rejimleri tartışması
15:30-17:00	Miras Prof.Dr. Aydın AYBAY (Anlatım-Tartışma)

YER: İ.T.Ü. SOSYAL TESİSLERİ-MAÇKA

- B -

TÜBAKKOM GENEL TOPLANTISI TUTANAKLARI 2 - 3 ŞUBAT 2002 İSTANBUL

2 - 3 Şubat 2002 tarihinde İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonunun evsahipliğinde İTÜ Maçka Sosyal Tesislerinde gerçekleştirilen TÜBAKKOM Genel Toplantısı geniş bir katılımı sağlamıştır. Değişen Medeni Yasanın görüşüldüğü toplantıda İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu Başkanı Av. Nazan Moroğlu'nun hoşgeldiniz konuşmasının ardından TÜBAKKOM Dönem Başkanı Av. Aşen Erdoğan söz alarak bölge çalışmalarının önemine değinmiş ve özellikle bölge toplantılarına ağırlık verilmesi gerektiğini, Medeni Yasanın Aile Hukuku bölümü ile ilgili kitapçık tarzında bir çalışma yapılmasını ve tüm bölgelerin konuları bölüşerek, hazırlanmalarını istemiştir. Bundan sonra katılımcıların fikir ve görüşlerine geçilmiştir. Öncelikle bölge temsilcileri yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi vermişlerdir.

Av. Nazan Moroğlu (İstanbul): İstanbul'da MK ile ilgili çalışmalar devam ediyor, bu konuda bir broşür ve kitapçık hazırlanması çalışmaları var, diğer sivil toplum kuruluşlarının düzenledikleri panel ve konferanslara konuşmacı olarak atılıyoruz. 15 Şubatta baro staj eğitim merkezinde MK ile ilgili bir panel düzenledik. Yine Anayasanın 10. maddesindeki değişikliğe ilişkin 5 Şubat salı günü The Mar-mara Otelinde tüm kadın kuruluşlarıyla birlikte bir basın toplantısı olacak, Yüksel Yalova ve Işıl Saygın da geleceklerini bildirdiler.

Av. Tülay Çelikyürek (Ankara): Bölge toplantıları düzenliyoruz. 5 Ocak 2002 tarihinde Ankara'da MK ile ilgili toplantı yaptık. Kar nedeniyle katılımcıların büyük bölümü gelemedi. Yine de geniş bir katılımı gerçekleştirdik. Yine Ankara'da MK konusunda üç günlük bir eğitim çalışması yaptık. Sabah Gazetesi yazarı Gülay Göktürk'ün sübyancılığı normal bulan yazısı nedeniyle hakkında suç duyurusunda bulunduk.

Av. Birgül Değirmenci (İzmir): İzmir Barosunda Kadın Danışma Merkezi kurulmasıyla ilgili çalışmalar sürüyor. MK ve 4320 sayılı kanunla ilgili uygulama ve çalışmalara devam ediyoruz. Gülay Gök-

türk'ün yazısıyla ilgili bir basın açıklaması yaptık. Karaburun'da eğitim çalışması düzenledik ve İzmir'den geniş katılım olduğu gibi, bölge barolarından da katılımı sağladık.

Av. Ayşen Akçal (Adana): Bölge barolarıyla MK ile ilgili çalışmalar yapıyor. Aile danışma merkezinde ücretsiz avukatlık ve danışmanlık yapıyoruz.

Av. Tangül Nüzket (Manisa): Manisa'da toplum merkezi kuruldu, Kadın Komisyonu olarak burada çalışıyoruz. MK ile ilgili toplantı ve tanıtım çalışmaları yapıyoruz.

Av. Halime Nagehan Özgüçer (Ordu): Ben bilgilendirme için buradayım ve ilk kez katıldığımız için henüz bir çalışma yapamadık, ancak MK ile ilgili çalışma ve toplantılar düzenleyeceğiz.

Stj. Av. Soner Karademir (Giresun): Ben de bilgilendirme için görevlendirildim. Giresun'da Kadın Komisyonu var, daha önce Zübeyde arkadaşımız katılmış, ancak bir çalışma olmadı. Bundan sonra çalışmalara devam edeceğiz.

Av. Yasemin Şanlı (Kırklareli): Komisyon başkanımızı kaybettiğimiz için bir dönem toparlanamadık. Şimdi Av. Sezen arkadaşımız çalışmalara devam edecek. Kırklareli'nde mağdur kadınlara yardım çalışmalarına devam ediyoruz. Ayrıca MK ile ilgili bilgilendirme ve anlatma çalışmalarımız devam etmeye. Toplantılar düzenliyoruz.

Av. Emine Tutulmaz (Denizli): Kadın danışma merkezimiz var. 3 yıldır çalışmalarına devam ediyor. sivil toplum kuruluşlarıyla orta çalışmalarımız var. MK ile ilgili meslek içi eğitim veriyoruz, ayrıca diğer kuruluşlara ve halka açık toplantılar yapıyoruz. Denizli üniversitesindeki öğretim görevlileri ile birlikte çalışmalar yapma hazırlığındayız.

Av. Nilgün Saban (Bartın): 4320 ve MK ile ilgili toplantı ve çalışmalar devam ediyor.

Av. Fazilet Demirezen (Karabük): İmam Hatip Konferans salonunda değişen MK ile ilgili bir toplantı yaptık, katılım çok yüksek oldu. Adliyede TÜBAKKOM için bir yer verildi, orada danışmanlık yapıyoruz. Özellikle şiddet mağduru kadınlara destek çalışmalarımız devam ediyor. TBB başkan ve yönetim üyelerinin katıldıkları bir toplantı düzenledik. Valimiz ve emniyet amirimiz bizi destekliyor ve çalışmalarımızda çok yardımcı oluyorlar.

Av. Gülseren Demir (Zonguldak): Çalışmalarımızı baro başkanının odasında yürütüyoruz, henüz bir yerimiz olmadı. Sivil toplum kuruluşları ile sıkı bir birlikteliğimiz var, emniyet amirimiz de bizi destekliyor. MK ile ilgili birçok tanıtım çalışması ve toplantısı yaptık. Ancak kış koşullarının çok ağır geçmesi nedeniyle bölge barolarıyla toplantılar yapamadık.

Av. Ayşe Özyurt (Karaman): Karaman'da Kadın Komisyonu kurulmadı, bayan avukat sayısı çok az. Ankara Barosunun 5 Ocakta düzenlediği toplantıya katıldık. Karaman'da İl Sosyal Hizmet Müdürlüğü ile ortak çalışmalar yapıyoruz. Diğer sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte de çalışmalarımız var. MK tanıtım toplantıları düzenliyoruz. (Baro olarak)

Av. Arzu Çağatay (Edirne): Aynı zamanda baro başkan yardımcısıyım. Edirne'de Kadın komisyonu kurduk. Yerel basın ve TV'lerde kadın haklarıyla ilgili bilgiler ve programlar yapıyoruz. TÜBAKKOM toplantısına ilk kez katılıyoruz. MK ile ilgili toplantı ve çalışmalar düzenliyoruz. Özellikle İstanbul'dan arkadaşların bu toplantılarımızda konuşmacı olarak bulunmalarını istiyoruz.

Av. Ülker Ertekin (Aydın): Kadın danışma merkezi ve çocuk hakları komisyonlarımız kuruldu. Burada ücretsiz danışmanlık ve avukatlık yapıyoruz. MK ile ilgili toplantı ve bilgilendirme çalışmalarımız devam ediyor. 15 Şubatta TBB Aydın'da MK ile ilgili bir toplantı düzenliyor.

Bölge barolarında ve diğer atılan barolardaki çalışmalar hakkında bilgi aldıktan sonra işleyişi ilişkin sorunların görüşülmesine ve önerilere geçildi.

Av. Ayşen Erdoğan (TÜBAKKOM Dönem Başkanı): Biz TBB'ye bir bütçe tasarısı gönderdik, ancak buna pek sıcak bakmadılar. Oysa TBB'nin bir komisyonu olduğumuza göre bize bir bütçe özgülemeleri gerekiyor. Masraflar çok ağır, İzmir Barosunun bunu üstlenmesi çok zor. Bölgelerle iletişim sağlıklı gitmiyor, örneğin Ankara yaptığı bölge toplantısını bize bildirmedi. Ceza Kanunu taslağı hakkında görüş bildirilecekti, İstanbul Barosu dışında bildiren olmadı. TÜBAKKOM toplantılarına gelen arkadaşlar bir daha gelemediklerinde o baro ile olan bağlantımız kesiliyor, onun için katılan arka-

daşlar bundan sonraki toplantıya gelemeyecek olurlarsa yerlerine bir arkadaşı mutlaka görevlendirsinler. Ben bölge çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiği kanaatindeyim. TÜBAKKOM yeterince tanıtılmadı. Bölge temsilcileri kendi bölgelerindeki barolarla ilişkilerini kuvvetlendirmeli ve seri toplantılar yapmalılar. (Baro derken tabii ki kadın komisyonlarını kastediyorum) Biz İzmir'de dönem sözcüsü olarak gündemi takip etmeye çalışıyoruz. Gülay Göktürk'le ilgili basın bildirisi yayınladık ve suç duyurusunda katıldık.

Av. Tülay Çelikyürek (Ankara): Bölge temsilcilerine çok iş düşüyor. Biz İç Anadolu barolarıyla ilişki kuruyoruz. Ayrıca Barolar Birliği ile de sıkı ilişki içindeyiz. MK taslağının görüşmeleri sırasında devamla Meclisteydik, milletvekilleriyle görüştük, alt komisyon toplantılarına girdik. KSS ile devamlı ilişki içinde çalışmalar yapıyoruz, hem Ankara Barosu Kadın Komisyonu, hem de TÜBAKKOM olarak yer alıyoruz.

Av. Fazilet Demirezen (Karabük): Yazışmalar baroya geliyor, bu nedenle TÜBAKKOM temsilcisine geç ulaşıyor ya da hiç gelmiyor. Örneğin bu toplantı için Av. Şükran Hanım beni özel olarak aradı. Yazışmalar katılan arkadaşaya yapılırsa daha iyi olur kanaatindeyim.

Av. Arzu Çağatay (Edirne): Biz kuruluşumuzu gerek İzmir'e, gerekse Ankara ve İstanbul'a bildirdik, buna rağmen toplantıdan son anda haberimiz oldu.

Av. Şükran Eroğlu (İstanbul): Toplantı duyurusunu baromuz kanalıyla yaptık, üstelik iki kez faks çektirdik. Ancak katılımcıların isim bildirmesi sırasında Marmara barolarının olmadığı dikkatimi çekti ve duyurunun ulaşmadığını anladım, bu kez bizzat kendim arayıp haber verdim. Hepimiz çok meşgulüz ve devamlı koşturuyoruz, bu arada faksın başına oturup, kendimiz faks çekemiyoruz, bu aksaklıklar olacaktır. Önemli olan iyiniyetle çalışmalara devam etmektir. Bundan böyle katılan arkadaşlara faks çekilmesi yolunda istemde bulunuyorsak, sanırım sorun halledilecektir.

Av. Aydeniz Tuskan (İstanbul): İletişimsizliğin biraz da yeni kurulan komisyonların telefon ve faks numarası vermemelerinden kaynaklanıyor diye düşünüyorum. Zamanla bunlar aşılacaktır. Bölge toplantıları yapılmasına katılıyorum, ama biz İstanbul'da çok yoğun tempoda çalışıyoruz, burada birçok toplantı ve panele katılıyo-

ruz. Ayrıca bölgemizde çok sık toplantı yapabileceğimizi sanmıyorum. Ama diğer barolardan talep olursa, zamanımızın elverdiği ölçüde yardımcı olabiliriz.

Av. Esin Özbey (Ankara): TÜBAKKOM'un yeterince tanıtılıp, anlatıldığını sanmıyorum. Diğer baroların TÜBAKKOM konusunda bilgileri yok. TÜBAKKOM'un baskı grubu olma özelliği öne çıkarılmalı, bölge temsilcileri bölgelerindeki barolara TÜBAKKOM'u tanıtmalı ve kadın komisyonlarının kurulması için çalışmalar yapmalı, ayrıca TBB barolara kadın komisyonu kurmaları yolunda tavsiyede bulunabilir. Önümüzde 8 Mart Dünya Kadınlar günü var, TÜBAKKOM olarak neler yapacağız.

Av. Aydeniz Tuskan (İstanbul): Kütahya Belediye Başkanının yazdığı kitabı okuduk, bu konuda acilen birşeyler yapmalıyız. TBB'nin Kütahya'da bir toplantı düzenlemesini önerelim ve geniş katılım sağlayalım, orada bir basın açıklaması yapılabilir, hatta 8 Martta Kütahya'da olabiliriz.

Av. Emine Tutulmaz (Denizli): Biz Ege Bölgesi temsilcisiyiz. Kütahya ile devamlı irtibat kurmaya çalıştık, ama hiçbir olumlu yanıt alamadık, sanırım baroda da etkinler. Ancak diğer sivil toplum kuruluşlarıyla irtibat kurarak neler yapılabileceğini anlayabiliriz. Ama TBB'nin toplantı yapması daha iyi olur, en azından Kütahya Barosu katılmak zorunda kalır.

Av. Fatma Gülay Güner (Ankara): Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Türkiye genelinde toplantılar düzenleyecek. Üniversiteler, sivil toplu kuruluşları ve yerel yönetimler katılacak. 8 Şubatı kadar her baro kadın komisyonu bu toplantılarda yer alacak isimleri ve toplantının yapılacağı ili bildirmeli KSS'nin telefon ve faks numaralarını verelim, burada faks çekerek ilinizde toplantı düzenleyeceğinizi bildirin. KSS finanse edecek, yeri bulacak. Toplantılar Mart-Haziran arasında yapılacak. Bu toplantılar MK ile ilgili olduğundan TÜBAKKOM mutlaka katılmalı ve aktif yer almalıdır.

Av. Şenay Tavuz (İzmir): 8 Martta her il kendi çevresinde toplantı ve etkinlik yapmalı. Kütahya'da olursak bu etkinliklerden uzak kalırız, oysa MK'nın değişmesi nedeniyle bu yıl etkinliklerde bu konu yoğunlukla işlenecek, bu nedenle bizim kendi bölgelerimizde olup, etkinliklerde yer almamız doğru olur kanaatindeyim.

Av. Ayşen Erdoğan (Dönem Başkanı): KSS ile ilişkilerimiz devam ediyor. 18 Şubat'ta Ankara'da bir toplantılarına katılacağım. Yurt çapındaki toplantılarda TÜBAKKOM mutlaka olacaktır, bizim kuruluş amaçlarımızdan birisi de yasaların tanıtımının yapılmasıdır. Kaldı ki MK'nın tamamen değişmesi nedeniyle bunu en doğru bilebilecek insanlar bizleriz, yasanın hazırlanma ve kabulü aşamalarında aktif rol aldık, şimdi de tanıtımında olacağız. TBB'de bizden bunu istedi, TBB başkanıyla bizzat görüşüyorum. MK tanıtım çalışmalarında yer alabilecek arkadaşların isimlerinin bildirilmesini istedik, gelen isimleri TBB'ye bildirdik. Şimdi acilen yürütme kurulunu toplamamız gerekiyor, özellikle Diyarbakır'ın da bu yönde bir talebi var.

Av. Şükran Eroğlu (İstanbul): Yürütme Kurulunun Ankara'da toplanması iyi olur, zira Diyarbakır ulaşım sorunu yaşıyor. 8 Martla ilgili İstanbul'da 1 hafta etkinlik yapıyor, diğer illerde de Kadın Haftası şeklinde olmasında fayda var.

Av. Gülseren Demir (Zonguldak): Biz Karadeniz bölge temsilcisiyiz. Ancak Karadeniz çok geniş bir bölge, Doğu Karadeniz'e ulaşmamız sorun oluyor. Biz Zonguldak'ta toplantı yapsak, doğunun gelmesi çok zor. O nedenle Karadeniz'i Doğu ve Batı olarak ayırmakta fayda olduğunu düşünüyorum.

Av. Ayşen Erdoğan: Haklısınız, bunu ilk Genel Kurul toplantısında gündeme koyalım.

Av. Fazilet Demirezen (Karabük): TÜBAKKOM'a internette sayfa açılması iyi olur, en azından iletişim sorunu büyük ölçüde hallediye diyebilirim.

Av. Nazan Moroğlu (İstanbul): İnternet sayfası iyi olur. Bunu TBB yapabilir, bağımsız sayfa açamayız gibi. Biz TBB'nin bir komisyonu olmayı çok düşünmüştük, sonunda olmaya karar verdik, ancak iç ilişkilerimizde bağımsız kalma koşulumuz vardı. Bunu kabul ettiler. TÜBAKKOM'un iyi tanınması için TBB'nin Genel Kurulunda faaliyet raporumuzun okunmasını sağlayabiliriz. Ayrıca TBB'nin faaliyet raporunda (kitapçığında) bizim de bir sayfamız olmasını talep edelim. Böylece katılan tüm baro başkanları ve üyeler bizi tanıyabilir. Ayrıca TBB düzenlediği toplantılarda o bölge bölgenin TÜBAKKOM temsilcisine konuşma yaptırabilir. Bunun için başkanla konuşmamız gerek. Ankara toplantısında TBB başkanında randevu

alırınırsa yüzyüze konuşma imkanı bulunabilir. Biz 2-3 yıldır 8 Mart'ı 1 hafta Kadın Haftası şeklinde kutluyoruz. İstanbul Kadın kuruluşları içinde yer alan her dernek veya komisyon bir etkinlik düzenliyor. İstanbul Kadın Hakları komisyonu da bu birlikte yer alıyor. Bu yıl MK ile ilgili toplantı düzenleyeceğiz. Bir hafta olması hem tanıtım, hem de toplantılar açısından iyi oluyor ve daha çok ses getiriyor.

Av. Esin Özbey (Ankara): Biz de 8 Martla ilgili birtakım spot filmler var bunları çoğaltarak tüm bölge temsilcilerine verebiliriz. Kendi bölgelerinde düzenledikleri toplantılarda gösterebilirler.

Av. Aytül Arıkan (İzmir): 8 Martta TÜBAKKOM olarak toplanma ciddi mesajlar vermeliyiz. Ayrıca MK'nın tanıtımında bize çok iş düşüyor, yasayı iyi bilmeyen kişiler TV'lerde ve basında yalan yanlış şeyler söylüyorlar, bunu önleme bize düşüyor. Acilen bölgelerde etkin ve bilgili kişiler oluşturmamız ve çalışmalarını bizzat TÜBAKKOM yapmalı.

Tüm görüş ve öneriler alındıktan sonra sonuç bildirgesinde yer almak üzere kararların alınması aşamasına geçilmiştir.

2 Şubat 2002 Cumartesi günü Genel toplantının ardından Doç. Dr. Saibe Oktay Özdemir Medeni Yasanın Evlenme ve Boşanma, Doç. Dr. Tufan Öğüz de Soybağı ve Evlat Edinme konularını anlattılar. Anlatımların ardından sorular ve tartışmalarla değişen maddeler irdelendi.

3 Şubat 2002 Pazar Günü: Av. Nazan Moroğlu, Mal Rejimleri konusunda bilgi verdiler ve tüm katılımcılarla bu konuda tartışılarak, kabul edilen Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin zor tarafları anlatıldı. Öğleden sonra Prof. Dr. Aydın Aybay, Miras konusunda bilgi verdi ve bu konuda tartışmalar yapıldı.

2 Şubat 2002 Cumartesi günü çağımız üzerine TBB başkanımız sayın Av. Özdemir Özok toplantımıza katıldı ve TÜBAKKOM'u başından beri desteklediğini, çalışmalarımızı yakından izlediğini ve son derece takdir ettiğini, MK ile ilgili tanıtım toplantı ve çalışmalarının mutlaka TÜBAKKOM tarafından yapılması gerektiğini düşündüğünü belirtti. TBB'nin gelir kaynaklarını anlattı ve

Ankara'da bir arsa aldıklarını, buraya sosyal tesisler, toplantı salonları, huzurevi inşa etmek istediklerini söyledi. Katılımcıların soruları üzerine:

1. Kütahya'da Mayıs veya Haziran ayında bir toplantı düzenleyebiliriz, Kütahya barosu buna atılır ve TÜBAKKOM'da orada etkin bir biçimde eylemleri yapar, dedi.

2. Web sayfasındaki sorunları gideriyoruz. 15 Ocakta başlatılan web sayfası daha etkin hale getirilecektir.

3. TÜBAKKOM çalışma raporu elbetteki Genel Kurul'da okutulur, biz bu konuda her tür desteği vermeye hazırız.

4. TBB hiçbir komisyona bütçe özgülemiyor. Ancak talep olduğunda yönetim kurulunda görüşüp karar veriyoruz. Nitekim bu toplantı için Av. Aysen Hanım bir talepte bulundu, bizzat benimle görüştü ve kendisine olur verdik. Bu konuda TBB'nin tüm yönetim kurulu ve ben olumlu yaklaşıyoruz, herkese destek olmaya hazırız.

5. Tüm barolarda kadın komisyonu kurulması için tavsiyede bulunabiliriz. Bu konuda TÜBAKKOM'un bizden istediği ne varsa yapmaya hazırız.

6. Avukatların sağlık sorunları ve ölüm yardımıyla ilgili sigorta şirketleriyle görüşmelere devam ediyoruz, en kısa zamanda bu konuda bir şeyler yapacağız.

7. Avukatlık yasasında yapılan değişikliklerle TBB'nin geliri arttı. Bunun yanında yükümlülükleri de arttırıldı. Örneğin Ocak ayından itibaren stajyerlere 100.000.000.-TL'den az olmamak koşuluyla burs vereceğiz, çalışmaya başladıktan 1 yıl sonra geri ödeme yapacaklar, bunun hazırlığını tamamladık ve vermeye başladık.

8. İsteyen tüm meslektaşlarımız günün ve gecenin her saatinde bizzat beni arayabilirler. Her tür sorunlarına yardımcı olmaya hazırız. Biz sizler tarafından seçildik ve sizlere hizmet ilkimizdir.

dediler. Av. Aysen Erdoğan Dönem Koordinatörü olarak kendilerine teşekkür etti ve çalışmalara devam edilerek, sonuç bildirgesi için kararlar alındı.

- C -

İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu Başkanı Av. Nazan Moroğlu'nun toplantı konuşma metni

Konu: Eşler Arasındaki Mal Rejimleri

1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren yeni Medeni Kanunun ülkenin her köşesinde tanıtılması ve yurttaşların yeni hakları konusunda bilgilendirilmesi ve anunun amaca uygun uygulanmasına destek olunması bu yıl TÜBAKKOM'un başlıca gündem maddesini oluşturmaktadır. Özellikle ailede eşlerarası Eşit Hak - Eşit Sorumluluk - Eşit Temsil - Eşit Paylaşma esasına dayanan yeni kurulları her yurttaşın iyi bilmesi gerekiyor.

Bu amaçla, 2-3 Şubat tarihlerinde çeşitli Baroların (Ankara, Kahraman, İzmir, Giresun, İstanbul, Bartın, Van, Manisa, Aydın vd.) TÜBAKKOM temsilcileri Medeni Kanunun getirdiği yenilikleri ve nasıl uygulanacağını değerlendirmek ve tartışmak üzere İstanbul Barosunun ev sahipliğinde bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı Av. Özdemir Özok'un da katıldığı ve "Evlenme-Boşanma" bölümünü Doç. Dr. Saibe Oktay Özdemir; "Velayet-Vesayet-Evlat Edinme" bölümünü Doç. Dr. Tufan Öğüz; "Miras" bölümünü Prof. Dr. Aydın Aybay anlattığı iki gün süren toplantıda ben de "Eşler Arasındaki Mal Rejimleri" bölümünde yapılan değişiklikleri ve getirilen yeni hükümleri anlatmaya çalışacağım.

Mal Rejimi ve Türleri

Eşlerin evlenmeden önce sahip oldukları ve evlilik süresince edindikleri (taşınır, taşınmaz, para gibi) malvarlıklarını **yönetme, bunlardan yararlanma ve bunlar üzerinde her türlü işlem yapma usullerini belirleyen hukuk kurallarına mal rejimi** denir.

Her bir eşin evlenirken sahip olduğu veya daha sonra misar yoluyla geçen ya da aylık kazancı ile aldığı ev, otomobil, kooperatif

hissesi veya banadaki parası gibi malvarlığından yararlanma ve kullanma hakkı hangi eşe ait olacağı mal rejimi kurallarıyla belirlenir.

Evlilik, boşanma veya eşlerden birinin ölümüyle sona erdiğinde malların nasıl paylaşılacağı da yine eşlerin tabi oldukları mal rejimi kurallarıyla belirlenir.

1926 tarihli Medeni Kanunda olduğu gibi 1 Ocak 2002'de yürürlüğe giren yeni Medeni kanunda da iki tür mal rejimi düzenlenmiştir: 1. Yasal Mal Rejimi, 2. Seçimlik Mal Rejimleri.

1. Yasal Mal Rejimi

Eşler, malvarlığının yönetimi ve paylaşımı konusunda kanunda yazılı seçimlik mal rejimlerinden birini evlenmeden önce ya da sonra sözleşme yaparak seçmemişlerse, eşlerin kanunen tabi olacakları sisteme yasal mal rejimi denir.

Ülkemizde yasal mal rejimi büyük önem taşımaktadır. Çünkü 1926 yılında kabul edilen eski Medeni kanunun 75 yıllık uygulama döneminde eşlerin anunda kendilerine seçimlik hak olarak tanınan "mal ortaklığı" veya "mal birliği" rejimlerinden birini seçtikleri bir örneğe hemen hemen hiç rastlanmamış ve bu nedenle yasal mal rejimi bütün evliliklere uygulanmıştır.

Bilindiği gibi, eski Medeni kanunda yasal mal rejimi "mal ayrılığı" olarak düzenlenmişti. 1926 yılından beri uygulanmakta olan yasal mal rejimi "mal ayrılığı" evlilik sona erdiğinde, eşler arasında büyük haksızlıklara neden olmakta, özellikle kadınların mağdur olmasına ve ekonomik açıdan güçsüz kalmalarına yol açmaktaydı. Mal ayrılığı rejiminin yol açtığı mağduriyetin giderilmesi ve evlilik süresince elde edilen birikimin eşler arasında eşit paylaşımının sağlanması amacıyla mal rejimlerinde değişiklik yapılmıştır.

1 Ocak 2002'de yürürlüğe giren Yeni Medeni Kanunumuzda yer alan yasal mal rejimi "Edinilmiş Mallara Katılma" rejimidir (MK 218-241).

Ancak, burada eşit paylaşım esasına dayanan bir mal rejimi getirilirken, İsviçre Medeni Kanununda 1988 yılında yürürlüğe giren yasal mal rejiminin tercüme yoluyla aynen alınmış olması, tasfiyesinin zorluğu, İsviçre'de bile uzun yıllar sürmesi yoluyla aynen alın-

miş olması, tasfiyesinin zorluğu, İsviçre'de bile uzun yıllar sürmesi ve önemlisi ülkemizde böyle bir rejimin alt yapısının olmaması nedeniyle uygulamada büyük zorluklarla karşılaşacağını belirtmek isterim. Çünkü yasal mal rejimi konusu TBMM Adalet Komisyonunda görüşülürken, İ.Ü, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakülteleri Medeni Hukuk Öğretim Üyelerinin raporları ve konuyu yakından incelemiş hukukçuların görüşleri dikkate alınmamış ve ale yamıza çok uygun olmayan bir mal rejimi yasal mal rejimi olarak kabul edilmiştir.

2. Seçimlik Mal Rejimi

Kanunda belirlenmiş olan ve eşlerin mal rejimi sözleşmesi yaparak kanunda yazılı sınırlar içinde seçebilecekleri rejimlere, seçimlik mal rejimi denir.

Yeni Medeni Kanunda seçimlik mal rejimleri:

1. Mal Ayrılığı (MK 242-243)
2. Paylaşmalı Mal Ayrılığı (MK. 244-255),
3. Mal ortaklığı (MK. 256-281)

Eşlerin, kanunda yazılı mal rejimlerinden birini seçebilmeleri için aralarında mal rejimi sözleşmesi yapmaları gerekir.

Mal rejimi Sözleşmesi; ancak ayrım etme gücüne (teyiz kudretine) sahip olanlar tarafından yapılabilir. Onsekiz yaşından küçükler ve kısıtlılar, yasal temsilcilerinin rızasını almak zorundadırlar (MK 204).

Mal rejimi sözleşmesiyle "Mal Ayrılığı" veya "Paylaşmalı Mal Ayrılığı" ya da "Mal Ortaklığı" rejimlerinden biri seçilebilir. Bilindiği gibi, eşler seçimlik rejimlerden birini sözleşmeyle seçmemişlerse, kendiliğinden yasal mal rejimine tabi olurlar (MK. 203)

Mal Rejimi Sözleşmesi:

- Evlenme başvurusu sırasında (Evlenecek olan taraflarca)
 - Evlenmeden önce (Evlenecek olan taraflarca);
 - Evlenmeden sonra (eşler tarafından);
- yapılabilir (MK 205).

Evlenmeden önce veya sonra yapılacak olan mal rejimi sözleşmesi noterde düzenleme veya onaylama şeklinde yapılır. Yeni evleneceler, evlenme başvurusu ile birlikte hangi mal rejimini seçtiklerini Evlendirme Memurluğu'na yazılı olarak da bildirebilirler.

Eşler, tabii oldukları mal rejimini, aralarında sözleşme yaparak her zaman değiştirebilirler (MK 203/2. cümle).

Eşlerin, kanunda yazılı sınırları içinde istedikleri mal rejimini seçme hakları olduğu gibi, yine aralarında mal rejimi sözleşmesi yaparak her zaman değiştirebilmeleri de mümkündür. Bu sözleşme noterde düzenleme şeklinde yapılabileceği gibi, eşlerin hazırladıkları mal rejimi sözleşmesindeki imzalarının onaylanması şeklinde de yapılabilir. Eğer kanunda yazılı haklı sebeplerden biri söz konusu olursa, eşlerden biri aralarındaki mevcut mal rejiminin mal ayrılığına dönülmesine karar verebilir.

Yetkili mahkeme; istemde bulunan eşin yerleşim yeri mahkemesidir (MK. 207).

Yasal Mal Rejimi: Edinilmiş Mallara Katılma

Bilindiği gibi, eşler sözleşme yaparak eşçimlik mal rejimlerinden birini eçmedikleri takdirde, kanunen aralarında "edinilmiş mallara katılma" rejimi geçerli olur. Edinilmiş mallara katılma rejiminde, eşlerden her biri evlilik devam ettiği sürece, evlenmeden önce sahip olduğu ve evlendikten sonra edindiği ve kendi adına kayıtlı malların maliki olarak kalaya devam eder. Eşler kural olarak kaliki oldukları mallar üzerinde serbestçe tasarrufta bulunma ve yönetme haklarına sahiptirler (md. 193).

Diğer eşin açık rızasının arandığı istisnai haller kanunda belirtilmiştir, örneğin yeni getirilen "Aile Konutu" ile ilgili 194. madde açısından diğer eşin açık rızası aranmaktadır. "Ailenin ekonomik varlığının korunması"na ilişkin 199. madde ile getirilen hükümdede malın maliki olan eşin tasarruf yetkisi sınırlandırılacaktır.

Edinilmiş mallara katılma rejiminde her eşin "Edinilmiş Mallar"ı ve "Kişisel Malları" olmak üzere iki grup malı vardır (MK 208). Hangi eşe ait olduğu belirlenemeyen durumda malın "eşlerin paylı mülkiyetinde" olduğu karinesi geçerlidir.

Her eşin **kişisel malları** şunlardır:

- Eşlerden birinin kişisel kullanımına yarayan eşya,
- Evlenmeden önce sahip oldukları mallar,
- Evlenmeden sonra miras veya bağış yoluyla geçen mallar,
- Manevi tazminat alacakları,
- Kişisel malların yerine geçen değerler

Her eşin **edinilmiş malları** şunlardır:

- Çalışmasının karşılığı olan maaş, ücret vs.,
- Sosyal güvenli kuruluşlarının yaptığı her türlü ödemeler,
- Çalışma gücünün kaybı nedeniyle ödenen tazminat,
- Kişisel malların geliri (kira, faiz gelirleri gibi),
- Edinilmiş malların yerine geçen değerler.

Eşler mal rejimi sözleşmesi yaparak, kişisel malların gelişlerinin edinilmiş mallara dahil olmamasını kararlaştırabilirler. Kanunda, yine eşlerin mal rejimi sözleşmesi yapmak suretiyle, sahibi oldukları işletmenin gelirinin edinilmiş mal grubuna dahil olmaması, kişisel mal sayılması konusunda anlaşma yapmalarına olanak tanımıştır (MK 221). Eşler mal rejimi sözleşmesi yaparak değer artış payı almayacaklarını veya alacakları oranı da belirleyebilirler.

Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Tasfiyesi

Bu mal rejiminde tasfiye esas itibariyle nakdi tasfiye şeklinde yapılır. Mal rejimi sonra erdiğinde her bir eşin ayrı ayrı kişisel ve edinilmiş mallarının ayrılması gerekir. Bu kolay gibi görünse de, aslında evliliğin devamı süresince her iki mal grubu birbiriyle iç içe geçebilir, karışabilir, birinden diğerine ekleme yapılmış olabilir. Bu nedenle, tasfiye süreci başlığında ilk adım eşlerin mallarının ayrıştırılması üzere tasfiye İsviçre'den örnekle başlıca dört aşamadan geçilerek tamamlanabilir:

1. Eşler ilkin birbirlerinde olan mallarını geri alırlar. Daha sonra

eşlerin paylı mülkiyet konu olan bir malı varsa, eşlerden biri daha üstün yararı olduğunu ispat etmek ve diğerinin payını ödemek suretiyle o malın bölünmeden kendisine verilmesini isteyebilir (MK 226). Böylece her eşe ait olan mallar belirlenmiş olur.

2. İkinci adım her bir eşin kişisel malları ile edinilmiş mallarının birbirinden ayrılması ve dönümünün yapılmasıdır (MK 235). Eğer eşlerden biri diğerine ait bir malın edinilmesine veya iyileştirilmesine katkıda bulunmuş ve bu katkısı da o malın değerinde bir artış meydana getirmişse, bu katkısı ile değer artış oranında diğer eşten alacak hakkı doğar (MK 227). Değer artış payının hesaplanması "artık değer" belirlenmesi açısından önem taşımaktadır.

Değer artış payı bir eşin diğer eşe yaptığı kazandırma dolayısıyla söz konusu olabileceği gibi, bir eşin kişisel malı ile edinilmiş malının veya edinilmiş malıyla kişisel malının iyileştirilmesine katkıda bulunmuş olması halinde de değer artış payının hesaplanması ve eklenmesi gerekir.

3. Her bir eşin ayrı ayrı kişisel malları ile edinilmiş malları arasında, malların tasfiye anındaki değeri esas alınarak denkleştirme yapılır. Eğer eşlerden biri son bir yıl içinde diğer eşin rızası olmadan olağan dışı bir harcamada bulunmuşsa, bu miktar da edinilmiş mallara eklenir (MK 230).

4. Tasfiyenin son aşaması, her eşin edinilmiş mal grubunda toplam malvarlığının parasal değerinin, kanundaki terimiyle "artık değer" in belirlenmesidir (MK 231).

Her eş veya mirasçıları, diğer eşe ait "artık değer" in yarısı üzerinde hak sahibi olur. Eşler artık değeri takas ederek, aradaki farkı yarı yarıya bölüşebilirler.

Ancak, zina veya hayata kast nedeniyle boşanma halinde, hakim kusurlu eşin "artık değer"deki pay oranının hakkaniyete uygun olarak azaltılmasına veya aklıldırılmasına karar verebilir.

Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejiminin Tasfiyesi

Bu mal rejiminin tasfiyesi, evlili süresince edinilen malların esas itibarıyla aynı tasfiyesi (malların paylaşılması) esasına dayanmak-

tadır. (Mal rejimleri konusunda örneklerle ayrıntılı bilgi için bakınız N. Moroğlu, Medeni Kanunda Mal Rejimleri, İstanbul, 2002, Beta Yayınları).

Mal Rejimlerinin Yürürlüğü

1. Yeni Medeni Kanun Yürürlüğe Girdiğinde Evli Olanlar:

Yeni Medeni Kanun yürürlüğe girmeden önce evlenmiş olanların önünde iki seçimlik hak vardır (Yürürlük K. md. 10).

Birinci yol, Kanununun 1 Ocak 2002'de yürürlüğe girmesinden başlayarak bir yıllık süre içinde eşlerin seçimlik mal rejimlerinden birini seçebilmeleridir.

Böyle bir seçim yapmadıkları takdirde, bu eşler hakkında 1 Ocak 2002'ye kadar "mal ayrılığı" rejimi edvam eder, ancak bu tarihten sonrası için yeni yasal mal rejimi olan "edinilmiş mallara katılma" rejimi geçerli olacaktır.

İkinci yol ise, eşlerin isterlerse mal rejimi sözleşmesi yaparak, yeni yasal mal rejiminin, diğer bir ifadeyle "edinilmiş mallara atılma"nın kendilerine" evlenme tarihinden geçerli olmak üzere geçmişe etkili olarak uygulanmasını kabul edebilmelidir.

Mevcut evliliklerde 1 Ocak 2002'den önce eşlerin her birinin üzerine ayıtlı olan mallar kendisinde kalmaya devam edecek ve herhangi bir sözleşme yapmamış oldukları takdirde, 1 Ocak 2002'den sonrası için bu mallar kimin üzerine ayıtlı ise onun kişisel malı sayılacaktır.

Mevcut evlilikler ile 1 Ocak 2002'den sonra yapılan evlilikler açısından, hatta yanı evliliğin iki Farklı mal rejimine tabi olması açısından eşitsizliğe yol açan Yürürlük Kanunu 10. maddesinin Anayasa Mahkemesine götürüldüğü takdirde iptal edilebileceği görüşünde olduğumu burada belirtmek isterim.

2. Yeni Medeni Kanun yürürlüğe girdikten sonra evlenecek olanlar:

Yeni Medeni Kanun 1 Ocak 2002'de yürürlüğe girdikten sonra

evlenecek olanlara doğrudan doğruya yeni kanun hükümleri uygulanacaktır. Yeni evlenecekler için mal rejimleri konusunda iki seçimlik hak verilmiştir (MK 203, 205).

Birincisi, henüz nişanlı iken noterde mal rejimi sözleşmesi yaparak seçimlik mal rejimlerinden birini seçmek; ikinci yol ise, evlenme başvurusu ile birlikte Evlendirme Memurluğu'na seçtikleri mal rejimini yazılı şekilde bildirmektir.

Eğer herhangi bir yazılı bildirimde bulunmuşlarsa ve mal rejimi sözleşmesi de yapmamışlarsa, kanun yürürlüğe girdikten sonra evlenen herkes yasal mal rejimi olan "edinilmiş mallara katılma" rejimine tabi olacaktır.

Yeni Medeni Kanun Yürürlüğe Girmeden Önce Açılmış Olan Boşanma Davaları Açısından Yürürlük Maddesi

Yeni Medeni Kanun yürürlüğe girmeden önce açılmış olan boşanma davaları sonuçlanıncaya kadar, eşler arasında eski Medeni Kanun gereğince tabi oldukları boşanma ile sonuçlanırsa, mal ayrılığı esasına göre eşler arasında herhangi bir paylaşım söz konusu olmayacak ve her bir eş üzerinde kayıtlı olan malı alıp gidecektir.

Eğer boşanma davası reddedilirse, bu takdirde eşler red kararının kesinleşmesini izleyen bir yıl içinde seçimlik mal rejimlerinden birini sözleşme yaparak seçebilirler, ama çekişmeli durumda olan evliliklerde eşlerin anlaşabilmelerinin hayat gerçeğiyle pek bağdaşmadığını da gözden uzak tutamayız. Red kararını izleyen bir yıl içinde eşler, mal rejimlerinden birini seçmedikleri takdirde, yeni kanunun yürürlük tarihinden yani 1 Ocak 2002'den geçerli olmak üzere yasal mal rejimi olan "edinilmiş mallara katılmayı" seçmiş sayılacaklardır.

Bilindiği gibi, bu red kararının kesinleştiği tarihten itibaren üç yıl geçmesi halinde, her ne sebeple olursa olsun ortak hayat yeniden kurulamamışsa, eşlerden birinin istemi üzerine hakim boşanmaya karar verir (MK. 166). Örneğin, red kararı 10 Mayıs 2002'de kesinleşmişse, yeniden boşanma davası açma hakkı 10 Mayıs 2005'de doğacaktır. Bu süre içinde, malvarlığı üzerine kayıtlı olan eşin bunları

kaçırması tehlikesine karşı diğer eş "mal ayrılığına" dönülmesi için talepte bulunup bu yolda bir karar almamışsa, 10 Mayıs 2005'e kadar üç yıl içinde edinilen mallar açısından, eşler yasal mal rejimi "edinilmiş mallara katılma"ya tabi olacaklardır. Bu durumda, sadece üç yıl içinde elde edilen birikim, edinilmiş mallara katılma rejiminin tasfiyesi kurallarına göre eşler arasında paylaşılacaktır.

Yeni Medeni Kanunda yer verilen yasal mal rejimi "edinilmiş mallara katılma" açısından dikkate değer bir konu da, evlilik eşlerinden birinin ölümüyle sona erdiğinde de öncelikle mal rejiminin tasfiyesi yapılması gerektiği için, miras paylaşımı da önemli ölçüde etkileyecek olmasıdır. Bu nedenle yeni mal rejimi kuralları artık herkesi yakından ilgilendirecektir.

- D -

TÜBAKKOM GENEL TOPLANTISI SONUÇ BİLDİRGESİ

2 - 3 Şubat 2002 günleri İstanbul'un ev sahipliğinde yapılan TÜBAKKOM Genel Toplantısı 14.11. 2001 tarihinde kaybettiğimiz sevgili meslektaşımız Kırklareli Barosu Kadın Hakları Komisyonu Başkanı Av. Semia Yağdıran için 1 dakikalık saygı duruşu ile açılmış, İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu Başkanı Av. Nazan Moroğlu'nun hoşgeldiniz konuşması ve TÜBAKKOM dönem başkanı Av. Aysen Erdoğan'ın açış konuşmasından sonra çalışmalarına başlamış ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. İşleyişe İlişin Sonuçlar

A. TÜBAKKOM ağının genişletilmesi için her barodan gelen arkadaş kendi ilinde ve bölge temsilcileri de bölgelerinde çalışmalara hız verecekler. MK'nın tanıtımı için çalışmalar yapacaklar, gerekirse valilik ve yerel yönetimlerden yardım isteyecekler. Düzenlenen toplantı ve panellerde TÜBAKKOM temsilcilerinin konuşması için çalışılacak, barolara bu konuda isim bildirilecek.

B. Her il toplantı yapacağını KSS'ye bildirecek. Engeç 8 Şubata kadar verilen telefon ve faks numaralarına bildirim yapılacak. Toplantıda TÜBAKKOM üyesi arkadaşlar bulunacak. MK'nın tanıtımının doğru olarak yapılması çok önemli olduğundan bu konuda inisiyatif elimizde tutmamız gerektiği konusunda fikir birliğine varılmıştır.

C. Bölge temsilcileri Kadın komisyonu kurulmamış baroları tespit ederek, İzmir'e bildirecektir. Bu konuda TBB'nin tavsiye yazısı yazması sağlanacak, bunu da dönem sözcüsü olarak İzmir üstlenecektir.

D. Dönem sözcülüğünü üstlenen baro TBB ile iletişimi sağlayacak, yapılan tüm toplantı ve faaliyetler TBB'ye bildirilecek, bunun için bir yazışma dosyası tutulacak ve dönem başkanlığının devri sırasında bu dosya yeni görevi alan komisyona devredilecektir.

E. Yürütme kurulunda daha çok baronun görev alması hususu yapılacak genel kurulda gündeme alınacak ve alınan karar doğrultusunda hareket edilecektir. Ayrıca Karadeniz'in iki bölgeye ayrılması da oynamaya sunulacaktır.

F. Dönem koordinatörlüğünün 2 yıla çıkarılması önerisinin de genel kurulda oylanması ve çıkacak karar doğrultusunda hakeket edilmesi sonucuna varılmıştır.

G. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle bir basın bildirisi hazırlanacak (Ankara'dan Av. Esin Özbey tarafından) ve tüm barolar aynı bildiriye yayınlayacak, yerel basın ve TV'lerde yer almasını sağlayacaklardır. Ayrıca Ankara spot filmleri kopyalayarak tüm bölge temsilcilerine gönderecektir. 8 Martın bir hafta olarak kutlanmasında prensip olarak anlaşılmıştır. Tüm barolar yapacakları etkinlikleri birbirlerine duyurmak için İzmir'e dönem başkanına bildirecekler, o da tüm bölge temsilcilerine gönderecektir.

H. TBB, başkanını da kabul ettiği üzere Mayıs veya Haziran ayında Kütahya'da bir toplantı yapılacak, özellikle orada gelişen olaylar kınanacak ve mümkünse tüm TÜBAKKOM üyeleri katılacaklardır.

I. Her dönem bitiminde dönem başkanını o döneme ilişkin faaliyetleri bir rapor şeklinde hazırlayarak TBB'ne ilemesine ve bu raporun TBB faaliyet raporunda yer almasının sağlanmasına, ayrıca TBB genel kurulunda da okunması için gerekli girişimlerde bulunulmasına karar verildi.

2. Yasalara İlişkin Sonuçlar

A. Gerek meslekdaşlarımıza, gerekse hakimlere bir kılavuz olması bakımından MK Aile Hukuku bölümünün bölgeler arasında bölüşümü yapılarak kısa metinler şeklinde hazırlanmasına, bunun bir kitapçık şeklinde bastırılması için TBB'ye verilmesine, görev alan baroların kendi bölge temsilcilerine (bölge temsilcisi olmayanların) iletmelerine ve 2-3 Martta Ankara'da yapılacak toplantıya getirilerek, son şeklinin verilmesine karar verildi. Buna göre:

Denizli Barosu: Evlat Edinme

Ankara Barosu: Boşanma

İstanbul Barosu: Mal Rejimleri

İzmir Barosu: Evlenmenin Genel Hükümleri

Adana Barosu: Nişanlanma

Zonguldak Barosu: Vesayet

Karabük Barosu: Velayet

Manisa Barosu Miras (sağ alan eş)
Bartın Barosu: Soybağı
konularını hazırlayacaklardır.

B. Yürürlük Kanunu 10. maddeyle ilgili olarak iptali cihetine gidilmesi ve bu konuda Anayasa mahkemesine başvurulması kararlaştırıldı. Ayrıca Adalet Bakanı ve diğer bakan ve milletvekilleriyle görüşmelere devam edilerek, bu konuda destekleri istenilmelidir.

C. Aile mahkemelerinin acilen kurulması gerektiği ortadadır. Bu konuda hazırlanan bir taslak vardır. İstanbul bu konuda görüş bildirecek ve taslağı dönem koordinatörüne gönderecektir. Bu konu Ankara da yürütme kurulu toplantısında görüşülecek ve bir eylem planı çıkartılacaktır.

D. MK'da uzman kişiler terimi yer almaktadır. Bunların kimler olacağı açıklanmamıştır. TÜBAKKOM üyelerinin uzman kişi olması konusunda TBB ile görüşülerek, mahkemelere bildirilmesinin sağlanması istenilmelidir. Bu konuda TBB başkanından destek istenilmiş ve kendisi de fikrimize katılmıştır.

E. Anayasanın 10. maddesinin istediğimiz şekilde değiştirilmesi için TBMM ve Yüksel Yalova'ya faks çekilmesine karar verildi.

F. TCK Yasa tasarısı hakkında görüşlerin acilen dönem başkana iletilmesi, vakit kaybetmemek açısından gelen görüşler doğrultusunda İzmir'in bir metin hazırlayarak, 2 Martta Ankara toplantısına getirmesi ve burada ortak bir metin hazırlanması kararlaştırıldı.

Sonuçlar belirlendikten sonra Yürütme Kurulu toplantısının 2-3 Mart tarihlerinde Ankara'da, Genel Kurul toplantısında 20-21 Nisan 2002 tarihlerinde Zonguldak'ta yapılmasına karar verilerek toplantı bitirildi.

TÜBAKKOM GENEL KURULU

**TÜBAKKOM
YÜRÜTME KURULU TOPLANTISI
Ankara 2-3 Mart 2002**

- A -

2-3 MART 2002 TÜBAKKOM YÜRÜTME KURULU

Program

10.00 - 10.30	Açılış Konuşması (Av. Ayşen Erdoğan)
10.30 - 11.30	MK Aile Hukukuna İlişkin Bölge Raporlarının sunumu
11.30 - 11.45	Kahve arası
11.45 - 12.45	MK Aile Hukukuna İlişkin Bölge Raporlarının sunumu
12.45 - 13.45	Yemek arası
14.00 - 15.00	TCK Tasarısı Konusunda Bölge Raporlarının Sunumu
15.00 - 15.15	Kahve arası
15.15 - 16.15	TCK Tasarısı Konusunda Bölge Raporlarının Sunumu
16.30 - 17.30	Aile Mahkemelerinin Kuruluşuna Dair Kanun Taslağının Değerlendirilmesi
17.30 - 18.30	2002 TÜBAKKOM Faaliyet kitapçığına ilişkin bölgelerin raporlarının sunumu
18.30 - 19.00	Değerlendirme

Yer: TBB Binası - Ankara

Konaklama: Hakimevl - Ankara

- B -

TOPLANTI TUTANAĞI

I. TBB ÖNERİLERİ

1. Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun Tasarısında adı geçen hukukçu bilirkişilerin TÜBAKKOM üyelerinden olması hususunda Adalet Bakanlığı'na teklif sunulması önerildi.

Bilirkişilik için TBB tarafından meslek içi eğitim yapılması hususunda TBB'ne öneri olarak sunulmasına karar verildi.

2. TÜBAKKOM üyeleri için meslek içi eğitim çalışması yapılması, bu hususta TBB'den destek istenmesi,

3. TÜBAKKOM kitapçığı için TBB'den destek alınması

II. TÜBAKKOM YÜRÜTME KURULU ÇALIŞMASI

1. Yasa tasarılarının gecikmeden yürütme kurulu üyelerine ulaşması için mevzuatı izleme komisyonundan tasarıların temini için Av. Munise Dayı'nın gerekli bağlantıyı kurması ve birlikte çalışma hususunda görüşme yapmasına karar verildi. Bu bağlantının TBB aracılığı ile de sağlanmasına karar verildi.

2. MK ile ilgili raporlar karşılıklı olarak alındı. Yürütme kurulu üyelerine dağıtılması ve yeniden incelenmesi önerildi bu hususta komisyon kurulmasına karar verildi. Komisyonunda İzmir, İstanbul, Ankara, Adana, Diyarbakır temsilcilerinin yer alması kararlaştırıldı. Komisyon çalışmalarının genel kurula kadar tamamlanmasına ve genel kurula sunulması kararlaştırıldı. Av. Aytül Arıkan (İzmir), Av. Şükran Eroğlu (İstanbul), Av. Aysen Akçal (Adana), Av. Esin Özbek (Ankara), Av. Remziye Tanrıkulu (Diyarbakır) yer aldığı komisyon oluşturuldu. Komisyonun akademisyenlerle çalışma yaparak, raporların mukayeseli hukukla zenginleştirilmesi ve bu metinlerin bir kitapçık halinde hakimlerin MK'nın uygulanması ve yorumunda rehber olması kararlaştırıldı.

3. Yıllık faaliyet raporları sunuldu.

4. Aile mahkemelerinin Kurulmasına dair yasa tasarısı hususunda değerlendirmeye geçildi: KSSGM temsilcisi Hayriye Ertekin söz aldı: Tasarının değerlendirilmesi hususunda bir rapor hazırlandığını bildirdi. Kurulacak mahkemenin üç kişilik heyet şeklinde olması, Md. 5'te yer alan uzmanlar kuruluna çocuk için gözetleme imkanı tanınmamıştır. Gözetim görevlileri kadrosu oluşturulmalı, yasanın uygulanmasında yer almalıdır. Ayrıca 4320 sayılı kanundaki işlemlerde aile mahkemeleri görevi içine alınmalıdır. Madde 7'ye uzlaştırma müessesesi getirilmeli, bu düzenlemede "uzlaştırma komisyonu" oluşturulmalı, bu komisyonda avukatlar mutlaka bulunmalıdır. Şeklinde önerilerini sundu.

Aile mahkemelerine ilişkin TÜBAKKOM olarak görüş hazırlanması ve bunun bir rapor halinde KSSGM ile Adalet Bakanlığına sunulmasına karar verildi.

5. TÜBAKKOM internet ağı içinde Ankara, Diyarbakır, İzmir'den bir komisyon oluşturulmasına karar verildi. Tüm baroların e-mail adreslerini bu komisyona bildirmelerine karar verildi.

6. MK yürürlük 10. md. ile ilgili etkin eylem planı hazırlanması ve genel kurula öneri olarak sunulması görüşü benimsendi.

III. GENEL KURUL ÖNERİLERİ

Yürütme kurulunun örgütlenme ve yapısına ilişkin genel kurulda değerlendirme yapılmasına, önerilerin sunulmasına karar verildi.

MK yürürlük 10. md. ile ilgili tüm üyelerin eylem planı hazırlamalarına eylem planlarını yürütme kurulu başkanına sunmalarına karar verildi.

IV. TBB BAŞKANI AV. ÖZDEMİR ÖZOK İLE GÖRÜŞME

Av. Özdemir Özok ile 1 nolu bentteki hususların değerlendirmeleri yapıldı. TBB başkanı olarak Av. Özdemir Özok TÜBAKKOM'un çalışmalarına tam destek sözü verdi ve Kütahya Barosu ile temasa geçerek TÜBAKKOM toplantısının gelecek dönemde Kütahya'da ya-

pılmasını sağlayacağını, TÜBAKKOM kitapçığının basımı ve diğer hususlarda tam destek olacağını bildirdi.

Toplantıya son verildi.

HAZİRUN: Av. Ayşen Erdoğan (İzmir), Av. Aytül Arıkan (İzmir), Av. Tülay Çelikyürek (Ankara), Av. Munise Dayı (Ankara), Av. Esin Özbey (Ankara), Av. Yasemin Bülbül (Ankara), Av. Tülay Bekar (Ankara), Av. Meral Erdoğan (Ankara), Av. Gülizar Karaca (Denizli), Av. Emine Tutulmaz (Denizli), Av. Şükran Eroğlu (İstanbul), Av. Remziye Tanrıkulu (Diyarbakır), Hayriye Ertekin (KSS Genel Md. Ankara)

TÜBAKKOM
YÜRÜTME KURULU TOPLANTISI
Zonguldak 11-12.5.2002

TÜBAKKOM
11.05.2002 - 12.05.2002
Tarihleri arasında yapılacak olan
Genel Toplantı Programı

1. Gün (11.05.2002)

10.00 - 10.30	Tanışma ve Açılış Konuşmaları
10.30 - 11.30	Temsilcilerin konuşmaları
11.30 - 12.30	Aile Mahkemeler Yasa Tasarısı ile ilgili görüşme
12.30 - 13.30	Zonguldak Barosu Lokalinde öğlen yemeği
13.30 - 14.30	Medeni Kanuna ilişkin yapılan ve yapılacak çalışmalar konusunda görüşme
14.30 - 14.45	Çay molası
14.45 - 16.30	Çalışma yöntemimiz ve önümüzdeki dönem yürütme kurulunun belirlenmesi
16.30 - 18.00	Diğer öneriler
19.00 - 24.00	Deniz Kulübünde müzikli yemek

2. Gün (12.05.2002)

10.00 - 11.00	Türk Ceza Kanunu Tasarısı Hakkında görüşme
11.15 - 11.30	Çay molası
11.30 - 12.30	Türk Ceza Kanunu tasarısı ile ilgili yapılacak çalışma konusunda görüşme

12.30	Emirgan Otelinden otobüs ile seyahat
12.30 - 13.30	Zonguldak İlıksu köyünde verilecek mangal partisi
13.30 - 14.30	Gökgöl mağarasının gezilmesi
14.30 - 15.30	Maden Eğitim Ocağının gezilmesi
16.00	Zonguldak Barosu lokalinde vedalaşma

Not: Toplantı ve misafirlerin konaklaması Zonguldak Emirgan Otelinde yapılacaktır.

**YENİ MEDENİ KANUN TASARISI TARTIŞILDIĞI
DÖNEMİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR**

Türk Medeni Kanunu ve Türk Medeni Kanunun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun Tasarısı Tartışıldığı Dönemde Yapılan Çalışmalar

Türk Medeni Kanun Tasarısı ve Türk Medeni Kanunun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun Tasarısı Adalet Komisyonu ve TBMM'de tartışılırken yoğun biçimde çalışmalar yürütülmüştür.

Ülkemizin birçok bölgesinde başta televizyon ve radyo konuşmaları olmak üzere paneller düzenlenmiş konferanslar verilmiştir.

Kadın kuruluşları ile müşterek etkinlikler yapılmış, bu konuda kurulan platformlara katılmıştır.

TÜBAKKOM olarak başlattığımız imza kampanyası ülkemizin her yöresinde imzaya açılmıştır. Baro odalarında adliyelerde imza toplanmıştır. Toplanan bu imzalar TBMM'ne fakslanmış ve postalanmıştır.

Ayrıca TÜBAKKOM'u temsilen birçok arkadaşımız TBMM Başkanı, Adalet Bakanı, Milletvekilleri, Adalet Komisyonu üyeleri ile görüşmelere katılmıştır.

Adalet Komisyonu üyelerine, milletvekillerine tek tek yazılar yazılmış, görüşler bildirilmiştir.

Bu çalışmalardan bazı örnekler ileriki bölümlerde görülebilir.

- A -

TÜBAKKOM, Yeni Medeni Kanun Yasa Tasarısının Yasal Mal Rejimi konusundaki maddesi hakkında aşağıdaki metin başlığında imza kampanyası açmış ve bütün barolardan toplanan imzalar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına postalanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na

Ankara

Yürürlükte olan Medeni Kanunumuz, yasal mal rejimi olarak mal ayrılığı rejimini kabul etmiştir. Bu mal rejimi kadınlar açısından büyük haksızlıklara yol açmış ve açmaktadır. Yeni Medeni Kanun Tasarısı, bu anlamda daha adil bir düzenleme getirerek edinilmiş mallara katılma rejimini, yasal mal rejimi olarak kabul etmektedir. Fakat Medeni Kanunun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı'nın 10. maddesi yürürlük tarihini erteleyerek, iki aşamalı karmaşık bir sistem getirmektedir.

Tasarıda kabul edilen mal rejimi ve yürürlük maddesi neyi ifade etmektedir. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi evlilik birliği içinde edinilmiş malların, evlilik birliği boşanmayla sona erdiği zaman eşit olarak paylaşımını ifade etmekte, tasarının yürürlük maddesi olan 10. madde ise bu yasanın yürürlüğe girmesinden önce ve sonra olarak ikili bir uygulama getirmektedir. Yani yasanın yürürlüğe girmesinden sonra evlenenler yeni mal rejimine tabi olacak, evlilikleri devam edenler için ise başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde yürürlükten bir yıl sonrası için edinilmiş mallara katılma rejimi uygulanacak, yürürlükten önceki döneme ise mal ayrılığı rejimi uygulanacaktır. Bu durum evlilikleri devam edenleri zorunlu ikili bir mal rejimine tabi kılmakta, varolan eşitsizlikleri devam ettirmektedir.

Biz aşağıda imzası olanlar; başta Türkiye'nin imza attığı, uluslararası sözleşmelere aykırı bu durumun değiştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Yasa yürürlüğe girdikten sonra, başka bir mal rejimi seçilmemiş ise, varolan ve olacak tüm evlilikler için geçmişe yönelik olarak da Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi uygulanması şeklinde yürürlük maddesinin değiştirilmesini talep ediyoruz.

- B -

Adalet Komisyonu Üyelerine ve Milletvekillerine Gönderilen Metinler

14-15 Nisan 2001 tarihlerinde Diyarbakır'da TÜBAKKOM (Türkiye Baroları Kadın Komisyonları Ağı) toplantısı yapılmıştır. Bu toplantıya bizzat veya mesajları ile katılan tüm Baro Kadın Komisyonları temsilcileri Adalet Komisyonunda tekrar görüşülecek olan Mal Rejimleri ile ilgili olarak görüş bildirmişler ve yasal Mal Rejiminin "Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi" olarak kabul edilmesinin takipçisi olunması konusunda görüş birliğine varmışlardır.

Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin, yasal mal rejimi olarak kabulünün gerekliliği şu düşüncelerle ifade edilmiştir :

1. Yasal Mal Rejiminin ne olması gerektiği, toplumumuzdaki değiştirilmesi gerekli değer yargıları ile ülkemizin taraf olduğu Uluslararası anlaşmalar çerçevesinde önemle ele alınması gereken bir konudur. Bu konudaki belirlemenin günlük basit konuşmalar çerçevesindeki bir dil ve anlayışla yapılmaması gerekir. Adalet, hakkaniyet ve insan onuru kavramları bu konuda önemli yol göstericiler olmalıdır.

2. Hepimiz biliriz ki; eşler evlenirken genellikle evlilik süresince edinecekleri mallarla ilgili konuşmaz, bununla ilgili olarak mal sözleşmesi yapmak için notere gitmeyi doğru bulmazlar. Böylece yasal mal rejimine tabi olurlar. Bu durumda ise, yasal mal rejimi olarak belirlenen rejimin, tarafların haklarını, onurunu, kimliğini koruyan bir nitelik taşıması gerekir.

3. Bugün yürürlükte bulunan Medeni Kanunumuzda kabul edilen yasal mal rejimi olan "Mal Ayrılığı Rejimi" evli kadınlar için büyük bir haksızlık kaynağı olmuş; bu rejim kadının her türlü emeğinin sömürülmesine, kadının yoksullaşmasına, ekonomik olarak erkeğe muhtaç ve bağımlı olmasına zemin yaratmıştır. Ayrıca yıllarca birlikte zorluklara göğüs gererek, didinerek sağladıkları birikimlerini yıllar sonra gündeme gelen boşanma davası ile kaybetme tehlikesi karşısında kalan kadınlar, onurlarını ayaklar altına alma pahasına evliliklerini devam ettirmek istemektedirler ki; bu da mal ayrılığı rejiminin yol açtığı adaletsizliğin bir başka görünümüdür.

4. Hem yaşanan bütün bu olumsuzluklar, hem de Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler dolayısıyla cinsiyete dayalı her türlü ayrımcılığın ve eşitsizliğin önlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla yasal mal rejiminin mutlaka değişmesi gerekmektedir.

5. İşte bu nedenlerle Medeni Kanun Tasarısının en önemli kısmını mal rejimleri ve yasal mal rejiminin ne olacağı oluşturmaktadır.

6. Yasal Mal Rejimi Hükümet Tasarısında düzenlendiği gibi "Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi" mi, yoksa Adalet Komisyonu görüşmelerinde oy çokluğu ile kabul edildiği şekliyle "Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejimi" mi olmalı tartışmasında hiç tartışmasız verilecek tek yanıt vardır; elbette "Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi" Yasal Mal Rejimi olarak kabul edilmelidir.

7. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, kamuoyuna yanlış tanıtılmış ve kamuoyunu yanlış yönlendiren tartışmalara konu edilmiş olup bu rejim; eşlerin tüm mallarının bölüşülmesini öngörmemektedir. Evlilik süresi içinde edinilen ve tasarının 219. Maddesinde sayılan mallara yani kural olarak emek ve çalışma karşılığı edinilen mallara tarafların ortak katılımı sözkonusudur. Bu, adaletli ve hakkaniyetli bir düzenleme olup tarafların evlilik birlikteliği süresince edindikleri mallarda ortak emeklerinin varlığı kabul edilmektedir.

8. Öte yandan bu rejimde malların aynen değil, değerinin bölüşümü sözkonusudur. Tasarının 236. Maddesine, göre evliliğin son bulmasında, bir eşin değerinin malında aynı bir hak iddia etmesi, yani kendisine hisse verilmesini istemesi sözkonusu olamayacaktır. Ancak evliliğin son bulması halinde yapılacak tasfiye sırasında malın borçları çıktıktan sonra kalan net artık değer üzerinden yarı hisse oranında alacak hakkına sahip olabilecektir. Dolayısıyla evlilik sona erdikten sonra da tarafların mallardaki ortaklıkları sebebiyle ilişkilerinin devam edeceği, bunun da sürekli bir husumet nedeni olacağı iddiası dayanaksız kalmaktadır.

9. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde eşler hem kişisel, hem de edinilmiş malları üzerinde tam tasarruf yetkisine sahiptir. Meğer ki, bir eş boşandığı için mallarını elden çıkarmak kastıyla hareket etmesin. Böyle bir durumun varlığı halinde eşin elden çıkardığı bu mal, edinilmiş mal sayılarak yarı oranında diğer eşe ödeme yapıl-

ması gerekecektir. Bu düzenlemelerle iyiniyetli tüm tasarruflar korunmuştur. Medeni Kanunumuzun özünü oluşturan herkesin haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorunda olması ilkesinden hareketle zaten dürüstlük asıldır ve bu düzenleme Medeni Kanunun bütünlüğüne uygunluk taşımaktadır.

10. Bu rejimin sağladığı bir başka menfaat de, ülke ekonomisinin kayıt altına alınmasına yardımcı bir düzenleme içeriyor olmasıdır. Evliliğin sona ermesinde, eşlerden her biri, diğerine evlilik birliği devam ettiği sürece edindiği malların hesabını vereceğinden, bu rejim gayrimeşru ve kayıt dışı kazançlar elde edilmesini önleyecektir.

11. En önemlisi, Tasarının 166. Maddesinin 3. Fıkrası anlaşmalı boşanmaya ilişkin düzenlemeyi içermekte olup, tasarının en önemli 166. maddesinin 3. fıkrası anlaşmalı boşanmaya ilişkin düzenlemeyi içermektedir. Taraflar boşanma iradeleri yanında çocukların durumu ve boşanmanın mali sonuçları bakımından tamamen anlaşmaları ve bu anlaşmanın hakim tarafından uygun bulunması ile boşanabileceklerdir. Dolayısıyla evlilik süresince edindikleri malları adaletli ve hakkaniyetli olarak bölüşen ve birbirinin hakkına saygı duyan tarafların boşanmalarında mal bölüşümü hiç de boşanma davasının uzaması gibi bir sonuç doğurmayacaktır.

12. Kısaca tekrar etmek gerekirse, edinilmiş mallara katılma rejiminde tasfiyenin uzun süreceği şeklindeki bir iddia dayanaksızdır. Çünkü tasarı iyi incelendiğinde tasfiyeye ilişkin düzenlemelerin ayrıntıları ile belirlendiği görüleceği gibi gelişmiş batı ülkelerinde ve kaynak İsviçre Medeni Kanununda uygulanan rejim olması sebebiyle oradaki uygulamalar ve yargı kararları da yol gösterici olabilecektir.

13. Adalet Komisyonunda oy çokluğu ile kabul edilen "Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejimi"nin ise diğer ülkelerde bir örneği ve uygulanması yoktur. Diğer taraftan Türkiye'ye özgü ve ülkemiz koşullarına uygun olarak yaratılmış yepyeni bir rejim de değildir. Bu rejim ile edinilmiş mallara katılma rejimi arasındaki tek fark, paylaşılacak malların sınırlandırılmasıdır.

14. "Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejimi"nde paylaşılacak mallar; ai-

lenin ortak kullanım ve yararlanması için edinilmiş mallar ile ailenin ekonomik geleceğinin güvence altına alınmasına yönelik yatırımlardır. Bu düzenleme tutarlı bir yaklaşımı içermediği gibi, mantığını da anlamak mümkün değildir. Edinilmiş mallara katılma rejiminde; bir eşin, diğer eşin evlilik birliğinin devamı sırasında edindiği mallarda alacak talep etmesi, bu malların edinilmesinde katkısının bulunduğu genel kabulüne dayanır. Eşlerden birinin emeği karşılığı edindiği malda diğer eşin katkısının bulunduğu kabul edilirse, bu kabulün sadece yukarıda belirtilen iki grup mal ve ekonomik yatırıma yönelik olamayacağı açıktır. Katkı varsa vardır; edinilen bir kısım malda katkı vardır, bir kısmında yoktur mantığı tutarsız bir yaklaşımdır ve hakkaniyete aykırıdır.

15. Diğer taraftan paylaşımlı mal ayrılığı rejiminde, edinilmiş mal ve kişisel mal ayrımı olmadığı gibi, tasarrufların 250. maddesinde sadece edinilmiş maldan sözedilmiştir. Bu mal ister emek karşılığı, ister miras yoluyla edinilmiş olsun aralarında ayrım yoktur ve böyle bir mal ailenin ortak kullanım ve yararlanmasına tahsis edilmişse paylaşımına tabi olacak ve bu paylaşım malların aynen paylaşımı şeklinde olacaktır. Yani paylaşımlı mal ayrılığı rejiminin geçerli olduğu bir evliliğin sona ermesi halinde, eş evlilik süresince edindiği malın -bu mal miras kalmış olsa dahi- yarı hissesini aynı hak olarak diğer eşe vermek zorundadır. İşte bu tasfiye daha zordur ve taraflar arasındaki ilişkinin evlilik bitmiş de olsa aynı mallara hissedar olmak şeklinde devamına neden olacaktır. Ayrıca miras kalan malların da paylaşılmasına neden olacaktır. Oysa edinilmiş mallara katılma rejiminde evliliğin sona ermesi halinde, artık değer paylaşılması sözkonusudur ve evlilik süresince mal edinen eş, boşanma halinde bu değer yarısını diğer eşin alacağı olarak ona ödemek zorundadır.

16. Paylaşımlı Mal Ayrılığı Rejiminde, paylaşmaya konu diğer mal ise, ailenin ekonomik geleceğini güvence altına alınmasına yönelik yatırımlardır. Bu malların neler olduğunu belirlemek çok tartışmalı bir konu olacağı gibi, diğer mallardan hangi kıstaslarla ayırt etmek gerekeceği de bir başka önemli konudur. Öte yandan bu ölçüt evliliğin amacına uygun değildir ve taraflar arasında güveni ortadan kaldıran bir sistemdir. Kaldı ki, edinilmiş mallara katılma rejimi

minin tasfiyesinin zor olacağı gerekçesi ileri sürülmek suretiyle önerilen paylaşmalı mal ayrılığı rejimindeki bu düzenleme ile tasfiye daha da zor hale getirilmiştir.

17. Kısaca belirtmek gerekirse, paylaşmalı mal ayrılığı rejiminde, paylaşmaya konu edilecek olan ailenin ortak kullanımı ve yararlanması için edinilmiş mallar ile ailenin ekonomik geleceğini güvence altına alınmasına yönelik yatırımlar, ekonomik olarak güçlü olan tarafın diğer taraftan mal kaçırmasına olanak sağlayacak ve bugünkü sistemin şık bir ambalaj içinde devamına yarayacak bir sistemdir. Çünkü eğer edinilen bu mallar ve yatırımlar eşlerden birinin şirketi adına kayıtlı ise ve bu eş, "söz konusu mallar ve yatırımlar şirketimin malı ve yatırımı olup ailemin bazen ve arada sırada bu mallardan yararlanması için ortam yarattım, yoksa ailenin ortak yararlanmasına ve kullanımına tahsis edilmiş mal değildiler" derse diğer eşin emeği yine sömürülmüş olacaktır. Dolayısıyla paylaşmalı mal ayrılığı rejimi, kötüye kullanılmaya müsait olması ve ekonomik olarak güçlü olan tarafın diğer tarafı sömürmesine olanak sağlaması bakımından kesinlikle düşünülmemesi gereken bir mal rejimidir.

18. Edinilmiş mallara katılma rejiminin evlilik dışı ilişkilere neden olacağı ve resmi evlenmeleri azaltacağı eleştirisi dayanaksız bir eleştiri olup eşlerin dikkatli ve isabetli kararlarla sağlam evlilikler yapmasını teşvik edecektir. Diğer taraftan bugün boşanmanın hiçbir maliyeti olmaması sebebiyle, boşanmalar çok yaygındır. Oysa edinilmiş mallara katılma rejiminde boşanmanın bir maliyeti olacağından taraflar boşanmaya bir anlık kararlarla değil, ciddi düşünerek karar verecekler bu ise boşanmaları azaltan bir sonuç doğuracaktır.

Sonuç olarak; Medeni Kanunumuzun kabul edildiği dönemdeki reformcu ve devrimci ruhu, yasal mal rejiminin edinilmiş mallara katılma rejimi olarak kabulü ile günümüze taşınacaktır. TBMM'nden bu konuda daha fazla hassasiyet beklenmektedir.

TÜBAKKOM DÖNEM BAŞKANI
Av. Ayşen ERDOĞAN

İzmir, 03.12.2001

Değerli Milletvekili,

Yürürlükteki Kanunda yasal mal rejimi olan "Mal Ayrılığının" ülkemizde eşler arasında yol açtığı haksızlıkların, özellikle bu açıdan kadınların yaşadığı maduriyetin giderilmesi ve evlilik süresince edinilen malların eşit paylaşımının sağlanması amacıyla değişiklik yapıyor.

Bu amacın gerçekleşmesi için, eşit paylaşımı sağlayan hükümlerin mevcut evlilikleri "evlenme tarihinden itibaren" kapsamaları için verdiğiniz önerge dolayısıyla sizi candan kutluyoruz.

Milyonlarca evli kadının mağduriyetinin devamı anlamına gelen bu yanlışlıktan dönülmesi gerekir. Ancak, bir yanlışlıktan dönülürken Adalet Bakanı'nın verdiği önergedeki gibi "eşlerin aralarında mal rejimi sözleşmesi yapmalarına bağlayarak" geçmişe etkili olmayı sağlamaya yönelik bir başka yanlışla yol açılmamalıdır.

Çünkü "Anlaşabilen Eşler Zaten Paylaşırlar" hatta ayrıca sözleşme yapmalarına bile gerek yoktur.

Bu konuda ki kararlılığınızın Kanuna yansımalarını diler, saygılar sunarız.

TÜBAKKOM
Yürütme Kurulu Dönem Başkanı
Av. Ayşen Erdoğan

Sayın Milletvekili,

Biz hukukçu kadınlar Medeni Kanun Tasarısının çağımıza uygun eşitlikçi ve uluslararası sözleşmeler doğrultusunda yasallaşmasını istiyoruz.

Yürürlükteki Medeni Kanunumuz yasal mal rejimi olarak mal ayrılığını kabul edilmişti. Bu rejimin kadınlar açısından büyük haksızlıklara yol açtığı herkes tarafından kabul edilmektedir. Yeni Medeni Kanun tasarısında ise bu haksızlıkların giderilmesi için evlilik birliği içinde edinilen malların paylaşımını sağlar şekilde Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi kabul edilmiştir.

Ancak Medeni Kanun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun Tasarısının 10. maddesi bu değişikliğin amacıyla bağdaşmamaktadır. Çünkü haksızlıkların kısmen de olsa giderilmesi için yasanın yasallaşması ile birlikte edinilmiş mallara katılma rejiminin evliliğin başlangıcından itibaren uygulanmasının bir zorunluluk olduğunu düşünüyoruz.

Ama bazı politik yaklaşımlar neticesinde Yürürlüğün 10. maddesi ile yürürlükten bir yıl sonra başka bir mal rejimi seçilmemiş ise geleceğe yönelik olarak edinilmiş mallara katılma rejimi, öncesine ise şimdiki yasal mal rejimi olan mal ayrılığı uygulamasının kabul edilmesi, haksızlıkların devamı niteliğinde ve Türkiye'nin de imzalamış olduğu uluslararası sözleşmelere ve anayasanın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturacaktır.

Bu nedenle biz hukukçu kadınlar, yasal mal rejimi olarak Medeni Kanun Tasarısında kabul edilen Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin geçmişe etkili olarak evlenme tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde yasallaşmasını talep ediyoruz. Sizin de evliliğin tarafların gönüllü ve eşit olarak kurdukları hukuksal bir müessese olduğundan hareketle; ister eski, ister yeni evlilik olsun sona ermesi halinde eşitli ilkesi gereği evlenme tarihinden geçerli olacak şekilde Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin uygulanması gerektiği düşüncesine sahip duyarlı ve insan haklarına saygılı olduğunuzu düşünüyor umut ediyoruz.

Yürürlük maddesinin geçmişe etkili olarak kabul edilmesi insan haklarının ve eşitlik anlayışının bir sonucudur.

TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Başkanı
Av. Ayşen Erdoğan

Sayın Hasan Gemici

Devlet Bakanı

Bakanlığınızın düzenlediği "Yeni Türk Medeni Kanunu'nun Kadın Erkek Eşitliği Açısından Getirdikleri" konulu panelinize başarılar diliyor, toplantının düzenlenmesine emeği geçenleri kutluyoruz.

Bilindiği gibi, medeni yasayı değiştirmenin başlıca gerekçesi; ailede gerçek bir eşitlik sağlamaktır. Bu amaçla, aile reisliği kaldırıldı ve ailede kadın ve erkeğe eşit söz ve karar hakkı veren oldukça önemli düzenlemeler getirdi.

Ancak, ailede eşitliği sağlamanın altyapısı mal rejimlerini değiştirmekten geçiyordu. Çünkü, erkeğe ailede reislik hakkını kullanma gücünü veren mal ayrılığı rejiminin getirdiği tek taraflı zenginleşmeydi. Eski rejimin sonucu ortada: Doğu Anadolu'da kadınların %93.5'inin tek kuruş geliri yok, kadınların en zengin (!) olduğu Ege Bölgesinde bile bu oran %74.6!..

Bu adaletsizliği gidermek ve kadınların mağduriyetini önlemek için yeni, adil ve eşitlikçi bir mal rejimi getirildi. Ancak, yapılan bir son dakika değişikliği ile bu rejimin evliliklerin 1 Ocak 2002'den sonrasına uygulanması kararlaştırıldı.

Bu nedenle, yeni medeni yasa kağıt üzerinde aile reisliğini kaldırıp, ailede eşit söz hakkı öngörmekte; ama kadın aleyhine olan ekonomik dengesizliği aynen koruyarak bu hakların yaşama geçirilmesini fiilen engellemektedir.

Ailede ekonomi eşitlik sağlanmadığı sürece, medeni yasa ile getirilen tüm haklar kağıt üzerinde kalacaktır.

21. yüzyılda artık "kağıt üzerinde haklar", "kağıt üzerinde reformlar"la zaman yitirmek istemiyoruz.

Medeni Yasa'nın gerçekten ve hemen değişmesini istiyor; iktidar ve muhalefet partileriyle TBMM'den yürürlük yasaasının 10. maddesi konusundaki hatasını bir an önce değiştirmesini bekliyoruz.

Toplantınızın bu konuda bütün ilgilileri uyarıcı bir nitelik taşımasını umuyor, tekrar başarılar biliyoruz.

Saygılarımla.

Medeni Yasa Platformunu Oluşturan 126 Kadın Kuruluşu

18 Şubat 2002

1. Adana Barosu Kadın Hukuk Komisyonu
2. Adana Kadın Danışma Merkezi
3. Adana Kadın Kuruluşları Birliği
4. Adana Kadın Sığınmaevi Koruma Derneği
5. Akdeniz Kadın İst. Destek Eğitim Grubu Derneği
6. Amargi Kadın Akademisi Girişimi
7. Anaçev
8. ANAKÜLTÜR Derneği
9. ANAKÜLTÜR Kooperatifi
10. Ankara Bağımsız Feminist 'Kadınlar Vardır' Grubu
11. Ankara Barosu Kadın Danışma Merkezi
12. Ankara Soroptomistler Kulübü
13. Ankara Üniversitesi Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı
14. Antalya Barosu
15. Antalya Çağdaş Eğitim ve Kültür Vafı
16. Antalya Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi
17. Antalya Kent Konseyi Kadın Meclisi- Yerel Gündem 21
18. Antalyalı Kadınlar Dayanışma Derneği
19. Anti-Militarist Feministler
20. Atatürkçü Düşünce Derneği Antalya Şb.
21. Bağımsız inisiyatifi - İstanbul
22. BAOBAB for Women's Human rights Lagos, Nigeria, Ayesha Imam
23. Beykoz Göksu Kadın Evi
24. Boğaziçi Kadın Araştırmaları Klubü
25. Boğaziçi Lions Kulübü
26. Boğaziçi Soroptimistler Kulübü
27. Bursa Bağımsız Kadın İnisiyatifi
28. California Üniversitesi, Berkeley Kampüsü Türk Öğrencileri ve mezunları
29. Cumhuriyet Kadınları Derneği Ant. Şubesi
30. Cumhuriyet Kadınları Derneği Genel Merkezi
31. Cumhuriyet Kadınları Derneği İzmir Şubesi
32. Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı
33. Çanakkale Ev Kadınını Destekleme Proje Grubu
34. Çanakkale Kadın El Emeğini Değerlendirme Derneği
35. Çukurova Ün. Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
36. Değirmendere Kadın Destek Çevre Kültür ve İşletme Koop.
37. Dicle Kadın Kültür Merkezi
38. DİSK'li Kadınlar
39. Diyarbakır Barosu Kadın Komisyonu
40. E.Ü. Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezi
41. Ege Kadın Araştırmaları Derneği
42. Ege Kadın Dayanışma Vakfı (EKDAV)

43. Eğitim Sen Antalya Şubesi
44. Eş-İz (Eşitlik İzleme Platformu)
45. Ev Kadınları Turistik El Sanatları Derneği
46. Feminist Kadın Çevresi
47. Gençlik İnisyatifi Kadın Kolektifi
48. Georgia Eyaletleri Atlanta Şehrinden Türk Sanatçılar
49. Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı
50. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi (HÜKSAM)
51. Haççe Kadın Çağdaş Eğitim ve Kültür vakfı
52. HASAK
53. İnsan Kaynağını Geliştire Vakfı (IKGV)
54. IRIS Eşitlik Gözlem Girişim Grubu
55. İstanbul Barosu Kadın Hakları Uygulama Merkezi
56. İstanbul Barosu adın komisyonu
57. İstanbul Feminist İnisyatifi
58. İstanbul soroptimist Kulübü
59. İzmir Bağımsız Kadın İnisyatifi
60. İzmir Barosu Çocuk Komisyonu
61. İzmir Barosu Kadın Komisyonu
62. İzmir Karşıyaka Kent Meclisi Kadın Komisyonu
63. İzmir Sekreterler derneği
64. Jıyan Kadın Kültür Evi
65. (KA-DER) kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği Genel Mrk.
66. KA-DER Ankara, İzmir, Kadıköy, Eskişehir, Bursa, Mersin, adana, Balıkesir, Manisa, Denizli, Marmaris, Tekirdağ, Samsun, Maraş Şubeleri.
67. Kadın 2000 Yürüyüşü Anadolu Yakası Girişimi
68. Kadın 2000 - Kadının İnsan Hakları Bilgi Belge Merkezi
69. Kadın Araştırma ve Dayanışma Merkezi
70. Kadın Dayanışma Vakfı
71. Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı
72. Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı
73. Kadın Haklarını Koruma Derneği İzmir Şb.
74. Kadın Tavrını Geliştirme İnisyatifi (KATAGI)
75. Kadına Yönelik Şiddete Karşı Kadın Kurultayı
76. Kadının İnsan Hakları Projesi (KIHP)
77. Kadınlar Birliği ve Dayanışma Derneği
78. Kadınlara Dayanışma Vakfı (KADAV)
79. KA-MER, Kadın Merkezi - Diyarbakır
80. KAOS GL
81. KASAUM
82. KAZETE
83. KESK Kadın Sekreterliği
84. KİDOG - Kadın İçin Destek Oluşturma Grubu
85. Köy Öğretmenleri Derneği

87. Mavi Haliç Lions Kulübü
88. Mavi Kalem
89. Mersin Bağımsız Kadın Derneği
90. MOR ÇATI Kadın Sığınağı Vakfı
91. OÇU Oluşum (Hasta Yakınları)
92. ODTÜ Mezunları Derneği Antalya Şb.
93. ODTÜ'lü Kadınlar
94. OR-AN Soroptomistler Kulübü
95. "ÖTE-ki ben" Lezbiyen Feminist Oluşum
96. Pazartesi Dergisi
97. Pennsylvania, New Jersey, New York, Washington Eyaleti'nden İsviçre'den ev adını, profesyonel, amatör, akademisyen, organize kadınlar
98. Pir Sultan Abdal Vakfı
99. Sağlık Sosyal Yardım Vakfı
100. Mart Kadın Grubu
101. Sütçüler Toplum Merkezi
102. ŞAHMARAN Kadın Eli Yardım Projesi
103. Şirinköy-Fiskos Kadınlar Ç.K.İ. Kooperatifi
104. TÜBAKKOM - Türkiye Barolar Kadın Komisyonları
105. Tüm Aktif Emekli Kadınlar Derneği Genel Merkezi
106. Türk Anneler Derneği Genel Merkezi
107. Türk Anneler Derneği İzmir Şubesi
108. Türk Anneler Derneği Karşıyaka, Buca, Güzelbahçe, Mordoğan, Aliağa, Karaburun Şubeleri
109. Türk El sanatlarını Tanıtma Derneği
110. Türk Hemşireler Derneği İzmir Şubesi
111. Türk Hukukçu Kadınlar Derneği
112. Türk Kadın Dernekleri Federasyonu
113. Türk Kadınlar Birliği (KTB) Adalar, Avcılar, Bakırköy, Beşiktaş, Beyoğlu, İstanbul, Kadıköy, Kartal, Maltepe, Pendik, Sarıyer, Şişli, Üsküdar Şb.
114. Türk Kadınlar Birliği Ant. Şb.
115. Türk Kadınlar Birliği Bergama Şb.
116. Türk Kadınlar Birliği Genel Merkezi
117. Türk Kadınlar Birliği İzmir İl Merkezi
118. Türk Kadınlar Birliği Karşıyaka, Bornova, Konak Buca şb.
119. Türk Kadınlar Konseyi Derneği Genel Merkezi
120. Türk Kadınlar Konseyi Derneği İzmir Şubesi
121. Türk Kadınlar Kültür Derneği Genel Merkezi
122. Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği Genel Merkezi
123. Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği İzmir Şubesi
124. Türkiye Yardımsevenler Derneği
125. Uçan Süpürge
126. Ümraniye Kadın Merkezi

Sayın Milletvekili,

Mal Rejimlerinde Neden Değişiklik Yapılıyor?

Yürürlükteki Kanunda yasal mal rejimi olan "*Mal Ayrılığının*" ülkemizde eşler arasında yol açtığı haksızlıkların, özellikle bu açıdan kadınların yaşadığı mağduriyetin giderilmesi ve evlilik süresince edinilen malların eşit paylaşımının sağlanması amacıyla değişiklik yapılıyor.

Bu *amacın gerçekleşmesi için*, eşit paylaşımı sağlayan hükümlerin mevcut evlilikleri "*evlenme tarihinden itibaren*" kapsamı gerekir.

Aslında, Medeni Kanun Tasarısı bu şekilde hazırlanmış olduğu halde, Adalet Komisyonunda bu kural değiştirilmiş ve ne yazık ki mevcut evlilikler için eşit paylaşımın "*yeni kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren*" geçerli olacağı kabul edilmiştir.

Milyonlarca evli kadının, mağduriyetinin devamı anlamına gelen bu yanlışın dönülmesi gerekir. Ancak, bir yanlışın dönülürken "eşlerin aralarında sözleşme yapmalarına bağlayarak" geçmişe etkili olmayı sağlamaya yönelik bir başka yanlışta yol açılmamalıdır. TBMM'de "*Eşlerin sözleşme yaparak evlenme tarihinden itibaren yeni kanuna tabi olmaları*" şeklinde kabul edilecek bir kural yaşam gerçeğine aykırıdır.

Çünkü; "*Anlaşılabilir Zaten Paylaşırlar*". Hatta ayrıca sözleşme yapmalarına bile gerek yoktur.

Eşit paylaşım esasına dayanan yeni sistemin "geçmişe etkili" olarak uygulanmasına Kanunen olanak tanınması amaca uygun olacaktır. MİLLETVEKİLLERİ'nin Yürürlükle ilgili 10.maddeyi aşağıda yazılı şekliyle kabul etmelerini bekliyoruz.

"Türk Medeni Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş ve mal rejimi sözleşmesi yapmamış olan eşler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bir yıl içinde başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde, evlenme tarihinden geçerli olmak üzere yasal mal rejimini seçmiş sayılırlar."

Biz hukukçu kadınların bu konudaki görüşlerimizin dikkate alınacağını ümit ediyoruz.

Saygılarımızla.

Avukat Ayşen ERDOĞAN
TÜBAKKOM
YÜRÜTME KURULU DÖNEM BAŞKANI

Sayın

Adalet Komisyonu Başkanı ve Üyeleri

TBMM Ankara

Yıllardan beri değişikliği istenilen ve sürekli gündemde bulunan Medeni Yasamızla ilgili son tasarı nihayet yasalasma şansını yakalamıştır.

Ancak Hükümet, Adalet Komisyonu çalışmalarında tasarısına sahip çıkamamış, Medeni Yasamızın kabul edildiği dönemdeki reformcu devrimci ruhunun günümüze taşınmasını sağlayamamıştır.

Adalet Komisyonunda eşlerin evlendikleri sırada ve evlilik süresince edindikleri mallardaki hak ve yükümlüklerinin ne olacağını belirleyen mal rejimleri konusunda kilitlenen çalışmalar, yasanın yürürlük tarihine ilişkin düzenlemeleinde yapılan değişiklikle uzlaşarak aşılmaya çalışılmıştır. Ancak bu uzlaşma erkeklerin servetlerini korumak amacını taşımakta ve kadınların mağduriyetlerini devam ettirerek beklenen haklarının gerçekleşmesini sağlamamaktadır.

Komisyonunda kabul edilen düzenlemeyle, halen devam eden evliliklerde ikili bir mal rejimi düzenlemesi getirilmiştir. Yasanın yürürlük tarihine kadar, bugün uygulamada olan ve haksızlığı herkes tarafından kabul edilen mal ayrılığı rejimi; yürürlük tarihinden sonra ise edinilmiş mallara katılma rejimi yasal mal rejimi olacaktır. Bu durumun yargılama aşamasında büyük karışıklıklar ve ithilafaların çözümlenememesine yönelik sonuçlar yaratacağı açıktır.

Diğer taraftan bu düzenlemenin, ne kadar hakkaniyete ve adalete aykırı olacağı yasanın yürürlüğe ilişkin 10. maddesinin gerekçesinde belirtilmiştir. Bu gerekçede belirtildiği üzere, Türk Medeni Kanunu ile getirilen Yasal Mal Rejimi'nin "Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi" olarak kabulü düzenlemesi, mal ayrılığı rejiminin ülkemizde eşler arasında büyük haksızlıklara yol açtığı yakınmalarının ortadan kaldırılması amacını taşımaktadır. Bu yönüyle yeni yasal mal rejimi yani "Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi", Türk Medeni Kanununun önemli devrimlerinden biri niteliğindedir. Bu değişiklikle

beklenen amacın bir an önce gerçekleşmesi için, buna ilişkin hükümlerin geçmişe etkili olması zorunluluktur. Bu nedenle komisyonunda yapılan tartışmalar sonunda, aksi görüşlere rağmen, Türk Medeni Kanununun Yasal Mal rejimiyle ilgili hükümlerinin geçmişe etkili olarak EŞLERİN EVLENME TARİHİNDEN itibaren uygulanacağı kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Ancak bu gerekçe komisyonunda gözardı edilerek, kadınların mağduriyetlerinin önlenmesi sağlanamamış ve tasarının devrimci özünden taviz verilmiştir. Komisyonun gündeme getirdiği bu haksızlığın ve hukuk ayıbının genel kurulda giderilmesi açıktır. Aksi takdirde, hem kadın yurttaşlarımıza verilen sözler, hem de uluslararası taahhütler tutulmayarak devletimizin itibarı bir kez daha zedelenmiş olacaktır.

Saygılarımızla.

Avukat Ayşen ERDOĞAN
TÜBAKKOM
YÜRÜTME KURULU DÖNEM BAŞKANI

Sayın
Hayri DİRİ
DSP Milletvekili
TBMM Ankara

Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonları Ağı (TÜBAKKOM) 14.4.2001 tarihinde Diyarbakır'da toplanmıştır. İstanbul, Ankara, İzmir, Diyarbakır, Bursa, Denizli, Batman, Adana, Bingöl, Van, Şanlıurfa barolarından temsilcilerin katıldığı ve diğer baroların kadın komisyonlarının yazılı görüş bildirerek iştirak ettiği bu toplantıda halen Adalet Komisyonu'nda görüşülen Medeni Yasa Tasarısı ile ilgili olarak yapılan yoğun tartışmalar sonunda "edinilmiş mallara katılma rejiminin" yasal mal rejimi olarak kabulü konusunda görüş birliğine varılmıştır.

Meclis Adalet Komisyonu'nun yeniden ele alacağı mal rejimi görüşmelerinde TÜBAKKOM'un bu kararının dikkate alınarak yasal mal rejiminin "edinilmiş mallara katılma rejimi" olarak kabulünü talep ettiğimizi bilgilerinize sunarız.

Saygılarımızla.

Avukat Ayşen ERDOĞAN
TÜBAKKOM
YÜRÜTME KURULU DÖNEM BAŞKANI

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIĞINA
ANKARA**

Biz hukukçu kadınlar, TBMM'ndeki Medeni Yasa görüşmelerini yakından izliyoruz. Medeni Yasanın açık olarak oylanmasını ve kimlerin ne yönde oy kullandığının açıklanmasını talep ediyoruz. Bizleri ilgilendiren bu önemli konuda hangi milletvekilinin ne yönde oy kullandığını bilmek en temel haklarımız.

Ayrıca Medeni Yasanın Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Yasa Tasarısının 10. maddesinin yurttaşlarımız arasında ayrımcılık yaratmayacak şekilde çıkarılacağını umuyoruz.

Saygılarımızla.

**Avukat Ayşen Erdoğan
TÜBAKKOM
YÜRÜTME KURULU
DÖNEM BAŞKANI**

- C -

Yeni Medeni Kanun Tasarısı görüşmeleri sırasında Ankara, İzmir ve Diyarbakır Baroları başkanları TBMM'ne Medeni Kanun Tasarısı ile Medeni Kanunun Yürürlüğü ve uygulama şeklindeki kanun tasarısı hakkında yazı gönderdiler.

İstanbul Baro Başkanı Yücel Sayman yapılan çalışmalarını desteklediğini bildirmesine rağmen o dönem yurtdışında olduğu için yazı gönderemedi. Aşağıda Ankara ve İzmir Baro başkanlarını yolladığı metinleri sunuyoruz.

Ankara Barosu Başkanının Yeni Medeni Kanun Tasarısı konusunda TBMM'ne gönderdiği dilekçe:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na

Türk Medeni Yasası Tasarısı yaklaşık 50 yıllık bir çabanın ürünü olarak şu an Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmektedir. Bu çabanın içinde kadın yurttaşlarımızın -avukat, doktor, işçi, mühendis, ev kadınları vs.- savaşımı görmezden gelinemeyecek kadar büyüktür. Bu savaşıma önderlik eden kadınlar, milyonlarca kadının sesini ve talebini ilgili tüm birimlere taşımışlardır.

Türk Medeni Yasasının değişmesi 74 yıl sonra tüm olumlu gelişmelerin ve toplumsal dinamiğin gereğidir. Tasarının bu aşamaya gelmiş olması hepimiz için sevindiricidir.

Ancak tasarıda düzeltilmesini istediğimiz iki önemli konu vardır:

1. Türk Medeni Yasasının Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Yasa Tasarısı'nın 10. maddesi "Türk Medeni kanununun yürür-

lûge girdiği tarihten önce mal rejimi sözleşmesi yapmamış olan eşler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak altı ay içinde başka mal rejimi seçmedikleri takdirde, evlenme tarihinden geçerli olmak üzere, yasal mal rejimini seçmiş sayılırlar." biçiminde değiştirilmeli ve bu biçimde kabul edilmelidir. Bu önerimize uygun olarak 10. maddenin 2. bend hükmü de bütünüyle kaldırılmalıdır.

Söz konusu 10. madde eğer Adalet Komisyonu tarafından kabul edilen biçimi ile kabul edilecek olursa, yürürlük tarihinden sonra Türkiye'de evli kişiler arasında TBMM eliyle çok ciddi bir farklılık yaratılmış olacaktır. Evliliklerin kısa süreli olmadığı ve mal edinimlerinin de uzun bir süreyi kapsadığı gözönüne alındığında bugünkü evliliklerin taraflarına karşı belirgin bir eşitsizlik ve adaletsizlik yapılmış olacaktır.

2. Türk Medeni Yasa Tasarısı Genel Gerekçesi, 1926 tarihli ve halen yürürlükte olan Türk Medeni Yasasının Genel Gerekçesi AYNEN yer alacak şekilde değiştirilmeli ve bu biçimde kabul edilmelidir.

1926 tarihli Türk Medeni Yasasının Genel Gerekçesi herhangi bir yasanın genel gerekçesinden farklı olarak aynı zamanda LAIKLIĞIN BELGESİDİR.. Bu genel gerekçe, Cumhuriyet Devriminin ve devrimcilerinin ülküsünü, amacını, nasıl bir Cuhuriyet, nasıl bir hukuk sistemi istediklerini ve dayanaklarını göstermektedir. Özetle genel gerekçe, Cumhuriyet Devrimine hangi kavrayışta bakıldığını ve çağdaş uygarlık ülküsünün yöntemini söylemektedir.

Bu nedenlerle henüz düzeltme olanağı varken, Tasarının bu iki önemli eksikliğini önerdiğimiz biçimde değiştirilmesi ve Türk Medeni Yasası Tasarısı'nın bu biçimde yasalaşmasını talep etmekteyiz.

Saygılarımızla.

Av. Sadık Erdoğan
Ankara Barosu Başkanı

İzmir Barosu Başkanının Yeni Medeni Kanun Tasarısı konusunda TBMM'ne gönderdiği dilekçe:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Ankara

Yeni Medeni Kanun Tasarımız ve bu tasarıda yasal mal rejimi olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin kabul edilmesi olumlu bir gelişmedir.

Fakat Türk Medeni Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun Tasarısı'nın 10. maddesi geri adım niteliği taşımaktadır.

İlgili 10. maddeye göre; Medeni Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş olan eşler arasında, tabi oldukları mal rejimi devam edecektir. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başlayarak, bir yıl içinde başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde, bu tarihten itibaren yasal mal rejimi olan Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi kabul edilmiş sayılacaktır.

Tasarı bu şekliyle yasalarsa yıllardır beklenen olumlu değişiklik gerçekleşmemiş, uluslararası taahhütler yerine getirilmemiş olacaktır.

Bu nedenle Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin, geçmişe etkili olarak evlenme tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde yasalasmasını talep ediyoruz.

Saygılarımla.

Av. Noyan Özkan
İzmir Barosu Başkanı

- D -

TÜRKİYE'NİN DUYARLI KADIN ve ERKEKLERİNE

Yasamamız her noktasını etkileyecek olan Medeni Kanun sonradan olacak. Biz kadınlara için önemi olan "Evlilik Hukuku" ile bu konuda diğer tarafta eşitlik sağlandı. Bu konuyu eşitlik için önemi olan "Evlilik Hukuku" ile bu konuda diğer tarafta eşitlik sağlandı. Bu konuyu eşitlik için önemi olan "Evlilik Hukuku" ile bu konuda diğer tarafta eşitlik sağlandı.

Yasamızın her noktasını etkileyecek olan Medeni Kanun sonradan olacak. Biz kadınlara için önemi olan "Evlilik Hukuku" ile bu konuda diğer tarafta eşitlik sağlandı. Bu konuyu eşitlik için önemi olan "Evlilik Hukuku" ile bu konuda diğer tarafta eşitlik sağlandı.

Bu durumda yasa yürürlüğe girdiğinde evli olanlara, yürürlük tarihine kadar eski rejim (Mal Aynılığı) yürürlük tarihinden sonra yeni rejim (Edinilmiş Mallara Katılma) uygulanacak. Yasa yürürlüğe girdikten sonra evlenilen ise yeni rejim uygulanacak. Yani buğüne kadar var olan evliliklerde eski rejim geçerli olacak. Böylece YETİMİŞBESYİL in haklarından bir nebze görilmeye yerine, bir eli verilen diğer eli geri alınmaktadır.

Bir başka deyişle, kadın ve erkekler üç gruba ayrılmış olacak:

1. Eski rejime tabi olanlar
2. Her iki rejime tabi olanlar
3. Yeni rejime tabi olanlar

İşte ortaya çıkmış olan bu raporun ve haksızlığın anlatılması amacı ile TBMM'deki Siyasal partilerin grup başkan vekillerinden randevu alınarak 117 kadın kurultusu adına kendileri ile görüşüldü.

Sonuç:

- DSP : Önerimizi desteklediğini ve grubunu oy kullananlar serbest bırakacağını,
ANAP : Destekleyeceğini,
DYP : Desteklediğini ve ayrıca lehte önege verdiğini,
AK : Tamamen haklı olduğumuzu ve Meclis'teki bütün üyeleri ile destekleyeceğini ve üyemizi o gün tam kadro hazır edeceğini,
MHP : Diğer partiler oturmalı ya verirse engelleyeceğini,
SP : Üyemizi serbest bıraktığını ve konu ile Sayın Oya Akdoğan'ı görevlendirdiğini belirtti.

Oytama 15 Kasım Perşembe günü veya önümüzdeki hafta yapılacak bir. Sırdı Türkiye'nin siz duyarlı insanlarını, daha sonra "keşke" dememek için son bir papa göstermek üzere görev davet ediyoruz.

Edinilmiş Mallara Katılma yasal mal rejiminin evliliklerin başlangıcından itibaren uygulanması ve Meclis'te bu konu ayrılmış açık oy kullanılması talebi ile ilerinizi ve Türkiye'nin bütün milletvekillerini telefon, faks, e-posta ile görüve çağırız!

1. Adana Kadın Sığınma Koruma Derneği
2. Adana Kadın Danışma Merkezi
3. Adana Kadın Kuruluşları Birliği
4. Adana Barosu Kadın Hukuk Komisyonu
5. Akdeniz Kadın İSL Destek Eğitim Grubu Derneği
6. ANAKÜLTÜR
7. Ankara Barosu Kadın Danışma Merkezi
8. Ankara Bağımsız Feminist Kadınlar Vakti Grubu
9. Ankara Soroptimist Kulübü
10. Ankara Üniversitesi Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi
11. Antalya Barosu
12. Antalya Çağdaş Eğitim ve Kültür Vakfı
13. Antalya Kadın Danışma ve Danışma Merkezi
14. Antalya Kent Konseyi Kadın Meclisi - Yeni Gündem 21
15. Antalya Kadın Danışma Merkezi
16. Anti-Miklizmi Feministler
17. Atatürkçü Düşünce Derneği Antalya Şb.
18. Anayev
19. Bağımsız Kadın İnsiyatifi-Istanbul
20. BAÜBAB for Women's Human Rights Logoos, Nigeria, Ayesha İman
21. Bağımsız Kadın Araştırmaları Kulübü
22. Bursa Bağımsız Kadın İnsiyatifi
23. California Üniversitesi, Berkeley Kampusu Türk öğrencileri ve mezunları
24. Cumhuriyet Kadınları Derneği
25. Cumhuriyet Kadınları Derneği İzmir Şubesi
26. Cumhuriyet Kadınları Derneği Ant. Şb.
27. Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı
28. Çanakale Kadın El Emekleri Değerlendirme Derneği
29. Çanakale Ev Kadını Destekleme Proje Grubu
30. Çukurova Ünlü Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merk.
31. Değerlerimiz Kadın Destek Çevre Kültür ve İşletme Koop.
32. DISKAT Kadınlar
33. Ege Kadın Danışma Vakfı (EKDAV)
34. Ege Kadın Araştırmaları Derneği
35. E.U. Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merk.
36. Eğitim-Sen Antalya Şb.
37. ES-İZ (Eski) İzleme Platformu
38. Ev Kadınları Tursistik El Sanatları Derneği
39. Feminist Kadın Çevresi

40. Georgia Eyaleti Atlanta şehrinde Türk Sanatçılar
41. IRIS Eşitlik Gözlem Girişim Grubu
42. Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı
43. Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezi (HUKSAM)
44. Haççe Kadın Çağdaş Eğitim ve Kültür Vakfı
45. HASAK
46. İhsan Kaynağını Geliştirme Vakfı
47. İstanbul Feminist İnsiyatifi
48. İstanbul Barosu Kadın Hakları Uygulama Merkezi
49. İstanbul Barosu Kadın Komisyonu
50. İzmir Bağımsız Kadın İnsiyatifi
51. İzmir Barosu Kadın Komisyonu
52. İzmir Karşıyaka Kent Meclisi Kadın Komisyonu
53. İzmir Barosu Çocuk Komisyonu
54. İzmir Sekreterler Derneği
55. Jyon Kadın Kültür Evi
56. Kadın Adayan Destekleme Derneği (KA-De) Genel Merkezi
57. KA-ÖER Ankara, İzmir, Kadıköy, Eskişehir, Bursa, Mersin, Adana, Balıkesir, Manisa, Denizli, Marmaris, Tekirdağ, Samsun, maraş Şubeleri
58. KA-MER Kadın Merkez-Diyarbakır
59. Kadın 2000-Kadın İnsan Hakları Bilgi Belge Merkezi
60. Kadın Danışma Vakfı
61. Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı
62. Kadına Yönelik Saldırı Karşı Kadın Kurultayı
63. Kadınınsan Hakları Projesi (KİHP)
64. Kadınlar Birliği ve Danışma Derneği
65. Kadınlarla Danışma Vakfı (KADAV)
66. Kadın Haklarını Koruma Derneği İzmir Şb.
67. Kadın 2000 Yürüyüşü Anadolu Yakası Girişimi
68. KADIS İZ
69. KAZETE
70. KASAUM
71. KESK Kadın Sekreterliği
72. KİDÜG - Kadın İçin Destek Oluşturma Grubu
73. Marmara Grubu Vakfı
74. Mavi Kalem
75. Mersin Bağımsız Kadın Derneği
76. MOR CATI Kadın Sığınma Vakfı
77. Mıncıköyler Birliği
78. ÖDTÜ Mevlana Derneği Antalya Şb.

79. ÖDÜTLÜ Kadınlar
80. ÖR-AN Soroptimistler Kulübü
81. "Özde Ben" Lezbiyen Feminist Dergi Girişimi
82. Pazartes Berçis
83. Pennsylvani, New Jersey, New York, Washington Eyaletinden ve İsveç'ten ev kadın, profesyonel, amatör, akademisyen, organizatör kadınlar
84. Pir Sultan Abdal Vakfı
85. 8 Mart Kadın Grubu
86. Sağlık Sosyal Yardım Vakfı
87. TÜBAKKOM-Türkiye Barolar Kadın Komisyonu
88. Tüm Akil Emekli Kadınlar derneği Genel merkez
89. Türk Kadınlar Birliği Genel Merkez
90. Türk Kadınlar Birliği Adana Şubesi
91. Türk Kadınlar Birliği Ant. Şb.
92. Türk Anneler Derneği İzmir Şubesi
93. Türk Anneler Derneği Karşıyaka, Bursa, Gaziantep, Mardin, Adana, Karaburun Şubeleri
94. Türk Kadınlar Birliği İzmir II Merkez
95. Türk Kadınlar Birliği Karşıyaka, Bornova, Konak, Buca Şubeleri
96. Türk Kadınlar Birliği Bergama Şubesi
97. Türk Kadınlar Birliği Konya Şubesi
98. Türk Kadın Dernekleri Federasyonu
99. Türk Hemşireler Derneği İzmir Şubesi
100. Türk Üniversiteler Kadınları Derneği İzmir Şubesi
101. Türk Kadınlar Kültür Derneği
102. Türk Üniversiteler Kadınları Derneği
103. LÖCUM SİPLRİGE
104. Umraniye Kadın Merkezi
105. Beykoz Göksu Kadın Evi
106. Türk Kadın Umraniye Kadın Merkezi
107. Beykoz Göksu Kadın Evi
108. Türk Kadın Dernekleri Federasyonu
109. Türkiye Yardımcıları Derneği
110. Köy Öğretmenleri Derneği
111. Türk El Sanatları Tanıtma Derneği
112. Türk Hukukçular Derneği
113. ÜDÜ-ÜDUM (Hasta Hakları)
114. Dede Kadın Kültür Merkezi
115. Türk Anneler Derneği Genel Merkez
116. Türk Kadın Konseyi Genel Merkez
117. Gençlik İnsiyatifleri Kadınlar - İstanbul

Hürriyet Gazetesi 14 Kasım 2001

**YENİ MEDENİ KANUN YASALAŞTIKTAN SONRA
YAPILAN ÇALIŞMALAR**

Yeni Medeni Kanun ve Medeni Kanunun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Kabul edildikten sonra Yapılan Tanıtım Çalışmaları

Medeni Kanun tanıtım çalışmalarına özel bir önem verilmiş ve çalışmalar birçok koldan yürütülmüştür ve yürütülmektedir.

Öncelikle Türkiye Barolar Birliği bünyesinde çalışma birimleri oluşturulmuştur. Tüm barolardan yeni Medeni Kanunun tanıtımı çalışmalarını yürütecek isimler tespit edilmiştir. Listeler oluşturularak TBB'ne gönderilmiştir.

Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile aynı nitelikte çalışma birimleri oluşturulmuştur.

Yerel anlamda ise, televizyon, radyo konuşmaları yapılmış, panellere konferanslara konuşmacı olarak katılmış, broşür ve kitap çalışmaları yapılmıştır.

Bu çalışmaların ayrıntısını ileriki bölümde ve komisyonların faaliyet raporlarında izleyebilirsiniz.

Yeni Medeni Kanun tanıtımı çalışmalarını yürütecek meslektaşlarımız

Güney ve Doğu Anadolu Bölgesi

Av. Şükriye Dönmez	Ağrı Barosu
Av. Fatma Çelik	Batman Barosu
Av. Tuğba Acarlar	Bingöl Barosu
Av. Remziye Tanrıku	Diyarbakır Barosu
Av. Nezaket Özer	Elazığ Barosu
Av. Gülden Taştan	Erzurum Barosu
Av. Ayşe Alınak	Kars Barosu
Av. Ş. Yeliz Çiftçi	Mardin Barosu
Av. Seda Kaya	Tunceli Barosu
Av. Fatma Zehra Uma	Urfa Barosu
Av. Sultan Bayram	Van Barosu
Av. Züheyla Ayhan	Siirt Barosu

Ege Bölgesi

Av. Hülya Kanbakan	Denizli Barosu
Av. Emine Tutulmaz	Denizli Barosu
Av. Ülker Ertekin	Aydın Barosu
Av. Emine Kamacı	Aydın Barosu
Av. Tangül Nüzket	Manisa Barosu
Av. Ferište Özcan	Manisa Barosu
Av. Serpil Temizel	Manisa Barosu
Av. Medine Kabaçam	Muğla Barosu
Av. Figen Özer	Muğla Barosu

Marmara Bölgesi

Av. Aydeniz Tuskan	İstanbul Barosu
Av. Şükran Eroğlu Oran	İstanbul Barosu
Av. Handan Saner	İstanbul Barosu
Av. Burçin Aybay	İstanbul Barosu

Av. Ayfer Coşkun	İstanbul Barosu
Av. Işık Umur	İstanbul Barosu
Av. H. Hüseyin Aktürk	Sakarya Barosu
Av. Nilüfer Osmanlı	Sakarya Barosu
Av. Beyhan Salkım	Sakarya Barosu
Av. Nilgün Berk	Bursa Barosu
Av. Ayşe Bakar	Bursa Barosu
Av. Esen Bolat	Bursa Barosu
Av. Mesude Akçay	Balıkesir Barosu
Av. Damla Aydın	Balıkesir Barosu
Av. Duyga Adıyaman Demirtaş	Edirne Barosu
Av. Kutsal Oler	Edirne Barosu
Av. Arzu Kanişkan	Edirne Barosu
Av. Nilüfer Şenseven	Edirne Barosu
Av. Gül İmer	Edirne Barosu
Av. Şennur Yıldırım	Edirne Barosu
Av. Neslihan Özkan	Edirne Barosu
Av. Eser Baltalı Çelikyay	Edirne Barosu
Av. Nebahat Çavuş	Edirne Barosu
Av. Ferda Tahan	Edirne Barosu
Av. Arzu Çağatay	Edirne Barosu
Av. Sezen Malik	Kırklareli Barosu
Av. Yasemen Şanlı	Kırklareli Barosu

İç Anadolu Bölgesi

Av. Esin Özbey	Ankara Barosu
Av. Tülay Çelikyürek	Ankara Barosu
Av. Figen Opak Çiçek	Ankara Barosu
Av. Ferda Berber	Ankara Barosu
Av. Munise Dayı	Ankara Barosu
Av. Gülay Güner	Ankara Barosu
Av. Hale Özdal	Aksaray Barosu
Av. Nedviye Atahan	Aksaray Barosu

Av. Suna Özgür Cura	Eskişehir Barosu
Av. Sahra Mutlu	Eskişehir Barosu
Av. Ayşe Özyurt	Karaman Barosu
Av. Aylin Yurdakul	Kırıkkale Barosu
Av. Emel Ersin	Kırşehir Barosu
Av. Aygen Özge	Konya Barosu
Av. Zehra Sunay	Konya Barosu

Akdeniz Bölgesi

Av. Ayşen Akçal	Adana Barosu
Av. Ülkü Tolunay Ekiz	Adana Barosu
Av. Ülcaz Şahin	Adana Barosu
Av. Yasemin Tanır	Adana Barosu
Av. Elife Kumak Sürmen	Adana Barosu

Karadeniz Bölgesi

Av. Fazilet Demirezen	Karabük Barosu
Av. Zübeyde Kilcioğlu	Karabük Barosu
Av. Fatma Şirin	Karabük Barosu
Av. Habibe Kuzyaka	Karabük Barosu

YENİ MEDENİ KANUN YORUMUNA İLİŞKİN BAZI BÖLÜMLERİNİN ÖN ÇALIŞMA METİNLERİ

A) Adana Barosu Kadın Hakları Komisyonunun Görüşü

İkinci Kitap Aile Hukuku

Birinci Kısım Evlilik Hukuku

Birinci bölüm Evlence

Birinci Ayırım Nişanlılık

Madde 118 - Yürürlükteki kanunun 82 nci maddesini karşılamaktadır. Maddedeki "evlenmek" sözcüğü yerine "evlenme" sözcüğü kullanmak suretiyle bu fıkra Türkçe yazım kurallarına uygun hale getirilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında "kanuni mümessillerinin muvafakati" yerine "yasal temsilcilerinin rızası" kavramına yer verilmiştir. Bu yolla yasal temsilcisinin nişanlanmaya rızasının sadece izin şeklinde değil icazet şeklinde de olabileceği kabul edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında Türkçemize yerleşmiş olan ve gerek yazılış gerek ifade biçimi bakımından daha elverişli bu sözcük olarak "yasal temsilci" sözcükleri kullanılmıştır.

Madde 119 - Yürürlükteki Kanunun 83 üncü maddesini karşılamaktadır.

Madde mevcut haliyle olduğu gibi alınmış sadece kanun ve ke-nar başlıkları "B. Nişanlılığın hükümleri" "Dava hakkının bulunmaması" şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 120 - Yürürlükteki Kanunun 84üncü maddesini karşılamaktadır.

Yürürlükteki metin esas alınmakla beraber açıklık sağlamak üzere, nişanlıların dava hakları ile diğer şahısların dava hakları ayrı fık-

ralarda düzenlenmiştir. Diğer şahısların dava hakları ayrı fıkralarda düzenlenmiştir. Diğer tarafın, nişan için yapılan giderlerin de aynı esaslar çerçevesinde istenilebileceği belirtilmiştir.

Madde 121 - Yürürlükteki Kanunun 86 ncı maddesini karşılamaktadır.

Yürürlükteki maddede manevi tazminatın koşulları Borçlar Kanunumuzun 3444 sayılı Kanunda değiştirilmeden önceki hükmüne paralel olarak kaleme alındığından, manevi tazminat "şahsen fahiş bir surette mutazarar olma" koşuluna bağlanmıştır. Oysa Borçlar kanununun 49 uncu maddesinde 3444 sayılı kanunda yapılan değişiklikle manevi tazminatta "zararın ve kusurun ağırlığı" koşulu kaldırılmıştır. Bu değişiklikle manevi tazminatta "zararın ve kusurun ağırlığı" koşulu kaldırılmıştır. Bu değişikliğe rağmen niteliği ve amacı aynı olan bu maddedeki manevi tazminatın ağır zarar koşuluna bağlı tutulması haklı ve yerinde görülmemiştir. Öte yandan maddede hükmedilecek manevi tazminatın bir miktar paranın ödenmesi şeklindeki bir tazminat olduğu açıkça vurgulanmış, burada manevi tazminatın diğer şekillerine yer verilmediği ifade edilmek istenmiştir.

Yürürlükteki Kanunun 85 inci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen manevi tazminatın mirasçılara intikal edip etmeyeceği sorunu, 25 nci maddenin dördüncü fıkrasında hükme bağlanmış olan genel kurala bırakılmıştır. Manevi tazminatın mirasçılara intikal edip etmeyeceği, ayrıca bunun başkalarına devir edilip edilmeyeceği 25 inci maddede hükme bağlanmış olduğundan bu maddede yeniden kaleme alınması yerinde görülmemiştir. 3444 sayılı Kanunda yürürlükteki Kanunun 24/a maddesi hükmü kabul edilmeden önce, bu sorun yürürlükteki Kanunun 85 inci maddesinin ikinci fıkrasında hükme bağlanmış idi. Bu düzenleme karşısında buradaki özel hükmün diğer manevi tazminatlar için geçerli olup olmadığı konusunda önemli tartışmalar yapılmaktaydı. Bu konu 25 inci maddede genel hüküm olarak düzenlendikten sonra artık manevi tazminatla ilgili özel hükümlerde aynı kuralın tekrarlanması isabetli olmayacaktır.

Madde 122 - Yürürlükteki Kanunun 86 ncı maddesini karşılamaktadır.

Maddede nişanı sona erdiren sebeplerin tek tek (bozulma,

ölüm, gaiplik kararı şeklinde) sayılması yerine "Nişanlılık evlenme dışındaki bir sebeple sona ererse" ifadesi kullanılmıştır. Böylece nişanlılık evlenme dışında her ne sebeple sona ererse ersin bu madde gereğince hediyelerin geri verilmesi gerektiği hükme bağlanmıştır.

Maddenin ikinci fıkrasında "hediye aynen veya nispeten geri verilemiyorsa" karşılığının sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri verilmesi ön görülmüştür. Birçok hallerde aynen mevcut olmayan hediye mislen mevcuttur. Buna rağmen yürürlükteki hükme göre davalının sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre hediye yerine bir bedel ödemek suretiyle kurtulması, özellikle paranın değer kaybına uğradığı büyük oranlı enflasyonların yaşandığı dönemlerde haksız sonuçlara yol açmaktadır. Bu nedenle maddeye hediye sadece aynen bulunmamasının yeterli olmadığı, mislen mevcut ise yine davalının hediye mislen temin edip tazmin etmesi esası eklenerek, mislen ifası mümkün olmayan bir hediye söz konusu ise o zaman bunun yerine değerinin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre para olarak ödenmesine karar verilmesi kabul edilmiştir.

Madde 123 - Yürürlükteki Kanununun 87 nci maddesini karşılamaktadır

Madde nişanlılığın sadece bozulması halini değil, ölüm, gaiplik gibi diğer sona erme sebeplerini de kapsayacak şekilde kaleme alınmıştır. Böylece maddeye "Nişanlılığın sona ermesinden doğan dava hakları" ifadesi konulmak suretiyle bozma dışındaki diğer sona erme hallerinde açılan davaların da buradaki özel zamanaşımı süresine tabi olduğu anlatılmak istenmektedir.

Burada gerek süre gerek bu sürenin işlemeye başladığı tarih itibarıyla özel bir hüküm söz konusudur. Maddede zamanaşımı süresinin işlemeye başlaması, sona erme sebebinin öğrenilmesine tabi olmayıp bu süre sona ermeden itibaren işlemeye başlayacaktır. Bu yolla tarafların "sona ermeyi daha geç öğrenmiş oldukları iddiasıyla yıllar sonra bu tür davalarla karşı karşıya getirilmesi yerinde görülmemiştir.

Adana Barosu Kadın Hukuku Komisyonu

Av. Ayşen Akçal

B) Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonunun Yeni Medeni Kanun Konusunda Boşanma ile İlgili Değişen Hükümlere İlişkin Görüşleri

01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Boşanma ile ilgili hükümler 161. Madde ile 184. madde arasında düzenlenmiştir. Bu maddeler incelendiğinde çok fazla bir değişikliğin yapılmadığını, değiştirilmeyen maddelerde ise dilde değişikliğin yapıldığını görüyoruz. Yeni Medeni Kanun'la getirilen yenilikler şunlardır:

Yeni Medeni Kanunda Boşanma sebeplerinde değişiklikler yapılmıştır. Eski Medeni Kanunda;

- Zina
- Cana kast, pek fena muamele
- Terk
- Cürüm ve haysiyetsizlik
- Akıl hastalığı
- Evlilik birliğinin temelinden sarsılması ve yeniden kurulama-

ması

boşanma sebepleri olarak kabul edilmiştir. Yeni Medeni Kanun'unun 161. maddesi ile boşanma sebepleri düzenlenmiştir. Bu madde ile yukarıda sayılan boşanma sebeplerinden **Cana kast ve pek fena muamele sebebine "onur kırıcı davranış"** sebebi de eklenmiştir.

Asıl önemli değişikliklerden biri terk sürelerinde yapılmış, evi terk süresi üç aydan altı aya çıkarılmıştır. Evi terk edene dört ay dolunca eve dön çağrısı yapılır ve iki ay beklenir ve boşanma davası açılır.

İkinci değişiklik, Akıl Hastalığı başlığını taşıyan 165. madde ile yapılmıştır. Eski Medeni Kanunda mevcut olan akıl hastalığının üç yıl sürmesi şartı kaldırılmış, bunun yerine "**hastalığının geçmesine olanak bulunmadığı resmi sağlık kurulu raporuyla tespit edilmek koşuluyla**" eşin, akıl hastalığı sebebine dayanarak dava açması öngörülmüştür.

Evlilik birliğinin temelinden sarsılması ve yeniden kurulamama-

sı başlıklı madde, Yeni Medeni Kanun'un 166. maddesiyle düzenlenmiştir. Maddenin içeriğinden değişiklik yapılmamakla birlikte, maddenin başlığı değiştirilerek "**evlilik birliğinin sarsılması**" başlığı kullanılmıştır.

Yine Medeni Kanun'un 168. maddesi ile Boşanma ve Ayrılık davalarında yetki ile ilgili kanun maddesi değiştirilerek, "**eşlerden birinin yerleşim yeri veya davanın önce son altı ay oturulan yer mahkemesi**" yetkili kılınmıştır. Eski Medeni Kanun'da yetkili yer mahkemesi olarak davacının yerleşim yeri olarak düzenlenmişti. Bu madde değişikliği ile müşterek evden ayrılmak zorunda kalan kadının mağduriyeti büyük ölçüde giderilmiş ve daha önce HUMK m.9'da düzenlenen davadan önce son defa altı aydan beri birlikte oturulan yer mahkemesinin yetkisini düzenleyen hüküm Yeni Medeni Kanun'la da düzenlenmiştir.

Boşanan Kadının Kişisel Durumu başlıklı 173. madde ile "kadın evlenmeden önceki soyadını alır" denmiştir. Eski Medeni Kanunda boşanma halinde bekarlık soyadının alınması öngörülmüştür. Değiştirilen bu madde ile kadın, boşanma halinde istediği takdirde daha önceki soy ismini kullanabilecektir.

Boşanmada Maddi-Manevi Tazminatı düzenlenen 174. madde ile şöyle bir değişiklik yapılmıştır. Eski Medeni Kanunda tazminat isteyen eşin kusurlu olmaması aranırken Yeni Yasada "daha az kusurlu olması" yeterli görülmüştür.

Medeni Kanun'un Nafakayı düzenleyen 175. maddesi Eski Medeni Kanun'un 174. maddesiyle aynıdır. Ancak Eski Medeni Kanun'da kadının nafaka ödemesi, hali refahta olması şartına bağlıyken, Yeni Medeni Kanun'da bu kaldırılmıştır. Bu madde ile "**boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf kusuru daha az olmak kaydıyla**" karşı taraftan yoksulluk nafakası isteyebilecektir.

Tazminat ve nafakanın ödenme biçiminin düzenlendiği 176. madde ile eski Medeni Kanun'un 175. maddesi aynıdır. Ancak 176. maddeye yeni bir fıkra eklenerek "**irad biçiminde ödenecek maddi tazminat veya nafakanın gelecek yıllarda ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabilir**" şeklinde düzenlenmiştir.

Nafaka davalarında yetki ile ilgili yeni bir madde getirilmiştir.

Yetkiyi düzenleyen 177. madde ile "Boşanma davasından sonra açılan nafaka davalarında nafaka alacaklısının yerleşim yeri mahkemesi" yetkili kılınmıştır.

Eski Medeni Kanun'da yer almayan bir diğer madde de 178. maddedir. Bu yeni madde ile "evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan dava hakları boşanma hükmünün kesinleşmesinin üzerinden bir yıllık geçmekle sona erer" denilerek bir yıllık zaman aşımı süresi getirilmiştir.

Medeni Kanun 179. maddesinde Mal Tasfiyesi ile ilgili olarak "Mal rejiminin tasfiyesinde eşlerin bağlı olduğu rejime ilişkin hükümler uygulanır" denilmiştir. Eski Kanun'da herkes kendi malını alır. Geri kalan mal seçtikleri rejime göre bölüşülür hükmü tamamen değiştirilmiştir.

Miras hakları başlıklı 181. madde ile Eski Kanuna yeni fıkralar eklenmiş "boşanma davası devam ederken eşlerden birinin ölmesi halinde, mirasçılara davayı sürdürme hakkı tanınmış ve davalının kusuru ispatlanırsa mirasçı olması engellenmiştir". Bu düzenleme ile her yıl nafaka artırım davası açma zorunluluğu giderilmiştir. Eski Medeni Kanunda karar için sadece ana babanın dinlenmesi yeterli görülmüştür.

**Ankara Barosu
Kadın Hukuku Komisyonu**

C) İzmir Barosu Kadın Komisyonu'nun görüşü:

Evliliğin Genel Hükümleri

A- Haklar ve Yükümlülükler

Genel olarak

m. 185 - "Evlenme" ile evlilik birliğinin kurulacağı açıklanmıştır. (Önceki madde 151 evlenme merasiminden bahsetmekteydi)

Maddede ayrıca eşlerin hak ve yükümlülükleri belirtilmiş, çocukların bakım ve eğitiminden eşlerin birlikte yükümlü olduğu, birlikte yaşayacakları, birbirlerine sadık kalacakları ve yardımcı olacakları esasına yer verilmiştir.

Konutun Seçimi, Birliğin Yönetimi ve Giderlere Katılma

m. 186: (EMK m. 152) Bu madde ile eşlerin oturacakları konutun seçimi, evlilik birliğini yönetmeleri ve birliğin giderlerine katılma konuları düzenlenmiştir.

Bilindiği gibi Türkiye'nin taraf olduğu kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesine dair sözleşmede kadının yerleşim yeri seçme konusunda erkek ile eşit haklara sahip olduğu öngörülmüştür. Medeni kanundaki değişiklik bu anlamda sözleşme ile uyumlu hale getirilmiştir.

Kadın erkek eşitliğini sağlamak üzere "koca, birliğin reisidir" hükmü kaldırılmış, evlilik birliğinin yönetiminde de eşlere eşit söz hakkı tanınmış ve eşlerin evlilik birliğini birlikte yönetmeleri kabul edilmiştir.

Evlilik birliğinin giderlerine katılma konusunda eşitlik ilkesi öngörülmüştür. Kadın ve çocukların infak ve iâşesinin kocaya ait olduğuna ilişkin hüküm, İsviçre MK m. 163'e paralel bir şekilde değiştirilmiş, her iki eşinde bu giderlere katılmak zorunda olduğu kabul edilmiştir. Giderler katılmada ölçü olarak eşlerin "güçleri" esas alınmıştır. Bu katılma eşlerin emeklerini ya da malvarlıklarını ortaya koyması şeklinde öngörülmüştür. Böylece bir meslek veya sanat sahibi olmayan kendi emeğini evlilik birliğine harcayan eşin de katkısı maddi katkı şeklinde değerlendirilmiştir.

Kadının Soyadı

m. 187: (EMK m. 153) 14.5.1997 tarihli ve 4248 SK yapılan değişiklikler aynen alınmış, böylece evlenen kadının kocasının soyadını almakla beraber, dilerse evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus memuruna yapacakları yazılı başvuru ile kocalarının soyadları önüne evlenmeden önceki soyadını kullanma olanağı tanınmıştır. Bu maddenin eşitlik ilkesine aykırılık oluşturduğu düşünülmüştür. Çünkü kanun maddesinin aile soyadı olarak değiştirilmiş olması ve tarafların kullanacakları aile soyadını birlikte belirlemeleleri şeklinde bir düzenleme yapılması gerekirdi.

B- Birliğin Temsili

Eşlerin Temsil Yetkisi

m. 188: (EMK m. 154, 155) İsviçre MY m. 166 uygun olarak düzenlenmiştir. Kadın-erkek eşitliği esası uyarınca evlilik birliğini her iki eş de temsil edebilecektir.

Ailenin sürekli gereksinimleri için her iki eş, temsil yetkisine sahip olacaktır.

Diğer hallerde bir eşin tek başına hareket etmesi, diğer eşin rızasına veya hakimden izin almasına bağlıdır.

İstisnai hallerde gecikmede sakınca varsa, eşin rızası ve izin alınmadan (hastanede, başka yerde olması vb.) hareket edebileceklerdir.

Sorumluluk

m. 189 - Eşlerin, üçüncü kişilere karşı müteselsil sorumluluklarını düzenlemiştir.

Ancak, eşlerden birinin birliği temsil yetkisi olmaksızın yaptığı işlerden kişisel sorumlu olduğu bilinmekle birlikte bunun üçüncü kişilerce anlaşılacak şekilde olması halinde ise müteselsil sorumluluk olabileceklerini belirtilerek üçüncü kişiler korunmak istenmiştir.

Temsil yetkisinin kaldırılması veya sınırlandırılması

m. 190 - (EMK md. 156 - İsviçre MY md. 174) Eski MY'da kadının temsil yetkisinin nez'i açısından düzenlenmiş iken bu madde ile her iki eş açısından eşit temsil yetkisi düzenlendiğinden, temsil yetkisinin kaldırılması ya da sınırlandırılması her iki eş açısından ancak hakimden karar alınmasına bağlıdır.

Hakimin karar vermesi için, temsil yetkisinin aşılması ya da yetkiyi kullanmada yetersiz kalınması gerekir.

İstemde bulunan eş; temsil yetkisinin kaldırıldığı ya da sınırlandırıldığı üçüncü kişilere sadece kişisel duyuru yoluyla bildirebilir.

İyi niyetli üçüncü kişilere karşı, temsil yetkisinin kaldırıldığı ya da sınırlandırıldığına dair hakim kararının ilan edilmesine bağlı olacağı belirtilmiştir.

Temsil yetkisinin kaldırıldığına dair kararın kişisel duyuru yolu ile istemde bulunan kişiye yüklenmesi istemde bulunan eşin aleyhine bir hükümdür. Kişi duyuru yapmamış olsa da bir mahkeme kararının varlığının yeterli olması gerektiğini düşünüyoruz.

Temsil yetkisinin geri verilmesi

m.191 - (EMK md. 157, İsviçre MK 179) Temsil yetkisinin kaldırılmasına ve sınırlandırılmasına karar verilmişse, koşulların değişmesi ile eşlerden birinin istemi üzerine hakim, kararın kaldırılmasına veya değiştirilmesine karar verir.

İlk karar ilan edilmişse, değişikliğe ya da kaldırılmaya ilişkin kararın da ilanı gerekecektir.

C- Eşlerin Meslek ve işi

m. 192 - "Eşlerin her biri, meslek veya iş seçiminde diğerinin iznini almak zorunda değildir. Ancak, meslek ve iş seçiminde ve bunların yürütülmesinde evlilik birliğinin huzur ve yararı gözönünde tutulur" (İsviçre MK m. 167) Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın önlenmesine Dair Sözleşme ile kadının serbestçe çalışma ve meslek edinmesi özgürlüğüne sahip olduğu kabul edilmiştir. Kadının meslek veya sanatla iştigalinde kocanın iznine bağlı olduğuna ilişkin EMY md. 159 hükmü Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir. Bu iptal kararı ile Anayasa Mahkemesi CEDAW'ın hükümlerinin Anayasanın m. 90'a göre iç hukuk olarak uygulanması gerektiği ve eşitlik ilkesine aykırı olması gözönünde tutularak iptal edilmiştir. Ancak yeni medeni kanun ile getirilen bu yasanın birinci cümlesi yeterli olacakken ikinci cümlede subjektif değerlendirmelere yol açacak şekilde düzenlenen "huzur" ve "yararın" gözetileceğinin ifade edilmesinin CEDAW hükümlerine aykırılık oluşturacağı düşüncesindeyiz.

D- Eşlerin Hukuki İşlemleri

Genel olarak

m. 193 - Maddede, eşler arasında kabul edilen eşitlik prensibi uyarınca, eşler birbiri ile ya da üçüncü kişilerle hukuki işler yapabilir şekildeki düzenleme ile eşler arasında istisnalar hariç eşlerin işlemlerinde hakimden izin almasına gerek görülmemiştir.

Aile konutu

m. 194 - (İsviçre MK md. 169) M. 193'teki eşlerin hukuki işlemlerine bu madde ile bir istisna getirilmiştir.

Aile konutu ile ilgili bazı işlemlerde diğer eşin rızası aranmıştır. Aile konutu, eşlerin bütün yaşam faaliyetlerini gerçekleştirdiği, yaşamlarına yön verdikleri alandır. Bu konuda eşlerden birinin tek başına hukuki işlem yapması diğer eşi mağdur edebilme ihtimali konutla ilgili olarak, kira sözleşmesinin feshi, konutun başkasına devri, konut üzerindeki hakların kısmen ya da tamamen kısıtlanması diğer eşin rızasına bağlıdır.

Rıza verme yetkisini kötüye kullanan eş karşısında diğer eşin hakim müdahalesini isteme yetkisi vardır.

Aile konutunun maliki olmayan eş, tapu kütüğüne konutla ilgili şerhin verilmesini isteyebilir. Ancak şerhi kimin vereceği konusu net değil, açıklık getirilmesi gerekirdi.

Aile konutu kira ise, diğer eş bildirimle sözleşmenin tarafı haline gelir ve müteselsilen sorumlu olur. Bu madde ile aile konutu olarak belirlenen yer, eşlerin evlilik birliğinin sorumluluğunu ortak yürütmesi doğrultusunda, diğer maddelerle uyumlu bir maddedir.

E- Birliğin Korunması

Genel olarak

m. 195 - Eşler ayrı ayrı ya da birlikte hakime müracaat etmek suretiyle evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesi veya evlilik birliğiyle ilgili önemli uyuşmazlıklarda hakimin müdahalesini isteyebilir.

Hakim, eşleri uyarma, uzlaştırma ya da eşlerin birlikte rıza göstermesi halinde onların huzur ve mutlulukları için uzman kişilerin önerileri yönünde karar verir.

Hakim, eşlerden birinin istemi üzerine kanunda öngörülen önlemleri alır.

Bu maddenin gerçek anlamda uygulanabilmesi için öncelikle uzman kişilerin yer alacağı Aile Mahkemelerinin kurulması gerekir.

İsviçre MK md. 172'de "evlilik veya Aile Danışma Büroları"nın yardımını isteme şeklindeki düzenleme ülkemizde bu bürolar bulunmadığı için "uzman kişilerin yardımını isteme" şeklinde genel ifade ile hükme yer verilmiştir.

Eşler birlikte yaşarken

m. 196 - Burada eşler birlikte yaşarken hakimin alacağı bir önlemden bahsedilmektedir. Eşlerden birinin istemi üzerine hakim, ailenin geçimi için parasal katkıda bulunmayı belirlerken, eşin ev işlerini görmesi, çocuklara bakmasını, diğer eşin işinde karşılıksız çalışması hususlarını gözönünde tutulması ev emeğinin değerlendirilmesi açısından ileri bir adımdır. Ancak bu katkıların geriye doğru 1 yıl ile gelecek yılları kapsar şeklinde süre ile sınırlanmış olmasını doğru bulmuyoruz.

Birlikte yaşamaya ara verme

m. 197 - İsviçre MK 176 hükme bağlanmıştır. Ortak yaşam nedeniyle eşlerden birinin kişiliği, ekonomik güvenliği veya aile huzuru ciddi şekilde tehlikeye düşmesi söz konusu olduğunda eşlerden her birinin ayrı yaşama hakkı öngörülmüştür.

İsviçre MK 176/f1'den esinlenerek kaleme alınmıştır. Ayrı yaşamın haklı olduğu hallerde hakimin, a- Bir eşin diğerine yapacağı parasal katkıya, b- Konut ve ev eşyasında hangi eşin hangi oranda yararlanacağına c- Eşlerin mallarının yönetimine ilişkin önlemler alır.

Eşlerden biri haklı sebep olmaksızın birlikte yaşamaktan kaçınması ya da ortak yaşamın başka bir sebeple olanaksız hale gelmesi durumunda yukarıda belirtilen önlemlerin alınacağı öngörülmüştür.

Eşlerin birlikte yaşamasına ara verilmesi halinde, hakimin ergin olmayan çocuklarla ilgili alacağı önlemler düzenlenmiştir. İsviçre MK md. 176/f3'e paralel olarak hakimin alacağı bu önlemleri ço-

cuklarla, anne ve baba arasındaki ilişkileri düzenleyen velayetle ilgili hükümlere dayanarak almasını öngörmüştür.

Borçlulara ait önlemler;

m. 198 - Eşlerden birinin "aile vazifelerini ihmal etmesi"ne ilişkindir. Düzenlemenin başlığının daha anlaşılır olması gerekir. İsviçre MK 177. maddesinde "bakım yükümlülüğü" ifadesi kullanılmıştır. Bu sebeple madde, eşlerden birinin, birliğin giderlerine katılma yükümlülüğünü yerine getirmemesi halinde hakim, onun borçlularına borçlarını diğer eşe ödemelerini emredebileceği biçimde düzenlenmiştir.

Tasarruf yetkisinin sınırlanması

m. 199 - İsviçre MK m. 178'den alınmıştır. Bu madde ile hakim, eşlerden birinin tasarruf yetkisinin sınırlanmasına karar verebilmektedir. Çoğu olaylarda ayrılık ya da boşanmaya kararlı olan koca, sırf kadına nafaka ya da tazminat ödememek için mevcut mallarını başkasına devretmekte, nafaka ve tazminat kararı olan kadın, kocadan icra yoluyla herhangi bir tahsilat yapamamaktadır. Bu hüküm sayesinde hakim eşlerin tasarruf yetkisinin sınırlanmasına yönelik önlem niteliğinde olmak üzere bu tür tasarrufların diğer eşin rızasına bağlı olduğuna karar verebileceği gibi hakime gerekli diğer önlemleri alma yetkisi tanımaktadır. Ayrıca hakim eşlerden birinin taşınmazlarıyla ilgili tasarruf yetkisini sınırlaması halinde tapuya şerh edilmesine resen karar vermesi mümkün olmaktadır.

Böylece eşlerin mal kaçırma yolu kapatılmaya çalışılmıştır. Özellikle bu madde ile genellikle malların kocanın üzerinde olması nedeniyle kadından mal kaçırılmasına da engel olacaktır.

Durumun değişmesi

m. 200 - (İsviçre MK 179) EMK md. 164'ü karşılamaktadır. Sadece ifade tarzı sadeleştirilmiştir. Maddenin kenar başlığı kaynak kanuna uygun olarak "durumun değişmesi" biçiminde ifade edilmiştir. Madde, birliğin korunması amacıyla alınan her türlü önlemin gerektiğinde değiştirilmesini veya alınan önlemin kaldırılmasını içermektedir.

Yetki

m. 201 - (İsviçre MK. md. 180) Ülke çapında uygulanan

HMUK'un sahip olmamız sebebiyle MK'da ayrıca usule ilişkin hükümlere gerek olmadığı düşünülse bile bu madde ile evlilik birliğinin korunmasıyla ilgili önemli bir durum düzenlenmiştir. Bu düzenleme içinde "yetkili mahkeme" büyük bir önem taşımakta olduğundan İsviçre'de olduğu gibi bu konuda MK'da bir yetki hükmünün yer almasının isabetli olacağı düşünülmüştür.

Bu maddenin birinci fıkrasında Evlilik Birliğinin korunmasına yönelik önlemler konusunda kural olarak eşlerden herhangi birinin yerleşim yerinin bulunduğu yer mahkemesinin yetkili olacağı kabul edilmiştir.

İkinci fıkrasında, Eşlerin yerleşim yeri farklı ise her ikisinin önlem alınmasına ilişkin istemde bulunması halinde ilk istemde bulunan eşin yerleşim yerinin yetkili olacağı özel yetkisi kabul edilmiştir.

Son fıkrada önlem kararının değiştirilmesi, tamamlanması ya da kaldırılması konusunda önlem kararını veren mahkemenin yetkili olduğu öngörülmüştür. Ancak, önlemden sonra eşlerin yerleşim yeri değişmişse, bu durumda önlem kararının değiştirilmesi, tamamlama ya da kaldırma konusunda eşlerin herhangi birinin yerleşim yeri mahkemesinin yetkili olduğu kabul edilmiştir.

İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu

Not: Prof. Dr. Bilge Öztan'ın TMK.

Ocak 2002 çalışmasından faydalanılmıştır.

D) Denizli Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun Görüşü:**Evlat Edinme**

- A. Küçüklerin evlat edinilmesi**
- B. Erginlerin ve kısıtlıların evlat edinilmesi**
- C. Hükümleri**
- D. Şekil ve usul**
- E. Evlatlık ilişkisinin kaldırılması**
- F. Evlatlık işlemlerinde aracılık**

A. Küçüklerin Evlat Edinilmesi**1. Genel Koşullar (md. 305)**

Bir küçüğün evlat edinilmesi, evlat edinilen tarafından bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması koşuluna bağlıdır.

Evlat edinmenin her halde küçüğün yararına bulunması ve evlat edinenin diğer çocuklarının yararlarının hakkaniyete aykırı bir biçimde zedelenmemesi de gerekir.

[Bu madde, bir küçüğün evlat edinilmesinin koşullarını saymaktadır. Ayrıca evlat edinen ile evlat edinilen arasında sözleşmeden doğan soybağının kurulması sağlanmıştır. Medeni Kanun'daki 282. md. son fıkrası bir kaynaktır. Maddenin 2. fıkrasında, aranacak iki koşul hakime takdir yetkisi tanımaktadır "... evlat edinenin diğer çocuklarının yararlarının hakkaniyete aykırı bir biçimde zedelenmesi.." ifadesi, çocukların hem maddi hem de manevi yönden yararlarını ihlal etmemesi hakim tarafından dikkate alınacaktır. Yeni Medeni kanununun 305. maddesi, evlat edinenin düzgün soybağı bulunmaması şartını, küçüklerin evlat edinilmesi açısından kalmaktadır.]

2. Birlikte Evlat Edinme (md. 306 - yeni bir düzenlemedir)

Eşler, ancak birlikte evlat edinebilirler, evli olmayanlar birlikte evlat edinemezler.

Eşlerin en az beş yıldan beri evli olmaları veya otuz yaşını doldurmuş bulunmaları gerekir.

Eşlerden biri, en az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşuluyla diğerinin çocuğunu evlat edinebilir.

[Madde, birlikte evlat edinmenin ancak birbiriyle evli olan kişilerce yapılabileceğini ve eşlerin kural olarak tek başlarına evlat edinemeyeceklerini hükme bağlamıştır. İstisnası 307. maddede düzenlenmiştir. 306. md. 1. ve 2. fıkraları birlikte evlat edinme şartlarını belirtmektedir. Eşler ya beş yıldan beri evli olacaklar ya da otuz yaşını doldurmuş olacaklardır. Örneğin otuz yaşını doldurmamakla birlikte beş yıldır evli olan eşler birlikte evlat edinebileceklerdir. Madde eşlerin ya evlenme yoluyla ya da yaş itibarıyla belli bir olgunluğa erişmelerini, evlat edinme için gerekli kılmaktadır. 306. md. 3. fıkra eşlerin birlikte evlat edinme genel kuralına istisna getirmektedir. Buna göre eşlerden biri diğerinin çocuğunu tek başına evlat edinebilir. Bu fıkrada şartları da sayılmaktadır. Eşler ya iki yıldır evli bulunmalıdırlar ya da evlat edinecek eş otuz yaşını doldurmuş olmalıdır. Evlat edinmede yeni amaç, çocukların aile kurumu içinde büyümesini sağlamaktır.]

3. Tek Başına Evlat Edinme (md. 307 - yeni bir düzenlemedir)

Evli olmayan kişi otuz yaşını doldurmuş ise tek başına evlat edinebilir.

Otuz yaşını doldurmuş olan eş, diğer eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksunluğu veya iki yılı aşkın süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi ya da mahkeme kararıyla iki yılı aşkın süreden beri eşinden ayrı yaşamakta olması yüzünden birlikte evlat edinmesinin mümkün olmadığını ispat etmesi halinde, tek başına evlat edinebilir.

[Birlikte evlat edinme genel kuralının ikinci istisnasıdır. Şartları maddede sayılmaktadır. Evlat edinecek eş, birlikte evlat edinmelerine olanak bulunmadığını kanıtlaması halinde tek başına evlat edinebilir. Genelde bir kimse evli ise ve evliliği de beş yılı doldurmuş ise, otuz yaşını doldurmamış olsa bile eş ile birlikte evlat edinebi-

lecekken; tek başına evlat edinme için her zaman otuz yaşını doldurmuş olması gerekmektedir. MK'daki 305'den başlayan genel ve özel şartların da gerçekleşmiş olmasına dikkat edilmelidir]

4. Küçüğün Rızası ve Yaşı (md. 308)

Evlat edinilenin, evlat edinenden en az onsekiz yaş küçük olması şarttır.

Ayırt etme gücüne sahip olan küçük, rızası olmadıkça evlat edilemez.

Vesayet altındaki küçük, ayırt etme gücüne sahip olup olmadığına bakılmaksızın vesayet dairelerinin izniyle evlat edinilebilir.

[Önceki medeni kanununun 254. maddesi ile aynı mahiyettedir.]

5. Ana ve Babanın Rızası (md. 109)

1. Şekil

Evlat edinme, küçüğün ana ve babasının rızasını gerektirir.

Rıza, küçüğün veya ana ve babasının oturdukları yer mahkemesinde sözlü veya yazılı olarak açıklanarak tutanağa geçirilir.

Verilen rıza, evlat edinenlerin adları belirtilmemiş veya evlat edinenler henüz belirlenmemiş olsa dahi geçerlidir.

[Madde hükmü eski Medeni Kanununun 254. maddesindeki düzenlemeden biraz daha açık hazırlanmıştır. Rızanın verilme şeklini ayrıntılı olarak düzenlemektedir. Konunun açıkça düzenlenmiş olması, rıza konusundaki sorunları ortadan kaldıracaktır.]

2. Zamanı (md. 310 - yeni düzenlemedir)

Rıza, küçüğün doğumunun üzerinden altı hafta geçmeden önce verilemez.

Rıza tutanağa geçirilme tarihinden başlayarak altı hafta içinde aynı usulle geri alınabilir. Geri almadan sonra yeniden verilen rıza kesindir.

[İlke olarak ana ve babanın çocuklarının evlat edinilmesine ilişkin rızalarını en erken çocuğun doğumundan altı hafta geçtikten sonra verebilecekleri hükme bağlanmaktadır. Ana ve babanın verdiği rızanın zamanı ve geri alınma koşulları sayılmaktadır. Amaç, kü-

çük çocuğun rant sağlamaya yönelik olarak kullanılmaması ve yeni doğum yapan annenin de doğum travması içinde sağlıklı ve yanlış bir karar vermesi önlemek istenmiştir.]

3. Rızanın aranmaması (md. 311)

a) Koşulları

Aşağıdaki hallerde ana ve babadan birinin rızası aranmaz;

1. Kim olduğu veya uzun süreden beri nerede oturduğu bilinmiyorsa veya ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun bulunuyorsa,
2. Küçüğe karşı özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmiyorsa

[Madde hükmünde rızanın aranmayacağı haller sınırlı olarak sayılmıştır. İkinci bentteki özen gösterme ihlali, çocuğa karşı ciddi özen yükümlülüğünün yerine getirilmemesidir. Yeterince yerine getirilip getirilmediği, hakimın takdir yetkisine bırakılmıştır.]

b. Karar (md. 312 - yeni bir düzenlemedir)

Küçük, gelecekte evlat edinilmek amacıyla bir kuruma yerleştirilir ve ana ve babadan birinin rızası eksik olursa, evlat edinenin veya evlat edinmede aracılık yapan kurumun istemi üzerine ve kural olarak küçüğün yerleştirilmesinden önce, onun oturduğu yer mahkemesi bu rızanın aranıp aranmamasına karar verir.

Diğer hallerde, bu konudaki karar evlat edinme işlemleri sırasında verilir.

Anne ve babadan birinin küçüğe karşı özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmemesi sebebiyle rızasının aranmaması halinde, bu konudaki karar kendisine yazılı olarak bildirilir.

[Maddenin birinci fıkrası; kural olarak küçüğün yerleştirilmesinden önce, hakimın eksik olan rızanın aranıp aranmamasına karar vermesini düzenlemektedir. Evlat edinen de evlat edinmeye aracılık yapan kurumla aynı istem hakkına sahiptir. Bu rızanın aranıp aranmamasına karar verecek olan yetkili mahkeme (onun oturduğu yer mahkemesi) küçüğün yerleşim yeri mahkemesidir. İkinci fıkra; birinci fıkradaki durum dışında kalan hallerde, ana ve babanın rızasının aranıp aranmayacağı hususunda evlat edinme usulüne ilişkin maddelere yollama yapmaktadır. Yani, bu konudaki karar evlat edinme işlemleri sırasında verilir. Üçüncü fıkrada ise; ana ve ba-

badan birinin küçüğe özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmemesi sebebiyle rızanın aranmaması kararının, bu ana veya babaya yazılı olarak bildirileceğini hükme bağlamaktadır. (MK 311 md. II no'lu bent uyarınca verilecek karar)

B- Erginlerin ve Kısıtlıların Evlat Edinilmesi

(md. 313 - yeni düzenlemedir)

Evlat edinenin altsoyu bulunmaması koşuluyla, ergin veya kısıtlı aşağıdaki hallerde evlat edinebilir:

1. Bedensel veya zihinsel özrü sebebiyle sürekli olarak yardıma muhtaç ve evlat edinen tarafından en az beş yıldan beri bakılıp gözetilmekte ise,

2. Evlat edinen tarafından, küçükken en az beş yıl süreyle bakılıp gözetilmiş ve eğitilmiş ise,

3. Diğer haklı sebepler mevcut ve evlat edinilen en az beş yıldan beri evlat edinen ile aile halinde birlikte yaşamakta ise.

Evli bir kimse ancak eşinin rızasıyla evlat edinilebilir.

Bunlar dışında küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin hükümler kıyas yoluyla uygulanır.

[Madde, erginlerin ve kısıtlıların evlat edinilmesi koşullarını düzenlemektedir. Koşullar, alternatif şartlar olarak fakat sınırlayıcı bir şekilde sayılmaktadır. En önemli ortak koşul, evlat edinenin altsoyunun bulunmamasıdır. Önceki MK'daki evlat edinenin altsoyu bulunmaması şartı devam etmektedir. Yeni Medeni Kanun bir bakıma küçüklerin evlat edinilmesini kural, erginlerin ve kısıtlıların evlat edinilmesini istisna olarak düzenlemiştir. İkinci fıkra, evli kişinin ancak eşinin rızası ile evlat edinilebileceğini belirtmektedir. Son fıkrada ise, madde de getirilen ayrık hallerin, küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulanacağı açıklanmaktadır.]

C- Hükümler (md. 314)

Anaya ve babaya ait olan haklar ve yükümlülükler evlat edinene geçer.

Evlatlık, evlat edinenin mirasçısı olur.

Evlatlık küçük ise evlat edinenin soyadını alır. Evlat edinen ister-

se çocuğa yeni bir ad verebilir. Ergin olan evlatlık, evlat edinilme sırasında dilerse evlat edinenin soyadını alabilir.

Eşler tarafından birlikte evlat edinilen ve ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin nüfus kaydına ana ve baba adı olarak evlat edinen eşlerin adları yazılır.

Evlatlığın, miras ve başka haklarının zedelenmemesi aile bağlarının devam etmesi için evlatlığın naklen geldiği aile kütüğü ile evlat edinenin aile kütüğü arasında her türlü bağ kurulur. Ayrıca evlatlıkla ilgili kesinleşmiş mahkeme kararı her iki nüfus kütüğüne işlenir.

Evlat edinme ile ilgili kayıtlar, belgeler ve bilgiler mahkeme kararı olmadıkça veya evlatlık istemedikçe hiçbir şekilde açıklanamaz.

[Madde, evlat edinmenin hukuki sonuçlarını düzenlemektedir.

1. fıkra, ana ve babaya ait hak ve yükümlülüklerin (velayetten doğan hak ve yükümlülüklerin) evlat edinmenin gerçekleşmesiyle birlikte evlat edinene geçeceğini hükme bağlamıştır. İkinci fıkra, evlatlık evlat edinenin mirasçısı olur, ancak kendi ailesine karşı kan bağından doğan mirasçılığını da korur (MK md. 500). Üçüncü fıkra, evlatlığın ergin olmaması halinde, evlat edinenin soyadını alacağını; evlat edinenin isterse, ergin olmayan evlatlığa yeni bir ad verebileceğini, ergin olan evlatlığın ise ancak evlat edinme sırasında o isterse, evlat edinenin soyadını alabileceğini hükme bağlamaktadır. Bu düzenleme ile, evlatlık ergin ise evlat edinenin soyadını kendiliğinden almış olmaz onun kendi seçimine bağlıdır. Dördüncü fıkra, eşler tarafından evlat edinilen ve ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin nüfus kaydına ana ve baba adı olarak evlat edinen eşlerin adlarının yazılacağı düzenlenmiştir. Beşinci fıkra, nüfus idaresine hitap eden bir düzenlemedir. Son fıkrada ise, evlat edinme işleminin dokunduğu menfaatler gözönüne alınarak mahkeme kararı olmadıkça veya evlatlık istemedikçe açıklanamayacağını yani gizliliğini ifade eder.]

D- Şekil ve Usul

1. Genel Olarak (md. 315 - yeni bir düzenlemedir)

Evlat edinme kararı, evlat edinenin oturma yeri, birlikte evlat edinmede eşlerden birinin oturma yeri mahkemesinde verilir. Mah-

keme kararıyla birlikte evlatlık ilişkisi kurulmuş olur.

Evlat edinme başvurusundan sonra evlat edinenin ölümü veya ayırt etme gücünü kaybetmesi, diğer koşullar bundan etkilenmediği takdirde evlat edinmeye engel olmaz.

Başvurudan sonra küçük ergin olursa, koşulları daha önceden yerine getirilmiş olmak kaydıyla küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin hükümler uygulanır.

[Madde yetkili mahkemeyi belirtmektedir. Ayrıca, evlat edinme işleminin sözleşme ile değil mahkeme kararı ile gerçekleşeceği hükme bağlanmıştır. Noter sözleşmesi kalkmıştır. İkinci fıkra ise; bütün şartları gerçekleşmiş olan evlatlı başvurusu sonucunda evlat edinenin ölmesi veya ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde, mahkeme bundan etkilenmeyerek evlatlık kararını verecektir. Son fıkra, küçükün evlat edinme başvurusundan sonra ergin olması halinde koşulları daha önceden yerine getirilmiş olmak kaydıyla küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin hükümlerin uygulanacağını belirtmektedir.]

2- Araştırma (md. 316 - yeni düzenlemedir)

Evlat edinmeye, ancak esaslı sayılan her türlü durum ve koşulların kapsamlı biçimde araştırılmasından evlat edinen ile edinilenin dinlenmelerinden ve gerektiğinde uzmanların görüşünün alınmasından sonra karar verilir.

Araştırmada özellikle evlat edinen ile edinilenin kişiliği ve sağlığı, karşılıklı ilişkileri ekonomik durumları, evlat edinenin eğitime yeteneği, evlat edinmeye yönelten sebepler ve aile ilişkileri ile bakım ilişkilerindeki gelişmelerin açıklığa kavuşturulması gerekir.

Evlat edinenin alt soyu varsa, onların evlat edinme ile ilgili tavır ve düşünceleri de değerlendirilir.

[Hakim evlat edinme kararı vermeden önce, ciddi bir araştırma yapılması zorunluluğu ile yapılacak araştırmanın kapsam ve içeriğini düzenlenmektedir. Evlat edinme şahsa bağlı bir hak olduğundan hakim, evlat edinilen ile evlat edineni birlikte dinleyecektir. Hakim tüm bu araştırmalarda uzmanların görüşünden, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu gibi koruyucu kurum ve kuruluşların yazılı görüşlerinden de yararlanabilecektir. Son fıkrada ise, varsa

altsoyunun tavrı ve düşünceleri de değerlendirilecektir]

E- Evlatlık İlişkisinin Kaldırılması

1. Sebepleri (md. 317 - yeni bir düzenlemedir)

a. Rızanın bulunmaması

Yasal sebep bulunmaksızın rıza alınmamışsa, rızası alınması gereken kişiler, küçüğün menfaati bunun sonucunda ağır biçimde zedelemeyecekse, hakimden evlatlık ilişkisinin kaldırılmasını isteyebilirler.

[Evlat edinmede rızası alınması gereken kişilerin rızası yasal sebep olmaksızın alınmamışsa, bu kişiler evlatlık ilişkisinin kaldırılması için dava açabilirler. Ancak, evlatlık ilişkisinin kaldırılması evlatlığın menfaatini ağır biçimde zedeleyecekse, iptal davası açılmaz. Böylece evlatlık ilişkisinin kaldırılması sınırlandırılmıştır.]

b. Diğer noksanlıklar (md. 318 - yeni bir düzenlemedir)

Evlat edinme esasa ilişkin diğer noksanlıklardan biri ile sakatsa, Cumhuriyet Savcısı veya her ilgili evlatlık ilişkisinin kaldırılmasını isteyebilir.

Noksanlıklar bu arada ortadan kalkmış veya sadece usule ilişkin olan ilişkinin kaldırılması evlatlığın menfaatini ağır biçimde zedeleyecek olursa, bu yola gidilemez.

[Madde, evlat edinme işleminin rızanın bulunmaması dışında kalan sebeplerle iptaline ilişkindir. Son fıkrada, yine evlatlığın menfaatini ağır biçimde zedeleyecekse iptal yoluna gidilemeyeceğini hükme bağlanmıştır. Eski Medeni Kanundaki (m. 258) evlatlık ilişkisinin sona erdirilmesine yer verilmemiştir. Evlat edinen için kullanılacak yol, şartları varsa mirastan ıskat, velayet ve ceza kanunu hükümleri kullanılabilir.]

2. Hak Düşürücü Süre (md. 319 - yeni bir düzenleme)

Dava hakkı, evlatlık ilişkisinin kaldırılması sebebinin öğrenilmesinden başlayarak bir yıl ve her halde evlat edinme işleminin üzerinden beş yıl geçmekle düşer.

[İptal davasının tabi olduğu hak düşürücü süreleri düzenlemektedir.]

F- Evlatlık İşlemlerinde Aracılık (md. 320 - yeni bir düzenleme)

Küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin aracılık faaliyetleri, ancak Bakanlar Kurulunca yetki verilen kurum ve kuruluşlarca yapılır.

Aracılık faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin hususlar tüzükle düzenlenir.

[Bu maddeye göre devlet, küçüklerin evlat edinilmesine ilişkin aracılık faaliyetlerini bizzat kendi kurumları aracılığı ile yerine getirecektir. İkinci fıkrada belirtilen aracılık yürütülmesine ilişkin tüzük henüz hazırlanmamıştır.]

Görevli Mahkeme

[Yeni Medeni Yasada ve HMUK'nunda evlat edinmeye karar verecek görevli mahkeme açıkça belirtilmemiştir. Yeni Medeni Kanunla HMUK 8/5'de yer alan "evlat edinmeye izin" müessesesi kaldırılmış ve evlat edinme kararı tamamen mahkemeye bırakılmış, evlat edinme kararı ahvali şahsiye durumuna gelmiştir. HMUK 8/5'de yer alan hükmün uygulama alanı kalmamıştır. Sulh hukuk mahkemesinin görevi tadadi olarak belirlendiği için ve asliye hukuk mahkemelerinin asli görevli mahkeme olması nedeniyle, evlat edinme ile ilgili dava ve işlerde görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir.]

**Denizli Barosu
Kadın Hakları ve Hukuku Komisyonu**

E) Zonguldak Barosu Kadın Komisyonunun görüşü

Vesayet Hukuku

Eski Medeni Kanununun 346 md. yeni yasanın 396 ncı maddesinden başlayan 494 md sonuçlanan Vesayet Hükümlerinin yeni düzenlenmesinde yürürlükteki kanun sistemi esas itibariyle korunduğu gibi kurumla ilgili ve yerleşmiş terimler aynen korunmuştur. (Vesayet, vasi, vesayet makamı, aile vesayeti, aile meclisi, kayyım) terimleri aynen korunmuştur. Kanuni müşavir yerine yasal danışman, vesayet teşkilatı yerine vesayet düzeni, vesayet uzuvları yerine vesayet organları, vesayet daireleri yerine vesayet makamları deyimleri yer almıştır. Konunun işleyişini kolaylaştırmak için yeni maddeler ilave edilmiştir.

Yasanın vesayet konusunu işleyen bu bölümü eskiden olduğu gibi uygulaması fazla olmayan ya da toplumun sıkça başvurduğu maddeler değildir. Uygulamada bu hükümlerin uygulanmasından kaynaklanan zorluklar kanımca yine devam edecektir. Zira çok özel ihtisas isteyen bu konuların ihtisas mahkemelerince görülmesi sayesinde ve özellikle koruma altına alınacak kişilerin korunabilmesi için uygun kurumların geliştirilmesi sayesinde uygulamada rahatlık olacaktır.

Genellikle akıl hastalığı ve akıl zayıflığı için başvurulmuş vesayet hükümlerinin uygulamasında aile yakınlarından birisi vasi tayin edilmektedir. Sakat birisine ancak en yakını bakar gözetir düşüncesi yeni yasada değişiklik bulmuştur. Bence burada kısıtlı için en uygun koşulun bulunmasında daha açıklayıcı hükümler getirilebilirdi. Getirilen yenilik çok olumlu olmasına karşın bunu uygulayıcıların tercihine bırakmamak gerekirdi, diye düşünüyorum.

Ayrıca ayyaşlık, kötü idare ve israflik nedeniyle uygulanmasını tanıtmak biz hukukçuların görevi olmalıdır, diye düşünüyorum. Yaklaşık 30 yıllık meslek hayatımda sadece iki yetişkini (kumar oynadıkları için) vesayet altına aldırıldım. Ancak kültürü az gelişmiş yörelerde insanların %80-90'ı aile bireylerini aç bırakıp kumar oynamakta ve gelirini başka yerlerde harcamaktadır.

Aile içi şiddet uygulamalarında gösterdiğimiz performansı bu hükümlerde de göstermeliyiz diye düşünüyorum.

TÜBAKKOM Zonguldak Sözcüsü
Av. Saime Ekşi

F) Manisa Barosu Kadın Komisyonu'nun görüşü:**Sağ Kalan Eşin Hakları
Aile Hukukunda Sağ Kalan Eş**

Eşlerden birinin ölümüyle evlilik birliği sona erer.

Mal Rejimleri

01.01.2002 tarihinden itibaren eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin uygulanması asıldır (md. (202/1).

Eşler, mal rejimi sözleşmesiyle kanunda belirlenen diğer rejimlerden birini (mal ayrılığı, paylaşmalı mal ayrılığı, mal ortaklığı) kabul edebilirler (md. 202/2).

01.01.2002 tarihinden önce evlenmiş olan eşler arasında 01.01.2002 tarihine kadar tabi oldukları mal rejimi devam eder (Yürürlük Kanunu md. 10/1-1. cümle).

Eşler 01.01.2002 tarihinden başlayarak bir yıl içinde başka bir mal rejimi (mal ayrılığı, paylaşmalı mal ayrılığı, mal ortaklığı) seçmedikleri takdirde, 01.01.2002 tarihinden geçerli olmak üzere yasal mal rejimini (edinilmiş mallara katılma) seçmiş sayılırlar (Yürürlük Kanunu md. 10/1 - 2. cümle).

Bu bir yıllık süre içinde mal rejimi sözleşmesiyle yasal mal rejiminin (edinilmiş mallara katılma) evlenme tarihinden geçerli olacağını kabul edebilirler (Yürürlük Kanunu md. 10/3).

Mal Rejiminin sona ermesi ve tasfiyesi

Eşler edinilmiş mallara katılma, paylaşmalı mal ayrılığı, mal ortaklığı rejimlerinden birine tabi iseler, sağ kalan eşin biri mal rejimlerinin tasfiyesinden doğan hakkı, diğeri mirasçı olarak hakkı olmak üzere iki türlü hakkı vardır.

Öncelikle mal rejiminin tasfiyesi yapılacaktır. Sağ kalan eş öncelikle, tasfiye sonucuna göre payına düşeni alacaktır.

Ölüm tarihinde mal rejimi de sona erer (md. 225, 247, 271).

Mal rejiminin ölümle sona ermesi durumunda mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davalarda ölenin son yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir (md. 214).

Evlenmenin butlanı davası devam ederken ölen eşin mirasçıla-

rından birisinin davaya devam etmesi ve sağ kalan eşin evlenme sırasında iyiniyetli olmadığına ispatlanması halinde mal rejimi dava tarihinde sona erer (md. 159, 225, 247, 271).

Boşanma davası devam ederken, davacı eş ölmüşse, ölen davacının mirasçılarında birisinin davaya devam etmesi ve davalının kusurunun ispatlanması halinde mal rejimi dava tarihinde sona erer (md. 181, 225, 247, 271).

Mal rejiminin tasfiyesi sırasında sağ kalan eşin yasal alım hakkı

Paylı mülkiyette yasal alım hakkı:

Edinilmiş Mallara Katılım Rejiminde (md. 226):

Tasfiye sırasında, paylı mülkiyete konu bir mal varsa, sağ kalan eş, diğerinin payını ödemek suretiyle o malın bölünmeden kendisine verilmesini isteyebilir.

Paylaşmalı Mal Ayrılığı rejiminde (md. 248):

Sağ kalan eş, diğer eşin payının ödeme günündeki karşılığını vermek suretiyle paylı mülkiyetteki malın kendisine verilmesini isteyebilir.

Mal Ortaklığı rejiminde (md. 278)

Sağ kalan eş, edinilmiş mallara katılma rejiminde kişisel malı sayılabilecek olanların, payına mahsuben kendisine verilmesini isteyebilir.

Birlikte oturan konut ve ev eşyası üzerinde yasal alım hakkı:

Edinilmiş mallara katılım rejiminde (md. 240):

Tasfiye sırasında, sağ kalan eşin eski yaşantısını devam ettirebilmesi için ölen eşine ait olup birlikte yaşadıkları konut üzerinde sağ kalan eş kendisinin katılma alacağına mahsup edilmek, yetmez ise bedel eklenmek suretiyle intifa veya oturma hakkı tanınmasını isteyebilir.

Sağ kalan eş aynı koşullar altında ev eşyası üzerinde kendisine mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir.

Haklı sebeplerin varlığı halinde, sağ kalan eşin veya ölen eşin yasal mirasçılarının istemiyle intifa veya oturma hakkı yerine, konut üzerinde mülkiyet hakkı tanınabilir.

Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejiminde (md 255)

Sağ kalan eş, birlikte yaşadıkları konut ve ev eşyası üzerinde kendisine miras ve paylaşmadan doğan hakkına mahsup edilmek ve yetmezse bir bedel eklenmek suretiyle mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir.

Haklı sebeplerin varlığı halinde sağ kalan eşin veya ölen eşin diğer yasal mirasçılarından birinin istemi üzerine, mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı tanınmasına da karar verilebilir.

Mal Ortaklığı rejiminde (md. 279):

Sağ kalan eş, birlikte yaşadıkları konut ve ev eşyası üzerinde, payına mahsuben kendisine mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir.

Haklı sebeplerin varlığı halinde, sağ kalan eş veya ölenin diğer yasal mirasçılarının istemiyle bunlar üzerinde mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı tanınabilir.

Miras Hukukunda Sağ Kalan Eş

Mirasçılık ve Mirasın geçişi

Mirasçılık ve mirasın geçişi miras bırakanın ölümü tarihinde yürürlükte olan hükümlere göre belirlenir (Yürürlük kan. md. 17).

Eşler mal ayrılığı rejimine tabi iseler doğrudan doğruya miras paylaşımı yapılacaktır.

Diğer mal rejimlerinden birine tabi iseler doğrudan doğruya miras paylaşımı yapılacaktır.

Tereke ise, ölen eşin kişisel malları ile mal rejiminin tasfiyesi sonucu ölen eşe kalan payın toplamıdır.

Evlenmenin butlanı davası sırasında ölen eşin mirasçıları davayı sürdürebilirler. Dava sonucunda, evlenme sırasında iyiniyetli olmadığı anlaşılan sağ kalan eş, yasal mirasçı olamayacağı gibi, daha önce yapılmış olan ölüme bağlı tasarruflarla kendisine sağlanan hakları da kaybeder (md. 181/1)

Boşanma davası devam ederken, ölen davacının mirasçılarından birisinin davaya devam etmesi ve davalının kusurunun ispatlanması halinde de yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır (md 181/2).

Terekenin paylaşılmasında Sağ Kalan Eşin Aile Konutu ve Ev Eşyası Üzerinde Yasal Alım Hakkı (md. 652):

Eşlerden birinin ölümü halinde tereke malları arasında ev eşyası veya eşlerin birlikte yaşadıkları konut varsa; sağ kalan eş, bunlar üzerinde kendisine miras hakkına mahsuben mülkiyet hakkı tanınmasını isteyebilir.

Haklı sebeplerin varlığı halinde, sağ kalan eşin veya mirasbırakanın diğer yasal mirasçılarında birinin istemi üzerine, mülkiyet yerine intifa veya oturma hakkı tanınmasına da karar verilebilir.

Sağ Kalan Eşin Miras Payı (md 499):

Sağ kalan eş, birlikte bulunduğu zümreye göre mirasbırakana aşağıdaki oranlarda mirasçı olur:

1. Mirasbırakanın altsoyu ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte biri,
2. Mirasbırakanın ana ve baba zümresi ile birlikte mirasçı olursa, mirasın yarısı,
3. Mirasbırakanın büyükana ve büyükbabaları ve onların çocukları ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte üçü, bunlar da yoksa mirasın tamamı eşe kalır.

Altsoyun tamamının mirası reddetmesi (md. 613)

Altsoyun tamamının mirası reddetmesi halinde, bunların payı sağ kalan eşe geçer.

Sağ Kalan Eşin Saklı Payı (md. 506):

Sağ kalan eş için, altsoy veya ana ve baba zümresiyle birlikte mirasçı olması halinde yasal miras payının tamamı, diğer hallerde yasal miras payının dörtte üçü saklı paydır.

**Manisa Barosu
Kadın ve Çocuk Komisyonu
Av. Tangül Nüzket**

**AİLE MAHKEMELERİ KURULUŞ, GÖREV VE
YARGILAMA USULÜNE DAİR KANUN TASARISINA
İLİŞKİN GÖRÜŞLER**

A) Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun Tasarısına İlişkin TÜBAKKOM'un Görüşü

Aile Mahkemelerinin kurulması, uzun yıllardır kadın hareketinin ve hukukçu kadınların talepleri içinde yer almıştır. Türkiye Cumhuriyeti devleti de imzaladığı ve uymakla yükümlü olduğu insan hakları ve kadının insan haklarına ilişkin uluslararası sözleşme ve deklarasyonlar çerçevesinde Anayasa'dan başlayarak yasalarda "kadın-erkek eşitliği" ne ilişkin, kadınlar lehine özel önlemlerin getirilmesi yükümlülüğünü taşımaktadır. Bu yükümlülük gereği Anayasa'dan başlayarak yasalarda "kadın-erkek eşitliği"ne ilişkin, kadınlar lehine özel önlemlerin gerekliliğinin vurgulandığı bir dönemde Aile Mahkemeleri Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun Tasarısı'nın hazırlanması sevindirici.

Ancak hazırlanan ve yürürlüğe giren yasaların ihtiyaçlara yanıt vermesi gerçekten istenen ve arzulanan bir sonuç ise yasaların hazırlık süreçlerinden başlayarak en geniş katılımı muhataplarının görüşlerine açılarak, önerileri alınmak ve değerlendirilmek zorundadır. Aksi halde Medeni Yasa değişikliğinde olduğu gibi bir yandan değişiklik yapıp diğer yandan hiçbir şeyi değiştirmemiş olursunuz.

Yaşadığımız bir çok deneyim gösterdi ki; hazırlık sürecinde katılımı ve denetleyicisi olmadığımız/olmadığımız yasal düzenlemeler gerek hukukçu gerekse kadın olarak ihtiyaçlarımızı karşılamıyor. Hazırlık sürecine katılım ise öncelikle ciddi bir biçimde bilginin ulaşılabilir ve paylaşılabilir olmasıyla mümkün. Bu nedenle sınırlı bilgi ve belge ile söz konusu tasarı üzerinde genel bir bakış açısı ile şunlar söylenebilir;

A- Öncelikle gerek genel gerekçede gerekse tasarıda "ailede eşler arası eşitlik" yerine "ailenin korunmasının" öne çıkarılarak eşitlik kavramından hiç söz edilmemesi kaygı verici.

Yine tasarı genel gerekçesinde "Tasarıyla kurulması öngörülen ve bünyesinde psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı bulunan aile mahkemeleri, aile hukukundan doğan dava ve işleri, taraflar arasın-

daki karşılıklı saygı, sevgi ve hoşgörünün korunması ilkesini gözeterek, gerektiğinde uzmanlardan da yararlanarak, eşlerin ve çocukların karşı karşıya oldukları sorunların sulh yoluyla çözümünü sağlamaya çalışacaktır. Böylece, yargılama görevinin yanında toplumun temel taşı olan ailenin korunmasına yönelik koruyucu, eğitici ve sosyal önlemler alma gibi önemli işlevleri de yerine getirecek olan aile mahkemelerinin kurulması amacıyla bu Tasarı hazırlanmıştır." derken eşler arası eşitliğin sağlanması, şiddetin önlenmesi gibi amaçlara değinilmemiştir. Sulh yoluyla çözüme yoğun vurgu ile yine korunan değer aile kavramıdır.

B- Maddelere gelince;

1- Aile mahkemeleri hakimlerinin nitelikleri ve atanmalarını düzenleyen 3. madde'de "...tercihen evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile hukuku alanında lisansüstü eğitim yapmış olan hakimler arasından" düzenlemesi ihtiyacı anlayan ve ihtiyaca yanıt veren özellikler olarak anlamlı ve yeterli değildir. Gerek uygulamacı hukukçu olarak tanık olduğumuz bir çok olay, gerekse yapılan bir çok araştırma (kadın erkek eşitliği, kadına yönelik aile içi şiddet, aile içi geleneksel işbölümü vb.) sonuçlarına göre, evli, çocuk sahibi ve otuz yaşını doldurmuş olmanın kadın ve çocukları koruyucu bir özellik olmaya yetmediğidir. Bu nedenle kadın hakları hukuku konusunda bir eğitimin kaçınılmaz olduğu da ortadadır.

Ayrıca Bakanlık görüşünde belirtildiği gibi; "Ülkemizin imzalamış olduğu insan haklarına kadının insan haklarına ilişkin uluslararası anlaşmalar ve deklarasyonlar devletlere cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi, aile içi ilişkilerde ve toplumsal mekanizmalarda cinsiyetlerin eşitliğinin sağlanması, çocuk haklarının ve kadınların insan haklarının korunması, bu doğrultuda kadınlar lehine olumlu ayrımcılık politikalarının uygulanması görevlerini vermiştir" görüşünden hareketle "yargılama süresince cinsiyet ayrımcılığının engellenmesi ve aile ilişkilerinde uluslararası anlaşmalar doğrultusunda cinsler eşitliğinin sağlanması amacıyla mahkeme heyetinin ayrı cinsiyetlerden olması" görüşüne katılarak 2. maddedeki "...tek hakimli.." yerine "...üç hakimli.." 3. maddede ise "kadın hakları hukuku konusunda eğitim görmüş ayrı cinsiyetlerden hakim atanır." şeklinde

düzenlenmesi gerektiği görüşündeyiz.

2- Aile Mahkemelerinin görevlerini düzenleyen 4. maddede 4320 sy yasadan kadına yönelik şiddete vurgu yapıpıp açıkça söz edilerek düzenleme yapılması gerekli.

3- Aile mahkemeleri bünyesinde bulunan uzmanlara ilişkin düzenlemenin yer aldığı 5.maddede de yukarıda 1. bölümde belirtildiği gibi "evli, çocuk sahibi ve otuz yaşını doldurmuş ve aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olmak" düzenlemesi bilimsellikten uzak, sınırlayıcı bir yaklaşımdır. Buna göre kadının insan hakları, kadına yönelik şiddet vb. konularda eğitim görmüş ve çalışma yapmış olmaları gerekmektedir.

Ayrıca bu maddeye uzman raporlarına karşı yapılacak itirazlarda HUMK'da düzenlenen itiraza ilişkin hükümlerin uygulanacağına dair fıkra eklenmelidir.

4- 6. maddede düzenlenen koruyucu, eğitici ve sosyal önlemlerde yine 4320 sy. yasadaki önlemler örnekleyici olarak eklenmeli, ayrıca sayılan önlemlerin sınırlayıcı olmayıp örnekleyici olduğu vurgulanmalı. Yine hepimiz 4320 sy.yasa uygulamasında sayılan önlemlerin örnekleyici olduğu açıkça vurgulanmadığından bir kısım taleplerimizin reddedildiği ya da dikkate alınmadığı gibi sorunlarla karşılaştığımızı biliyoruz.

Yine 6. maddede "Resmi veya özel sağlık kurumlarına, huzur evlerine veya benzeri yerlere yerleştirmeye" yanına ayrıca "sığınma evlerine" açıkça eklenmeli. Zira Türkiye açısından asgari 3000 sığınak ihtiyacı bulunmaktadır. Bu ek sığınma evi ihtiyacını görünür hale getirecek ve açılması konusunda zorlayıcı, harekete geçirici olacaktır.

5- Usul hükümlerini düzenleyen 7. maddede " Aile mahkemele-ri, önlerine gelen dava ve işlerde esasa girmeden önce, aile içindeki karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörünün korunması bakımından eşleri ve çocukların karşı karşıya oldukları sorunları tespit ederek bunların sulh yoluyla çözümünü, gerektiğinde uzmanlardan da yararlanarak teşvik eder." Düzenlemesine sevgi saygı ve hoşgörünün yanında "şiddetin önlenmesi" ve "eşitliğin sağlanması" ibarelerinin ek-

lenmesi gerekir. Ayrıca sulh yoluyla çözüm konusunda teşvik her dava için bir zorunluluk olmaktan çıkarılmalı. "Teşvik eder" ibaresi emredici hüküm olmamalı.

Ayrıca 7. maddenin 2. fıkrasında "... denetim makamı görevi, varsa bir sonraki numaralı aile mahkemesince, yoksa o yerdeki asliye hukuk mahkemesince asliye mahkemesi derecesinde başka mahkeme yoksa en yakın yerdeki aile mahkemesi veya 2. maddenin 2. fıkrasına göre görevlendirilen asliye hukuk mahkemesince yerine getirilir." biçimindeki düzenlemede "...asliye hukuk mahkemesince yapılır..." hükmünün çıkarılarak denetim makamı görevinin sadece aile mahkemesince yapılacağı, "...o yerde aile mahkemesi yoksa en yakın aile mahkemesi tarafından yerine getirilir.." şeklinde düzenlenmesi gerekir.

C- Yukarıda belirtilenler yanında Kanada ve Almanya Aile Mahkemeleri örnekleri hakkında bilgilendirme sağlanmalı ve kuruluşundan bu yana deneyimlerinin sonuçları değerlendirilmeli ayrıca yargılama usulü, kadrolu uzmanlar, atanma şekilleri, uzman ve bilirkişi atanması konusunda tarafların katılımı, gizli celse, delillerin toplanması usulü (re'sen), aile mahkemeleri görevlerinin alt yapısında yer alacak şekilde, aile içi eşitlik, kadın hakları vb. konularda eğitim görmüş özel kolluk kuvvetinin oluşturulması vb. aile mahkemelelerinde görev yapacak hakimlerin ve uzmanların periyodik meslek içi eğitimleri konularında da tartışma yürütülmeli diye düşünüyoruz. Aksi halde, evrensel değerlerden, deneyimlerden yararlanmadan ve kadının insan hakları, cinsiyet eşitliği, şiddetin önlenmesi ve benzeri alanlarda çalışan en geniş kesimlerin görüşlerini almadan çıkarılacak yasa ihtiyaçlara yanıt vermeyen göstermelik bir yasa olmaya mahkum olacaktır.

B) Aile Mahkemeleri Yasa Tasarısı Hakkındaki Görüşlerimiz

(İstanbul Barosu Kadın Hukuku Komisyonu'nun görüşü olarak tarafımıza gönderilmiştir.)

Sayın bakan

Verdiğimiz Aile Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında anun Tasarısı Taslağını inceledim. Daha önce telefonda belirttiğim gibi, Aile Mahkemelerinin kurulmasının hızlandırılması ve tek hakimli mahkemelerden oluşturulması açısından, Ceza Hukuku'na ilişkin konuların bu Kanun'un dışında tutulmasının daha uygun olacağı görüşündeyim. Taslak üzerinde bu açıdan yapılabilecek bazı değişiklikleri işaretledim. Konuya açıklık getirebilme için aşağıdaki noktalara değinmek istiyorum.

1. Aile Mahkemelerinin kuruluşuna ilişkin Tasarı gecikilmeksizin TBMM gündemine girmeli ve yasalaşmalıdır.

Taslağın Genel Gerekçe bölümünde bu zorunluluk zaten ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Öte yandan, bilindiği gibi yürürlükteki Medeni Kanun'da aile içinde karar verme yetkisi, sorunların çözümü ve son sözü söyleme hakkı kocaya verilmiştir. Çocuğun adının konulmasından evin seçimine, velayete kadar her konuda sorunun çözümü kocanın son sözüne bırakılmıştır. Ancak, Medeni Kanun Tasarısı'nda eşlerin eşit haklara sahip olmaları ilkesi doğrultusunda, kocanın söz konusu karar yetkisi kaldırılmış, bu konularda çıkacak uyuşmazlıkların çözümü hakimin takdirine bırakılmıştır. Aile içi ilişkiler gibi duyarlı olunması gereken bu hususlarda yetkili olan merciin özel ihtisas sahibi olması aranmalıdır. Bu nedenle, özellikle Medeni Kanun Tasarısı'nın Meclis gündeminde yer aldığı bu aşamada Aile Mahkemelerinin kurulmasına ilişkin Tasarıda bir an önce TBMM gündemine girmelidir.

2. Aile Mahkemeleri Tek Hakimli Olmalıdır

Adalet Bakanlığı'ndan sıkça yapılan açıklamalarda "dava çok, mahkemelerin sayısı az, yeni mahkemelerin kurulması için kaynak bulmak zor" denilmekte ve bütçeden yeterli pay almanın da kolay olmadığı görülmektedir. Bu nedenle heyet oluşturan mahkemeler yerine "kadro sıkıntısı" da dikkate alındığında, tek hakimli Aile Mah-

kemelerinin kurulmasını öngören bir Tasarı'nın yasalaşma şansı daha yüksek olacaktır. Zaten birçok ülkede Aile Mahkemeleri tek hakimli olarak kurulmuştur. Almanya'da 1976 tarihli Evlilik ve Aile Hukuku Reform Kanunu gereğince kurulan Aile Mahkemeleri tek hakimlidir. (Bu konuda Almanca özet bilgiyi ekte gönderiyorum.)

3. Aile Mahkemelerinin Görev Alanı

Aile Mahkemeleri, Medeni Kanununun Aile Hukuku'na ilişkin konularda çıkan uyuşmazlıklara ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'a giren konulara bakmak üzere oluşturulacak mahkemelerdir. Örneğin, nişanlanma, evlenme, boşanma, mal rejimleri, nesep, velayet, çocuk malları, babalık davaları, nafaka, vesayet, evlat edinme ve 4320 sayılı Kanun kapsamında aile içi şiddet gibi konular görev alanına girer. Ceza Hukukunun ilgilendiren konuları se, Aile Mahkemesinin görev alanı dışında olmalıdır.

4. Hakimlerin Nitelikleri:

Aile Mahkemesinde görevlendirilecek hakimın adli yargı hakimleri arasından atanması ve tercihen 30 yaşını bitirmiş ve çocuk sahibi olması gereklidir. Bu koşullara ek olarak, Aile Mahkemesi hakiminin görev alanına giren konularda hizmet içi eğitim alması koşulu da aranmalıdır, örneğin bu konuda Hukuk Fakültelerince ya da Adalet Bakanlığınca ikişer aylık eğitim programları uygulanabilir. Ayrıca hakimli görevine yeni atanan bir hakim, bir yılı doldurmadıkça Aile Mahkemesinde görevlendirilmemelidir.

5. Davaların Gizli Celsede görülmesi ve Yayın Yasağı:

Yıllardır Kadın Hukukçular ve Kadın Kuruluşları tarafından savulanan Aile Hukuku'na ilişkin konularda yargılamanın gizli olması hususuna Tasarı'da (md. 22) yer verilmesi ve ayrıca bu konuda yayın yasağı getirilmiş olması (md.37) memnuniyet vericidir.

6. Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu ve İşleyişi, Aile Mahkemelerinden ayrı olarak sürdürülmelidir.

7. Özel İhtisas Komisyonu ve Gözetim Görevlileri:

Aile Mahkemeleri Teşkilatı içinde uzman kişilerden meydana gelen Özel İhtisas Komisyonları ve Gözetim Görevlileri kadrolarının oluşturulması, mahkemenin iş yükünü önemli ölçüde hafifletecektir.

Ayrıca, Medeni Kanun Tasarısı'nın 195. maddesinde uzman kişi-

lerden söz edilmekte ve "Hakim eşleri yükümlülükleri konusunda uyarır, onları uzlaştırmaya çalışır ve eşlerin ortak rızası ile uzman kişilerin yardımını isteyebilir" denilmektedir. Bu madde İsviçre Medeni Kanunu'ndan tercüme yoluyla alınmıştır. İsviçre Medeni Kanunu 172. maddesinde "Evlilik ve Aile Danışma Büroları"nın yardımını isteme şeklinde belirtilmiştir. Ülkemizde bu tür Bürolar bulunmadığından, Medeni Kanun Tasarı'nın 195. maddesinde "uzman kişilerin yardımını isteme" şeklinde genel bir hükme yer verilmiştir. Kuruluş ve işleyiş şekli aynı olmasa dahi, bu gibi onularda Özel İhtisas Komisyonlarına görev verilebilir ve evlilik birliği ile ilgili bir uyuşmazlığın doğması ve bu konuda hakimin müdahalesi istenmesi halinde, hakim eşleri uyarma ve onları uzlaştırma amacıyla söz konusu Komisyon'dan yardım isteyebilir.

Bu ihtiyaca cevap vermek üzere, Aile Mahkemeleri Tasarısının Özel İhtisas Komisyonunun görevlerine ilişkin 29. Maddesine, 2. fıkra olarak "Hakimin talebi üzerine tarafları uyarma ve onları uzlaştırma konusunda yardım eder" hükmü eklenebilir.

Kanımcı uzman kuruluş ve kişilerin kim olacağı konusunda TÜBAKKOM ile veya Üniversitelerin Kadın Araştırmaları Merkezleri ile işbirliği yapılması amaca uygun bir uygulamayı sağlayacaktır.

Aile Mahkemeleri kuruluşu ile ilgili hazırlanmış Tasarı Taslağına ilişkin görüşümü, Alman Hukukunu ve uygulamasını da göz önünde tutarak özetle sunuyorum.

Sevgi ve saygı ile.

Av. Nazan Moroğlu
Kadın Araştırmaları Uzmanı

C) AİLE MAHKEMELERİNİN KURULUŞ, GÖREV VE YARGILAMA USULLERİNE DAİR KANUN TASARISI'na ilişkin görüşler;

Uzun yıllardır kadın hareketinin ve hukukçu kadınların talepleri içinde yer alan, Türkiye'nin imzaladığı ve bağlayıcı olan bir çok uluslararası belge paralelinde, Anayasa'dan başlayarak yasalarda "kadın-erkek eşitliği" ne ilişkin, kadınlar lehine özel önlemler getirilmesi gerekliliğinin vurgulandığı bir dönemde Aile Mahkemeleri Kurulu, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun Tasarısı'nın hazırlanması sevindirici. Ancak yaşadığımız birçok deneyim gösterdi ki hazırlık sürecinde katılımcısı ve denetleyicisi olmadığımız/olamadığımız yasal düzenlemeler gerek hukukçu gerekse kadın olarak ihtiyaçlarımızı karşılamıyor. Hazırlık sürecine katılım ise öncelikle ciddi bir biçimde bilginin ulaşılabilir ve paylaşılabılır olmasıyla mümkün. Bu nedenle söz konusu tasarı üzerinde ayrıntılı tartışma olanağı bulamadığımızdan görüş olgunlaştırabileceğimiz bir durumda olmasa da genel bir bakış açısı ile şunlar söylenebilir;

A- Öncelikle gerek genel gerekçede gerekse tasarıda "ailede eşler arası eşitlik" yerine "ailenin korunmasının" öne çıkarılarak eşitlik kavramından hiç söz edilmemesi kaygı verici.

Yine tasarı genel gerekçesinde "Tasarıyla kurulması öngörülen ve bünyesinde psikolog, pedagoğ ve sosyal çalışmacı bulunan aile mahkemeleri, aile hukukundan doğan dava ve işleri, taraflar arasındaki karşılıklı saygı, sevgi ve hoşgörünün korunması ilkesini gözeterek, gerektiğinde uzmanlardan da yararlanarak, eşlerin ve çocukların karşı karşıya oldukları sorunların sulh yoluyla çözümünü sağlamaya çalışacaktır. Böylece, yargılama görevinin yanında toplumun temel taşı olan ailenin korunmasına yönelik koruyucu, eğitici ve sosyal önlemler alma gibi önemli işlevleri de yerine getirecek olan aile mahkemelerinin kurulması amacıyla bu Tasarı hazırlanmıştır." derken eşler arası eşitliğin sağlanması, şiddetin önlenmesi gibi amaçlara değinilmemiştir. Sulh yoluyla çözüme yoğun vurgu ile yine korunan değer aile kavramıdır.

B-Maddelere gelince;

1- Aile mahkemeleri hakimlerinin nitelikleri ve atanmalarını düzenleyen 3. madde'de "...tercihen evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile hukuku alanında lisansüstü eğitim yapmış olan hakimler arasından" düzenlemesi ihtiyacı anlayan ve ihtiyaca yanıt veren özellikler olarak anlamlı ve yeterli değildir. Gerek uygulamacı hukukçu olarak tanık olduğumuz bir çok olay, gerekse yapılan bir çok araştırma (kadın erkek eşitliği, kadına yönelik aile içi şiddet, aile içi geleneksel işbölümü vb.) sonuçlarına göre, evli, çocuk sahibi ve otuz yaşını doldurmuş olmanın kadın ve çocukları koruyucu bir özellik olmaya yetmediğidir. Bu nedenle kadın hakları hukuku konusunda bir eğitimin kaçınılmaz olduğu da ortadadır.

2- Aile Mahkemelerinin görevlerini düzenleyen 4. maddede 4320 sy yasadaki kadına yönelik şiddete vurgu yapıp açıkça söz edilerek düzenleme yapılması gerekli.

3- Aile mahkemeleri bünyesinde bulunan uzmanlara ilişkin düzenlemenin yer aldığı 5. maddede de yukarıda belirtildiği gibi "evli, çocuk sahibi ve otuz yaşını doldurmuş ve aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olmak" bilimsellikten uzak, sınırlayıcı bir yaklaşımdır.

4- 6. maddede düzenlenen koruyucu, eğitici ve sosyal önlemlerde yine 4320 sy. yasadaki önlemler örnekleyici olarak eklenmeli, ayrıca sayılan önlemlerin sınırlayıcı olmayıp örnekleyici olduğu vurgulanmalı.

Yine hepimiz 4320 sy. yasa uygulamasında bu nedenle karşılaştığımız sorunları biliyoruz. Yine 6. maddede "Resmi veya özel sağlık kurumlarına, huzur evlerine veya benzeri yerlere yerleştirmeye," ayrıca "sığınma evlerine" açıkça eklenmeli ki bu Türkiye açısından asgari 3000 sığınağı zorlayıcı bu konuda harekete geçirici bir etki olsun.

5- Usul hükümlerini düzenleyen 7. maddede "Aile mahkemeleri, önlerine gelen dava ve işlerde esasa girmeden önce, aile içindeki karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörünün korunması bakımından eşleri ve çocukların karşı karşıya oldukları sorunları tespit ederek bunların sulh yoluyla çözümünü, gerektiğinde uzmanlardan da yararlan-

narak teşvik eder." Düzenlemesine sevgi saygı ve hoşgörünün yanında "şiddetin önlenmesi" ve "eşitliğin sağlanması" ibarelerinin eklenmesi gerekir. Ayrıca sulh yoluyla çözüm konusunda teşvik her dava için bir zorunluluk olmaktan çıkarılmalı. "Teşvik eder" emredici hüküm olmamalı.

C- Yukarıda belirtilenler yanında Kanada ve Almanya Aile Mahkemeleri örnekleri hakkında bilgilenme sağlanmalı ve kuruluşundan bu yana deneyimlerinin sonuçları değerlendirilmeli ayrıca yargılama usulü, kadrolu uzmanlar, atanma şekilleri, uzman ve bilirkişi atanması konusunda tarafların katılımı, gizli celse, delillerin toplanması usulü (re'sen), aile mahkemeleri görevlerinin alt yapısında yer alacak şekilde, aile içi eşitlik, kadın hakları vb. konularda eğitim görmüş özel kolluk kuvvetinin oluşturulması vb. aile mahkemelerinde görev yapacak hakim ve uzmanların periyodik meslek içi eğitimleri konularında da tartışma yürütülmeli diye düşünüyoruz.

İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu

D) Diyarbakır Barosu Kadın Komisyonu'nun Aile Mahkemeleri Konusunda Önerileri

Aile Mahkemeleri'nin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun Tasarısı'nın 7. Maddesinin 2. fıkrasında "denetim makamı görevi, varsa bir sonraki numaralı aile mahkemesince, yasa o yerdeki asliye hukuku mahkemesince, asliye mahkemesi derecesinde başka mahkeme yoksa en yakın yerdeki aile mahkemesi veya 2 nci maddenin 2. fıkrasına göre görevlendirilen asliye hukuk mahkemesince yerine getirilir" biçimindeki düzenlemede denetim makamı görevinin aile mahkemesi yoksa asliye hukuk mahkemesince yapılacağı, hususunun çıkartılmasını ve denetim makamının sadece aile mahkemesince yapılacağı, o yerde başka bir aile mahkemesi yoksa en yakın aile mahkemesi tarafından denetim görevinin yerine getirileceği düzenlenmelidir.

Tasarının 5. maddesine aile mahkemelerinde çalışan uzmanların raporlarına karşı HUMK'da düzenlenen itiraza ilişkin hükümlerin uygulanacağına dair bir fıkra eklenmelidir.

Saygılarımızla.

Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Komisyonu

E) Denizli Barosu Kadın Hukuku Komisyonunun Aile Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usullerine Dair Kanun Tasarısına İlişkin Görüşleri

1. Tasarının 5. maddesinde belirlenen "Aile mahkemesinin bünyesinde bulunan uzman" kadrosunda hukukçu uzmanın da yer alması gerekmektedir. Aile Mahkemeleri özel ihtisas mahkemelir olması sebebiyle bu şekilde düzenleme yapılması önerilmektedir.

2. Tasarının "Usul Hükümleri" başlığı altında yapılan düzenlemede ihtiyari olarak düzenlenen "sulha teşvik" kavramının "uzlaştırma müessesesi" şeklinde ayrı bir madde başlığı ile düzenlenmesi, mahkeme aşamasından önce bu müessesenin uygulamaya geçirilmesi bu şekilde mahkemenin yükünün de azalacağı düşüncesi ile önerilmektedir. Tasarı ile kurulacak olan mahkeme özel ihtisas mahkemesi olduğundan, aynı zamanda toplumsal hayatın vazgeçilmez unsuru olan aile hayatına ilişkin kararlar vereceği, aile hayatına ilişkin Medeni Yasada yer alan birçok uyuşmazlıkta kurulacak olan bu mahkemelerin taktir hakları ve kararları etkili olacağından dolayı aile üyeleri mahkeme önüne taşımadan bir uzlaştırma zeminine taşımak ve bu müessesenin kararlarının mahkemece onaylanması yoluna gidilmesi temenniye değer bir yöntem olarak gözükmektedir. Uzlaştırmaya başvurunun zorunlu olması, uzlaştırmının sonuçsuz kalması halinde mahkeme başvurusu yapılması önerilmektedir. Başvurunun da mutlaka yazılı olması gerekmektedir. Uzlaştırma komisyonunda da yine hukukçu ve psikolog yer almalıdır.

3. Aile Mahkemelerinde görülecek davaların özelliği ve aciliyeti bakımından bu mahkemelerin ve bu mahkemelerde görülecek davaların Adli Tatil hükümlerine tabi kılınmaması önerilmektedir. Ayrıca bu mahkemelerde Resen araştırma ilkesi benimsenmesi ilke olarak önerilmektedir.

4. Aile mahkemelerinde görülen davalar ile ilgili olarak tarafların talebi halinde "yayın yasağı" getirilmesine ilişkin düzenleme önerilmektedir. Zira özel yaşama ilişkin kararların ve görülen davaların gizli kalması, aile-mahkeme-uzman arasında kalması, kişilik haklarının korunması yönünde gerekli bir düzenleme olacaktır. Şahısları anayasa ve özel yasalar ile korunmakta olan özel yaşamı ve kişilik hakları bu tasarının konusuna giren davalar bakımından da korunmaya değer olacağı kanaatindeyiz.

**Denizli Barosu Kadın Hukuku Komisyonu Adına
Av. Güzizar Bıçer Karaca**

**TÜRK CEZA KANUNU
2000 YILI TASARISINA İLİŞKİN BAROLARIN KADIN
HUKUKU KOMİSYONLARININ GÖRÜŞLERİ**

A) TÜRK CEZA KANUNU 2000 YILI TASARISI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİMİZ

Türk Ceza Kanununun ön tasarısında zinanın kadın-erkek ayrımı yapılmadan eşit biçimde düzenlendiği görülmekle birlikte, zinanın tamamı ile Medeni Hukuk sorunu olduğunu ve boşanma nedeni olarak kalması gerektiği şeklindeki görüşlerde dikkate alınmalıdır.

Kadının İnsan Hakları açısından durumunu güçlendirici yasal düzenlemeler yapılması ve bu arada ırza tecavüz, irsa tasaddi, fuhuşa teşvik, kadın kaçırma ve alı koyma, ulusal ve uluslararası kadın ticareti gibi suçları işleyenler için caydırıcı cezalar konulmalıdır.

Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu namus cinayetleri vakalarında etkili takibe izin verecek şekilde değiştirilmelidir. Ayrıca yasalar, kadın örgütleri ve bireysel olarak kadınların bu tür davalara taraf olarak katılmalarına izin verecek, soruşturma ve davada ailenin diğer üyelerine öncelik tanınmasını önleyecek "Kültürel Değerlerin" ve cinayeti işleyenin yaşının cezayı hafifletici unsur olmasını engelleyecek şekilde düzenlenmelidir.

Bekaret kontrolü uygulamasının, kişinin rızası veya hakim kararı dışında yasal olmadığı, daha geniş bir biçimde halkımıza ve kamu görevlilerine anlatılmalı ve ilgili yasalara uymayan kişi ve görevlilere cezai yaptırım uygulanmalıdır.

**Adana Barosu
Kadın Hukuku Komisyonu
Av. Ayşen Akçal**

B) Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu

CEZA HUKUKU VE KADIN

GİRİŞ

1. Ceza Kanununa Hakim Olan Anlayış Nedir- Ne olmalıdır:

Yapıldığı zamanın hakim politik-ideoloji anlayışından esinlenen 1889 tarihli Zannardelli Kanununun hemen aynen çevirisi olan 1926 tarihli Türk Ceza Kanunu liberal-muhafazakar bir ideolojinin ürünüydü. Bu kanun 1936 yılında, tamamen baskıcı bir rejimde ve korporatif bir toplumda ortaya konan ve baskıcı bir burjuva anlayışının ürünü olduğu için bazı yönleri itibarıyla baskıcı ve ayrılıkçı bir ceza hukukunun özelliklerini taşıyan 1930 tarihli Rocco Kanununa göre yapılan değişiklikler ve yeniliklerle, bu liberal-muhafazakar özelliğini kaybetmiş baskıcı ve ayrılıkçı özellikler taşıyan bir kanuna dönüşmüştür. Bununla da yetinilmemiş ve sonraki yıllarda toplumda sık sık yaşanan olağanüstü şartlara çözüm getirmek bahanesiyle, yapılan değişiklikler ve getirilen yenilikler kanunun baskıcı ve ayrılıkçı özelliklerini daha da artırmıştır.

Yasaklamaların vazgeçilmez oluşu karşısında problem, yasaklamaları özgürlüğe hizmet edecek şekilde anlamak ve oluşturmaktadır. Bu nedenle ceza hukuku bireysel taleplerle sosyal talepler arasında, bu arada özgürlükler ile sosyal savunma arasında, uzlaşma çalışmalarına atılarak ve iki temel ilkeyi esas olarak özgürlükçü işlevini gerçekleştirebilir.

Bu ilkelerden birincisi ceza hukukunun liberalleştirilmesidir. Yani ceza hukukunun insan haklarını ve dokunulmaz özgürlükleri baskı altında tutması değil, bunları özel veya kamusal süljelerin saldırılarına karşı eşit bir biçimde ve ayırım yapmaksızın korumanın vasıtası olmasıdır. İlkelerin ikincisi ise, ceza hukukunun sosyalleştirilmesidir. Yani ceza hukukunun toplumsal menfaatleri korumanın, sosyal bağdaştırma sürecini tahlil etmenin ve demokratik-sosyal hukuk devleti hedefinin gerçekleştirilmesi aracı olarak da görev yapmasıdır. (Toroslu, Nevzat; Nasıl Bir Ceza Kanunu, sf. 3 vd)

2. Türk Ceza Kanunu ve Tasarının Kadına Bakışı ve Değerlendirme

Anayasamızın 10. maddesine göre herkes yasa önünde cinsiyet

bakımından eşittir. Kanunumuzda bazı durumlarda kadınla erkek arasında bir kısım farklılıklara yer verildiğini ve bunların bir çoğunun kadın aleyhine sonuç doğurduğunu ve bu farklılığın tasarıda da yer aldığını görüyoruz. Günümüzde ceza hukukunda suç faili olma yönünden cinsiyet esas itibarıyla önemli değildir. Kadın ile erkek arasındaki eşitliği bozan düzenlemeler sadece fail olma bakımından değil, cezayı hafifleten nedenler, dava veya cezanın ertelenmesi ve cezaların infazı yönünden de sözkonusudur. Örneğin, TCK 262. maddesi, adam öldürme ve müessir fiil suçlarının zina ya da gayrimeşru cinsel ilişki halinde yakalanan belli yakınlar aleyhine işlenmiş olmasını, cezayı hafifleten bir neden saymıştır.

Ülkemizde halen yürürlükte bulunan TCK genel olarak kişinin korunmasından önce devleti, mülkiyeti koruyan bir anlayışa sahiptir. Mevcut yasa insan haklarının korunmasını esas alan bireyi kavrayan bir anlayışı yansıtmaktan uzaktır.

Bugün ceza hukukunda suçların tasnifi konusunda genellikle kabul edilen kriter suçun hukuki konusu kriterine, yani suçu öngören norm tarafından korunan ve suç tarafından ihlal edilen hukuki varlık veya menfaat kriterine göre yapılan tasniftir.

Tasarıda suçlar önce pasif süjenin şahıs, toplum ve devlet olmasına göre üçe ayrılmıştır. Aileye karşı suçlar, mevcut kanunda olduğu gibi, topluma karşı suçlar arasında düzenlenmiştir. Oysa, tüzel kişiliğe sahip olmamakla beraber, toplum gibi ailenin de kendine özgü ihtiyaçları bulunduğu ve bu ihtiyaçları tatmin eden hukuki varlık veya menfaatlerin sahibi olabilecekleri kabul edilmektedir. Kaldı ki, toplumu pasif süje kabul eden bir sistemin aileyi pasif süje kabul etmemesi için hiçbir haklı neden gösterilemez.

Mevcut Ceza Kanunu kişi hürriyetine karşı işlenen suçları, 'hürriyete karşı suçlar' başlığı altında düzenlemiştir. Bu düzenleme korunan hukuki menfaatin sahibi dikkate alındığında tatmin edici değildir. Çünkü 'hürriyet' tek başına değil, fakat bu hürriyet hakkını haiz olan bir kişiye nisbetle korunmaktadır. Tasarının hürriyete karşı işlenen suçların "kişiye karşı işlenen suçlar" arasında düzenlenmiş olması yerinde olmuştur.

Tasarı mala karşı işlenen suçları genellikle kişisel varlıklara (fiziki bütünlük, şeref, özgürlük) karşı işlenen suçlardan daha ağır şekilde cezalandıran ve mala karşı işlenen suçların çoğunu res'en takibi ge-

reken suç kabul ederken ikinci grup suçların pek çoğunun takibini şikayete bağlamıştır ki, bu tercihin yapıldığı tasarının insana ve insan haklarına üstün değer verdiği kabul edilemez.

TC Hükümeti kadın erkek eşitliğini her boyutuyla tanımlayan yasalardaki ayrımcı maddelerin kaldırılmalarını ön gören, ayrımcılık yapılmasına karşı yaptırım uygulayan sosyal davranış kurallarını eşitlik yönünden değiştirilmesi için taraf devletlere yükümlülük getiren İnsan Hakları ve Ana Hürriyetlerin Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi, Kadınlara Karşı Her türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmelerine imza atmış ve taahhüt altına girmiştir. Bu itibarla Türk Ceza Yasasında yapılacak düzenlemelerin bu sözleşmelere uygun olarak, tüm insanlığın çıkarı da hedef alınarak, kadının insan haklarının korunması, geliştirilmesi ve yükseltilmesi amacına hizmet etmesi zorunludur. Bu bilinç ve anlayışla toplumun eşitlikçi bir temelde gelişebilmesi için kadının çıkarlarını koruyabilecek hukuksal düzenlemeler gereklidir. Tasarı bazı hükümlerinde bu ihtiyaca cevap vermekle birlikte, esas olarak yine yetersizdir.

3. Türk Ceza Kanunu Tasarısında Kadının Süje Olarak Yer Aldığı Suçlar ve Değerlendirme

Kadın Hukuku Komisyonunun çalışma alanına giren tasarı maddeleri ile mevcut kanun hükümleri arasında yapılan karşılaştırma ve sonuçlar.

Tasarı - 5. Kısım - Çocuklara ve küçüklere ilişkin hükümler:

Mevcut kanuna göre tasarıdaki en büyük yenilik, çocuklar ve küçüklere hakkında hükümlerin ayrı bir kısımda sistematik olarak düzenlenmiş olmasıdır. Bu maddeler tasarıda 100 ile 27. maddeler arasındadır. Ayrıntılı bir şekilde çocuk ve küçüğün tanımı yapılmış, kanunu uygulayanlara büyük kolaylık sağlanmıştır.

100. Madde - Hükümlerin uygulanması, tanımlar:

"Suçu işledikleri tarihte 18 yaşını bitirmemiş bulunanlar hakkında kanunun diğer kitap ve kısımlarında yer alan hükümler, bu kısımda ayrıca hüküm bulunmayan hallerde uygulanır. Çocuk ve küçüklere hakkında, kanunun 34, 73, 74 ve 78. madde hükümleri saklı kalmak üzere, bu kısımda ön görülmemiş hiçbir tedbir veya cezaya hükmolunamaz.

Bu kısımdaki hükümlerin uygulanmasında çocuk deyiminden, suçu işlediği sırada 12 yaşını bitirmiş olup 15 yaşını bitirmemiş bu-

lunanlar; küçük deyiminden ise, 15 yaşını bitirmiş 18 yaşını bitirmemiş olanlar anlaşılır."

Bu düzenlemeler ile 18 yaşın esas alınmış olması TC Hükümetinin imzaladığı uluslararası sözleşmelerle paralellik sağlamıştır. Ayrıca çocuğun ve küçüğün tanımı ayrıntılı olarak yapılmıştır.

Çocuklar hakkında uygulanabilecek tedbirler ve cezalar ayrıntılı olarak tek tek sayılmıştır. Çocuklar için koruyucu, tedavi edici, eğitici tedbirler ön görülmüştür.

Ayrıca çocuğa uygulanacak yükümler, ayrıntılı olarak tek tek sayılmış ve uygulamada ilgili kurumlara büyük yarar sağlamıştır.

Tasarı - 1. Kısım - Kişilere karşı suçlar

2. Bölüm - Hayata karşı suçlar

137. Madde - Yeni doğan evlilik dışı çocuğu öldürme

"Öldürme fiili, anası tarafından evlilik dışında yeni doğmuş bulunan çocuğa karşı işlenmişse faile 4 yıldan 10 yıla kadar hapis cezası verilir."

TCK - 9. Bap- Adam öldürme suçları

453. Madde- Yeni doğmuş evlilik dışı çocuğu öldürme

"Öldürme fiili anası tarafından şerefini kurtarmak saikiyle yeni doğmuş bulunan çocuğa karşı işlenmiş ise faile 4 yıldan 8 yıla kadar hapis cezası verilir."

Yeni doğmuş çocuğu öldürme, orta çağda Germen hukukunun etkisiyle, adam öldürme suçunun ağırlaştırılmış şekli olarak ele alınıyor ve en ağır cezalarla cezalandırılıyordu. Aydınlanma döneminin düşünürleri, "şeref kurtarma saikinin" cezaı hafifletici bir neden sayılması gereğini ileri sürmüşler ve bu anlayışa karşı çıkmışlardır.

Maddenin tümüyle kaldırılması ve genel adam öldürme fiili içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Yürürlükteki Ceza Kanunu ve tasarı adam öldürmeyi suç olarak kabul etmiştir. Adam öldürmenin suç olarak kabul edilmesinin temelinde bulunduğu üzere "yaşam hakkının" korunması amacı vardır. Kanun ve tasarı bu hakkın ihlal edilmesi halinde ne olacağını hükme bağlamışken, aynı öldürme fiilinin "yaşam hakkının"nın özüne dokunacak şekilde bir hafifletici nedenle düzenlenmesi tasarının iç çelişkisidir.

Yürürlükteki kanuna göre gebelik süresinin 10 haftay. geçmesi halinde çocuk aldirtmayı serbest bırakan, hatta bunun için

resmi sağlık kuruluşlarına başvurulabileceğini kabul eden bir ceza hukuku sisteminde "yeni doğmuş çocuğun şeref kurtarma saiki ile öldürülmesinin" hafifletici neden sayılmasının kabul edilmesine imkan yoktur. Bu durum tasarının kendi içindeki çelişkinsini de ortaya koymaktadır.

Gayri meşru ilişkinin ürünü olan gebeliğin ve çocuğun kendi şerefini ve namusunu ihlal edeceğine inanan kimse, çocuğun dünyaya gelmesini beklemeden ve herhangi bir ceza tehdidi ile karşılaşmadan bu gebeliğe son verebilir. Bunu yapmayıp, çocuğu dünyaya geldikten sonra öldüren annenin artık şeref ve namusunu kurtarma saiki ile hareket ettiğini söylemek güçtür. (N. Toroslu, Nasıl bir Ceza Kanunu) Bu nedenle öncelikle korunması gereken değerın Anayasa ile güvence altına alınmış bulunan yaşam hakkı olması gerekir. Türkiye'nin kabul etmiş bulunduğu Çocuk Hakları Sözleşmesi karşısında da, bu hükmün bütünüyle kaldırılması gerekmektedir.

Tasarı - 1. Kısım - Kişilere karşı suçlar

3. Bölüm - İşkence

141. Madde - Nitelikli İşkence

Yukarıdaki maddede belirtilen suç:

A. 1) Onsekiz yaşını bitirmemiş çocuk ve küçüklere karşı,

B. 7) Bir cinsel saldırı ile birlikte işlenirse failin cezası 5 yıldan 10 yıla kadar haptir.

C. Suç, nesebi sahih ve/veya gayrisahih bir çocuğa veya küçüğe karşı veya usul veya babalık yahut analık sıfatını taşıyanlarca işlendiğinde faile 6 yıldan 12 yıla kadar hapis cezası verilir.

Bu maddede "18 yaşını bitirmiş" ibaresini kullanıldığı için Çocuk Hakları Sözleşmesine uygundur. Cinsel saldırıyı ağırlaştırıcı sebep saydığı içinde yerindedir. Ayrıca C bendinde nesebi sahih ve gayri sahih çocuğu ayırmadığı için yerindedir.

Tasarı - 1. Kısım - Kişilere karşı suçlar

5. Bölüm -Çocuk düşürme ve düşürtme suçları

153. Madde - Suç konusu gebelik

"152. madde dışında kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması halinde çocuğu düşürene veya düşürtene ceza verilmez."

TCK 4. Fasil - Çocuk düşürme ve düşürtme cürümleri

472. Madde - 471. Madde dışında bu fasılda yazılı olan filler kendisinin veya akrabasının şeref ve namusunu kurtarmak için işlenmiş ise verilecek ceza yarıdan üçte ikiye kadar indirilir.

Tasarıda çocuk düşürme ve düşürtme suçları da kişilere karşı suçlar kısmında yer aldığı için yerinde bir uygulama olmuştur. Ancak 153. maddenin başlığı, sanki suç kadınınmış gibi bir algılamaya yol açmaktadır. Halbuki burada mağdur olan kadının gebeliği söz konusudur. Bu nedenle bunu 'suçtan mağdur olanın gebeliği' biçiminde değiştirmek daha uygun olacaktır. Ayrıca mevcut kanuna göre kapsamın daraltılması yerinde olmuştur. Fakat yine burada söz konusu olan insanın yaşama hakkı olduğu için, cezanın tamamen kaldırılması yerini mevcut kanun gibi indirim yapılması daha yerinde olurdu.

Tasarı - 1. Kısım - Kişilere karşı suçlar

6. Bölüm - Hürriyete karşı suçlar

158. Madde - Nitelikli Hal

"157. maddede yazılı çürüm, failin usul ve furuundan veya eşlerden biri tarafından diğerine veya görevlerinden dolayı devlet memurlarına veya 15 yaşını bitirmemiş bir çocuğa veya ileri yaşı, hastalığı, malullüğü veya ruh veya fizik bakımından güçsüzlüğü dolayısıyla kendini korumaktan aciz bir kimseye karşı işlenirse veya bu fiil nedeniyle mağdurun şahsı veya sağlığı veya mal bakımından ağır bir zarar meydana gelirse 5 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası verilir."

Bu maddede yer alan '15 yaşını bitirmemiş bir çocuğa' ibaresinin, Medeni Kanun da medeni hakları kullanma ve temyiz kudretine haiz olma yaşınının 18 olarak düzenlenmiş olması nedeni ile buna paralel olmak üzere '18 yaşını bitirmemiş çocuğa' biçiminde değiştirilmesi Çocuk Hakları Sözleşmesine de uygun olacaktır.

Tasarı - 1. Kısım - Kişilere karşı suçlar

9. Bölüm - Mal varlığına karşı suçlar

219. Madde - Ehliyetsizlikten yararlanma

"Bir küçüğün veya hacir altına alınmış olan veya alınacak durumda bulunan kişinin veya kocama halinde bulunanın, ruhsal düşkünlüğünden, tecrübesizliğinden sağlıksız oluşundan, ihtiyaç veya hevesinden yararlanarak bu kişilerin veya başkasının zararına haksız yarar sağlayan kimseye 8 aydan 3

yıla kadar hapis ve 8 milyon liradan 3 milyara kadar ağır para cezası verilir."

Bu maddenin kapsamının yorumlanarak tasarıya alınmış olması yerinde bir uygulamadır.

Tasarı - 1. Kısım - Kişilere karşı suçlar

9. Bölüm - Mal varlığına karşı suçlar

227. Madde - Akrabalık

204 ila 206. Maddelerde yer alan cürümler müstesna, 9 Bölümde yer almış bulunan suçlar;

- 1) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,
- 2) Usul ve furuun veya bu derecede sıhri akrabadan birinin veya analık, babalık veya evlatlığın,
- 3) Faille beraber bir dam altında yaşayan kardeşin zararına işlenmiş olursa fail hakkında kovuşturma yapılmaz.

Haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerin veya fail ile beraber yaşamayan kardeşin veya faille beraber bir dam altında yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen ve ikinci derecede sıhri akrabanın zararına olarak işlenmiş ise, kovuşturma yapılması şikayete bağlıdır. Bu takdirde ceza, yarısı oranında indirilir.

TCK 9. Fası - Müşterek Hükümler

524. Madde - Bu babın birinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve sekizinci fasıllarında ve 516. maddenin birinci fıkrası ile 518, 519 ve 521. maddelerinde beyan olunan cürümler;

1. Haklarında ayrılık kararı verilmemiş karı kocadan birinin,
2. Usul ve fürudan yahut bu derecede sıhri akrabadan birinin veya analık, babalık veya evlatlığın,
3. Faille beraber bir dam altında yaşayan erkek veya kız kardeşin zararına olarak işlenmiş olursa fail hakkında takibat icra olunmaz.

Haklarında ayrılık kararı verilmiş olan karı ve kocanın yahut faille beraber bir dam altında yaşamayan erkek veya kız kardeşin veya faille beraber bir dam altında yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derece sıhri akrabanın zararına olarak işlenmiş ise fail hakkında takibat icrası şikayete bağlıdır. Bu takdirde failin görecekleri ceza üçte bir miktar azaltılır.

Tasarıdaki sistematik yerinde değildir. Mevcut kanundaki yeri daha uygundur. Tasarıda 'kovuşturma yapılamaz denildiği' hallerde de kovuşturma şikayete bağlı hale getirilmelidir. Çünü toplumumuzun

yapısı, aile kurumunda kadının ve çocuğun durumu dikkate alındığında zarara uğrayan ve kendini koruyamayan hep kadın ve çocuk olduğundan kovuşturma şikayete bağlı olmalıdır.

Tasarı - 2. Kısım - Topluma karşı suçlar

6. Bölüm - Cinsel bütünlüğe ve edep törelerine karşı suçlar

TCK 8. Bap - Adabı umumiye ve nizamı aile aleyhinde cürümler

1. Fasil- Cebren ırza geçen, küçükleri baştan çıkaran ve iffete taarruz edenler

Bu bölümde düzenlenen ırza geçme, ırza tasaddi, evlenme vadiyle kızlık bozma, söz atma ve sarkıntılık "Hukuki Konu" ölçütünü esas alan bir sistemde" kişinin cinsel özgürlüğüne karşı suçlar olara "kişilere karşı suçlar" arasında yer almalıdır. Çünkü bunlar insanın, hukuk ve örf-adet tarafından belirlenen sınırlar içerisinde cinsel ilişkiler yönünden kendi vücudu üzerinde serbestçe tasarruf edebilmesi diye tarif edilebilen cinsel özgürlüğü ihlal etmektedirler. Mevcut kanundaki başlıklar daha yerindedir. Cinsel bütünlük kavramı korunan değere uygun olmadığı gibi, yaptığı çağrışım açısından da olumsuzdur. Edep töreleri ise yanlış kullanılmış bir tamlamadır. Ayrıca çocuk hakları sözleşmesine göre de 15 yaş kavramının MK'ya göre değerlendirilerek 18 yaş olarak düzenlenmesi gerekir.

Tasarı - 2. Kısım - Topluma karşı suçlar

6. Bölüm - Cinsel bütünlüğe ve edep törelerine karşı suçlar

313. Madde - Zorla Irza Geçme

Cebir ve şiddet veya tehdit kullanmak suretiyle veya akıl veya beden hastalığından veya kendi fiiliden başka bir nedenden veya kulandığı hileli vasitalardan dolayı fiile karşı koyamayacak bir halde bulunan bir kimsenin ırzına geçen kimseye beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen fiiller 15 yaşını bitirmemiş olup da 18 yaşını bitirmemiş küçükler hakkında işlendiğinde yedi yıldan on yıla, 15 yaşını bitirmemiş olanlar hakkında işlendiğinde on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir.

Bu maddede yazılı fiillerin 1. fıkrada belirtilen hal ve suretlerle kendisine karşı yapılmasını sağlayan kimseye de aynı ceza verilir.

Bu maddede yazılı suçlar reşit kişiler hakkında işlendiğinde soruşturma ve kovuşturma şikayete bağlıdır; ancak şikayetten vazgeçilemez.

Irza geçme, hangi nitelikte olursa olsun bir kişiye cinsiyet uzvunun ithalidir.

TCK - 8. Bap - Adabı Ummumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler

1. Fasıll - Cebren Irza Geçen, Küçükleri Baştan Çıkaran ve İf-fete Taaruz Edenler

414. Madde - Her kim 15 yaşını bitirmeyen bir küçüğün ırzına geçerse beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasına mahkum olur.

Eğer fiil cebir ve şiddet veya tehdit kullanılmak suretiyle veya akıl veya beden hastalığından veya failin fiilinden başka bir sebepten dolayı veya failin kullandığı hileli vasıtalarla fiile mukavemet edemeyecek bir halde bulunan bir küçüğe karşı işlenmiş olursa ağır hapis cezası on seneden aşağı olamaz.

Tasarı mevcut kanuna göre kavramları açıkladığı için yerindedir. Tasarı bu düzenlemeyle 18 yaş kavramını getirmiştir. Mevcut kanun 15 yaşını geçmeyen küçüğün ırzına geçmeyi ağırlaştırıcı sebep sayarken tasarı bunu 15 yaş ve 18 yaş diye ayırmıştır. Bu nedenle 2. Fıkra yer alan 15, 18 yaş ayrımı yerine '18 yaşını bitirmemiş küçükler' nitelemesinin kullanılması çocuk hakları sözleşmesine de uygun olacaktır. Bu halde her iki durum içinde cezanın eşitlenmesi gerekir.

Tasarıda bu maddedeki 3. fıkrayı anlamak mümkün değildir ve tümüyle kaldırılmalıdır. Cümleden çıkan anlama göre 'fiilin kendisine karşı yapılmasını sağlamak' zaten rıza göstermektir. 18 yaşından büyükler için rıza varsa zaten suçtan söz edilemez. 18 yaşından küçükler için ise rızanın varlığından söz edilemez.

Son fıkra irza geçmeyi 'cinsiyet uzvunun ithali' olarak açıklamıştır. Ancak madde metni içinde 'oral ve anal yoldan cinsiyet uzvunun ithali' nitelemesinin geçmesi doğru olacaktır.

Tasarı - Topluma karşı suçlar

314. Madde - Küçüklerin ve çocukların rızası ile ırzına geçilmesi

"15 yaşını bitirmiş olup da, henüz 18 yaşını bitirmemiş olan bir küçüğün rızası ile ırzına geçen kimseye 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezası verilir.

15 yaşını bitirmemiş olan bir çocuğun rızası ile ırzına geçen bir kimseye 4 yıldan 6 yıla kadar hapis cezası verilir.

Hükmen veya evlenme suretiyle reşit olan veya kılınanlara karşı işlenen fiiller hakkında bu madde hükmü uygulanmaz."

TCK 416/3 madde- "Reşit olmayan bir kimse ile rızası ile cinsi münasebette bulunanlar fiil daha ağır cezayı müstelzim bulunmadığı takdirde altı aydan üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Tasarıda, yukarıdaki madde başlığında yer alan "rıza" sözcüğünün kaldırılması gerekir. Bu tür fiillerde mağdurun yaşları itibarı ile rızalarından söz etmek olanaksızdır. Bu nedenle reşit olmamış birinin rızasından söz etmek imkansız olduğundan, her şartta ve halde 'zorun' varlığını kabul etmek gerekir.

Tasarıdaki söz konusu maddenin birinci fıkrasında yer alan 'on-beş yaşını bitirmiş, onsekiz yaşını bitirmemiş' küçük yerine 'onsekiz yaşını bitirmemiş' küçük kavramının kullanılması gerekmektedir.

Fakat yukarıda belirttiğimiz gibi, reşit olmayan birinin rızasından söz edilemeyeceği nedeniyle 1. ve 2. fıkraların tümüyle ortadan kaldırılması gerekmektedir. Çünkü 18 yaşından küçük birinin rızasından söz edilemez.

Tasarı - Topluma karşı suçlar

315. Madde - Zorla Irza Tasaddi

"Cebir ve şiddet veya tehdit kullanmak suretiyle veya akıl veya beden hastalığından veya kendi fiilinden başka bir nedenden veya kullandığı hileli vasıtalarla dolaylı fiile karşı koymayacak bir halde bulunan bir kimsenin ırzına tasaddi eden kimseye 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası verilir.

Yukarıdaki fıkra belirtilen fiiller 15 yaşını bitirmiş olup ta, 18 yaşını bitirmemiş küçükler hakkında işlendiğinde 2 yıldan 4 yıla, 15 yaşını bitirmemiş olanlar hakkında işlendiğinde 3 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası verilir.

Bu maddede yazılı fiillerin 1. Fıkra belirtilen hal ve suretlerle kendine karşı yapılmasını sağlayan kimseye de aynı ceza verilir."

TCK 415. Madde- "Her kim 15 yaşını bitirmeyen bir küçüğün ırz ve namusuna tasaddiyi mutazammın bir fiil ve harekette bulunursa 2 seneden 4 seneye bu fiil yukarıdaki maddenin 2. fıkrasında yazılı şartlar içinde olursa 3 seneden 5 seneye kadar haps olunur."

Tasarı daha iyi bir düzenleme getirmesine rağmen yukarıda tartıştığımız 15 ve 18 yaş kavramı yerine 18 yaş kavramı uygun düşecektir.

3. fıkranın tümüyle kaldırılması gerekmektedir. 18 yaşından büyük birinin rızası varsa suçtan söz edilemez. 18 yaşından küçük birinin de rızası söz konusu olamaz.

Tasarı - 316. Madde - Çocukların rızası ile ırza tasaddi

"15 yaşını bitirmemiş bir çocuğun rızası ile ırzına tasaddi eden kimseye 2 yıldan 4 yıla kadar hapis cezası verilir."

Burada da 15 yaşını bitirmemiş bir çocuk kavramı yerine 18 yaşını bitirmemiş kavramı daha uygun düşecektir. Kaldı ki 18 yaşından küçük birinin rızasından da söz edilemeyeceği için maddenin kaldırılması gerekir.

Tasarı - 317. Madde Ortak ağırlaştırıcı nedenler

313 ila 316. Maddelerde yer alan fiiller

1. En az iki kişi tarafından,

2. Usulden biri veya veli veya vasi veya mürebbi veya öğretmenler veya hizmetkarlar veya terbiye ve gözetim veya muhafaza ile yükümlü bulunanlar, sağlık ve tedavi kurumları, ceza infaz kurumları ve tutuk evleri görevlileri veya bunların benzerleri gibi olup da mağdur üzerinde hüküm ve nüfuzu bulunanlar tarafından, işlenirse, ceza yarısı oranında artırılır.

TCK 417. madde - **"Yukarıdaki maddelerde yazılan fiil ve hareketler birden ziyade kimseler tarafından işlenir veya usulden biri veya veli ve vasi veya mürebbi ve muallimleri ve hizmetkarları veya terbiye ve nezaret veya muhafazaları altına bırakılan veya buna düşer olanların üzerlerine hüküm ve nüfuzu olan kimseler tarafından vuku bulursa kanunen muayyen olan ceza yarısı kadar artırılır."**

Mevcut kanundaki ve tasarıdaki 'usulden biri veya...' sözcüklerinin çıkarılması gerekir. Çünkü usulden kaynaklı ve evlilik yasağı olanlar arasındaki cinsel ilişki ayrı bir başlık altında ele alınmalıdır. Ensest ilişkiler, sır gibi saklanan bireyleri yaralayan toplumsal bir yarıdır. Bu tür ilişkiler çocuğun ve bireyin topluma, aileye güvenini sarstığı için daha da ağırlaştırılmalı ve 'ensrest ilişkiler' başlığı ile ayrıca ele alınmalıdır. Bu durum toplum içerisinde yaygın fakat görünmez olan bu fiili durumu engellemekte etkili olacaktır.

Tasarı - 318. Madde - Hayasızca hareketler.

"Alenen hayasızca durum takınanlar veya harekette bulunanlar veya başkaca edep duygularını incitecek davranışlara girişenler veya her ne suretle olursa olsun halkın edep ve ahlak temizliğine saldıranlar 6 aydan 1 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

TCK - 419. madde "Alenen hayasızca vaz'ı harekette bulunanlar 15 günden iki aya ve suretle cinsi münasebette bulunanlar 6 aydan 1 seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

Tasarıda birinci satırda yer alan 'durum takınanlar veya' sözcükleri ile ikinci satırda yer alan 'veya her ne suretle olursa olsun halkın edep ve ahlak temizliğine saldıranlar' sözcüklerinin çıkarılmasını öneriyoruz. Çünkü bu durum yorumu zorlaştıracak ve kapsamı genişletecektir. Kolluk kuvvetlerinin yorum yapmasını keyfiyete bırakacaktır. Bu da bireylerin zarar görmesine yol açacaktır.

Tasarı - 319. Madde - Söz atma, sarkıntılık, cinsel taciz

"Kadınlara veya erkeklere söz atanlara 3 aydan 6 aya kadar hapis.... cezası verilir.

Kadınlar ve erkeklere sarkıntılık edenlere 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir.

Bu fiiler mağdurun hüküm ve nüfuzu altında bulunduğu kimsenin cinsel tacizi şeklini alırsa faile verilecek ceza 1 yıldan az olamaz."

TCK 421. madde - "Kadınlara ve genç erkeklere söz atanlar 3 aydan 1 seneye ve sarkıntılık edenler 6 aydan 2 seneye kadar hapsolünür."

Başlıkta yer alan 'söz atma, sarkıntılık' sözcüklerinin tümüyle çıkarılması, başlık olarak yalnızca 'cinsel taciz' sözcüğünün kullanılmasını öneriyoruz. Çünkü söz atma ve sarkıntılıkta cinsel tacizin bir parçası olup bireyin fiziksel manevi bütünlüğüne zarar vermektedir. ayrıca tacizin tanımının yapılması zorunludur. Taciz, özel veya toplumsal yaşamda bireye fiziksel, cinsel ya da psikolojik rahatsızlık verecek şekilde cinsiyete dayalı her türlü hareket ya da söz olarak tanımlanabilir.

Tasarı - 320. Madde - Müstehcenlik

1. "15 yaşını bitirmemiş olan bir çocuğa müstehcen yazıla-

rı, kayda alınmış veya basılmış görsel, işitsel verileri, resimleri veya diğer gereçleri veya eşyaları sergileyen, bunlara ulaşabilmesinin veya tasarruf edilebilmesini sağlayan veya müstehcen temsilleri gösteren veya bu gibi şeyleri radyo veya televizyonda yayınlayan kişi 6 aydan 2 yıla kadar hapis ve 600 milyon liradan 6 milyar liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır."

3. "..... Şiddet fiillerini içeren şeyler hakkında da aynı ceza uygulanır."

TCK 426. madde - "Halkın ar ve haya duygularını inciten veya cinsi arzularını tahrik ve istismar eder nitelikte genel ahlaka aykırı.... cezalandırılırlar."

Tasarıdaki bu madde 318. ve 319. maddede ki gibi yoruma açık bırakılmalıdır. 'müstehcen' kavramının tanımı madde içinde ya da gerekçede yapılmalıdır. Yoksa yine aynı yanılgıya düşüp kavramdan ne anlayacağımızı şaşırır ve farklı uygulamaların ortaya çıkmasına neden oluruz.

Ayrıca 1. fıkrada yer alan 15 yaşını bitirmemiş bir çocuk niteliğinin kaldırılmasını öneriyoruz. Müstehcenlik kavramının yaşla sınırlandırılmaması gerekmektedir ki, mevcut kanunda bu böyledir. Bu nedenle de çocuklar için müstehcen sayılan büyükler için de müstehcen kabul edilmelidir.

Ayrıca tasarının bu maddesinin 3. fıkrasının son cümlesinin tüümüyle çıkarılması gerekmektedir. (Şiddet fiillerini içeren şeyler hakkında da aynı şeyler uygulanır.) Bu fıkranın ayrı bir başlıkla ve topluma karşı işlenen suçların kamu düzenine karşı işlenen suçlar bölümünde iletişim yoluyla toplumu şiddete yönlendirme başlığı altında ayrı bir yaptırımla ifade edilmesini öneriyoruz. Zira toplumumuzda şiddete özendirme ve teşvik yalnızca müstehcenlikle ifade edilen bir olgu değildir.

Tasarı - 321. Madde - Fuşşa teşvik

"18 yaşını bitirmiş olan bir kimseyi kandırarak fuşşa teşvik eden veya bunun yolunu kolaylaştıran kişiye 6 aydan 1 yıla kadar hapis ve 300 milyon liradan 1 milyar liraya kadar ağır para cezası verilir.

15 yaşını bitirmiş olup da, 18 yaşını bitirmemiş küçükleri fuşşa teşvik eden veya bunun yolunu kolaylaştıran kişiye 9 aydan 20 aya kadar hapis cezası ve 400 milyon liradan 2 milyar

liraya kadar ağır para cezası verilir.

15 yaşını bitirmemiş olan bir çocuğu fuhşa teşvik eden veya bunun yolunu kolaylaştıran kişiye 2 yıldan 4 yıla kadar hapis cezası ve 1 milyar liradan 3 milyar liraya kadar ağır para cezası verilir.

Fiil, mağdurun eşi veya usulü veya sıhrî usulu veya kardeşi veya mağduru evlat edinenler tarafından veya veli veya vasisi, öğretmen veya mürebbisi veya mağdurun gözetimi kendisine bırakın veya mağdur üzerinde hüküm ve nüfuzu bulunan kimselerce işlenirse failin cezası bir kat arttırılır.

Bu maddede yazılı suçlar örgüt tarafından işlendiğinde cezalar yarı oranında arttırılarak hükmolunur."

TCK 8. Bap - 3. Fasil - Fuhşiyata tahrik

435. madde - Her kim 15 yaşını doldurmamış bir küçüğü kandırarak fuhşa teşvik eder ve bunu yolunu kolaylaştırırsa 2 seneden eksik olmamak üzere hapsolunur.

.... Kandırmak keyfiyeti küçüğün usulünden veya kardeşlerinden biri veya kendisini evlat edinenler tarafından yahut veli veya vasisi; muallim veya mürebbisi, yahut hizmetkarları veya nezaretleri altına verilen sair kimseler tarafından vaki olursa fail 3 seneden aşağı olmamak üzere hapse mahkum edilir.

Kandırmak keyfiyeti 15 yaşını doldurmuş olup ta henüz 21 yaşını bitirmemiş olan kimseler hakkında vuku bulursa fail 6 aydan 2 seneye kadar hapsolunur.....

Kandırmak keyfiyeti bu maddenin 2. fıkrasında gösterilen kimseler veya kocası tarafından izlenirse fail 2 seneden eksik olmamak üzere hapsolunur....

21 yaşını doldurmuş olan kız ve kadınları fuhşa teşvik eden koca veya usulü veya sıhrî usulü veya kardeşleri hakkında 6 aydan 2 seneye kadar hapis cezasına hükmolunur."

Tasarı bu maddeyi mevcut kanundaki gibi ayrı bir bölümde ele almalıydı; sistematik bu yüzden yanlıştır.

Bu maddede ön görülen cezalar düşük tutulmuş olup; bu cezaların arttırılması ve fuhşa teşvik edilen çocuklar için koruma tedbirlerinin alınması gerekmektedir. Ayrıca 15 ve 18 yaş kavramı burada yanlıştır. Sadece 18 yaş kavramı olmalıdır.

Tasarı - 322. Madde - Fuhuş için aracılık ve insan ticareti

"Fuhuş maksadı ile rızası olsa bile, onsekiz yaşını bitirmemiş bir kimse ile başkasının şehvi duygusunu tatmin için anlaşılan veya bir kimseyi tedarik veya sevk veya bir yerden diğer bir yere nakleden kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ve sekizyüzmilyon liradan üç milyar liraya kadar ağır para cezası verilir.

Fiil, cebir ve şiddet veya tehdit icrası ile veya hile ile veya kardeş veya usul veya sıhri usulden veya eşlerden birisi veya veli veya vasi veya öğretmen veya mürebbi veya mağdurun gözetimi altına verildiği veya mağdur üzerinde hüküm ve nüfuzu bulunan bir kimse tarafından icra edilirse verilecek ceza üç katı oranında arttırılır.

Birinci fıkrada yazılı fiil, on sekiz yaşını bitirmiş bir kimse hakkında cebir ve şiddet veya tehdit veya hile kullanılarak işlenmiş ise, faile iki yıldan altı yıla kadar hapis ve bir milyar liradan üç milyar liraya kadar ağır para cezası verilir.

Bu maddede yazılı suçlar örgüt tarafından işlendiğinde cezalar yarı oranında arttırılarak hükm olunur."

TCK - 436. madde - "Her kim fuhuş zımında rızası ile olsa bile henüz yirmi bir yaşını bitirmeden bir bakiri veya bir kadını veyar cebir ve şiddet veya tehdit veya nüfuz icrası yahut hile ile yirmi bir başını bitiren bir bakir veya kadını başkası için iğfal veya tedarik veyahut sevk veya bir yerden diğer bir yere nakledeirse bir seneden üç seneye kadar hapis... para cezası ile cezalandırılır.

Bu fiiller yirmi bir yaşını doldurmamayan bakir veya kadın hakkında iğfal veya cebir ve şiddet veya tehdit veya nüfuz icrası ile yahut kardeş veya usul veya sıhri usulden yahut koca veya veli veya vasi veya muallim veya mürebbi veya hizmetkarları yahut nezaretleri altına verilen sair kimseler tarafından yapılırsa iki seneden beş seneye kadar hapsolunur.

Bu fasıla giren suçların ihzari hareketlerini işleyenler asıl suç için yazılı cezanın altıda biri ile cezalandırılır."

Mevcut kanundaki sistematik daha doğrudur. Tasarıda da ayrı bir başlık halinde ve ayrı bir bölümde ele alınması doğru olacaktır.

Daha önce tartıştığımız gibi onsekiz yaşını bitirmeyen birinin rızası söz konusu olamaz.

Tasarının ilgili maddenin 2. fıkrasındaki fiili işleyenler, akrabalık bağıyla bağlı kişiler olduğundan küçük hakkında koruma tedbirlerinin alınması, ensest ilişkiler başlığı altında incelenmesi doğru olacaktır.

Tasarı 323. Madde - Fuhşa davet ve müsamaha, fuhuştan yararlanma

"Kendini fuhşa vermiş bir kimsenin kazancından yararlanarak kısmen veya tamamen geçimini sağlayan kişiye, üç aydan altı aya kadar hafif hapis cezası verilir."

Bu maddenin son fıkrası "fuhuş parasıyla geçinen" ibaresini getirmekte olup bu kavramın açıklanması gerekmektedir. Çünkü, fuhuş parasıyla geçinen, her zaman baskıcı ve zorlayıcı kişi olmayabilir. Örneğin; annesi fuhuş yapan çocuk ya da kızı fuhuş yapan yatalak bir anne bu kavram içinde düşünülebilir.

Ayrıca bu maddenin son fıkrasında yer alan husus daha önceki maddelerde karşılığını bulmaktadır. Bu nedenle bu fıkra ile ne amaçlandığının açıklanması gerekir.

Tasarı 324. Madde - İnsan Kaçırma ve Alıkoyma

"Cebir ve şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadı ile reşit olan veya reşit kılınan bir kimseyi kaçıran veya bir yerde alıkoyan veya akıl veya beden hastalığından veya failin fiilinden başka bir nedenden veya kullanılan hileli vasitalardan dolayı fiile direnemeyecek halde bulunan bir kimseye karşı bu fiili işleyen kişiye üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir."

Kaçırılan evli ise, dört yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile hükümlenir.

Birinci fıkrada yazılı fiil, reşit olmayan bir kimseye karşı işlendiğinde faile beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir.

Reşit olmayan kimse, rızası ile şehvet hissi veya evlenme maksadı ile kaçırılmış veya bir yerde alıkonulmuş ise fail altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Mağdur, oniki yaşını bitirmemiş ise, cebir ve şiddet veya tehdit veya hile kullanılmamış olsa da faile beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası verilir.

Bu maddede yazılı suçlar reşit kişiler hakkında işlendiğinde soruşturma şikayete bağlıdır, ancak şikayetten vazgeçilemez."

TCK - 8. Bab - Adab-ı umumiye ve nizam-ı aile aleyhinde cürümler

1. Fasil - Kız ve Kadın kaçırmak

429. Madde - *"Her kim cebir ve şiddetv eya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadıyla reşit olan veya reşit kılınan bir kadını kaçırrır veya bir yerde alıorsa üç seneden on seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.*

Kaçırılan kadın evli ise ağır hapis cezası yedi seneden aşağı olamaz."

430. Madde - *"Her kim cebir ve şiddet veya tehdit veya hile ile şehvet hissi veya evlenme maksadıyla reşit olmayanbir kimseyi kaçırrır veya bir yerde alıkoyarsa, beş seneden on seneye kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.*

Eğer reşit olmayan kimse, cebir ve şiddet veya tehdit veya hile olmaksızın kendi rızası ile şehvet hissi veya evlenme maksadıyla kaçırılmış veya bir yerde alıkonulmuş ise ceza altı aydan üç seneye kadar hapistir."

Mevcut kanundaki sistematik ayrı bir bölümde maddeleri ele aldığı için daha doğrudur. Ayrıca bu maddenin 1. fıkrasında korunan değer kişi hak ve özgürlüğüdür. Bu nedenle bunun kişilere karşı suçlar bölümünde kadın ve erkek kaçırma başlığı altında incelenmesi daha doğru olacaktır.

Tasarıda birinci fıkrada yer alan "evlenme maksadıyla reşit olan veya reşit kılınan kimse" deyimini metinden çıkarılmalıdır. Her olay kendi somut koşulları içinde değerlendirilmelidir.

2. fıkrada yer alan "kaçırılan evli ise" nitelemesinin çıkarılması gerekmektedir. Kişi hak ve özgürlüğünün saldırı niteliğini taşıyan eylemin cezası ağır olacak ise bu ağırlığın kaçırılan şahsın kadın, kız, evli, bekar olması özelliğine göre belirlenmemesi gerekmektedir.

4. fıkra başında yer alan reşit olmayan kimse yerine "15 ile 18 yaş arasındaki küçük" deyimini getirilmesi daha yerindedir.

5. fıkrada yaş sınırının on iki yerine onbeş olarak belirlenmesi Uluslararası Sözleşmeler'e de uygun olacaktır. Ayrıca bu fıkranın ırza geçme ile ilgili bölümde yer alması gerekmektedir.

Tasarı 326. Madde - Dava ve cezanın ertelenmesini gerektiren etkin pişmanlık

Kaçırılan veya alıkonulan ile sanık veya hükümlülerden bi-

risi evlendiğinde mahkemece fail hakkındaki kamu davası ve hüküm verilmiş ise cezanın çektirilmesi ertelenir.

Evlenme tarihinden itibaren beş yıl içinde, fail tarafından haksız olarak meydana getirilmiş bir nedenle boşanmaya hükmedilirse, kovuşturma yenilenir evvelce hüküm verilmiş ise ceza çektirilir.

Bu madde hükümleri 313 ila 316. maddelerde yazılı suçlar hakkında da uygulanır.

Evvelde sanık veya hükümlü hakkında kamu davasının veya cezanın ertelenmesini sonuçlandıran haller, fiilin suç ortakları hakkında kamu davasının veya cezanın düşmesini gerektirir."

TCK - 434. madde - "Kaçırılan veya alıkonulan kız veya kadın ile maznun veya mahkumlardan biri arasında evlenme vukuunda koca hakkında hukuki amme davası ve hüküm verilmiş ise cezanın çektirilmesi tescil olunur.

Müruru zaman haddine kadar erkek tarafından haksız olarak vukua getirilmiş bir sebeple boşanmaya hükmedilirse takibat yenilenir. Evvelce hüküm verilmiş ise ceza çektirilir. Bu madde hükümleri 414, 415 ve 416. maddeler hakkında da ca-ridir.

Evlenen maznun veya mahkum hakkında hukuki amme davasının veya cezanın tecilini müstelzim olan haller fiilde met-hali olanlar hakkında dava ve cezanın düşmesini müstelzimidir."

Mevcut kanundaki ve tasarındaki bu maddenin, tamamen kaldırılması gerekmektedir. Bu düzenleme hem kişilik haklarına aykırılık içermekte hem de toplumsal ahlak anlayışını yasaya taşımaktadır. Tecavüz ya da kaçırma eyleminde kadınla evlenme lütfunda bulunarak, toplumun -devletin umumi adab kurallarını korumakla erkek görevli kılınmıştır. Kadın bireysel haklarından fedakarlık etmekte, eşini- kocasını seçme hakkı elinden alınmaktadır. Her ne kadar bu madde evlenmeyi kadın açısından zorunlu kılmamakta ise de üzerinde oluşturan toplumsal baskı ve gerek fail gerek fail yakınları tarafından uygulanan baskı kadını seçeneksiz bırakmakta böylece kişilik haklarının ihlali sonucu doğmaktadır. Özellikle faillerden biri ile evlenmenin, diğer faillerin cezalarının erteleneceğine ilişkin anlayış-

şı kabul etmek mümkün değildir. Bu durum toplumsal ahlaki daha çok bozar. Bir yandan saygın bir kurum olan aileyi korumak adına hareket edilecek, diğer yandan da "ırza tecavüz" suçu işleyen, bu eylemi gerçekleştiren adamlar içlerinden biri mağdurla evleniyor diye affedilecek ve bu ahlaksızlık temeli üzerine aile kurulmasına olanak sağlanacaktır. Bu anlayış cezaların kişiselliği ilkesine de ters düşmekte olduğundan kabul etmenin imkanı yoktur.

Tasarı 327. Madde - Velayet veya vesayetin kaybı

Bu bölümde belirtilen, cürümlerden dolayı mahkum olan usul, fûruunun şahısları ve malları üzerindeki velayet hakkını kaybeder ve bu cürümden dolayı mahkum olan vasiler de vasilikten çıkarılır ve bir daha vasi olarak atanamazlar.

TCK - 8. Bap - 4. Fasil - Geçen fasıllar arasında müşterek hükümler

437. madde - "***Yukarıdaki fasıllarda tayin olunan cürümlerden dolayı mahkum olan usul, kendilerine tecavüz olunan fûruun şahısları ve malları üzerinde kanunun bahşeylediği velayet hakkını zayi ederler ve bu cürümlerden dolayı mahkum olan vasilerde vasilikten çıkarılır.***"

Tasarıda bu maddenin sistematığı yanlıştır mevcut kanundaki gibi fasıllar arasındaki müşterek hükümler arasında düzenlenmelidir.

Küçüklerin korunması açısından bu maddeye "bu süre içinde küçük kamu vesayetine alınır" hükmü getirilmelidir.

Tasarı - 2. Kitap - 2. Kısım - Topluma karşı suçlar

7. Bölüm - Aileye Karşı Suçlar

329. Madde - Birden çok evlilik ve hileli evlenme, dinsel tören

"Evli olduğu halde, yeniden evlenen veya evli olmamakla beraber başkasıyla evli olduğunu bildiği bir kimseyle evlenen kişiye 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir.

Hile yaparak veya aldatarak gerçek kimliğini sağlamak suretiyle evlenen kişiye, eşin şikayeti üzerine 3 aydan 9 aya kadar hapis cezası verilir.

Birinci fıkrada yer alan fiil, ikinci fıkrada belirtilen şekilde işlenecek olursa ceza üçte biri oranında arttırılır.

Bu maddenin birinci fıkrasında yazılı suçtan dolayı zaman aşımı, evlenmenin iptali kararının kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

Aralarında evlenme olmaksızın evlenmenin dinsel törenini yaptıranlar hakkında 2 aydan 6 aya kadar hapis cezası verilir. Ancak medeni nikah yapıldığında kamu davası ve hükmedilen ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar."

TCK 2. kitap - 3. Bap - Devlet idaresi aleyhinde işlenen cürümler

1. Fasil - Memuriyet ve mevki nüfuzunu suistimal edenlere ve memuriyet vazifelerini yapmayanlara ait cezalar

237. Madde - 4. Fıkra - Aralarında evlenme akdi olmaksızın evlenmenin dini törenini yaptıran erkek ve kadınlar 2 aydan 6 aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Tasarıdaki bu maddenin mevcut kanun içindeki yeri daha doğrudur. Çünkü dini nikahı da yapan bir memurdur. Mevcut kanundaki mevcut madde ihtiyacı karşılamakta olup bu nedenle tasarıdaki 329. maddenin son fıkrasının tamamen kaldırılarak 237. Maddenin ilgili fıkrasının korunması daha doğru olacaktır.

Tasarı 7. Bölüm - Aileye karşı suçlar

330. Madde - Hile ile boşanma

Hileli yollara başvurarak veya yanlış beyanlarda bulunarak boşanma davasına ilişkin usul işlemlerinden eşinin haber almamasını sağlayan kimseye 2 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası verilir. Fiil sonucu boşanmaya karar verildiği takdirde ceza 3 yıldan 7 yıla kadardır.

330. maddenin 3. fıkrası yanlıştır. Böyle bir durumda boşanmaya karar verilememesi gerekir.

Tasarı 331. Madde - Aile durumunu bozma

Yetkili mercilere gerekli bilgileri vermeyerek veya yanlış bilgiler vererek bir çocuğu saklamak veya başka bir çocukla değiştirmek suretiyle onu, hukuken sahip olduğu aile durumundan yoksun kılan kimseye 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası verilir.

TCK - 8. Bap 6. Fasil - Nesep Cürümleri

445. Madde - Her kim çocuğu gizleyerek yahut yerine başka bir çocuk koyarak o çocuğun nesebini yok eder veya değiştirirse 1 seneden 5 seneye kadar hapis cezasına müstehak olur.

Mevcut kanundaki "nesep cürümleri" başlığı maddeye daha uygundur. Bu haliyle bırakılmalıdır. Mevcut kanunda bu tür suçların ayrı bir bölümde düzenlenmiş olması da daha uygundur.

"Aile durumunu bozma" başlığı farklı anlamları içermekte mad-

de içeriği hakkında bilgi vermemektedir. Madde de aile durumu yerine soy bağı ya da nesep kavramı getirilmesi uygun olacaktır.

Tasarı 332. Madde - Kötü muamele

Aile mensuplarından birine veya 18 yaşını bitirmemiş bir çocuğa, merhamet ve şefkatle bağdaşmayacak surette kötü muamelede bulunan kimseye 2 aydan 2 yıla kadar hapis cezası verilir.

Fiil sıhren de olsa usul ve furuu karşı işlenirse ceza üçte biri oranında artırılır.

TCK - 2. Kitap - 9. Bap - Eşhasa karşı cürümler

6. Fasıl - Terbiye ve inzibat vasıtalarının suistimali ve aile efradına karşı fena muamele

478. Madde - **477. Maddede beyan olunan haller haricinde ailesiyle birlikte yaşayan 12 yaşından aşağı bir çocuğa veya aile efradından birine rahim ve şefkatle kabili telif olmayacak surette fena muamelelerde bulunan şahıs 30 aya kadar hapsolünür.**

Bu fena muamele neseben ve sıhren usul ve fûrudan biri aleyhine vaki olursa ceza 3 aydan 3 seneye kadardır.

Bu muameleyi karı kocadan biri öbürü aleyhine yapmış ise takibat icrası mutazarrının şikayetine bağlıdır. Mutazarrır küçük ise evlenmeden evvel üzerine hakkı velayet veya vesayeti olanlardan şikayette bulunabilir.

Tasarıdaki bu maddenin şahsa karşı cürümler kısmında yer alması daha uygun olacaktır. Bu nedenle mevcut ceza kanununun sistematikteki yeri daha uygundur. Tasarıda aileye karşı suçlar bölümüne alınmıştır. Bu maddede, aile bireyleri ibaresinin kullanılması ve 18 yaş sınırının kaldırılması, ayrıca "merhamet ve şefkat" in sınır ve ölçüsünün belirsizliği nedeniyle bu ibarelerin kaldırılması gerekmektedir. Ayrıca 4320 sayılı yasa ile uyum sağlaması yönünden 2 aylık alt cezanın 6 ay olarak yükseltilmesinin yerinde olacağı kanaatindeyiz.

13. Tasarı - 333. Madde Disiplin yetkisini kötüye kullanma

İdaresi altında bulunan veya büyütme, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanarak o kişinin bedensel ve ruhsal sağlığının bozulmasına veya bir tehlikeyle karşı karşıya

kalmasına neden olan kişiye 1 aydan 1 yıla kadar hapis cezası verilir.

TCK - 9. Bap - 6. Fasıll

477. Madde - Her kim idaresi altında bulunan büyötmek, okutmak, bakmak muhafaza etmek veyahut bir meslek ve sanatı ööretmek için kendisine tevdi olunan şahsın üzerinde haiz olduu terbiye hakını veya itaat ettirmek salahiyetini suistimal ile o şahsın sıhhatinin muhtel veya bir tehlikeye maruz olmasına sebep olursa 18 aya kadar hapsolunur.

Tasarıdaki bu maddenin "tedip hakkı" diye bir hak bulunmadığı inancı ile esasen kaldırılması gerektiğini düşünmekteyiz. Zira bu madde müessir fiilin bir disiplin aracı olarak kullanılabilceğı fikrini özendirmektedir. Ancak disiplini ve idaresi altında bulunanlara yapılan kötü muamelelerin sistemli ya da münferit olarak yapılmasına göre bir ayırım yapılarak bu eylemin sistemli olması halinde tasarının işkenceyi düzenleyen 141. maddesinin son fıkrasına ayrı bir madde olarak eklenmesi, münferit eylem içeriyorsa müessir fiilin düzenlendiğı kısımda 144. maddenin son fıkrasında yer alması gerektiğı düşüncesi ile idaresi altında bulunan veya büyötmek, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat ööretmekle yükümlü olduğı kişiler üzerindeki kötü muamelelere ilişkin eylemlerinde cezasız kalmaması sağlanmalıdır.

Tasarı 334. Madde - Ailenin terki

Ailenin terki suçunu oluşturan aşağıda yazılı hallerde

1. Ciddi ve önemli bir neden olmadan müsterek yerleşim yerini 2 aydan az olmayan bir süre ile terk eden ve kanuni velayetten kaynaklanan maddi ve manevi yükümlölüklerini yerine getirmeyen kimseye,

2. Hamile olduğunu bildiğı eşini veya sürekli birlikte yaşadığı ve kendisinden gebe kalmış olduğunu bildiğı evli olmayan bir kadını çaresiz durumda terk eden kimseye,

3. Velayet hakları kaldırılmış olsa da, itiyadi sarhoşluk veya uyuşturucu maddelerin kullanılması veya onur kırıcı tavır ve hareketlerin sonucu maddi ve manevi özen noksanlığı nedeniyle çocuklarının ahlak, güvenlik ve sağlığını ağır şekilde tehlikeye sokan anne ve babaya 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası verilir.

TCK - 9. Bap - Eşhasa karşı cürümler

1. Fasil - Çocukları veya kendilerini idareye muktedir olmayanları veya tehlikede bulunanları kendi haline terk etmek cürümleri

473 ila 476. maddeleri.

TCK'ndaki sistematik ve şahsa karşı cürümlerde ayrı bir bölüm halinde yer verilmiş olması daha uygundur. Fakat tasarıda 'terk edilen' kapsamını genişlettiği için daha uygundur. Ama maddeyi daha fazla açıklaması gerekirdi. ayrıca 1. Fıkarda yer alan 'ciddi ve önemli bir neden olmadan' kavramı yerine 'hukuka uygun bir neden olmadan' kavramı getirilmelidir. Bu uygulayıcıya yorum kolaylığı sağlar.

Tasarı - 335 - Çocuğun Kaçırılması ve alıkonulması

Şehvet hissi veya evlenmek niyeti olmaksızın, 15 yaşını bitirmemiş bir çocuğu kendi rızasıyla ana, baba veya vasisi veya geçici olarak kendisine bakmakta veya muhafaza etmekte olan kimseler yanından kaçırılan veya rızasıyla alıkoyan kimseye 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası verilir.

Fiil, kaçırılan veya alıkonulan çocuğun rızası olmaksızın işlenmiş veya çocuk henüz 12 yaşını bitirmemiş ise ceza bir katı oranında arttırılır.

TCK - 2. kitap - 2. Bap - Hürriyet aleyhinde işlenen cürümler

3. Fasil - Şahıs hürriyeti aleyhinde cürümler

182. Madde - Her kim şehvet hissi ve evlenmek niyeti olmaksızın henüz 15 yaşına henüz girmeyen bir çocuğu ana ve baba veya vasisi veyahut muvâkaten olsun kendisine bakmakta ve muhafaza etmekte olan kimseler yanından kaçırır yahut çocuğun muvafakatiyle bir gayri hakkın yanında tutarsa 1 seneye kadar hapis cezasına mahkum olur.

Eğer bu fiil kaçırılan veya alıkonulan çocuğun rızası olmaksızın işlenmiş yahut çocuk henüz 12 yaşını ikmal etmemiş bulunursa yerine göre ewelki maddelerde yazılı hükümler tatbik olunur.

Bu madde ile korunan değer şahıs hürriyetidir. Bu nedenle maddenin ceza kanunundaki yeri daha uygundur. Tasarıda bu madde aileye karşı suçlar başlığı altında yer almaktadır. Oysa burada sözü edilen fiille ihlal edilen değer 'kişi özgürlüğüdür'.

C) Denizli Barosu Kadın Hakları ve Hukuku Komisyonu'nun Türk Ceza Yasa Tasarısı Hakkında Görüşleri:

Kamuoyuna ve yetkililere Türk Ceza Yasası'nın bazı maddelerinin ayrımcı ve Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırı nitelikte hükümler içerdiğini duyurmak açısından yararlı olabileceği düşüncesiyle Mevcut Ceza Yasa Tasarısı Komisyonumuz tarafından incelenmiştir.

Ceza yasa tasarısı incelendiğinde:

Mevcut kanunun dilinin anlaşılması, özellikle halkın anlayabileceği ölçüde Türkçe ve güncel bir dille anlatılması, hukuk uygulayıcıları açısından ise uygulamada ikilik yaratmayacak veya duraksamalara neden olmayacak şekilde ifade edilmesi önemli ve olumlu bir değişimdir.

Kanunun suç ve cezaları tasnif ve sıralama açısından düzenlemesi teknik olarak uygulanabilirliğini kolaylaştırmaktadır.

Cezalarda ise insan ve insan haklarını koruyucu suç ve ceza politikası gereğince demokrasi ile uyumlu düzenleme yapılmaya çalışılmış, cezalarda şiddet ve ölüm cezası kaldırılmış, işkence suçu bağımsız olarak düzenlenmiş ve işkence bertaraf edilmeye çalışılmış.

Ceza yasa tasarısındaki bazı maddelere ilişkin eleştirilerimiz şöyledir:

1. Tasarı 131 ve devamı maddelerinde adam öldürme ifadesi kaldırılmış "insan öldürme" şeklinde değiştirilmiştir. Bu olumlu bir değişikliktir.

2. Töre cinayetleri tabir edilen insan öldürme fiili hayata karşı işlenen suçlar ana başlığı altında yer alarak nitelikli insan öldürme fiili sayılmalıdır.

3. Tasarı 137. madde de evlilik dışında doğan çocuğun anası tarafından öldürülmesi fiilinden yeni doğan tabiri kapalı bir tabirdir. Yeni doğandan ne anlaşıldığı açık olmalıdır.

4. Tasarı 138. madde de acıyı dindirme saiki başlığı altında düzenlenen insan öldürme fiili daha açık ifadeler ile düzenlenmelidir.

Maddenin tasarıda yer alması olumlu ancak suistimali önleyici daha net ve açık düzenleme yapılmalıdır. Ceza miktarı da cezaların caydırıcılığı açısından azdır.

5. Tasarı 313. madde 3. fıkrasındaki tanımlama yeterince açık değildir. Bu ifadenin daha anlaşılır hale getirilmesi gereklidir.

6. Tasarı 314. madde 2. fıkrasında çocuğun rızası ile ırzına geçme fiilinde rızanın olup olmadığı mağdur ve sanık arasındaki yaş farkı dikkate alınarak tespit edilmelidir.

7. Evlilik birliği içerisinde zorla ırza geçme fiili suç olarak düzenlenmelidir.

8. Encest ilişkisi ayrıca bir madde ile suç olarak düzenlenmelidir.

9. Evlenmek amacıyla kızlık bozma suç olmaktan çıkarılmalı kanunun insan kişiliği ve bütünlüğünü koruduğu ilkesiyle hareket edilmeli salt bekareti korur nitelikte suç ve ceza düzenlenmemelidir.

10. Kaçırılan veya alıkonulan mağdur ile sanık veya sanıklardan birinin evlenmesi halinde kamu davası ve cezanın çektirilmesinin ertelenmesi hükmü tümüyle kalkmalıdır. Bu madde toplumda ahlak dışı ve kişilik haklarına saldırı niteliği taşıyan eylemin yasa eliyle teşviki sonucunu doğurmaktadır.

Denizli Barosu Başkan Yardımcısı

Av. Emine Tutulmaz

D) Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Komisyonu:

Türk Ceza Kanunu ve Türk Ceza Kanun Tasarısına ilişkin görüşlerimizin sunulmasıdır;

1. Öldürme fiilinin eşe karşı işlenmesi halinde, failin müebbet hapis cezası ile değil de ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılması gerektiğini düşünmekteyiz. Bu nedenle, tasarının 134/1 maddesi "Usul ve fürudan birine veya eşe karşı" olarak değiştirilmeli ve 133. maddeden "eş" kavramı çıkarılmalıdır.

2. Tasarının 137. maddesi ile "yeni doğan evlilik dışı çocuğu öldürme" ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu madde ile şeref ve namus kavramları, en temel insan hakkı olan yaşam hakkının önüne geçmiştir. Bu nedenle 137. madde tasarıdan çıkarılmalıdır.

3. Tasarının 141. maddenin B1 bendinin 1. fıkrası ile düzenlenen "usul yahut babalık veya analığa veya eşe karşı" olarak düzenlenmeli, eşe karşı işlenen işkence fiili A bendinden çıkarılmalıdır.

4. Cinsel işkence ve tecavüz hallerinde, TCK'nun genel hükümlerinde yer alan ırza geçme ve tasaddi fiillerinden ayrı ve özel bir düzenleme öngörülmesi gerekmektedir. Cinsel işkence, tecavüz ve tecavüze ilişkin hükümlerin genel olarak işkencenin yasaklandığı ve yaptırıma bağlandığı bölümde düzenlenmesi suçun özellikleri açısından kolaylık sağlanacaktır. Söz konusu düzenlemede;

- Cinsel işkence ve tecavüzün bir tanımının yapılması gereklidir. Özellikle cinsel işkence tecavüz halinde ispat yükü mağdura değil de faile yüklenmelidir.

- Genel olarak işkence, özel olarak da cinsel işkence ve tecavüze başvurma konusunda yöneltilecek emirleri ret etme hakkı yasal güvenceye bağlanmalı, bu tür emir ve talimatları veren görevlilere ağır yaptırımlar öngörülmelidir.

- İşkence iddialarının kovuşturulmasında yargılamaya engel olan Memurun Muhakemat-ı Kanunu hükümleri uygulanmamalı, il veya ilçe idare kurulları tarafından verilecek kararlar yargılama koşulu olmaktan çıkarılmalıdır.

5. Tasarının 153. maddesi ile düzenlenmiş bulunan çocuk düşürme fiili, suçun mağduru olan kadının iradesi dışında gerçekleşmiş ise, failin cezalandırılması gerektiği kanaatindeyiz.

6. Tasarının 2. Kısım 6. bölümünün başlığı "Kişi Hürriyeti ve Cin-

sel Bütünlüğe Karşı Suçlar" olarak değiştirilmelidir. Ayrıca;

- 314. maddenin tasarıdan çıkarılması gerektiği kanaatindeyiz. Zira; BM Çocuk Hakları Sözleşmesi uyarınca 18 yaşına kadar herkes çocuktur. 18 yaşını bitirmemiş çocuğun rızasından söz edilemez.

- Tasarının 316. maddesinin 314. madde için belirtmiş bulunduğumuz gerekçe ile tasarıdan çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz.

- 18 yaşından küçük iki çocuğun rızaen cinsel ilişkiye girmeleri durumunda özel bir madde ile düzenleme getirilmelidir.

- Tasarının 317/2 maddesinde "usulden biri" ibaresi çıkarılmalı, özel bir madde ile "Ensest" in tanımı yapılmalı ve yaptırımı belirlenmelidir. Ensest için öngörülen yaptırım 317. maddede belirtilen ortak ağırlaştırıcı nedenlerden daha fazla olmalıdır.

- Tasarının 324/2 maddesinin de tasarıdan çıkartılması gerektiği kanaatindeyiz. Zira bu madde ile korunan kadın değil, evlilik müessesesi dolayısı ile kocadır. Oysa suçun mağduru doğrudan doğruya kadındır.

- 325. madde ile düzenlenen "Etkin Pişmanlık Hali" ile verilecek ceza 647 sayılı Yasanın 6. madde kapsamında olmamalıdır.

- Tasarının 326. maddesinin tasarıdan çıkartılması gerekmektedir. Kadının iradesini yok sayan ve uğradığı tecavüzü her gün yeniden yaşamasına neden olan bu düzenleme sayesinde fail işlediği suçun müeyyidesinden kurtulmaktadır.

- Altıncı bölümde düzenlenen suçlar için öngörülen yaptırımların 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunu'nun 6. maddesi kapsamı dışında tutulması için özel bir düzenleme getirilmelidir.

7. Tasarının 2. kısım 7. bölümünde;

- 334 maddeye bir fıkra daha eklenerek nafaka borcunu yerine getirmeyen nafaka borçlusunun bu eyleminin suç olarak düzenlenmesi ve eyleminin yaptırıma bağlanması gerekmektedir.

- Her ne suretle olursa olsun kadının iradesi dışında bekaret kontrolüne tabi tutulmasının TCK'da suç olarak kabul edilmesi ve suçun özel bir madde ile düzenlenmesi gerekmektedir.

- Ayrıca, bekaret kontrolü yaptırımların kamu görevlileri olması halî ağırlaştırıcı neden olarak kabul edilmelidir.

- Namus cinayetlerinde indirim uygulanmamalı, TCK'nun halen yürürlükte olan 462. maddesi kaldırılmalıdır.

Av. Remziye Tanrıku - Av. Zülal Erdoğan

E) İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun TCK Tasarısı Hakkında Görüşleri

1926 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu, Medeni Kanununun kadın ve erkeğe toplum içinde çizdiği rolleri temel almış ve bunların dışına çıkana cezalandırma yoluna gitmiştir.

Toplumumuzda kadınlar erkeklerle oranla daha az suç işlemekte iseler de toplumda bu farklılıklardan dolayı bazı suçların da mağduru ve büyük ölçüde zarar göreni onlardır. Örneğin; ırza geçme, kızlık bozma suçlarının mağduru sadece kadınlardır.

Kadın bu fiziksel olaydan öte, ruhsal olarak da zarar görmekte ve etkilenmektedir. Zarar gören kadının psikolojik tedavisinin yapılmaması böyle bir kadına toplumsal bakış açısının yanlışlığı ve acımasızlığı kadını suçu kendinde aramaya iter. Mağdureler, polise zor başvurur. Bu kadınların korunmasıyla ilgili birimlerin oluşması için sivil topluma da büyük görevler düşmektedir.

Tasarıda da kadın ve kız ayrımı yapılmaktadır. Bu cinsiyetçi yaklaşım şiddetin kaynağı olmaktadır. Yeni yüzyılda erkeğin üstün tutulduğu bir anlayış yanlıştır.

Evli kadını şiddet konusunda az koruyan hukuk sistemi bazı hallerde (mesela: evli kadının kaçırılması durumunda) faili daha çok cezalandırmaktadır. Buradaki korumada amaç kadını korumak değil, ailenin ve kocanın şerefini korumaktır.

Evlenme vaadiyle kandırılan ve cinsel istismara uğrayan kızın bekareti ön plana çıkmaktadır. Halbuki ön plana çıkarılması gereken bekaret değil, kadının cinsel istismarıdır. Bu anlayışta olan toplum evlilik içi ırza geçme konusunu da tasarıda gündeme getirmemiştir.

Ülkemizde bekaret kontrolü gelişigüzel yapılmakta ve çeşitli yasalarda düzenlemeye tabi tutulmaktadır. Bunun önlenmesi bakımından TCK'ya bekaret kontrolünün gelişigüzel yapılması halinde ceza hükmü konulmalıdır.

TCK'nunda bazı suçların "Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhine Cürümler" başlığında toplanmasında hukuki yarar yoktur. Genel adap ve aile düzeni gibi belirsiz kavramlar bireyin cinsel özgürlüğü-

nün önüne çıkmıştır. Söz konusu suçlar 3 başlık halinde toplanmalıdır.

1. Cinsel özgürlüğe karşı suçlar
2. Aileye karşı suçlar
3. Genel ahlak ve adaba karşı suçlar

Tasarıda bu suçların "cinsel özgürlüğe ve edep törelerine karşı suçlar" başlığı altında toplanması yukarıdaki açıklamalarımıza uymamaktadır.

TCK 440-441 Zina

Zina ise aileye karşı suçlar bölümündedir. TCK'nunda erkeğin ve kadının zinası olarak ayrı ayrı düzenlenen bu maddeler, eşitliğe aykırılık gerekçesiyle önce m. 440, daha sonra m. 441 Anaya Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Ancak tasarıda bu kez erkek, kadın ayrımı yapılmadan zina cezalandırmaya tabi tutulmuştur. (Madde 329 - 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası) oysa iptal edilmiş bulunan bu maddelerin uygulamaya konulmasında bir gereksinim bulunmamaktadır. Zina sadece Medeni Kanunda boşanma sebebi olarak yer almalı ve erkek veya kadının eşinden başka biriyle birlikteğinin tespit ve ispatı zina kabul edilmelidir.

Tasarıda zina suç olmaktan çıkarılmalı, ancak eşlerin şikayeti halinde boşanma sebebi olması için tespit edilebilmelidir.

Irza Geçme - Irza Tasaddi (TCK 414/415 - Tasarı 310/317. maddede)

TCK ve tasarı irza geçmeyi akrabalık aramaksızın cezalandırmaya tabi tutmuş, akrabalık olması durumunda ağırlaştırıcı maddeler getirilmiştir. Reşit kişiler de şikayet söz konusudur. Şikayet kaldırılmalı, reşitlerin ırzına geçilmesi durumunda şikayete bakılmaksızın cezalandırma getirilmelidir. Ayrıca saldırıya uğrayan küçüğün (15-18 yaş arası) rızasının olmasının önemi yoktur, önemli olan yapılan fiil olup, rıza şartı kaldırılmalıdır.

Tasarıda evlilik içi irza geçme yer almamaktadır. Oysa evli kadınları son derece mağdur eden bu konunun ele alınması ve tasarıda suç olarak yer alması gereklidir.

TCK'da ve tasarıda aynı cinslerin birbirine saldırısı yer almamak-

tadır. Oysa bu konunun da nazara alınması ve kanunda yer alması zorunludur.

Tasarı 317. maddede "söz atma, sarkıntılık ve cinsel taciz" yer almakta olup, cinsel taciz elle, gözle, sözle ve bedenle yapılan taciz olarak algılanmalı ve tasarıda bu şekilde tarif edilmelidir. Ayrıca cinsel tacizin bağımsız bir suç olarak cezalandırılması daha doğru olacaktır.

Tasarıda 315 - TCK. 423 - Evlenme vaadiyle kızlık bozma:

Yasa koyucu anatomik olarak kızlık zararını korumayı ön plana çıkartıp, işin duygusal yönü, safiyet, manevi ve psikolojik etkilerini düşünmemektedir. Burada fiil ön plana alınmalı, zararın bozulup bozulmaması suçun oluşmasında etken olmamalıdır.

TCK 429-430 Tasarıda 324

bu maddelerde kadın-kız ayrımı kaldırılıp, kaçırma eylemi nazara alınarak cezalandırma getirilmelidir. Evli kadının kaçırılmasında ağırlaştırıcı madde getirilmesinin amacı kadını korumak değil, toplumun namus anlayışı ve erkeğin şerefini korumaktır.

Tasarıda 336. maddede Ceza Kanununda bulunmayan yeni bir hüküm getirilmiş, ciddi ve önemli bir sebep olmadan eşini veya birlikte yaşadığı hamile kadını 2 ay süreyle terk halinde cezalandırma konulmuştur. Bu madde Medeni Yasa ve Medeni Yasa tasarısındaki boşanma sebeplerinden olan terk halindeki sürelerle uymamaktadır. Bu nedenle sürenin arttırılması gerekmektedir. Bu maddenin birinci bendine "şikayet halinde" ibaresinin eklenmesi gereklidir.

TCK 453 - Tasarı 136'da şerefini kurtarmak için doğurduğu çocuğu öldüren ananın şerefi çocuğun yaşam hakkından üstün tutulmaktadır. Oysa hiçbir hak yaşam hakkının üstünde olamaz. Bu nedenle maddeden bu bölüm çıkartılmalıdır.

TCK 462 - Namus cinayetleri ile ilgili indirimler mutlaka çıkartılmalı aksine ağırlaştırıcı neden sayılmalıdır.

F) İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonunun Türk Ceza Yasa Tasarısına İlişkin İnceleme raporu

Türk Ceza Yasası tasarısının incelenen bölümlerinde, mevcut yasadaki cinsiyetçi bakış açısının aynen korunduğu görülmektedir. Kadınları özellikle ilgilendiren cinsel bütünlüğe karşı işlenmiş suçların "edep törelerine karşı suçlar" ile aynı başlık altında düzenlenmesi bunun bir sonucudur. Zaten tasarının gerekçesindeki açıklamalar, öngörülen hükümlerin esas olarak suçtan zarar gören kişinin haklarını korumaktan çok, fiilin toplumda yarattığı etkilere göre cezalandırılmasının altını çizmiştir.

Ülkemizde yer alan yasal düzenlemelerin tümünde olduğu gibi Ceza Yasasının da temel bakış açısı, insan haklarının korunmasını merkez alan ve esas olarak "birey"i koruyan bir kavrayışı yansıtmaktan uzaktır. Kadının insan hakları çerçevesinde düzenlenen Uluslararası Sözleşmelerin hükümlerine göre değiştirilmesi ya da tasarıdan çıkartılması öngörülen hükümlerin bir bölümü aşağıda incelenmiştir.

Zorla İrza Geçme

Madde - 313 Genel olarak, zorla ırza geçme suçunun tanımında TCK m. 415. (ırza ve namusa tasaddi) ve m. 416 (zorla ırza geçme ve tasaddi) daki tanıma yer verilmiş ancak verilecek cezanın alt sınırı 5 yıl, üst sınırı 8 yıl olarak belirlenmiştir. M. 416/1'de ise 15 yaşını bitiren kimsenin zorla ırzına geçilmesi halinde alt sınırı 7 yıldan az olmamak üzere ağır hapis cezasıdır. Tasarıda mağdurun yaşı bakımından ikili bir ayırım getirilmiştir.

Mağdur 15 yaşını bitirmiş ancak 18 yaşını bitirmemiş ise faile verilecek ceza 7-15 yıl; 15 yaşını bitirmemiş ise 10-15 yıl arası ağır hapis cezası öngörülmüştür. Ayrıca bu madde ile 415 ve 416'da olmayan bir fıkra eklenmiş. M. 313/2 fıkrasında "Bu maddede yazılı fiillerin birinci fıkrada belirtilen hal ve suretlerde kendisine karşı yapılmasını sağlayan kimseye de aynı ceza verilir" hükmü düzenlenmiştir. Tasarının gerekçesinde bu fıkranın hangi amaçla koyulduğu

açıklanmamıştır, muğlaktır. Hiç kimsenin zorla ırzına geçilmesi için çaba göstermeyeceği aşikardır. Bu fıkra ile tecavüzün haklı olabileceği öngörülerek mağdur cezalandırılmak istenmiştir. İnsanların, (bu suçun mağdurlarının çoğunluğu kadınlar ve çocuklardır) giysileri ve davranışları tecavüze davetiye değildir, bu fıkra tasarıdan çıkarılmalıdır. Failin değil mağdurun cezalandırılması hiçbir hukuk kuralı ile bağdaşmaz. Aynı maddenin 4. fıkrasında zorla ırza geçme suçunun mağduru reşit ise, bu suçun takibi şikayete bağlanmıştır. 313/2 ve 313/4 birlikte değerlendirildiğinde pek çok kadın suçlanacakları korkusuyla şikayette dahi bulunamayacaklardır.

313/4'de soruşturma ve kovuşturmanın şikayete bağlanmış olmasının gerekçesinde bu hüküm ile mağdurun korunmasının amaçlandığı belirtilerek; ırzına geçilen kişilerin zorunlu kovuşturma ve usul kuralları gereğince mağdur haline getirildiği, sosyal çevrelerinde ağır itibar kayıplarına uğradıkları açıklanmıştır. Yasa koyucu bu hüküm ile erkek egemen toplumun cinsiyetçi bakış açısını aynen tasarıya getirmiş, tecavüzü gerçekleştirenin değil tecavüze uğrayanın suçlu sayıldığı ataerkil anlayışa göre hüküm düzenleyerek suçun mağdurlarının sessiz kalmasının zeminini hazırlamıştır. Şikayete bağlı suçlarda suçtan zarar gören kişilerin kovuşturma ve yargılama aşamasında karşılaştıkları zorluklar gözardı edilmiştir. Unutulmamalıdır ki, cinsel bütünlüğe karşı işlenen suçlar kişilerin aynı zamanda beden bütünlüğüne ilişkin olup esas olarak kişilere karşı işlenen suçlar kapsamında düzenlenmesi gereken suçlardandır. Devlet bu suçtan mağdur durumunda bulunan kişilerin haklarını savunmaktan böylesine bir gerekçe ile kurtulamaz. Uluslararası Sözleşmelerdeki yükümlülükleri doğrultusunda gereken yasal düzenlemeleri yapmak ve uygulanmasını sağlamak devletin görevidir.

TCK'nın 415 ve 416'dan farklı olarak 313/5 ile ırza geçmenin tanımını yapmıştır. Gerekçede açıklandığı üzere, suçun maddi unsurunu oluşturan ırza geçme hangi nitelikte olursa olsun bir kişiye cinsiyet uzvunun ithali olarak tanımlanmıştır. Ancak ırza geçme her zaman cinsiyet organının ithali ile değil, başka aletler kullanılmak suretiyle de olabilmektedir. Irza geçme kavramının çok daraltıcı bir şekilde tanımlanması nedeni ile değişik biçimlerde gerçekleştirilen

tecavüzler bu maddenin kapsamı dışında bırakılmıştır. Oysa ki bu şekilde gerçekleştirilen tecavüzler mağdurlarda aynı psikolojik etkiler yaratmaktadır. Bu tanımda kişinin beden bütünlüğü gözetilerek oral seks veya anüse ferç (anal sek) hallerinde de suçun maddi unsuru gerçekleşecektir. Bu anlamda olumlu. Cinsel salgının bedenine içine akması ile suçun tamamlanması olduğu gerekçede açıklanmıştır.

Küçüklerin ve çocukların rızası ile ırzına geçilmesi

Madde 314, 314/1; 15 yaşını bitirmiş, 18 yaşını bitirmemiş küçüklere karşı (rızası ile) işlenirse faile verilecek hapis cezası 6 aydan üç yıla kadar,

314/2; 15 yaşını bitirmemiş ise 4 yıl-6 yıl hapis cezası getirilmiştir. TCY, m. 414/1'de 15 yaşını bitirmemiş çocuğun ırzına geçilmesinde çocuğun rızasına bakılmaksızın, faile verilecek ceza 5 yıldan az olmamak üzere ağır hapidir. 15 yaşını bitirmemiş küçüğün bedeni ve ruhi bakımından cinsel bütünlüğüne ve özgürlüğüne karşı yapılacak saldırıya karşı koyabilecek güçten ve kendini savunma yetemeğinden yoksun olduğu düşünülerek cebrin varlığı farz ve kabul edilmiş, böyle bir ayrıma gidilmemiştir. Tasarıdaki bu ayırım çağdışıdır. Hem küçükleri korumayı ilke edinip, hem de 15 yaşını bitirmemiş bir küçüğe karşı işlenen ırza geçme suçunda onun rızasının bulunup bulunmadığına göre suçluyu yargılayacaksınız. Yasanın hedefi çocuğun ahlaki ve cinsi bütünlüğünü saldırılara karşı koruyup, güvence altına almak olmalıdır.

314/3; Hükmen veya evlenme suretiyle reşit olanlara karşı işlenen fiiller hakkında bu hüküm uygulanmaz.

Zorla Irza Tasaddi

Madde 315 - Bu madde de 313. madde de olduğu gibi yaş sınırlaması getirilmiştir. 315/3'de "kendisine karşı yapılmasını sağlayan kişiye de aynı cezanın verileceği" düzenlenmiştir. Yukarıda 313/2'de açıklanan olumsuzluklar bu fıkra için de geçerlidir. 315/4'de suç reşit kişilere karşı işlenmiş ise takibi ve kovuşturması

şikayete bağlanmıştır hükmü yer almaktadır. Madde 313/5'de açıklandığı üzere olumsuz bir düzenlemedir.

Çocukların rızası ile ırzına tasaddi

Madde 316 - Tasarının bu hükmü ile 15 yaşını bitirmemiş çocuklara karşı işlenen ırza tasaddi suçunun failinin lehine mağdurun rızası halinde verilecek ceza 2 yıl-4 yıl hapis olarak düzenlenmiştir.

Ortak ağırlaştırıcı nedenler

Madde 317 - 313 ila 316'ıncı maddelerde yer alan fiiller, en az iki kişi tarafından ya da usulden biri veya veli, vasi, mürebbi, öğretmen, hizmetkarlar, terbiye, gözetim veya muhafaza ile yükümlü bulunanlar, sağlık ve tedavi kurumları ve ceza infaz kurumları tutukvevleri görevlileri veya bunların benzerleri gibi olup da mağdur üzerinde hüküm ve nüfuzu bulunanlar tarafından işlenirse verilecek ceza yarısı oranında artırılır hükmü getirilmiştir. 317/3'de ise yine TCY'ye paralel olarak (TCY m. 418) mağdura hastalığın geçmesini veya mağdurun sağlığında büyük bir noksan meydana gelmesini veya malüliyetini sonuçlayacak olursa verilecek ceza bir kat arttırılır. Mağdurun ölümüne yol açmış ise müebbet hapis cezası verilir.

Tasarının gerekçesinde 317'deki ağırlaştırıcı nedenler açıklanırken özellikle eşler arasında ırza geçme suçunun olmayacağına değinilerek 312/3. maddede bunun açıklandığı belirtilmiştir. Yasa koyucu ağırlaştırıcı nedenleri açıklarken özellikle fiilin ahlak dışı olduğuna değinilerek evlilik içinde kadınlara karşı işlenen tecavüz suçunun bu maddeye göre cezalandırılmaması gerektiğine tekrar işaret edilmiştir. Oysa bu maddeye "usulden biri" ile başlayan birinci fıkraya "eşlerden birinin" ifadesi eklenmesi suretiyle evlilik içi tecavüze karşı kadınları koruyan bir hüküm getirilerek, Türkiye'nin imza koyduğu uluslararası sözleşmelerdeki taahhütlerinin yerine getirilmesi yönünde olumlu bir adım atılabilirdi. Ancak gerekçede özellikle evlilik içi ırza geçmelerde bu hükmün uygulanmaması gerektiğinin altı çizilmiştir. Bu açıklama, cinsiyetçi yaklaşımın yasanın ruhunda aynen korunduğunun yansımasıdır.

Hayasızca hareketler

Madde 318 - Tasarının bu maddesi ile yasa koyucu, toplumun sahip olduğu orta edep (ar ve haya) duygularının, törelerinin ihlalini, incitilmesini ve her ne suretle olursa olsun edep ve ahlak temizliğine alenen saldırılmasını cezalandıran hükümler getirmeyi ve toplumdaki ortak edep ve ahlak temizliğini korumayı amaçladığını belirtmiştir (gerekçeden). Ancak söz konusu maddede bu hareketlerin neler olduğu örnekleme yolu ile dahi gösterilmemiş, bu konuda tamamen hakime takdir hakkı tanınmıştır. Çağdaş ceza yasalarında toplumsal töre ve adetlere göre hüküm düzenlenmesi belli şartlara bağlanmıştır. Aksi takdirde hakim yörelere göre değişen töre ve adetlere göre adil bir yargılama yapamayacaktır. Unutulmalıdır ki, Türkiye özellikle kadınların namusu ile ilgili konularda yörelere göre değişen pek çok töre ve geleneği olan bir ülkedir. Bir bölgede kadının tek başına sokağa çıkması, bir başka bölgede de kadınların yalnız başına gece dışarı çıkması, açık başla dolaşması iyi karşılanmayabilir. Maddedeki hareketlerin neler olduğu konusu muğlak bırakılmıştır, bu hüküm modern ceza yasalarına göre tekrar düzenlenmeli, toplumun ahlakına, edep ve törelere aykırılık değil, insan hakları ve kadının insan hakları çerçevesinde değerlendirilerek evrensel hukuk kurallarına göre yeniden düzenlenmelidir ya da tamamen tasarıdan çıkarılmalıdır.

Söz atma, sarkıntılık, cinsel taciz

Madde 319 TCY m. 421'de suçun mağdurları "kadınlara ve genç erkeklere" şeklinde düzenlenmiştir. Tasarıda kadınlara ve erkeklere şeklinde değiştirilmesi olumlu ancak yeterli değil, çocuklar da bu suçun mağduru olabilirler. Bu nedenle çocuklar suçun mağduru olarak hükme eklenmelidir. Madde başlığında cinsel tacize yer verilmiş ise de birinci fıkrada ve ikinci fıkrada sadece söz atma ve sarkıntılık fiiline karşı verilecek cezalar gösterilmiştir. Üçüncü fıkrada "bu fiiller mağdurun hüküm ve nüfuzu altında bulunduğu kimsenin cinsel tacizi şeklini alırsa faile verilecek ceza bir yıldan az olamaz" şeklinde düzenlenmiştir. Failin üçüncü fıkrada belirtilen kişiler dışında birisi olması halinde cinsel tacize ilişkin bir düzenleme yok-

tur. Birinci ve ikinci fıkradaki söz atma, sarkıntılık fiillerine cinsel taciz de eklenmelidir.

Tasarının gerekçesinde 318 nci maddede öngörülen suçun, özel şekillerinin bu maddede düzenlendiği belirtiliyor. Ayrıca 1994 tarihli Fransız Ceza Yasasına atıfta bulunarak cinsel taciz suçunun söz atma ve sarkıntılık suçlarını kapsamakta olduğuna değinilmiştir. Buna rağmen cinsel taciz deyiminin sadece üçüncü fıkrada yer alması gerekçedeki açıklamayla da çelişmektedir.

Müstehcenlik

Madde 320 - Ceza yasasında 426, 427 ve 428 nci maddelerde düzenlenmiş olan hükümler tek bir madde de toplanmıştır. Yasa koyucu müstehcenlik kavramını tanımlamamıştır. Gerekçede de bir tanımlama getirilmemiştir. TCY'nın 426'da müstehcen ve hayasızca yazılmış vs. diye devam eden hüküm tasarıda hayasızca ifadesi çıkarılmak suretiyle alınmıştır. Müstehcen Arapça bir sözcük olup, edep dışı demektir. Müstehcen hareketler genel ahlaka aykırı ve kanunun edep duygusunu inciten fiillerdir. Pek çok ülkenin ceza yasasında müstehcenlik düzenlenmiştir. Ancak yasalarda tarif edilmemiştir. Uluslararası antlaşmalarda tanımlanan müstehcenlik tanımı çerçevesinde açıklama getirilebilirdi, istismara açık bir düzenlemedir, hakime geniş takdir yetkisi vermiştir.

320/5'de birinci ve üçüncü fıkrada öngörülen eşya ve temsillerin sanatsal veya bilimsel değer taşıdıklarında müstehcen sayılmayacağı hüküm altına alınarak, istisna getirilmiştir.

Fuhuşa teşvik

Madde 321 - TCY'da 435 ve 436 nci maddelerde düzenlenmiş iken tasarıda tek maddede toplanmıştır. Burada en önemli değişikliklerden birisi eşi tarafından fuhuşa zorlanan kadınlarla ilgilidir. 321/4'de mağdurun eşi tarafından fuhuşa teşvik edilmesi halinde faile verilecek ceza bir kat arttırılıyor. TCY m. 435/2'de sayılan kişiler arasında eş bulunmuyordu, fakat eş tarafından kandırılarak fuhuşa teşvik varsa eşe verilecek cezanın alt sınırı iki yıl hapis olarak

435/4-5'de düzenlenmişti. Ancak 435/3'de 15 yaşını bitirmiş, 21 yaşını bitirmemiş kimseler hakkında işlenirse altı aydan iki yıla kadar hapis cezası var. Tasarıda ise 15'ini bitirmiş 18'ini bitirmemiş kişilere karşı işlenirse ceza üst sınırı yirmi aya indirilmiş, mağdur 18'inden büyük ise verilecek ceza altı ay ile bir yıl arası hapis cezasıdır. Cezalarda indirim yapılmıştır. Ayrıca tasarıda 18 yaşından büyüklerde kandırma şartı aranıyor.

Fuhuş için aracılık ve insan ticareti

Madde 322 - TCY'da kadın ticareti olarak adlandırılıyordu. Tasarıda "fuhuş için aracılık" ve "insan ticareti" olarak tanımlanan iki suç cezalandırılmaktadır. Suçun ön şartı mağdurun 18 yaşını bitirmemiş olmasıdır. 18'den büyük ise rızası dışında zor kullanma var ise 322/3'de düzenlenmiştir.

Fuhuşa davet ve müsamaha, fuhuştan yararlanma

Madde 323 - 323/1'de sokaklarda fuhuş yapanlar, fuhuşa davet edenler olarak suç kapsamına alınmış. 323/2'de fuhuş icra etmek sureti ile aynı bina içinde yaşayanları veya komşuları rahatsız edenlere, 323/3'de kiraya verdiği yerde fuhuş yapmasına hoşgöründe bulunanlara 323/4 fuhuş olanaklarına dikkat çekenlere cezalar öngörülmüştür. Ancak fuhuşun tanımı ve kapsamı belirtilmemiştir.

İnsan kaçırma ve alıkoyma

Madde 324 - TCY'da zorla kadın kaçırma ve alıkoyma (m. 429) ve küçüğü kaçırma, alıkoyma (430) olarak yer alan düzenleme tasarıda tek madde başlığı altında toplanmıştır. 429 ve 430'dan farklı olarak bu maddede de 313 üncü maddedeki gibi, failin fiilinden başka bir nedenden veya akıl veya beden hastalığından veya kullanılan hileli vasıtalarından dolayı faile direnemeyecek halde bulunan kişiye karşı işlenen suç olarak tanımlanmıştır. Bu hüküm ceza yarılması aşamasında mağdurun direnç gösterip göstermediğinin araştırılmasına neden olabilecektir. Gerekçede bu hükmün neden getirildiğine ilişkin bir yorum getirilememiştir. Yasa koyucu faili mi yok-

sa mağduru mu korumayı hedeflemiştir, belli değil. Tasarıda kaçırma ve alıkoyma suçlarına verilecek cezaların üst sınırı indirilmiştir.

Etkin pişmanlık hali ve hafifletici neden

Madde 325 - 325/1'de kaçırdığı veya alıkoymuş kişiyi hiçbir şehvi harekette bulunmadan, kendiliğinden geri getiren veya ailesinin alabileceği güvenli bir yere bırakırsa, 325/2 yalnızca evlenmek maksadı ile işlenen fiilde mağdur üzerinde hiçbir şehvi harekette bulunmadan serbest bırakırsa 324'de hükmedilecek ceza 1/6'da 1/10'a kadar indirilir hükmü düzenlenmiştir. Söz konusu madde de aynen TCY m. 433'de olduğu gibi kaçırılan kimsenin (genelde mağdurun kadınlar olduğunu biliyoruz) iradesine bakmaksızın evlenme niyetiyle yapılmış olmasını hafifletici nedenler arasında saymıştır.

Davanın veya cezanın ertelenmesini gerektiren pişmanlık

Madde 326 - TCY'nın 434'üncü maddesinde kaçırılan ya da alıkonulan kadın veya kızın sanık ya da hükümlülerden birisi ile evlenme olduğunda kamu davasını koca hakkında erteleneceği, diğer sanıklar hakkındaki davanın ise düşeceği hüküm altına alınmıştır. Tasarının bu maddesinde bu anlayış aynen korunmuş, kaçırılan kişilerin yargılanması ve ceza almasının önüne (mağdurun rızası dışında onunla evlenmek sureti ile) böyle bir fırsat sunulmuştur. Bu hüküm toplumdaki erkek egemen anlayışın yasalarda da güvenceye bağlanarak kadınların rızası dışında sadece failin ceza almasının engellenmesi amacıyla evlenmeye zorlanmalarına neden olması bakımında cinsiyetçidir, ayrımcıdır. Cezaların şahsiliği ilkesi ile birlikte pek çok hukuk kuralına aykırıdır. Suç kaçırma ve alıkoyma fiilinin gerçekleşmesi ile oluşmuştur, evlenme niyetiyle yapılmış olması suçun cezasını etkilememelidir. Evlilik ile cezanın ertelenmesi ve suç ortaklarına verilecek cezanın ortadan kalkması yasak koyucu desteği ve teşviki ile, suçluya kastına uygun bir de ödül verilmesi anlamını taşır. Mağdur olan kişi istemediği bu kişi ile namusunu temizlemek adına ailesi tarafından da evliliğe zorlanır ve yasa zoru ile evli kalmak gibi bir cezaya çarptırılarak iki kez mağdur edilir.

Yeni doğan evlilik dışı çocuğu öldürme

Madde 137 - TCY'nın 453 maddesindeki gibi namus ve şerefın kurtarılması için yeni doğmuş evlilik dışı bir çocuğun öldürülmesine ilişkin bir hükümdür. Burada korunması gereken bebeğin yaşam hakkıdır. Çocuğun evlilik içi ya da dışı olması verilecek cezada etken olmamalıdır. "Doğumun yarattığı psikolojik rahatsızlık nedeniyle ana tarafından yeni doğan çocuğa karşı işlenmesi" şeklinde düzeltilmelidir.

İşkence

Madde 141/c bendi: "Suç nesebi sahih ya da gayrisahi çocuğa veya küçüğe karşı veya..." Bendin içeriğinden de anlaşıldığı gibi çocukların nesebine göre cezai bir düzenleme getirilmiştir. Burada amaç çocuğun korunması olduğuna göre çocuğun nesep durumunun bir önemi olmamalıdır. Tasarıda namus saiki ile işlenen suçlara karşı bir hoşgörü anlayışı varlığını sürdürmektedir. Yani Medeni Yasa ile sahih ve gayri sahih nesep bağı kaldırıldığından anılan çerçevede bu hüküm değiştirilmelidir.

Terk

Madde 147 - 137. madde açısından da değerlendirildiğinde bu hükümdede yer alan terk fiili "anası tarafından evlilik dışı yeni doğmuş çocuğa karşı işlenmiş ise" şeklindeki ifadenin "anası tarafından yeni doğmuş çocuğa karşı işlenmiş ise" şeklinde değiştirilmelidir. Burada yeni doğum yapmış annenin doğum psikolojisi ile bu suçu işlemesi indirimine konu edilmelidir. Çocuğun evlilik içi ve dışı olması suçun ana unsuru olmamalıdır.

Çocuk düşürme ve düşürtme suçları

Madde 153 - Suç sonucu gebelik; "suçun mağdurunun gebeliği" olarak madde başlığı değiştirilmelidir. Zira bu madde ile amaçlanan kadının mağdur olduğu bir suç sonucu oluşan gebeliğine son verilmesi halinde cezai müeyyideden korunmasıdır.

G) Karabük Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun Ceza Yasa Tasarısı Hakkında Görüşleri

1. Kadın ticareti -fuhuşa teşvik- kadın kaçırma cinsel tecavüz gibi suçlarda cezalar caydırıcı olmalı.

2. Müessir fiil hakaret tehdit suçları caydırıcı olmalı, aile içi efrada karşı işlendiğinde çok ağırlaştırılmalı

3. Trafik kazaları sebebiyle verilen cezaları caydırıcı olmaktan çok uzak oluşu cezalar ağırlaştırılmalıdır.

4. Kısımlar değiştirilirken tüm madde numaraları değiştirilmeliydi. Değişmeyen maddelerle ilgili içtihatlar ve kitaplarımız hiç bir işe yaramayacak

5. 17. maddede cinsel taciz elle, gözle, sözle bedenle taciz olarak algılanmalı

6. 42. Evlenmek vaadiyle kızlık bozmada zarar yırtılıp yırtılmadığına bakılmaksızın cezalandırılmalı

7. Evli kadının kaçırılmasındaki ağırlaştırıcı madde kızlar kaçırıldığında da uygulanmalı evli veya bekar ayrımı yapılmadan cezalandırılmalıdır.

8. Namus cinayetlerinde indirim uygulanacağına ağırlaştırılma getirilmelidir.

9. Küçük ve çocukların rızası ile ırza geçmeden bahsolunmaktadır. 314. madde 18 yaşından küçüklerin rızasından söz edilmemesi gerekmektedir.

10. Dava ve cezanın evlenmeyle ertelenmesini öngören 326. maddesi evlenmeyle suçun kalkacağı maddesinin tasarıdan çıkarılması gerekmektedir.

11. Evlilik dışı doğan çocuğa öldürmede hafifletici nedenin kaldırılması gerekmektedir. Doğan bir canlıdır. Evlilik içi veya dışı fark etmemesi gerekir.

**Karabük Barosu Kadın Hakları Komisyonu Başkanı
Av. Fazilet Demirezen**

H) Manisa Barosu Kadın ve Çocuk Komisyonu'nun Ceza Yasa Tasarısı Hakkında Görüşleri

Tasarıda Güvenlik Tedbirlerinin ve Çocuklar hakkında uygulanabilecek koruyucu, tedavi edici, eğitici tedbirlerin yer alması çağdaş bir yaklaşımdır.

Fiili işleyen bilinç ve hareketlerinin serbestliğine sahip bulunmaması nedeniyle muhafaza ve tedavi altına alınması yönündeki güvenlik tedbiri düzenlemesi olumludur.

Kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalar yerine hükmedilecek tedbirler kapsamına "kamuya yararlı bir işte çalıştırma"nın alınması cezaların bireyselleştirilmesi anlamında olumlu bir düzenlemedir.

Fer'i cezaların düzenlenmesi olumludur.

Özel Hukuk tüzel kişilerinin ceza sorumluluğunun düzenlenmiş olması ekonomik suçların yaptırımı anlamında önemli bir gelişmedir.

Ağır hapis ayırımının kaldırılmış olmasını olumlu buluyoruz.

18 yaşını doldurmamış çocukların rızasının hukuka uygunluk nedeni sayılmasına karşıyız.

18 yaşını doldurmamış her insan çocuktur, yaş ayrımı yapılmamalıdır.

Bu doğrultuda tasarının 314, 316, 324, 335. vs. maddelerin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Töre-namus cinayetleri nitelikli insan öldürme sayılan fiiller kapsamına alınmalıdır. 134. madde kapsamında düzenlenmesi gerekir. Aksi halde töre-namus cinayetleri indirimden yararlanan bir fiil durumunda kalacaktır. En azından indirimden yararlanan bir fiil olmasını engelleyen düzenlemenin gerekli olduğu kanısındayız.

Tasarının 137. maddesi tümünden çıkarılmalıdır.

141/C'deki "nesibi sahih veya gayrisahih" ibaresi çıkarılmalıdır.

141/C'deki "..küçüğe karşı" - "usul veya babalık.." ibareleri arasındaki "veya" kelimesi kaldırılmalıdır.

Tasarının 147/son maddesi çıkarılmalıdır.

153. maddeye "gebe kalan kadının rızası ile" ibaresi eklenmelidir.

Tasarının 313. maddesinin 3. ve 4. paragrafları çıkarılmalıdır.

Tasarının 334. maddesinde uygulanacak güvenlik tedbirlerinin gösterilmesi gerektiği kanısındayız.

Irza geçme, şehvet hissi veya evlenme maksadıyla insan kaçırma ve alıkoyma gibi suçlar Kişilere karşı Suçları içeren 1. kısmında yer almalıdır. tasarıda Toplum Karşı Suçları içeren 2. kısmında yer almış olmasını doğru bulmuyoruz. Hürriyet ve haklara üstün yer verilmesini, insan haklarını ve hürriyetlerini güvence altında bulundurmaya hedef alması gereken suç ve ceza siyasetiyle bağdaşmaz buluyoruz.

Kız-kadın ayrımı yapılmamalıdır.

324. maddedeki "kaçırılan evli ise" şeklindeki ayrı düzenlemeyi hatalı buluyoruz.

Kızlık bozma, zorla kaçırma hallerinde failin veya faillerden birinin mağdurla evlenmesi halinde dava ve cezanın ertelenmesine ilişkin hüküm olmamalıdır.

333. madde tümüyle çıkarılmalıdır.

Manisa Barosu
Kadın ve Çocuk Komisyonu
Av. Tangül Nüzket

KURUMLARLA İLİŞKİLER

1. Başbakanlık Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile müşterek yapılan çalışmalar.

A. Hukuksal mevzuat, tasarılar ile ilgili bildirilen görüş ve öneriler

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'ne ANKARA

KONU: Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği ile Sağlık Bakanlığı Sağlık Meslek Liseleri Ödül ve Disiplin Yönetmeliği hakkındaki görüşlerimizdir.

31 Ocak 1995 tarihli, 22188 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği, 17. maddenin (ç) fıkrasında, örgün eğitim dışına çıkarma cezası gerektiren davranışları sıralanmıştır. Bu fıkranın 4. bendinde "iffetsizliği" tespit edilmiş olmak" ifadesi kullanılmıştır.

13.7.2001 tarihli ve 24461 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan, Sağlık Bakanlığı Sağlık Meslek Liseleri Ödül ve Disiplin Yönetmeliği'nin 41. maddesi, Örgün Eğitim Dışına Çıkarma Cezası gerektiren davranışları belirtmiştir.

İlgili maddenin (d) fıkrası, fuhuş yapanların ya da cinsel ilişkiye girmiş olanların (i) fıkrası siyasi partilere, siyasi derneklere ve diğer siyasi kuruluşlara üye olanların veya bu kuruluşların faaliyetlerine katılanların, örgün eğitim dışına çıkarılacaklarını, yani devam zorunluluğu olan okullara kayıt yaptıramayacak şekilde okuldan tasdikname ile uzaklaştırılacaklarını belirtmektedir.

Eğitim sistemimizin en önemli sorunlarından birisinin insan hak ve özgürlüklerine saygılı, kendini ve çevresini geliştiren, demokrasi tutum ve davranışlara sahip, nitelikli bireyler yetiştirmede istenilen düzeye ulaşamamış olmasıdır. Bu tespit ile birlikte ilgili yönetmelik-

lerin eğitim tarihimiz açısından gerilemenin en somut örnekleri olduğu açıktır.

Öncelikle örgün eğitim dışına bir kişinin çıkarılması, bir çocuğun yaşamı boyunca eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılması çağdışı bir anlayıştır. Bu okulun temel işlevine, eğitim amacına aykırıdır.

Yönetmeliklerde yer alan "iffetsizlik", "cinsel ilişkiye girmiş olmak", "fuhuş yapmak" biçiminde belirtilen davranışlar soyut niteliktedir. Bekaret kontrollerinin yaygınlaştırılmasını amaçlamaktadır.

Aşağıda belirtilen tüm yasal düzenlemeler nedeni ile ilgili yönetmeliklerin, hiçbir kişiye yukarıda belirtilen davranışları nedeni ile eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakacak bir ceza vermesi uygun değildir.

Anayasa açısından konu irdelenecek olursa;

Anayasa'nın 17. maddesi, herkesin yaşama maddi ve manevi varlığını koruma, geliştirme hakkına sahip olduğunu, tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamayacağını, kimsenin insan onuruna bağdaşmayan bir cezaya ve işleme tabi tutulamayacağını açıkça belirtmiştir. 20. maddede ise, herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğunu, 38. madesi kişinin kendi aleyhine delil göstermeye zorlanamayacağını vurgulamaktadır. 42. madde kimsenin eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılmayacağı, öğrenim hakkının kanunla tespit edileceği ve düzenleneceğini hükme bağlamıştır.

Anayasamızın 90. maddesindeki "... Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası anlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz" ifadesi ile uluslararası sözleşmelerin konuya yaklaşımı çok önemlidir.

İlgili yönetmelikler uluslararası sözleşmelere aykırılık oluşturmaktadır.

Uluslararası sözleşmeleri incelediğimiz zaman, yönetmeliklerin örgün eğitim dışına çıkarma cezası gerektiren davranışları düzenleyen hükümlerinin, sözleşmelerle çelişkili olduğunu görüyoruz. Aşa-

ğıda ilgili sözleşmeleri ve maddelerini şu şekilde belirtebiliriz.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

• **Madde 12** - Hiç kimsenin özel ve aile yaşamı, konutu veya haberleşmesi keyfi olarak müdahaleye maruz bırakılamaz; hiçbir kimsenin şerefi ve itibarı saldırıya maruz bırakılamaz. Herkes bu tür müdahalelere veya saldırılara karşı hukuk tarafından korunma hakkına sahiptir.

Kişisel ve siyasal haklar uluslararası sözleşmesi

• **Madde 17 (1)** - Hiç kimsenin özel ve aile yaşamına, konutuna veya haberleşmesine keyfi veya hukuka aykırı olarak müdahale edilemez; onura veya itibarı hukuka aykırı saldırılara maruz bırakılmaz.

(2) Herkes bu tür saldırılara veya müdahalelere karşı hukuk tarafından korunma hakkına sahiptir.

• **Madde 18** - Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kendi tercihiyle bir dini kabul etmeye veya bir inanca sahip olma özgürlüğü ile, tek başına veya başkalarıyla birlikte toplu bir biçimde, aleni veya özel olarak, dinini veya inancını ibadet, uygulama, öğretim şeklinde açığa vurma özgürlüğünü de içerir.

• **Madde 19 (1)** - Herkesin, bir müdahale ile karşılaşmaksızın fikirlere sahip olma hakkı vardır.

(2) Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir; bu hak bir kimsenin ülke hudutlarıyla sınırlanmaksızın sözlü, yazılı veya basılı veya sanatsal ürün şeklinde veya kendi tercih ettiği başka bir iletişim vasıtasıyla her türlü bilgi ve düşünceyi arama, edinme ve ulaştırma özgürlüğünü de içerir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 8. maddesinde, herkesin özel hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğunu belirtmiştir. 10. maddesi, ifade özgürlüğünü belirterek, "Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir" demektedir. 11. madde dernek kurma ve toplantı özgürlüğünü vurgulamaktadır. 14. madde ile cinsiyet ayrımcılığı yasaklanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi

BM kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi sözleşmesinin 2. maddesinin (f) bendi ile Taraf Devletleri kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan mevcut yasa, yönetmelik adet ve uygulamaları değiştirmek veya feshetmek için yasal düzenlemeler de dahil bütün uygun önlemleri alma görevi verilmektedir. Aynı sözleşmenin 10. maddesi ile eğitimde ayrımcı düzenlemeleri ortadan kaldırmak için bütün önlemleri alma görevi yine taraf devletlere verilmektedir.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 1. maddesi ile onsekiz yaşına kadar her insanın çocuk sayılacağını belirtmiş ve 3. maddesi ile bir ilkeyi belirlemiştir. Bu ilke çocuk hakları sözleşmesinin uygulanmasında ya da çocuklara yönelik eylem ve hukuksal düzenlemelerde çocuğun yüksek menfaatlerine göre davranma zorunluluğudur.

• **Madde 13 (1)** - Çocuk, düşüncesini özgürce açılama hakkına sahiptir, bu hak ülke sınırları ile bağlı olmaksızın; yazılı, sözlü, basılı, sanatsal biçimde veya çocuğun seçeceği başka bir araçla her türlü haber ve düşüncelerin araştırılması, elde edilmesi ve verilmesi özgürlüğünü içerir.

(2) Bu hakkın kullanılması yalnızca;

a) Başkasının haklarına ve itibarına saygı,

b) Milli güvenliğin, kamu düzeninin, kamu sağlığı ve ahlakının korunması nedeniyle ve kanun tarafından ahlakın korunması nedenleriyle ve kanun tarafından öngörülmek ve gerekli olma kaydıyla yapılan sınırlamalara konu olabilir.

• **Madde 15 (1)** - Taraf Devletler, çocuğun dernek kurma ve barış içinde toplanma özgürlüklerine ilişkin haklarını kabul ederler.

(2) Bu hakların kullanılması, ancak yasayla zorunlu kılınan ve demokratik bir toplumda gerekli olan ulusal güvenlik, kamu güvenliği, kamu düzeni yararına olarak ya da kamu sağlığı ve ahlakın ya da başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla yapılan sınırlamalardan başkalarıyla kısıtlandırılamaz.

• **Madde 16 (1)** - Hiçbir çocuğun özel yaşantısına aile, konut ve iletişimine keyfi ya da haksız bir biçimde müdahale yapılamayaca-

ğı gibi, onur ve itibarına da haksız olarak saldırılamaz.

(2) Çocuğun bu tür müdahale ve saldırılara karşı yasa tarafından korunmaya hakkı vardır.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin 28. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendi, okullara düzenli biçimde devamın sağlanması ve okulu terketme oranının düşürülmesi için önlem alınması görevini taraf devletlere vermektedir. Aynı maddenin 2. fıkrasında da "Taraf Devletler okul disiplininin çocuğun insan olarak taşıdığı saygınlıkla bağdaşır biçimde ve bu sözleşmeye uygun olarak yürütülmesinin sağlanması amacıyla gerekli tüm önlemleri alırlar" ifadesi yer almaktadır.

• **Madde 29 (1)** - Taraf Devletler çocuk eğitiminin aşağıdaki amaçlara yönelik olmasını kabul ederler;

a) Çocuğun kişiliğinin, yeteneklerinin, zihinsel ve bedensel yeteneklerinin mümkün olduğunca geliştirilmesi;

b) İnsan haklarına ve temel özgürlüklere, Birleşmiş Milletler Antlaşmasında benimsenen ilkelere saygısının geliştirilmesi;

c) Çocuğun ana-babasına, kültürel kimliğine, dil ve değerlerine, çocuğun yaşadığı veya geldiği menşe ülkenin ulusal değerlerine ve kendisinininkinden farklı uygarlıklara saygısının geliştirilmesi;

d) Çocuğun, anlayışı, barış, hoşgörü, cinsler arası eşitlik ve ister etnik, ister ulusal, ister dini gruplardan, isterse yerli halktan olsun, tüm insanlar arasında dostluk ruhuyla özgür bir toplumda, yaşantıyı, sorumlulukla üstlenecek şekilde hazırlanması,

e) Doğal çevreye saygısının geliştirilmesi,

(2) Bu maddenin veya 28 nci maddenin hiçbir hükmü gerçek ve tüzel kişilerin öğretim kurumları kurmak ve yönetmek özgürlüğüne, bu maddenin 1. fıkrasında belirtilen ilkelere saygı gösterilmesi ve bu kurumlarda yapılan eğitimin devlet tarafından konulmuş olan asgari kurallara uygun olması koşuluyla, aykırı sayılacak biçimde yorumlanmayacaktır.

Çocuk Hakları Sözleşmesinin 41. maddesinde, çocuğun haklarıyla ilgili olarak "...geçerli ulusal ve uluslararası yer alan standartların sözleşmede yer alanlardan daha üstün olmaları halinde her durumda daha üstün standartların geçerli olacağı" devletimiz

tarafından kabul edilmiştir.

Çocuklar gelişme, sosyalleşme, temel alışkanlıklar kazanma, geleceğini her yönden güvence altında almak için eğitilmektedir. Bu erişkenliğe hazırlanmak için çok önemli bir süreçtir. Bütün bunlar onların deneyimsiz oldukları fiziki, biyolojik ve sosyal çevreye karşı henüz savunma mekanizmalarının gelişmediği dönemdir. Bu dönemde çocuğun sağlığının, eğitiminin, üretken, sorgulayan, nitelikli bir erişkin olmasının temelleri atılır. Eğitim döneminde yaşanabilecek bir problem öncelikle ileri yaşlara taşınır.

Milli Eğitim Bakanlığı Orta öğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği ile Sağlık Meslek Liseleri Ödül ve Disiplin Yönetmeliği, öğrencilerin vücut bütünlüğünü, onurunu, insan olarak taşıdığı saygınlığı yok edecek düzenlemeler içermektedir.

Yukarıda belirttiğimiz nedenlerle her iki yönetmelik eğitim sistemi açısından çok sakıncalıdır.

Saygılarımla

Tübakkom Yürütme Kurulu Başkanı
Av. Ayşen Erdoğan

T.C. Başbakanlık**Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'ne****KONU "Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı Taslağı Hakkındaki Görüşlerimizin Bildirimesidir.**

Anılan taslağın birinci maddesinde TCK'nun 450. Maddesine 12. Fıkra olarak "namus kurtarma saikiyle işlenirse" hükmünün eklenmesi öngörülmektedir. Bu hükmün 12. Fıkra olarak maddeye eklenmesi uygun olmakla beraber, aynı hükmün kan davasına ilişkin törenin önüne geçilmesi amacıyla yapılmış olan 10. Fıkraya eklenmesi de mümkündür. Bu şekilde yine bir töre olan ve toplumun genelinde kabul görmeyen "kan davası" nedeniyle işlenen cinayetlerle", "namus kurtarma saikiyle" işlenen cinayetlerin aynı kapsama alınması ve eşit işleme tutulması mümkün olacaktır.

Taslağın ikinci maddesinde TCK'nun 453. Maddesinde öngörülen değişiklik tarafımızca olumlu bulunmuştur.

TCK'nun "Zina Halinde Yakalanma" başlığı ile özel ağır tahriği düzenleyen 462. Maddesinin kaldırılmasının taslağa 3. Madde olarak eklenmesinde yarar olacağı düşüncesindeyiz. Her ne kadar genel gerekçe kısmında bu maddenin yanlış uygulanmasından bahsedilerek maddenin TCK tasarısında yer almamasının isabetli olduğuna değinilmişse de; namus cinayetleri adı altında nitelendirilen kadının en temel insan hakkı olan yaşam hakkını ihlale yönelik bu eylemlere ilişkin ivedi çözüm üretmenin gerekliliğinden hareketle bu maddenin TCK tasarısı sürecine dahil edilmeden öncelikli olarak değiştirilmesi namus cinayetlerinin önlenmesinde önemli bir adım olacaktır.

Taslaktaki "genel gerekçe" kısmı uluslar arası sözleşmelerin önemini iç hukuk hükmü olarak uygulanabilirliklerinin altının çizilmesi bakımından son derece yararlı vurgular içermekte olup, ilgili maddelerde değişikliğin neden zorunlu olduğunu ayrıntılarıyla açıklamaktadır.

Taslak hakkındaki görüşlerimiz bilgilerinize sunulur.

Saygılarımla.

Avukat Ayşen ERDOĞAN
TÜBAKKOM Dönem Başkanı

FUHUŞUN KONTROLÜ VE FUHUŞLA BULAŞAN HASTALIKLARIN ÖNLENMESİNE İLİŞKİN TÜZÜK TASARISI HAKKINDA ELEŞTİRİ VE ÖNERİLERİMİZ

GENEL DEĞERLENDİRME :

Dünyada ve ülkemizde fuhuş göz ardı edilmeyecek boyutlarda varlığını devam ettirmektedir. Fuhuş İnsan ticaretinin bir boyutudur.

Köleci toplum ile birlikte kadın bedeni sürekli bir meta olarak değerlendirilmiştir. Kadın, çocuk ve erkek yani insan bedeni ücret veya bir menfaat karşılığı alınıp satılan bir nesneye dönüştürülmüştür.

Özellikle 19 yüzyıl da İnsan Hakları mücadelesinin yükselmesi sonucunda uluslar arası boyutlarda insan ticareti kölelik fuhuş gibi onur kırıcı, kadın cinsinin aşağılanması, kadın cinselliğinin meta olarak pazara sunulması, cinsel ilişkinin alınıp satılır durumuna getirilmesinin önlenmesi için uluslararası sözleşmeler imzalanmış ise de fuhuş batağının kurutulmak istenmemesi veya radikal çözümlerin alınmaması nedeniyle toplumsal bir yara olarak dünyaya damgasını vurmuştur.

Fuhuş; insanın insan üzerindeki sömürüsü üzerine yükselir Fuhuş, kadının güvencesiz toplumsal konumunun ve erkeğe bağımlılığının bir sonucudur.

Bu günkü sistem içinde fuhuş bir kurum hizmeti görür. Devlet eliyle yürütülen Fuhuşla Mücadele adı altında fuhuş yapan kadınlar aşağılanır, horlanır, toplum dışına itilir. Bu sistem fuhuşu kurumlaştırarak, vergilendirerek en güzel ve bol kazancı elde etmekte. Devletler fuhuşla mücadele adı altında fuhuşu kurumlaştırmaya teşvik edici önlemlerle kazanç elde etmesine karşın, fuhuşu oluşturan toplumsal ve ekonomik sorunları ortadan kaldırmamaktadır.

Hiçbir insan isteyerek kendi bedenini başkalarının cinsel zevki-ne bırakmaz. Cinsellik eşit iki insan arasında duygusal yoğunluğa isteğe bağlı bedensel özel bir ilişkidir. İnsanın, bedenin menfaat kar-

şılığı hiçbir duygu yoğunluğu ve insani ilişki olmadan bir meta-mal olarak sunmak zorunda bırakılması ekonomik ve kadına yönelik toplumsal baskıların sonucu olduğunu BM verileri de doğrulamaktadır. Örneğin BM verilerine göre her yıl yarım milyonu aşkın kadın Batı Avrupa ülkelerine gelerek fuhuş batağına düşmektedir.

Bu durum Küreselleşme adı altında yeni Dünya Düzeni çerçevesinde dayatılan politikalar sonucu yoksulluğun artması, eşitsizliğin keskinleşmesi neticesinde yaşam mücadelesi verenler açısından bedenlerini satmaktan başka yol bırakılmamasından kaynaklanmaktadır.

Dünyada ve Türkiye de fuhşun varolduğı gerçekliğı karşısında yapılacak düzenlemelerin temel amacının fuhşun kontrol altına alınmasının yanında fuhşun kaynağının ortada kaldırılmasına yönelik olması gerektiğı düşüncesinden hareketle tüzüğe ilişkin eleştiri ve önerilerimizi şöyle sıralayabiliriz;

1- Tüzük fuhşa sadece kadınların itildiğı düşüncesi ile hazırlanmıştır. Ancak, fuhş sadece kadınlar değil çocuklar, erkekler, transseksüeller v.s. itilmektedir. Dolayısıyla düzenlemelerin sadece kadın cinsi çerçevesinde yapılması bu gerçekliğin göz ardı edilmesine ve tüzüğün eksikliğine neden olmaktadır.

2- Bu tespitten hareketle, "genel kadın" tanımının yeterli olmadığı açıktır. Tüzükte "genel kadın" tabirinin kullanıldığı her yerde "seks işçisi" tabirinin kullanılması doğru olacaktır.

3- "Fuhş" tanımında eksiklik ve aşığılama dikkati çekmektedir. Seks işçiliğı alışkanlıktan yapılmamaktadır. Böyle olunca "fuhş" tanımının; "Bir kişinin menfaat karşılığı vücudunu başkalarının cinsel zevki karşılığı satmasını ve bu suretle birçok kişiyle cinsel ilişkide bulunmasını" şeklinde değiştirilmesini önermekteyiz.

4- Gizli fuhş yapan kişi ve yapılan yere ilişkin tanımlar açık ve belirgin olmadığından kötüniyetli kullanılmaya açıktır.

5- Gizli fuhş yapan ve yaptıran kişi ve kişilerin tespitinin insan haklarına uygun somut delillere dayandırılması konusunun açık ve net olarak yeniden düzenlenmesi gereklidir.

6- Gizli fuhuş yapan kişi tanımının fuhuş tanımında tek ayrımının "izinsiz olarak" değil "kayıt dışı olarak" yapılması olmalıdır.

7- Tüzüğün amacının fuhşun kontrol edilmesi ve fuhuşla bulaşan hastalıkların önlenmesi iken, tüzükte yaralan "genelev kampüsü" düzenlemesi ve gerçek ve tüzel kişilerin birden fazla genel açabilmesi, konunun sadece ticari olarak düzenlendiği sonucunu yaratmaktadır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi tüzüğün isminde de belirtilen amacı dolayısıyla genelev kampüsü ile gerçek ve tüzel kişilerin birden fazla genelev sahibi olabilmeleri düzenlemesini doğru bulmuyor ve amaca aykırı buluyoruz.

8- Fuhuş işletmecisi ve sorumlu müdürleri için asgari yaşın halihazır tüzükte olduğu gibi 40 yaşın bitirilmiş olması gerekir.

9- Komisyonda ilgili sivil toplum temsilcilerinin asil üye olarak yer almalarını önerdiğimiz gibi, seks işçilerinin mutlaka bir dernek veya sendika halinde örgütlü olmalarını ve bu örgütlerin yetkili temsilcilerinin de komisyonda asil üye olarak görev almaları düzenlenmelidir.

10- Seks işçilerinin iş hukukunun hem ulusal hem de uluslararası düzenlemelerinden -örneğin çalışma saatleri, iş akdinin feshi, kıdem tazminatı, v.s. gibi- yararlanmaları konusu, yürürlüğe ilişkin bir hükümle sağlanmalıdır.

21. yüzyılda insanlık ayıbı olarak fuhşun artmaya başlamasını göz önünde tutarak bu tüzüğün daha geniş çevrelerce ve İnsan Hakları Sözleşmeleri çerçevesinde tartışılması ve sadece fuhşun ve bununla bulaşan hastalıkların kontrolü değil fuhşun önlenmesine ilişkin önlemlerin de tüzük ve yönetmelik de yer alması toplum ve insanlığın geleceği açısından önemli olduğunu düşünüyoruz.

TÜBAKKOM

YÜRÜTME KURULU BAŞKANI

Av.Ayşen ERDOĞAN

T.C.

ADALET BAKANLIĞI

KANUNLAR DAİRESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ANKARA

KONU: Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı Taslağı hakkında görüşlerimizin bildirilmesidir.

Gerek genel gerekçede gerekse 1. ve 2. maddelerin gerekçelerinde şiddetin sadece eş ve çocuklarla sınırlı olmadığı vurgulanarak eş ifadesi birey ifadesi ile değiştirilmişse de; resmi nikahlı olmayan beraberliklerin özellikle imam nikahlı birlikteliklerin sıkça görüldüğünün ülkemizin acı bir gerçeği olduğundan ve bu koşullardaki şiddet mağdurlarını da bu yasadaki korumalardan mağdur bırakmamak için 1. maddenin "aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri ve diğer bireyler " olarak değiştirilmesinin uygun olacağını düşünüyoruz.

4320 sayılı yasanın uygulanışı konusunda mahkemeler nezdinde yapmış olduğumuz araştırmalar tedbir kararlarının çoğunlukla duruşma açılarak verildiğini göstermektedir. Bu durum ülkenin her yerinde gidebileceği bir kurum olamayan şiddet mağdurunu şiddet uygulayanla şiddet gördüğü yerde kalmasına neden olmaktadır. Bu nedenle 1.maddeye "Sulh Hakimi resen ve derhal tedbirlere hükmedebilir" şeklinde bir ek yapılması bu sorunu giderecektir.

Şiddetle mücadelede büyük bir adım olan 4320 sayılı yasayla ilgili diğer değişiklikler uygun ve yerinde olup, tasarının görüşlerimiz doğrultusunda düzenlenmesinin yararlı olacağı görüşündeyiz.

Bilgilerinize sunulur.

Saygılarımla.

Avukat Ayşen ERDOĞAN

İzmir Barosu

Kadın Hakları Komisyonu Sorumlusu

**T.C.
ADALET BAKANLIĞI**

KANUNLAR DAİRESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ANKARA
30.5.2001

Sayı: B.03.0.KGM.0.00.00.01 - 1004

Konu: Dilekçe

Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı Taslağı hakkında görüşlerinizi içeren 24.5.2001 tarihli dilekçeniz ilgisi nedeniyle Devlet Bakanlığına (Sayın Hasan Gemici) gönderilmiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederim

Mehmet TUCUK
Bakan a.
Hakim
Kanunlar Genel Yrd.

B - 18 Şubat 2002 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen "Yeni Türk Medeni Kanununun Kadın - Erkek Eşitliği Açısından Getirdikleri" konulu panele TÜBAKKOM dönem başkanı Av. Ayşen Erdoğan konuşmacı olarak davet edilmiştir. Panel programı ve daveti aşağıda sunulmuştur. İlgili panele katılmış ve yeni yasaya ilişkin eleştiriler aktarılmıştır.

T.C.

Başbakanlık

Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.1.KKS.0.82/93

Konu: Medeni Kanun Hk.

Sayın Av. Ayşen Erdoğan

Bilindiği üzere Yeni Türk Medeni kanunu 8 Aralık 2001 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Ülkemizde kadının toplum içindeki statüsünün belirlenmesi, kadınların eşit haklara sahip çağdaş bireyler olarak toplumsal yaşamda yer almalarını sağlamak üzere "eşlerin eşit haklardan yararlanma ilkesi" doğrultusunda Anayasa'da yer alan "eşitlik" ve "cinsler arasındaki ayrımcılığı" yasaklayan maddelere ve devletimizin taraf olduğu uluslararası belgelere (Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi - CEDEW) dayanılarak hazırlanan Yeni Türk Medeni Kanunu'nda eşler arasında eşitliği sağlayan çağdaş düzenlemeler yapılmıştır.

Yeni Türk Medeni Kanununun kadın-erkek eşitliği alanında getirdiği yeni düzenlemelerin ülke çapında tanıtımını gerçekleştirmek amacıyla, Bakanlığımıza bağlı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü koordinasyonunda 2002 yılı içinde valiliklerimiz, üniversiteler ve Gönüllü Kadın Kuruluşlarının işbirliği ile toplantılar dizisi

gerçekleştirilecektir. Söz konusu etkinlikler 18 Şubat 2002 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilecek "Yeni Türk Medeni Kanununun Kadın-Erkek Eşitliği Açısından Getirdikleri" konulu bir panel ile başlatılacaktır.

Değerli bilgi ve deneyimlerinize Panelimizi zenginleştireceğinize olan inancım ile katılımınızı bekler, saygılar sunarım.

Hasan Gemici
Devlet Bakanı

Program

18 Şubat 2002

14.00 - 14.30

Açılış Konuşmaları

Leyla Coşkun Çınar

Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdür Vekili

Hasan Gemici

Devlet Bakanı

14.30 - 15.30

Panel (1. Oturum)

Oturum Başkanı

Prof. Dr. Lale Sirmen

A.Ü. Hukuk Fakültesi Dekanı

Panelistler

Prof. Dr Ahmet Kılıçoğlu

A.Ü. Hukuk Fakültesi

Öğretim Üyesi

15.30 - 15.5

Kahve Arası

15.45 - 16.45

(2. Oturum)

Av. Aysen Erdoğan

TÜBAKKOM Dönem Sözcüsü

Av. Şenal Sarıhan

Cumhuriyet Kadınları Derneği

Genel Başkanı

16.45 - 17.30

Tartışma

Adres: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Toplantı Salonu
Atatürk Bulvarı No. 149 Bakanlıklar - Ankara

C. Türkiye'de Kadın Politikaları ve Kurumsallaşma Ulusal Mekanizma (KSSGM) ile Kamu Kurum ve Kuruluşları sivil Toplum Kuruluşları Arasındaki İlişkiler; Sorunlar ve Çözüm Önerileri Konulu toplantı daveti

T.C.

Başbakanlık

Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.1.KKS.0.00/312

Konu:

Sayın Av. Aşen Erdoğan
TÜBAKKOM Dönem Başkanı

27-29 Haziran 2001 günleri arasında Ankara'da gerçekleştirilecek "Türkiye'de Kadın Politikaları ve Kurumsallaşma: Ulusal Mekanizma (KSSGM) ile Kamu Kurum ve Kuruluşları ve Sivil Toplum Kuruluşları Arasındaki İlişkiler; Sorunlar ve Çözüm Önerileri" konulu toplantıya sizin ya da belirleyeceğiniz bir temsilcinin katılımını diliyoruz.

Toplantının Amacı:

1970'lerde tartışılmaya ve 1980'li yıllardan itibaren de birçok ülede hükümetin içinde birer merkezi koordinasyon birimi olarak kurulmaya başlayan ulusal mekanizmalar, kadın-erkek eşitliği politikalarının oluşturulması, desteklenmesi ve koordinasyonu amacını gütmektedirler. Dünya'da UM'ların sayısı Nisan 2001 tarihi itibarıyla 144'e ulaşmıştır. Tanımı ülkeden ülkeye küçük farklılıklar içerse de, temel görevleri, hükümetin tüm politika oluşturma alanlarına (ana politikalara) cinsiyet eşitliği bakış açısını yerleştirmek (Pekin Eylem Platformu) ve geleneksel eşitlik politikalarını oluşturmak, bu politikaların uygulanmasının koordinasyonunu sağlamaktır. Hangi düzeyde örgütlenmiş olursa olsun ulusal mekanizmalar temelinde icracı bir birim olmaktan çok bir politika koordinasyon birimidir. Bu nitelikle-

riyle de amaçlarından belki de en önemlisi, kadın-erkek eşitliği konusunda çalışan tüm kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile iletişim içinde olmalarıdır.

1990 yılında Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü adı altında kurulan ulusal mekanizma, kurulduğundan bu yana, farklı kamu kurum ve kuruluşlarında kadın-erkek eşitliği konusunda yapılan çalışmalar için bir koordinasyon birimi ve sivil toplum kuruluşları ile devlet arasında da ilişkilerin en sağlıklı şekilde gelişmesi yönünde çalışan bir kurum olarak çalışmalarını yürütmektedir.

Bugün, 10 yıllık bir deneyimin sorunda KSSGM'nin kamu sektöründeki rolü ile birlikte diğer kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları arasındaki ilişkilerinin bir değerlendirmeye tabi tutulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu toplantının da böyle bir değerlendirmeye zemin oluşturması amaçlanmaktadır. 1995 yılında Sinop'ta yapılan, "Türkiye'de Kadına Yönelik Politikaların Oluşturulması Toplantısı"nın sonuç metninden de izlenebileceği gibi, bu toplantıda üzerinde en çok durulan konu "Kurumsallaşma" ve bu başlık altında da KSSGM'dir. Önümüzdeki toplantının Sinop toplantısının bir devamı niteliğinde olduğu düşünüldüğünde, bu toplantının temel tartışma konusunun, kurumsallaşma olmasına karar verilmiştir. Toplantı boyunca geliştirilecek tartışmalar, dört ana başlık altında kurumsallaşma ve KSSGM ile diğer kamu kuruluşları ve STK arasındaki ilişkiler temel alınarak yapılacaktır. Bu ilişkilerin nasıl geliştirilebileceği şimdiki sistemin aksayan ve iyi giden yönleri, aksayan yönlerin nasıl düzeltililebileceği, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ve STK'nın bu ilişkide nasıl bir konumda bulunmaları gerektiği gibi sorular genel tartışma çerçevesini oluşturmaktadır.

Dört ana başlık ve dolayısıyla da çalışma grubu konuları şunlardır; hukuk, şiddet, çalışma yaşamı ve eğitim.

Toplantının sonunda amaçlanan, KSSGM'nin kurumsallaşması diğer kamu kurum ve kuruluşları ve STK'ları ile ilişkiler, dört ana başlık altında tartışılması, sorunların ortaya koyulması, çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve bu önerilerin hayata geçirilebilmesi için çok genel hatları ile birer çalışma örneğinin (proje taslağının) hazırlanmasıdır.

ÇAĞRI METNİ**Program****Toplantı Tarihi:****Toplantının başlangıç tarihi ve saati:**

27 Haziran 2001 Çarşamba günü, saat 14.00

Toplantının bitiş tarihi ve saati :

29 Haziran 2001 Cuma günü saat 15.00

Taslak Program**1. gün (27 Haziran 2001 Çarşamba)**

10.30 Otobüslere biniş ve otele doğru hareket

11.30 - 14.00 Otele varış, yerleşme ve öğle yemeği

14.00 Açılış Konuşmaları

14.00 - 14.15 Nevin Şenol (KSSGM Genel Müdür Vekili)

14.15 - 14.30 Norveç Büyükelçisi

14.30 - 15.00 Hasan Gemici (Devlet Bakanı)

Ara

15.15 - 16.00 Norveç'ten gelen konuğun konuşması

16.00 - 16.30 Toplantının nasıl yürütüleceğine ilişkin bilginin verilmesi

16.30 - 17.20 Bakanlık Temsilcilerinin, bakanlıklarda kadın-erkek eşitliğine ya da kadınlara ilişkin yaptıkları çalışmaları anlatmaları (her temsilci için en fazla 10 dk. ayrılmıştır.)

Ara

1730 - 18.30 Katılımcıların çalışma gruplarına ayrılımları, tanışma ve bir gün sonrası için hazırlık

Akşam Yemeği

2. gün (28 Haziran 2001 Perşembe)

09.00 - 09.45	Kahvaltı
10.00 - 11.30	Çalışma Grubu I (problemlerin belirlenmesi ve tanımlanması)
11.40 - 13.00	Ortak Çalışma (Plenary) I
13.00 - 14.00	Öğle Yemeği
14.00 - 15.30	Çalışma Grubu II (Çözüm önerileri geliştirme)
15.40 - 17.00	Ortak Çalışma (Plenary) II
17.15 - 18.30	Günün değerlendirilmesi
Akşam Yemeği	

3. gün (29 Haziran 2001 Cuma)

09.00 - 9.45	Kahvaltı
10.00 - 11.30	Çalışma Grubu III (Proje geliştirme)
11.40 - 13.00	Ortak Çalışma (Plenary) III
13.00 - 14.00	Öğle yemeği
14.00 - 15.00	Toplantının değerlendirilmesi

Programın sona ermesi.

Toplantının Yeri:

Ankara'ya 35 km. uzaklıkta bir kongre merkezi ve otel yerleşkesi.

Katılımcıların otel ve yol masrafları:

Katılımcıların otel ve yol masrafları:

Toplantıya Ankara'dan ve Ankara dışında gelecek tüm katılımcıların otel (iki kişilik odalarda alınacaktır) ve yol masrafları (Ankara dışından gelecekler için yol masrafı olarak sadece otobüs bileti bedeli ödenecektir) KSSGM tarafından karşılanacaktır.

Katılımcı sayısı:

100 kişi

Toplantıya Kimler Katılacak?

KSSGM çalışanları ve Valiliklerden yer alan Kadının Statüsü birimi uzmanları, kadın konusunda uzmanlaşmış sivil toplum kuruluşları, çeşitli bakanlıklardan ve kamu kuruluşlarından temsilciler, üniversitelerin kadın çalışmaları merkezlerinden temsilciler ve akademisyenler.

Toplantının Yürütülme Tarzı:

Toplantı 2.5 gün sürecektir. Toplantı, kısa konuşmalar, moderatörlerin eşliğinde yürütülecek çalışma grupları (Workshops) ve tüm grupların birlikte tartışacağı genel oturumlarla (plenary sessions) yürütecektir.

Çalışma Gruplarının Konuları

Hukuk

Şiddet

Çalışma Yaşamı

Eğitim (bu grupta, formel eğitimin yanısıra, yetişkin eğitimi, çeşitli kuruluşların yürüttüğü cinsiyet duyarlılığı eğitimleri, okuma-yazma kursları, kadınlarla yürütülen her türlü eğitim çalışmasının tartışılması amaçlanmaktadır).

Katılımcıların Yükümlülükleri:

1. Katılımcıların, toplantıya katılıp katılmayacaklarını en geç 1 Haziran 2001 Cuma günü mesai bitimine kadar 0 312 418 49 17 numaralı faks aracılığı ile Yasemin Kültür dikkati ibaresi ile bildirmeleri rica edilir.

2. Toplantıya katılmayı planlayan tüm katılımcıların yine en geç 1 Haziran 2001 Cuma günü mesai bitimine kadar hangi çalışma grubunda olmak istediklerini 0 312 418 49 17 numaralı faks aracılığıyla bildirmeleri rica olunur.

3. Aşağıdaki Toplantı Katılımcı Formunu Doldurup yine En geç 1 Haziran 2001 Cuma günü mesai bitimine kadar 0 312 418 49 17 numaralı faks aracılığı ile göndermeleri rica olunur.

Toplantıya İlişkin Rapor**KURUMSALLAŞMA
ANKARA TOPLANTISI****DÜZENLEYEN: Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel
Müdürlüğü (Norveç Büyükelçiliği işbirliği ile)****I. GÜN (27.06.2001 / Çarşamba):****I. Oturum:**

* KSSGM Genel Müdür Nevin Şenol; toplantıyı Norveç Büyükelçiliği'yle hazırladıklarını, 1995'te Sinop'ta benzer bir toplantı yapıldığını, eşitliğin başarılmasında kamu, üniversiteler ve STK'ların üç önemli aktör olduğunun bilindiğini bunlar arasında ilişki kurmak gerektiğini, MK'la ilgili çalışmaların bu etkileşim ve iletişim yoluyla gerçekleştiğini, konuklardan belediklerinin bu iletişimi güçlendirecek önerileri getirmeleri ve bunu hayata geçirecek somut politika önerileri geliştirmeleri olduğunu belirtti.

* Devlet Bakanı Hasan Gemici ; bu toplantının, 1995 Haziran Sinop toplantısının bir bakıma devamı olduğunu, Sinop toplantısına mali nedenlerle STK'lar çağırılmadığını ancak bugün hepsinin burada olmasının sevindirici olduğunu, Sinop toplantısının sonundaki metinde dört ana başlık belirlendiğini, bugün gelinen noktanın arzu edilen nokta olmadığını ancak yaptıklarımızı küçümsememek gerektiğini belirterek ulusal mekanizmaların önemi ve Türkiye'deki gelişimine değindi. Ayrıca Anayasa md.13 /1'de değişiklik yapılmasını önerdiklerini, Anayasa md.10 'a ek yapma isteğimiz kadın erkek cinsiyet eşitliği sağlanamamasından kaynaklandığını, namus cinayetleri konusunda düzenleme getirilmesi gerektiğini, STK'ların değerlendirildiği referans müessesesi olması gerektiğini, bunun hem STK'nın kuruluşu, hem kamu hem de gönüllülerin çalışmasını kolaylaştıracağını, buradan STK'ların vesayet altına alınmak istendiği anlaşılmaması gerektiğini, uluslararası alanda da bu tarz referans müesseseleri arandığını, STK'ların da bunu kendi aralarında tartışmaları gerektiğini belirtti.

*Norveç Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Merkezi Direktörü Ingunn Yssen (Konuşması Türkçe'ye çevrildi); bu toplantıların toplumsal

cinsiyet eşitliğini sağlama mücadelesinde önemli deneyimler olduğunu düşündüğünü, bir politikacı olarak iş hayatı boyunca hep kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda çalıştığını, İçişleri Bakanlığı siyasi danışmanlığı, Adalet Bakanlığı müsteşarlığı yaptığını, şu anda Norveç'te toplumsal cinsiyet eşitliği(TCE) Merkezi direktörü olduğunu, TCE Merkezinin toplumsal cinsiyet konusundaki UM'nın bir parçası olduğunu belirtti. Önce Norveç'le ilgili bilgi vermek istediğini ifade eden Yssen, iki ülke arasında benzerlikler olduğunu, Norveç'in 4,5 milyon nüfuslu genç bir ülke olduğunu, 1905'te bağımsızlığına kavuştuğunu, sınıflararası farklılıkların diğer Avrupa ülkelerine göre az olduğunu, Norveç toplumunun dinsel vs. faktörlerine bağlı açıklığının Türkiye'de olduğunun söylenemeyeceğini, 1960'lı yıllarda kadınların işgücüne katıldığını, kadınların bazı haklara zor ve işbirliği ile sahip olduklarını, diğer bir önemli noktanın Cinsiyet Eşitlik Yasası olduğunu, bu yasanın çocuk sağlığını da yakından ilgilendirdiğini, erkeklerin de sosyal rollerinde değişiklikler yapılması gerektiğini, 1981'de TCE yasasına göre kamu kuruluşlarına her iki cinsten de %40 çalışan şartı getirildiğini, böylece çalışan kadın sayısı arttırıldığını, eşit ise eşit ücret öngörüldüğünü belirtti.

Yerel bazda TCE'den sorumlunun belediyeler olduğunu, bunların ilgili sorumlu birimleri olduğunu, bu birimlerin TCE'nin yaşama geçmesi, bunların politik düzenlemeye girmesi için de çalıştığını ifade etti.

Genel bazda TCE'den Aile ve Çocuktan Sorumlu Bakanlığın sorumlu olduğunu, STK'ların bu bakanlıkla iletişimi için yılda iki kez toplanıldığını, parlamentoda da bu konuda bir komisyon bulunduğunu söyledi.

Devlet tarafından finanse edilen kadın örgütlerinin desteklediği kadın sığınaklarının çalışmaları sonucunda Norveç'te 50 tane sığınma evi oluşturulduğunu, doğumdan sonra 1970'lerde annenin 12 hafta evde kalabildiğini, kadınlar politikaya girmesinden sonra bu sürenin 48 haftaya çıktığını, erkeğin de 4 hafta izni olduğunu belirtti.

Ayrıca TCE'de en önemli noktalardan birinin "kota" olduğunu, siyasi partilerde kota tartışmaları çok hareketli geçtiğini, şu anda ko-

tanın büyük ölçüde kabul edildiğini, % 40'tan az kadının bulundu-
 u hükümet olmadığını söyledi. Pekin Eylem Planının TCE'nin yasa-
 lara ve uygulamaya geçirilmesi en önemli kriter olduğunu, bu ko-
 nuda ikili strateji uyguladıklarını, bunun öncelikle bunu her alanda
 uygulamaya çalışmak ve özel önlemler almak şeklinde olduğunu
 belirtti.

Sığınma evlerinin sürekli dolu olduğunu, her yıl 4 bine yakın ka-
 dın ve çocuğun sığındığını, bunun da şiddeti çözemediklerini gös-
 terdiğini, diğer güçlüğü ekonomik eşitlik alanında olduğunu, üç-
 retler arasındaki farkın %20 - %50 oranlarında seyrettiğini, BM'e
 göre Norveç'in kadınlar için en iyi ülke olduğunu, buna rağmen ka-
 dınların kullanıldığını, Türkiye'de ekonomik ve siyasal alanda deği-
 şikliğin yanında insanların kafalarında değişikliğin yapılması gerek-
 tiğini, Norveç'teki en büyük sorunun TCE'nin tamamen sağladığı yo-
 lundaki mitle mücadele etmek olduğunu söyledi.

II. Oturum:

Bakanlık Temsilcilerinin Kadın Erkek Eşitliği ya da Kadınlara İliş-
 kin Çalışmalarına İlişkin Bilgilendirmeler:

* Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü'nden Hakim Zü-
 lal Yılmaz; MK tasarısında eşitliği sağlayan değişiklikler yapıldığını,
 TCK tasarısında da buna özen gösterildiğini belirtti.

* İçişleri Bakanlığı Temsilcisi, Emniyet Genel Müdürlüğü'nden
 bilgi verdi.

*Milli Eğitim Bakanlığı - Kız Teknik Öğretmenliği Genel Müdürlü-
 ğü'nden; Kız Teknik Öğretmenliğinin kadınlara yönelik en eski ku-
 ruluş olduğunu belirterek kız teknik öğretmenliği ile ilgili bilgi ver-
 di. Kız teknik öğretmenliğine bağlı 29 kız pansiyonu ve 500 okulun
 olduğunu, anne-baba-çocuk eğitimi projesi/okuryazarlık, çıraklık
 eğitimlerinin bulunduğunu, 500 bin kişinin bu eğitimleri aldığını,
 turistik el sanatları üretim projesi yapıldığını, okullar tüm yıl tam
 gün çalıştığını, bunun dışında yaşlı hizmetleri programlarının çalış-
 ması olduğunu, projenin huzurevini de içerdığını, sosyal yardım
 projesi, toplum merkezi işbirliği projesi, TESK ile eğitim işbirliği pro-
 jesi, süs bitkileri projesinin bulunduğunu belirtti.

*Sağlık Bakanlığı Temsilcisi - Ruh Sağlığı Genel Müdürlüğü Yar-

dımcısı Uğur Aytaç da bakanlığın hizmetlerinden bahsetti.

*Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı adına Belgin Alp, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adına Nedret Erol bilgi verdi.

* SHÇEK adına Kadın, Aile, Toplum Merkezi Daire Başkanı...; deprem bölgesinde halen 60 birimin görev yaptığını, deprem bölgesinde aile içi şiddette artış gözlemlendiğini belirtti.

*Aile Araştırma Kurumu adına Lütfiye.....; Aile Araştırma Kurumu'nun Teşkilat Yasası'nen çıkarılması gerektiğini, tasarının halen beklemede olduğunu belirtti.

*Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Teşvik Fonu adına Yadigar...; 1933'ten beri Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nen il/ilçelerde vali/kaymakamlar aracılığıyla hizmet verdiğini, yardımın aşevi, taşınmalı eğitimde yiyecek, üniversite öğrencilerine burs, diğer eğitim yardımları şeklinde yapıldığını, engellilere araç sağlandığını, kız/erkek ayrımı yapılmaksızın yardımın aileye yapıldığını, son üç yılda 723 trilyon civarında yardım yapıldığını ifade etti.

*D.İ.E'den Ayşe Karadumanlar; D.İ.E'nde %40 oranında kadın yönetici bulunduğunu, ücretsiz danışma ve proje hizmetlerinin olduğunu, veri tabanı konusunda D.İ.E'nin KSSGM ve STK'larla işbirliği önerisini anlattı.

Katılımcıların Çalışma Gruplarına Ayrılması ve Ertesi Güne Hazırlık

II. GÜN (28.06.2001 / Çarşamba) :

Çalışma Grubu (Hukuk) I - Problemlerin Belirlenmesi ve Tanımlanması

* Grup Moderatörü: Av. Şenal Sarıhan

* Katılımcılar: Leyla Pervizat (*Marmara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü*)

Prof. Dr. Zehra Odyakmaz (*Gazi Üniversitesi KASAUM, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı*)

Zülal Yılmaz (*Adalet Bakanlığı/Hakim*)

Canan Arın (*Morçatı Kadın Sığınağı Vakfı*)

Leyla Coşkun Suner (*KSSGM*)

Fikret Baytar (*Sivas SHÇEK/Sosyal Hizmet Uzmanı*)

Av.Sema Pekdaş (EKDAV)
Av. Özgül Fırlangeç (TÜBAKKOM)
Ela Anıl (KİHP),
Şengül Arslan (KSSGM)

*** Çalışma:**

- Şenal Sarihan: Hukuksal alanda TCE ile ilgili problemleri saptamaya çalışacağız. Problemlerin çözümü konusunda tarafları belirleyeceğiz. İkinci bölümde çözüm önerilerini tartışacağız. Yarın en önemli görülen sorun üzerinde proje çalışması yapacağız.

- Sorunlar katılımcıların belirlediği önem derecelerine göre renkli kartonlara yazılarak en önemli görülenlerin belirlenmesi sağlandı.

- Belirlenen Sorunlar :

- 1) MK yürürlük maddesi
 - 2) Ceza Yasası tasarısı (namus cinayetleri bunun içinde değerlendirilmeli)
 - 3) Ek ihtiyari protokolün onaylanması
 - 4) Eşitlik çerçeve yasası
- Sorunların önem derecelerine göre belirlenemeyeceği genel kanısından hareketle bütün sorunlar belirlendi.

- Diğer Sorunlar:

- 1) MK yürürlük maddesi
- 2) Namus cinayetleri (TCK tasarısı kapsamlı olduğundan namus cinayetlerinin bundan ayrı görüşülmesi kararlaştırıldı)
- 3) Kadına yönelik şiddet (4320/TCK)
- 4) KSSGM Teşkilat Yasası
- 5) Eşitlik Çerçeve Yasası
 - a) Anayasa madde 10
 - b) Eşitlik Çerçeve Yasası
 - c) Ombudsman
- 6) Sığınmaevi Yönetmeliği
- 7) CEDAW Ek İhtiyari Projenin onaylanması
- 8) TBMM'de Kadın Erkek Eşitliği Komisyonunun kurulması
- 9) Anayasa madde 90'nın uygulanır kılınması
- 10) Cinsiyet kotası
- 11) Hukukçuların TCE konusunda hizmet içi eğitimi

- 12) Vatandaşlık Kanunu (Anayasa Md. 66 ile bağlantılı olarak)
- 13) Çalışma yaşamı alanındaki yasal düzenlemeler
- 14) Anayasa değişikliklerinin TCE açısından ele alınması
- 15) Yerel yönetimler yasa tasarısı
- 16) TCK tasarısı

- Problemlerin Çözümünde Tarafların Belirlenmesi :

- 1) Yasama
- 2) Yürütme
- 3) Yargı
- 4) Yerel yönetimler
- 5) Üniversiteler
- 6) Kadın örgütleri
- 7) TBB ve diğer meslek kuruluşları
- 8) Sendikalar ve dernekler
- 9) Medya
- 10) Kamuoyu
- 11) İnsan Hakları Üst Kurulu

- Tarafların belirlenmesinde bir tarafta kadınların çıkarı olduğundan aktörlerin belirlenmesi kararlaştırıldı.

Ortak Çalışma (Plenary) I

*Hukuk Grubu Koordinatörü Şenal Sarıhan: MK, namus cinayetleri (aslında TCK kapsamında, ancak 2 yıl gibi bir süreç alacağı için bunu ayırma gereği düşüncük), kadına karşı şiddet, teşkilat yasası.

Tarafların genel olarak belirlenmesine karar verdik. Kadınların çıkarlarına karşı zaman zaman yanımızda, zaman zaman karşıımızda olan tarafları belirledik.

- Çalışma Yaşamı Grubu: Kategoriler 3'ü aştı. Kadınlar çalışma yaşamına girmeden önce karşılaşacakları engellerle, çalışma yaşamına girdikten sonraki engellerin altını çizdik.

Sorunlar: 1-Eğitim:-kız çocuklarının eğitimden yararlanamaması

- eğitim düzeyinin yetersizliği nedeniyle ist. ...lememeleri

- eğitimin mesleki beceri üzerinde olmaması

2- Piyasa (istihdam) : -işgücüne katılımı azlık

- ist.deki c. ayr.

- kanundaki daralma

3- Tc Roller: -kadın emeğinin ikincil görünmesi
-evlilik,çocuk bakımı, yaşlı bakımı nedeniyle çalışma yaşamına girememe/ayrılma

- tc rollerine uygun işlerde çalışma

4- Kamu politikaları : -kreş vs. hizmetlerinin azlığı

5- Çalışma yaşamının ayr. : - Yükselmeme

- ev içindeki baskı

- özlük hakları

- ücret düşüklüğü

- sosyal güvenliği olmayan işlerde çalıştırılma

- hizmet içi eğitim yetersizliği

- iş tanımlarının net olmaması

- işyerlerinde temizlik/fiziksel koşul elverişsizliği

6- Siyasal alandaki sorunlar

7- Standart dışı çalışma birimleri: -ücretsiz aile işçiliği

- esnek çalışma biçimleri

- evde çalışma biçimleri (parça başı işler)

8- İşyerinde cinsel taciz

Canan Arın: Ev içi emek ve şiddete uğrayan kadına öncelik hususları eklenebilir mi?

N. Işık: Standart dışı çalışmada ele alınmamış, ancak ev içi çalışmanın görünmezliğinin, kadının çalışmıyor görünmesinin değişmesi gerekiyor.

S. Acuner: Bütçe analizlerini de bir yere eklemek gerekiyor. "Sorumlu olma"yı da dahil etmek gerekir. AB sürecinde bir UP meselemiz var. AB direktiflerinin de gözden geçirileceğiolarak eklenebilir mi?

S. Sancer: 1. grup tartışılmadı,buna ek var mı?

Canan Arın: Bütçe K.'da değişikliğin bizim gruba eklenmesi gerek.

N. Işık: Kanunların dilini anlamak değil. Yasayı kendi dilimiz/konuştuğumuz dilde anlama hakkına sahip olmalıyız.

Ç.G.'nin önerisi (HG.na): İşyerinde cinsel tacizi 13'ün içine alabilirler mi?

Abide Nechaoğlu: Mersin Kadın Dayanışma Vakfı'dan hukuksal destek istiyoruz.

Canan Arın: Adli müzaheret işleyebilir.

Şenal Sarıhan : Adli yardım ücretlidir.

S. Sancer : Adli yardımın eklenmesini HG'na önerelim.

.....: Kadın örgütleri vakıf/dernek oluyor. Başka tür örgütler için ne yapılabilir? HG'na öneri

.....: Kadın danışma merkezi standartizasyonu. Kadın danışma merkezi gerekliliği düşünülüyor mu? (HG öneri)

- Eğitim Grubu :

1) Okuma yazma bilmeme (işlevsel okuryazarlık...)

2) Kız çocuklarının okullaşma oranının düşüklüğü

3) Kamu personeli ve meslek el. Eğitimi (TC eş. ilgili politikalarını üreteceklerin duyarsızlığını azaltmak...)

4) Sektörler arası işbirliğinin yetersizliği

5) Yaygın ve örgün eğitime kadınların katılmalarının engellenmesi ve yaygın eğitimin içeriğine ilişkin sorunlar E.P. olduğu için sorunları sınırladık.

.....: Kadınlara i. H. Eğitimi ele alınmamış.

A/B: Onları öncelikli sorunlar olarak düşünmedik.

S/Sancer: Eğitim grubu sorun belirlerken başka bir yöntem belirlenmiş.

A/B: Yaygın eğitim başlığı altında K. İ.H. eğitimi ele alındı. Başlıklar altında neler yapılabileceğini ele alacağız.

- Şiddet Grubu :

N/İ : 40 sorunu başlıklar altında topladık.

1) Kadına yönelik şiddetin insan hakları ihlali olarak kabulü

2) Şiddetin tanımı (şiddet türleri,..)

3) Konuya destek, danışma hizmeti azlığı /alo şiddet hattı, sığınma evi, vs

4) Medya.....

5) İletişim ağı yokluğu (kadın kuruluşları-diğer STK-kamu)

6) Karar mekanizmalarına katılım (kaynak vs. dahil lobi faaliyetleri)

7) Görünür kılınma

Şiddetle mücadelede ulusal E.P

Eğitim konusunda;

- kadınlara kendi dillerinde seslenebilme

- diğer özel kadın gruplarının (sakatlar, Türklerle evli yabancılar) şiddet karşısındaki durumu

S. Acuner: İnsan ticareti de bunun içinde mi?

N./I.: Evet, risk grubu olarak ele aldık.

S.Acuner: TC geçiş ülkesi olarak ele alınıyor. Bu nedenle bunun öncelikli ele alınması gerekiyor önce.

...: Seks işçiliği görünmeyen bir sorun. Bu grubu hem yasalar açısından, hem istihdam, hem şiddet açısından ele almamız gerekiyor.

S.Sancer: Gönüllü seks işçiliği de dahil mi?

.....: Evet, hakları bakımından görülmüyorlar. Sağlık hizmeti verilmiyor, sadece kontrol anlamında işliyor.

.....: Sağlık hizmetini sorun olarak ele almak gerekir (Hemşireler Derneği temsilcisi)

N.I.: Kamusal hizmete alamama da ele alınacak.

Canan Arın: Adli tıbbı mesela bilgi için soru sormayı bilmiyoruz. Adli tıbbı yetersizlikte hukukçular + avukatlar + N.I. da koyalım.

Değirmendere: Deprem bölgesinde sınırda olan kadınlar var. Şiddet gören, ekonomik durumu kötü kadınlar fuhuşa yöneliyorlar. Bazı kadınlar kayboldu ve nereye gittiğini tespit edemedik. Böyle durumlar yaşanıyor.

SHÇEK'ten: Sığınma yasası kimseyi baskı altına almak için çıkmadı.

N./I. :.....

S.Sancer: Devam edelim, gerekirse bunu sonra ele alalım.

Çözüm Önerileri:

S.Sancer:

Sonuç:

- 1) Yasal/hukuki düzenlemeler
- 2) Örgütlenme ve kurumsallaşma (organ.....) -iletişim işbirliği
 - eşgüdüm-koordinasyon
 - yeniden yapılanma
- 3) Kamu/destek politikaları
- 4) Kaynak/bütçe (mali, insani, ...vs)
- 5) Veriler + araştırma (toplama, yorumlama, izleme, kayıt sistemi)
- 6) Uygulama planları ve programı

2. 18 Mayıs 2001 tarihinde Açılışını Cumhurbaşkanı Sayın Ahmet Necdet Sezer'in yaptığı Rüştü Kazım Yücelen (İnsan Haklarından sorumlu Devlet Bakanı), İonna Kuçuradı (İnsan Hakları Eğitim Onyılı Ulusal Komitesi Başkanı), Pınar İlkaracan'ın (Kadın İnsan Hakları - Yeni Çözümler Vakfı Genel Koordinatörü) konuşmacı olarak katıldıkları toplantıya TÜBAKKOM'u temsilen İzmir'den Av. Emel Nilgün Yıldırım katıldı.

İstanbul The Marmara Otelinde yapılan toplantının program ve notlarını Av. Emel Nilgün Yıldırım'ın kaleminden aktarıyoruz.

A) Türkiye'de İnsan Hakları Eğitiminin Bugünü ve Geleceği Program Taslağı

Yer: The Marmara İstanbul Büyük Balo Salonu A Bölümü

Tarih: 18 Mayıs 2001

- 10.30 Açılış
- 10.35 Sayın Ahmet Necdet Sezer (Cumhurbaşkanı)
- 10.50 Sayın Rüştü Kazım Yücelen
İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanı
- 11.00 Sayın Prof. Dr. İonna Kuçuradı
İnsan Hakları Eğitimi Onyılı Ulusal Komitesi Başkanı
- 11.10 Sayın Pınar İlkaracan
Kadının İnsan Hakları -Yeni Çözümler Va. Gen. Koord.
- 11.20 Tartışma: İnsan Hakları Eğitiminden ne anlıyoruz?
Türkiye'de insan hakları eğitiminin bugünkü durumu
- 12.30 Öğle yemeği
- 14.00 Tartışma: İnsan Hakları Eğitiminde hükümetlerin ve sivil toplu kuruluşlarının rolü
- 15.30 Ara
- 16.00 Tartışma: Türkiye'de İnsan Hakları Eğitiminin geleceği:
Beklentiler ve öneriler
- 17.30 Kapanış

B) Toplantıya İlişkin Rapor

Toplantının ilk gündem maddesi gereğince açılış konuşmaları yapıldı. Bu konuşmadan sonra Sayın Pınar İlkaracan Yeni Çözümler Vakfının bugüne dek yapmış olduğu çalışmalar hakkında bilgiler verdi.

Yapılan çalışmalarda öncelikle;

- Durum saptama etüdüleri yapılmakta,
- İkinci çalışmalar ise hedef saptama etüdüleri olarak belirlenmektedir.

- Hedefler saptandıktan sonra eğitim çalışmalarına başlanmış. Eğitim Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki öğretmenlerle 2 yıldır İnsan Hakları eğitimi yapılıyor. Bu eğitim sonucunda verilmesi hedeflenen sertifikalar verilmemiştir.

- İçişleri Bakanlığı mensuplarına verilen eğitim seminerleri hakkında bilgi verildi.

- Adalet Bakanlığı mensupları için yapılan eğitim programları bildirildi

- Kitle eğitim araçları mensuplarına verilen eğitim programları bildirildi

- Sivil Toplum Kuruluşlarının eğitici eğitimi programı devam ettirilmekte olduğu bildirildi. 1995 yılından beri 4 aylık grup çalışmaları 22 ilde uygulanıyor. STK sağlık elemanları dahil olmak üzere bu programlarla 2000 kadına ulaşılmıştır.

Sayın Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi konuşmalarında;

- İnsan Hakları Eğitimi On yılı Ulusal Komitesinin kuruluşu ve çalışmaları hakkında ön bilgilendirme yaptı.

- Sokak Çocukları için bir çalışma projesi hazırlanmış gündüz eğitimi ve barınak sağlanması için plito çalışmalar başlanılmıştır.

- Okullarda okutulan İnsan Hakları ve Vatandaşlık Ders kitapları incelenmiş bu kitaplar hakkında MEB bilgi verilmiş ama sonuç alınamamıştır. Ancak bu talepler cevapsız kalmıştır. Oysa ki hiç değilse ilgili bakanlık yasalarının gereğince bu konuda hizmet öncesi eğitim yapılmalıdır.

- 1998-1999 yıllarında cezaevlerinde insan hakları ile ilgili yarışmalar düzenlenmiştir.
- Toplum Merkezi Projeleri devam ettirilmektedir.

Tartışma

İnsan Hakları Eğitiminden Ne Anlıyoruz

Yapılan tartışmalarda çeşitli Merkez Sivil Toplum Kuruluşları ve ilgili Bakanlık Mensuplarının genel olarak ortaya koyduğu durumlar şunlardır;

- İnsan Hakları Eğitimi yetersizdir. Uygulamada sadece bilgi ve belgelere dayalı eğitim veriliyor. Bu standartların hayata nasıl geçirilmesi gerektiği öğretilmiyor. Bu yüzden insanlar haklarımız var derlerken yaşam haklarından bile olabiliyorlar. Bunun en yakın örneği Aydın'da yaşanan evini usulsüz arama yapmak isteyen polise karşı gelerek artmamakta direnen hak arayıcının öldürülmesi olarak gösterildi.

Bu neden hak arayan ile hakkı vermek zorunda olan birlikte eğitilmeli hakların sınırları bu hakları bireylere tanımakla sorumlu olanlarla beraber öğrenilmeli.

- Kademelerde görev alan kurum ve yöneticilerin de eğitimi gereklidir. Eğitim çalışmalarından heres haberdar edilmeli ve en basit insanın bile anlayabileceği bir dille eğitim yapılmalıdır. İnsan faktörünün önemi vurgulandı.

- Vatandaşın devlete güven duymadığı ve bu nedenle haklarını kullanmaktan kaçındığı da vurgulandı. Öncelikle vatandaş ve devlet ilişkilerinin bir düzene konulması gerekliliği belirtildi.

- Daha şeffaf bir yönetim ve yargılama için yapılan çalışmalar olumlu karşılıyor.

- Sığınmacılar ve mültecilerin insan hakları ile ilgili sorunlarının ivedilikte çözümlenmesi gerekliliği belirtildi.

- En temel eğitiminin İnsan hakları halkın benimsemesi olduğu ve bunu olağan yaşamına adapte etmesi gerekliliği açıklandı.

- İlkokul 1. sınıflar için yardımcı ders kitapları hazırlanmış ve

okullara dağıtılmıştır. Bu konuda eğitimi güçlendirecek yardımcı materyallerde hazırlanmaktadır.

- İçişleri Bakanlığı sözcüsü mülki amirler ve kaymakam adayları için mesle öncesi eğitimler verildiğini bildirdi.

İnsan Hakları Eğitiminde Hükümetlerin ve Sivil Kuruluşların Rolü

- Ankara Barosu ve İstanbul Barosunun kadının insan haklarını korumak ve çıkan hukuk dışı olaylara müdahale edebilmek için kurmuş oldukları merkezlerden sözedildi ve yapılan çalışmaların verimlilikleri değerlendirildi. İzmir Barosunun da bu tür bir merkezi bir an önce kurması gerekliliği düşünülüyor.

- Eğitim sorumluluğu devlete ait olmamalı. Devlet hakların önünü açıp desteklemeli ve koordine etmelidir.

- Bireyi kul yapan otoriter yasalar hızla değişmelidir. Sorumlu ile sorunlu birlikte eğitim almalıdır.

- Medya nitelikli eleman yetiştirilmesi için hızla çalışmalar başlatmalı ve teknolojik yatırımlarını nitelikli insan kaynakları ile güçlendirmeli eğitici sunumlar yapabilmelidir.

- Sendikal eğitimler artırılmalı, kadın çocuk ve özürülüler için özel çalışmalar yapılmalıdır.

- Yapılan eğitimler bilgilendirme çalışması niteliğinde olmamalı ve gerçek bir eğitim yapılmalıdır. Bu eğitimleri verecek eğitimciler yetiştirilmelidir.

Beklentiler ve Öneriler

- İnsan hakları eğitiminin içeriği ile ilgili çalışmalar artırılmalı. Bu konuda yapılan tüm ulusal ve uluslararası çalışmalar takip edilerek Ulusal Komitenin bir program hazırlaması gereklidir.

- STK arasında İnsan Hakları çalışmaları konusunda bir iletişim ağı kurulmalıdır. İnsan Hakları kavramı içselleştirilmeli evrensel bir İnsan Hakları kavramı olmalı. Mevcut Ulusal mekanizmaları işlevsel hale getirmeli STK içinde bazı kriterler getirilmeli.

- Kavramları irdeleyerek birlikteliğe varmalı. Evrensel kavramlar yerel biçime uyarlanmalı işlerlik kazandırılmalıdır.
- Heresin somut ihtiyaçlarından kaynaklanan eğitim programları düzenlenmeli.
- Barolara bilgilendirme görevi yüklenilmeli.
- Mevcut yasalarda gerekli değişiklikler yapılarak örgütlenme özgürce sağlanmalıdır.
- Devletten talep gelmeli STK daha görünür aranılır olmalı.
- Ulusal Komite şeffaflığın sağlanması için tüm önlemleri almalı, komiteden hesap sorulabilmeli,
- Bir dayanışma ağı kurularak devlete karşı yasal baskı mekanizmaları kullanılmalı,
- Dernekler Yasasının yönetmelikleri çok karışık ve zorlaştırıcı daha anlaşılır ve kolay uygulanabilir hale getirilmesi için gerekli girişimler başlatılmalı,
- Ana hedef idari kadrolar ve yöneticiler olmalı, idari kadrolara verilecek eğitim öncelikle Güney Doğu bölgelerinde başlanılmalıdır. Çünkü en çok insan hakları ihlali o bölgede vukuu bulmaktadır.
- Devlet müdahaleci olmayıp destekleyici bir politika izlemeli ve özellikle maddi destek sağlamalıdır.
- Ulusal komite ve diğer örgüt STK'lar ile işbirliği içinde çalışmalarına devam etmeli ve bu tür organizasyonlar sık sık yapılmalıdır.

Öneri ve dilekleri ile toplantıya son verildi. Durumu ve çalışmalar birdirir raporumu sunarım 23.5.2001.

TÜBAKKOM adına toplantıya katılan

Av. Emel Nilgün Yıldırım

3. Kadın Sığınakları 4. Kurultayına TÜBAKKOM adına Ankara Barosu'ndan Av. Munise Dayı katıldı.

A) Toplantı Programı

**Kadın Sığınakları IV. Kurultayı
24-25 Kasım 2001**

24 Kasım 2001 Cumartesi

(Herkes için açık)

09.30 - 10.00

Kayıt

10.00 - 11.30

Açılış

Kurultay katılımcıları kendilerini kısaca tanıtıyor ve son bir yıllık çalışmalarını değerlendirecek kurultaya ilişkin önerilerini sunuyorlar.

11.30 - 11.45

Kahve arası

13. Kadına yönelik şiddete karşı müadelenin en önemli kurumlarından olan sığınaklar ve danışma merkezlerinin sorunları taleplerini birlikte tartışıyoruz.

13.00 - 14.00

Yemek arası

Aşağıdaki konularda görüşlerimizi hep beraber tartışıyoruz.

SHÇEK, Özel Hukuk Tüzel Kişileri ve Kamu Kurum ve Kuruluşları Bünyesinde Açılan Kadın Konukevleri Yönetmeliği Yerel Yönetimler Yasa Tasarısı (yerel yönetimlerin sığınak ve danışma merkezi açma sorumluluğu)

Savaş ve Kadın

Namus Suçları (Namus Cinayetler)

Bekaret

Encest

Tecavüz

4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Yasa uygulama sorunları ve çözümleri

Anayasa Değişiklikleri
Medeni Kanun
Ceza Kanunu
DEDAW - İhtiyari Protokol

15.30 - 15.45 Kahve arası

1. Görüşlerimizi tartışmaya devam ediyoruz

18.30 - 19.30

Çalışma gruplarını oluşturuyoruz.

20.00 - 22.00

Tartışma daveti

25 Kasım 2001 Pazar (Sadece Kurultay Katılımcılarına açık)

10. Çalışma grupları

- İlk adım (sığınakları ve danışma merkezleri sorunlarımızı ve çözümleri tartışıyoruz.)
- Kadın Sığınakları III. Kurultayında oluşturduğumuz Eylem Planımız.

13.00 - 14.00

Yemek arası

14.00 - 16.00

Çalışma grupları sürüyor.

16.00 - 18.00

Çalışma gruplarının raporlarını okuyor ve değerlendiriyoruz. Çalışma gruplarından gelen raporları değerlendirece ve Sonuç Bildirgesini hazırlıyoruz.

Kadın Sığınakları IV. Kurultayı Davet Mektubu

Sevgili Kadınlar,

25 Kasım Uluslararası Kadına Yönelik Şiddete Son Günü etkinliği kapsamında, ilki 1998 yılında Mor Çatının girişimi ve Heinrich Böll Vakfının katkılarıyla düzenlenen Kadın Sığınakları Kurultaylarının dördüncüsünü bu yıl Antalya Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezinin ev sahipliğinde 24/25 Kasım 2001 tarihlerinde gerçekleştireceğiz. Tüm zorluklara rağmen yılda bir defa gerçekleşebilen bu buluşmanın artık gelenekselleştiğini görmekten mutluluk duymaktayız. Bu önemli aşamayı ve çabalarımızı kutlayalım, emeğimizi alkışlayalım.

1998 yılında Mor Çatı'nın başlattığı bu projenin temel amacı Türkiye'de kadına yönelik şiddetin ne denli yoğun ve kadın sığınaklarına ne kadar gereksinim olduğunu vurgulamak, pek çok ülkeden gelenlerde kaldığımızı kamuoyuna ve yetkililere duyurmak, sığınakların her ilde açılmasını sağlamak, deneyimlerimizi paylaşmak, birbirimizden güç almak, yeni açılacak sığınaklar ve danışma merkezlerine destek oluşturmak.

Kadına yönelik şiddete karşı ortak hareket etmeyi başarmak, örgütlülüğü geliştirmek, bağımsız kadın iletişim ağı ve merkezi kurmak ortak hedeflerimiz olarak geçen kurultaylarda eylem planlarımızda yer aldı.

Bu yıl gündemimiz o kadar yoğun ki, kurultaylarda gerçekleştirmeye karar verip de yapamadıklarımız neler, şimdi neler yapmak istiyoruz, bu yıl neleri konuşacağız, hangi hedefleri belirleyeceğiz sorularını kurultayda hep beraber yanıtlayabileceğimizi ümit ediyoruz.

IV. Kadın Sığınakları Kurultayını bu yıl Mor Çatı, KAMER, Antalya Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi'nin ortak çalışması ve diğer yıllarda olduğu gibi Heinrich Böll Vakfı'nın desteğiyle yapacağız. Bu kurultayda umudumuz, kadına yönelik şiddet ve sığınaklar konusuna geçirilmesini sağlamak.

Yukarıdaki amaçları birlikte gerçekleştirmek için Antalya'da buluşmayı diliyoruz.

Sevgilerimle

**Antalya Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi
Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
Ka-Mer / Kadın Merkezi (Diyarbakır)**

B) Toplantıya İzmir barosu Kadın Hakları Komisyonu Adına Katılan Katılımcının Raporu

Kadın Sığınakları Kurultayının Dördüncüsü Antalya'da yapıldı

Birleşmiş Milletler "25 Kasım Uluslararası Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Günü" kapsamında; birincisi Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfının çağrısı ile 21-22 Kasım 1998 tarihinde İstanbul'da yapılan Kadın Sığınakları Kurultayının dördüncüsü, Antalya Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezinin ev sahipliğinde 24-25 Kasım 2001 günlerinde Antalya'da düzenlendi. Kurultaya İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu adına, Av. Banu Dalgıç Cangı ve İzmir Barosu Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi Girişimi adına Av. Sevgi Alpşen Binbir katıldı.

Kadın Sığınakları Kurultaylarının ana amacı, kadınlara uygulanan şiddet konusuna kamuoyunun dikkatini çekmek ve destek sağlamaktır. Bu amaçla daha önce yapılan 2. ve 3. Kurultayda da Türkiye çapında kadına yönelik şiddetle teorik ya da pratik düzeyde uğraşan, konuya destek veren tüm kadın kuruluşları ile Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) ve Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (KSSGM) temsilcileri biraraya geldiler ve deneyimlerini paylaşma olanağı buldular.

Antalya'da yapılan 4. Kadın Sığınakları Kurultayına da; Türkiye'nin çeşitli illerinden ve Kıbrıs'tan, içerisinde Barolar, Üniversiteler, Feminist Gruplar, Kadın Danışma Merkezlerinin bulunduğu 41 kadın grubu ve kuruluşu ile KSSGM ve SHÇEK temsilcilerinin bulunduğu 150 kişi katıldığı Kurultayda, iki gün süreyle kadına yönelik şiddetin biçimleriyle ilgili tartışmalar ve atölye çalışmaları yapılmıştır.

Kurultayın 1. gününde kadına yönelik şiddetle ilgili ülke gündemi hakkında bilgilendirmelerden sonra Medeni Yasa, CEDAW - İhtiyari Protokol, 4320 sayılı Ailenin Korunması Hakkındaki yasa, Ceza

Yasası, Yerel Yönetimler Yasası, Sığınaklar ve Danışma Merkezleri, Namus Suçları ve Cinayetleri, Ensest-Tecavüz- Savaş ve Kadın Bilinçli konuları üzerine bildiriler sunulmuş ve konular kurultay katılımcılarının tartışmasına açılmıştır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele etmenin en önemli kurumları olan danışma merkezleri ve sığınakların işleyiş sorunları, yasal düzenlemeleri ve bağımsız sığınaklar açmanın önündeki engelleri tartışıldığı toplantıda her ilde bir Kadın Sığınağı ve Danışma Merkezi açılması zorunluluğu dile getirilmiştir.

Tartışmaların bitiminden sonra Sığınaklar, Danışma Merkezleri, Namus Suçları, Cinayetleri, Ensest, Tecavüz, Savaş konularında olmak üzere 4 çalışma grubu oluşturulmuştur. Bilgi paylaşımı ve aktarımına esas olmak üzere, İzmir Barosu adına toplantıya katılanlar, Danışma Merkezleri ve Ensest, Tecavüz ve Savaş grubunda yer almıştır.

2. gün çalışma grupları bir araya gelerek konularını tartışmışlar, eylem planı önerilerini oluşturmuşlar raporlarını hazırlamışlardır. Daha sonra kurultayın tüm katılımcıları çalışma gruplarından gelen raporları tartışmışlar ve bu tartışmalardan sonra Kurultayın sonuç bildirgesini hazırlanmıştır.

4. Kadın Sığınakları Kurultayına ev sahipliği yapan Antalya Kadın Danışma ve Dayanışma Merkezi gönüllerinin sıcak ilgileri ile toplantı dostluk ortamı içerisinde katılanlar açısından son derece verimli geçmiştir.

Kurultay katılımcıları 2002 yılında düzenlenecek 5. Kurultayın İzmir'de yapılması dileklerini ifade etmişlerdir. Bu nedenle böylesine önemli ve güzel çalışmayı İzmir'de hep beraber yapabilmek için kadın bakış açısına sahip meslektaşlarımızı Komisyonumuzda çalışmaya davet ediyoruz.

Av. Banu Dalgıç Cangı
İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu üyesi

4. Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı'na TÜBAKKOM'un gönderdiği kitaplar hakkında teşekkür metni

1 9 9 0

- Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı
- Women's Library and Information Center Foundation
- Foundation Bibliothèque des Femmes et Centre d'Information
- Stiftung der Frauenbibliothek und Informationszentrum

Fener Vapur İşkelesi Korisı
Tarihli Bina 34220
Halkı - İSTANBUL
Tel : 0.212.534 95 50
Fax : 0.212.523 74 98

Tarih : 21.01.2001
Sayı : 35
Konu : Teşekkür Hk.

Sayın Aysen Erdoğan
Talatpaşa Bulvarı, N.68
M.Ragıp Apartmanı, D.9
Alsancak / İZMİR

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı' na, göndermiş olduğunuz kitap ve belgeleri almış bulunmaktayız. Verdiğiniz destekten dolayı size teşekkür ederiz.

Kütüphanemizde 2001 yılında açılan "**Kadın Örgütleri ve Örgütlenmeleri**" koleksiyonu için bu materyaller oldukça önemlidir. Koleksiyonu güncel tutabilmek için, yeni belge akışı konusunda bize destek vermenizi umuyoruz.

İleriye yönelik olarak kadın çalışmaları alanında başka etkinlikler çerçevesinde buluşmak ümidiyle çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Saygılarımla,

Ek 1 : Bağış Makbuzu
2 : 2002 ajandası

Hülya İskender – HAYATSEVEN
Kütüphane Koordinatörü

Faaliyet Raporları

A) ADANA BAROSU KADIN HAKLARI KOMİSYONU ÇALIŞMA RAPORU

Adana Barosu Kadın Hakları Komisyonu yaklaşık 30 gönüllü Avukatın katıldığı günlük nöbet sistemi ile hukuki yardıma ihtiyacı olan kadınların sorunlarının çözümü için çalışmalarına devam etmektedir.

Komisyonumuz, Adana Barosu Bültenimiz ve Yerel Televizyonlarımız ile kadınlarımızı bilgilendirme çalışmalarını sürdürmektedir.

17 Şubat 2001 tarihinde, Adana Kadın Kuruluşları Birliği ile birlikte Medeni Kanunun kabul edilişi ve yapılacak yasal değişiklik konusunda basın bildirisini okunmuş, yerel gazetelerde yayınlanmıştır.

Komisyon olarak çeşitli toplantıların yanı sıra, değişik kuruluşlarla işbirliği yapılarak "Kadının Hukukumuzdaki yeri ve hakları" ile ilgili çalışmalar ve toplantılar yapılmıştır.

05 Aralık 2000 Türk Kadınına seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 66. Yıldönümü nedeniyle düzenlenen etkinliklere katılım sağlanmıştır.

08 Mart 2001 tarihinde, Dünya Kadınlar günü 13 Mart'ta Adana Köz Restorant'ta verilen yemekle kutlanmıştır.

Ayrıca 05 Nisan 2001 tarihinde Avukatlar günü dolayısıyla Avukatlar haftası için düzenlediğimiz panelde kadının hukuktaki ve toplumdaki yeri tartışılmıştır. Bu panele ilgili ve katılım büyük olmuştur.

Türk Barolar Birliği Kadın Komisyonları ağı çerçevesinde 20-21 Ocak 2001 tarihinde İzmir'de 14-15 Nisan 2001 tarihinde Diyarbakır'da 14-15 Temmuz 2001 tarihinde Bursa'da toplantılar yapılmıştır. Bu toplantılarda Medeni Kanunun ve Ceza Kanununda yapılması gereken yasa değişiklikleri hakkında tasarı tartışılmıştır.

TÜBAKKOM olarak görüşlerimiz belirlenmiş Anayasa değişikliği konusunda çalışma yapılmıştır.

(a) Adana Barosu İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve Seyhan Belediyesi tarafından aile danışma merkezinin işletilmesine dair üçlü

protokol imzalanarak yenilenmiştir.

(b) Adana Aile Danışma Merkezi Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün 29.03.2001 tarih ve 39 sayılı olur ile hizmete girmiştir.

(c) Merkez çalışmalarını protokolda yer alan kuruluşların yanı sıra Adana Kadın Kuruluşları Birliği Çukurova Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi ve Mediko Sosyal Merkezi Adana Muhtarlar Derneği ve ilgili Resmi Kurum ve Kuruluşlarla işbirliği içinde yerine getirilecektir.

02-03 Şubat tarihinde İTÜ Maçka Sosyal tesislerine Yapılan TÜBAKKOM genel toplantısına iştirak edilmiştir.

Adana Barosu Adana Kadın Kuruluşları Birliği ile 8 Mart 2002 Dünya Kadınlar Günü Kutlamaları içerisinde Yeni Medeni Kanunumuzun tanıtımı amacıyla okullarda bilgilendirme çalışmalarında bulunulmuştur. Ayrıca yerel TV ve basına TÜBAKKOM Adana olarak basın açıklaması yapılmıştır. Saygılarımla.

Av. Ayşen Akçal
Kadın Hakları Komisyon Başkanı

B) ANKARA BAROSU KADIN HUKUKU KOMİSYONU Mart 2001-Şubat 2002 Çalışma Raporu

Ankarâ Barosu Kadın Hukuku komisyonu 24.12.1992 tarihinde kurulmuştur.

Komisyonumuz;

Kom. Sorumlu Yönetim Kurulu üyesi Av. Samiye Eyüboğlu

Komisyon Başkanı: Av. Esin Özbey

Komisyon Başkan Yardımcısı: Av. Günnür Altıok Erol

Av. Elif Uysal

Av. Ferda Berber

Av. Figen Opak Çiçek

Av. F. Gülay Güner

Av. Gülnur Minican

Av. Halit Güler

Av. Munise Dayı

Av. Selma Çiçekçi

Av. Songul Akça

Av. Haydar Ulusoy

Av. Tolay Bekar

Av. Tülay Çelikyürek

Av. N. Yasemin Bülbül

Av. Zekiye Karacaboz'a teşekkür etmektedir.

14.4.2001 tarihinde Diyarbakır'da yapılan TÜBAKKOM Genel Kurul Toplantısında Dönem Başkanlığı'nın İzmir Barosu Kadın Hukuku Komisyonuna devredilmesinden sonraki dönemde Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu aşağıda belirtilen çalışmaları yapmıştır:

Ortak Çalışmalar

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu çalışmalarını, çeşitli kadın örgütleri demokratik kitle örgütleri, kadın konusunda çalışan devlet kurumları ile işbirliği içinde yürütmektedir.

1. British Consul tarafından polisler için verilen eğitim çalışmasına katılmış ve burada 4320 Sayılı Yasa ile ilgili polisler için bilgi verilmiştir.

2. Yeni Medeni Kanunun yürürlüğe girmesi sürecinde KSSGM ile ortak çalışmalar yürütülmüştür.

3. 4320 Sayılı Yasa'nın tanıtımı amacıyla önce Türk Demokrasi Vakfıyla ortak 7 spot film yapılmış ve bu filmlerin devamı olarak KSSGM ve EUNDP'nin de katkılarıyla 3 spot film daha çekilmiştir.

4. Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu'nun katkılarıyla E-mekli İş Müfettişi Perihan Sarı, Ankara Adliyesi konferans salonunda Sosyal Güvenlik Konulu bir konferans vermiştir.

5. Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı tarafından 24.4.2001 tarihinde Kadın Danışma Merkezi ziyaret edilmiş ve komisyonumuzca 4320 Sayılı Yasa ve Medeni Kanun Tasarısı hakkında kendilerine bilgi verilmiştir.

6. Ankara Barosu Kadın Hukuk Komisyonu Üyeleri, KASAKOM tarafından 6-7 Kasım 2001 tarihinde düzenlenen 1. Ulusal Gönüllüler Sempozyumuna katılmış ve kurulan alt komisyonlarda çalışmışlardır.

4320 Sayılı Yasa ve Kadın Danışma Merkezi ile İlgili Çalışmalar

30 Kasım 1998 tarihinde kurulan Ankara Barosu Kadın Merkezi'ne yapılan başvuruların sayısı "2000"i geçmiştir. Merkezimize başvuran kadınlara hukuksal ve psikolojik danışmanlık verilmiş, ekonomik durumu iyi olmayan kadınlara Ankara Barosu Adli Yardım Komisyonu tarafından avukat tayin edilmiş, Sığınmaevine gitmek isteyen kadınlar için SHÇEK ile irtibat kurularak sığınmaevine gitmeleri sağlanmıştır. Bunların yanı sıra başvuran kadınlar gerek psikolojik yardım gerekse maddi yardım alabilecekleri ilgili yerlere yönlendirilmişlerdir.

Ankara Barosu Kadın Danışma Merkezi Almanya, İngiltere ve ABD büyük elçilikleri diplomatları tarafından ziyaret edilmiştir. Ziyaretleri sırasında kendilerine çalışmalarımız, çalışma prensiplerimiz

ve Kadın Hukuku konusunda görüşlerimiz iletilmiştir.

Kadın Danışma Merkezi'ne yapılan başvurulara ilişkin bilgi formu düzenlenmiş ve böylece başvuru sahipleri hakkında daha sağlıklı istatistiki bilgi alınması hedeflenmiştir.

Antalya'da tecavuze uğrayan iki kızkardeşin merkezimize başvurması üzerine, Antalya TÜBAKKOM temsilcisi ile ilişki kurulmuş ve bu konuda yardımcı olmaları sağlanmıştır.

Ankara Barosu Kadın Dayanışma Merkezi'nde özellikle 4320 Sayılı Yasa'nın etkin bir biçimde uygulanması için başvuran kadınlara yasal hakları anlatılmakta ekonomik yönden mağdur olan kadınlara yasayı uygulamalarında yardımcı olunmaktadır.

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu tarafından 4320 Sayılı Yasa'ya ilişkin olarak mahkemelerin ve Yargıtay'ın verdiği kararlarla bu konuyla ilgili yurt içi ve yurtdışı uygulamalarının da yer aldığı bir dosya hazırlanmıştır. 4320 Sayılı Yasa ile ilgili olarak daha önce hazırlanan bu dosyanın geliştirilmesi amacıyla Haziran 2000 ve Eylül dönemine ait Ankara Sulh Hukuk Mahkemeleri tarafından verilen kararlar toplanmış ve uygulamada ortaya çıkan sorunlar ve bunların giderilmesi konusunda yeni bir çalışma yapmak üzere hazırlıklara başlanmıştır.

Medeni Yasa ile İlgili Çalışmalar

Medeni Kanun Tasarısı'nın Meclis Alt Komisyonunda, Adalet Komisyonunda ve Genel Kurulda görüşülmesi sırasında komisyon üyelerimiz hazır bulunmuştur. Alt Komisyon ve Adalet Komisyonundaki çalışmalarda çeşitli önergeler hazırlayarak milletvekilleri tarafından verilmesini sağlamışlardır.

Özellikle mal rejimleriyle ilgili maddelerin genel kurulda görüşülmesi sırasında baskı grubu oluşturmak amacıyla komisyon üyelerimiz, çeşitli sivil toplum örgütlerinin temsilcileriyle birlikte görüşleri izlemişlerdir. Görüşmelerden sonra milletvekilleri ziyaret edilerek mal rejimleri hakkındaki fikirlerimiz kendilerine iletilmiştir.

Medeni Kanununun tasarısının yasalaşmasını sağlamak amacıyla TBMM Başkanı, Parti Genel Başkanları ve Grup Başkan Vekilleri de-

ğişik tarihlerde ziyaret edilmiştir. Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı Hasan Gemici ve Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'le de değişik tarihlerde görüşmeler yapılmıştır.

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu üyeleri DYP tarafından Medeni Kanun Yürürlük maddesi ile ilgili olarak düzenlenen toplantıya katılmış ve Yürürlük maddesinin bütün evlilikleri kapsayacak şekilde düzenlenmesi ve 1926 Genel Gerekçesinin Yeni Medeni Kanun'un gerekçesi olarak aynen kanunda yer alması gerektiğine dair görüşlerini bildirmişlerdir.

Komisyon üyelerimiz tarafından, mal rejimleri arasındaki farklılıkları ortaya çıkarmak ve uygulamada kolaylık sağlamak amacıyla bu konuda pratik çalışma hazırlanmış ve tüm komisyon üyelerince tartışılmıştır.

Medeni Kanun tasarısının tanıtılması amacıyla komisyon üyelerimiz çeşitli radyo ve televizyon programlarına katılarak bu konuda bilgi vermişlerdir.

TÜBAKKOM Dönem temsilcisi İzmir Barosu tarafından Medeni Kanun yürürlük maddesinin düzeltilmesi amacıyla hazırlanan imza metni Ankara Adliyesi'nde çeşitli yerlere konularak meslektaşların imzalanması sağlanmış ve bu imzalar TBMM'ye gönderilmiştir.

Medeni Kanun Tasarısı'nın mal rejimleriyle ilgili kısmının uygulanmasının açık oylama olarak yapılması konusunda ilgililere e-mail gönderilmiştir.

Medeni kanun yürürlüğe girdikten sonra Medeni Kanun'un Aile hukukuyla ilgili bölümleri üyeler arasında paylaştırılarak bu maddeler üzerinde üç gün süre bir ön hazırlık çalışması yapılmıştır.

Yukarıda belirtilen çalışmalar dışında Kadın Hukuku Komisyonumuz şu çalışmaları yapmıştır:

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu İç Anadolu TÜBAKKOM temsilcisi olarak, TÜBAKKOM'un kuruluş amacını ve çalışmalarını anlatan bir metin hazırlayıp, 2001-2002 döneminde yapılan TÜBAKKOM toplantı tutanaklarını, sonuç bildirgelerini ve diğer dokümanlarla birlikte tüm İç Anadolu Bölge Baroları'na göndermiştir.

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu 5.01.2002 tarihinde TÜBAKKOM İç Anadolu Bölge toplantısını gerçekleştirmiş ve katılan

bölge barolarına TÜBAKKOM'un kuruluş amacını şimdiye kadar yaptığı çalışmaları anlatmış ve gerekli bilgi ve belgeler kendilerine verilmiştir.

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Hayır Günü dolayısıyla Ankara Barosu İnsan Hakları Komisyonu ile birlikte bir panel düzenlenmiştir. Güncel olması dolayısıyla "Savaş" gerçeği de programa dahil edilmiştir. Bu konuda kadınların mağduriyetini vurgulamak amacıyla, gazeteci yazar Şükran Soner, tiyatro sanatçısı Dilek Türker, Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği Başkanı Ferda Cemiloğlu panele konuşmacı olarak katılmışlardır.

24-25.11.2001 tarihleri arasında Antalya'da yapılan Kadın Sığınakları kurultayına katılmış ve komisyonumuzun bu konudaki görüşleri toplantıda sunulmuştur.

Gazeteci Gülay Göktürk'ün sübyancılığı savunan yazısı üzerine komisyon üyelerimiz Cumhuriyet Savcılığı'na başvurarak bu konuda suç duyurusunda bulunmuşlardır. Yine bu konuda bir basın açıklaması yapılmıştır.

Yapılacak çalışmalar

Medeni Kanun'un tanıtılması kapsamında Ankara gerçekleri de gözönünde bulundurularak Ankara Adliyesi'nde meslektaşlarımızla yönelik, akademisyenlerin, avukatların ve yargıtay üyelerin katılacağı bir eğitim çalışması yapılacaktır.

Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı konusunun orta öğretim müfredatına alınması yolunda bir çalışma yapılması ve bunun Baroya bildirilerek MEB ile bağlantıya geçilmesi sağlanacaktır.

Komisyonumuz tarafından yapılan yazılı çalışmaların üçüncüsü olan Ceza Hukuku ve Kadın konulu çalışma yayın aşamasındadır. Dördüncü olarak da Medeni Kanun ve Kadın konulu çalışma yayıma hazırlanacaktır.

Stajyer avukatların eğitim programı içine 4320 Sayılı Yasanın da konulması sağlanarak bu konuda stajyer avukatlar bilgilendirilecektir.

Medeni Kanun yürürlük maddesi ile ilgili kanun değişikliği önerisinin diğer sivil toplum örgütleriyle iletişim kurularak desteklenmesi sağlanacaktır.

SHÇEK ile iletişim kurularak kadın sığınma evleri ve çocuk yurtlarının bugünkü konumunun değerlendirilmesi ve geliştirilmesi için bir proje başlatılacak bunun sonucuna göre de kadın ve çocuk alanında çalışmalar yapan kuruluşlarla ilişki kurulacaktır.

Kadın Sığınmaevleri ile ilgili olarak SHÇEK yönetmeliği üzerine SHÇEK temsilcileri ile birlikte bir çalışma yapılacaktır.

Kadın Dayanışma Merkezi'nin Adli Yardım veya CMUK komisyonuna benzer bir işleve kavuşturulması için bir çalışma başlatılmıştır. Kısa bir süre sonra bu çalışma tamamlanacaktır.

Kadın dayanışma Merkezi'ne yapılan başvuruların istatistik çalışmalarının daha verimli şekilde yapılması amacıyla bir bilgisayar programı hazırlanacaktır.

Ankara Barosu Kadın Hukuku Komisyonu

C) Aydın Barosu Kadın Hakları Komisyonu Çalışma Raporu

Konu: Aydın Barosu komisyonları Çalışma Yönetmeliği'nin görevler maddesine ilişkin olarak, raporun sunulmasıdır. Raporla kuruluşundan itibaren yürüttüğümüz faaliyetler mevcuttur.

Alt Komisyonlar Kuruldu

Ülkemizde ve dünyada kalan sorunları ve çocuk sorunlarının bir-biri ile ilgili olsa da konuların daha sağlıklı incelenebilmesi ve huku-ki anlamda çözüm üretilebilmesi, her iki alanda ayrıntılı çalışmayı gerektirdiğinden kadın hakları ve çocuk hakları alt komisyonlarının kurulmasına ve çalışmalarının Kadın ve Çocuk Hakları Komisyonunda değerlendirilmesine karar verilmiş, bu nedenle;

Kadın Hakları Alt Komisyonuna; Av. Gülperi Güneş, Av. Nur Gümrükçü ve Av. Meral Tarhan

Çocuk Hakları Alt Komisyonuna; Av. Meltem Yatağan ve Av. Semiha Ögüz görevlendirilmiştir.

Kadın Hakları Alt Komisyonu olarak;

Kadın Haklarının insan haklarının bir parçası olarak ele alan bir anlayışla, kadının var olan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kadın hakları konusunda bilgilendirilmesi, yasalarda kadınlara karşı ayrımcılık taşıyan hükümlerin değiştirilmesi, aile içi şiddet delil cin-siyet ayrımcılığından kaynaklanan sorunların çözülmesi karşılaşılsa güçlüklerin giderilmesi amacıyla bu güne kadar şu çalışmalar yapılmıştır.

1. Komisyonumuz kurulma aşamasında öncelikle üyelerimizin mevzuat bazında bilgilendirilmesi amacına yönelik olarak dökü-man toplamıştır.

2. Baro bünyesinde Kadın Danışma Merkezi kurulmuştur. merkezin çalışma yöntemleri belirlenmiştir. Medya aracılığıyla duyurulmuştur. Baromuza bağlı 42 kadın ve erkek meslektaşımız

gönüllü çalışmayı kabul etmişlerdir. Kendilerinin yapacağı işlemlerin ayrıntıları ve dilekçe örnekleri hazırlanmış, baro kalemine konmuş, kılavuz niteliğindeki 2 sayfa fotokopi kendilerine tebliği edilmiştir. Ayrı kalemde bir klasör hazırlanmış gelen müracaatların kaydı tutulmaktadır. Başvurular her geçen gün artmaktadır.

3. Komisyondan 5 arkadaşımız İzmir Kadın TÜBAKKOM Bölge Toplantısına katılmışlar, gözlemlerini komisyona anlamışlardır.

4. Av. Nur Gümrükçü Aydın'da mevcut tek kadın sığınma evi olan Belediye Kadın Sığınma evini ziyaret etmiştir. Sığınma evini gezmiş, sığınmacı kadın olan Emir Hatice Çamcı ile görüşmüş, bu yerin özelliklerinin, sığınmacıların alınma prosedürünü, gözlemlerini 21.12.2000 tarihli dilekçesi ile rapor halinde komisyona sunmuştur.

5. Yerel Televizyon AY-TV'de 3 ayrı program yapılmıştır. (Akademi Görüş)

a. Program; Av. Meral Tarhan, Av. Gülperi Güneş, Av. Meltem Yatağan ve Av. Seniha Ögüz katılmışlar ve komisyonumuzu tanıtmışlardır.

b. Program; Av. Meral Tarhan ve bir Sosyal Hizmet Uzmanı katılmış, Türkiye'de kadın sorunlarını tartışmışlardır.

c. Program; Av. Nar Gümrükçü ve Av. Gülperi Güneş katılmışlar, Medeni Kanun tasarısıyla getirilmek istenilen yenilikler ve tasarının gerekçesini anlamışlardır.

6. Medeni Kanunun kabul edilmesinin yıl dönümü ile ilgili olarak basın açıklaması yapılmıştır.

7. Belediye Başkan Yardımcısı, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü temsilcisi, Milli Eğitim Müdürü, Üniversite Adli Tıp Kurumu Başkanını ve Tabipler Odası Başkanı ayrıca Baro Başkanımızın da katıldığı bir toplantı yapılmış, komisyonumuz ev sahipliği yapmış bu da ortak hareket etme, faaliyetlerde yardımlaşma ayda bir defa toplanma kararları alınmıştır. Periyodik olarak toplantılarımız devam etmektedir.

8. Aydın'da faaliyet gösteren Kadın Dernekleri ile tanışma toplantısı yapılmıştır.

9. Av. Meral Tarhan tarafından Türk Kadınlar Birliğine Medeni Kanun Tasarısıyla ilgili bilgilendirme konuşması yapıldı.

10. Kadın Dernekleri Yönetim Kurulu üyelerine 4320 sayılı Kanunla ilgili bilgilendirme konunun işleyişi tanıtma amacıyla Av. Emine Kamacı ve Av. Gülperi Güneş tarafından bir konuşma yapıldı.

11. Av. Nur Gümrükçü ve Av. Gülperi Güneş Rotary Kulübü ve Türk Kadınlar birliğince ortak düzenlenen okuma, yazma kursunda Kadın ve Şiddet konulu konferansa katılıp gözlemlerini konuşmaya aktardı, bu kitleye hangi konularda yardımcı olunabileceği tartışıldı, zira diğer konferans komisyonumuzdan talep edilmiştir.

Aydın Barosu Kadın ve Çocuk Hakları Komisyonu tarafından Kasım 2000 tarihinden bu yana yapılan faaliyetler aşağıda belirtilmiştir

1. 5 Şubat 2001 Baro başkanımızın ve Kadın ve Çocuk Hakları Komisyonu üyelerinin katılımı ile Aydın Belediyesi Başkan Yardımcısı ve Sosyal İşler Müdürü, İl Millî Eğitim Müdürü, Tabip Odası Başkanı, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü temsilcisinin davet edildiği bir toplantı yapılarak Kadın ve Çocuk Hakları konusunda kurum ve kuruluşlar arası dialog süreci başlatılmıştır.

2. Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile işbirliği konusunda görüş alışverişi yapılmış, İl Müdürlüğü ziyaret edilmiş, mağdur kadın ve çocuklar ile ilgili hukuki yardım sağlama ve sosyal hizmet desteğinin sağlanmasında işbirliği konularında prensip kararı alınmış ve halen bu işbirliği sürdürülmektedir.

3. 26 Nisan 2001 tarihinde Adnan Menderes Üniversite ile işbirliği yapılarak "Çocuk Hakları Neresindeyiz?" konulu panel yapılmıştır. ADÜ toplantı salonunda gerçekleştirilen panele Av. Betül Onursal, Av. Seda Akço, Av. Neşecan Hürtürk ve İzmir İş Teftiş Grup Başkanlığı temsilcisi Ramazan Ekinci katılmış, Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocuk dostu kent, çalışan çocuklar ve sokak çocukları konuları tartışılmış ve çözüm yolları aranmıştır.

4. 27 Nisan 2001 tarihinde baromuz mensuplarına yönelik "Çocuklara özgü yargılama hukuku" konusunda İstanbul Barosu Çocuk Hakları Merkezinde görevli Av. Betül Onursal ve Av. Seda Akço'nun katılımıyla meslek içi eğitim çalışması yapılmıştır.

5. Aydın Valiliği İl İnsan Hakları Kurulunun görevlendirilmesi ile 11 Nisan 2001 tarihinde Yrd. Doç. Dr. Halil Mutioğlu ve Av. Meltem Yatağan'ın katılımı ile "İnsan Hakları için eğitim" konulu konferans düzenlenmiştir.

6. 16 Mayıs 2001 tarihinde Yrd. Doç. Dr. Halil Mutioğlu ve Av. Meral Tarhan'ın katılımı ile "İnsan Hakları ve Çalışma Hayatı" konulu konferans düzenlenmiştir.

7. 23 Mayıs 2001 tarihinde Yrd. Doç. Dr. Halil Mutioğlu ve Av. Meral Tarhan'ın katılımı ile "İnsan Hakları için eğitim" konulu konferans düzenlenmiştir.

8. 29 Mayıs 2001 tarihinde Söke İlçe İnsan Hakları Kurulu ve Söke Meslek Yüksek Okulunun daveti ile "Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Çalışan Çocuklar" konulu ve Av. Meltem Yatağan'ın katılımı ile gerçekleşen öğrencilere yönelik konferans düzenlenmiştir.

9. Ağustos-Eylül 2001 tarihinde "Çocuklar için evet" kampanyasına baromuz mensupları ile katılmış ve imzalar Devlet Bakanı Hasan Gemici'ye Birleşmiş Milletler Dünya Çocuk Zirvesi'ne sunulmak üzere iletilmiştir.

10. Çocuk Haklarına dair Avrupa Sözleşmenin tanıdığı hakların sağlanması konusunda Adli Yardımın önemi ile ilgili makale Antalya'da düzenlenen Avukatlar Forum'una iletilmiştir.

11. 4320 sayılı ailenin korunmasına ilişkin kanun Av. Emin Kamacı, Av. Nur Gümrükçü ve Av. Gülperi Güneş tarafından Kadın Hakları ile ilgili dernek üyelerine Aydın Ticaret Odasında yapılan toplantı ile tanıtılmıştır.

12. Küreselleşme ve Kadın Hakları konulu konferans Ticaret Odası toplantı salonunda Yrd. Doç. Halil Mutioğlu tarafından verilmiştir.

13. Aydın ili Incirliova ilçesi Acarlar Beldesinde basına yansıyan

ve yargıya intikal eden erken evlilikleri ilişkin uygulamaya dair rapor ve görüşler Aydın Valiliğine, Adalet Bakanlığına, İçişleri Bakanlığına ve Barolar Birliğine sunulmuştur.

14. 7-14 Ocak 2002 tarihleri arasında İl Emniyet Müdürlüğüne düzenlenen Aydın, Muğla ve Manisa'da çocuk şubesinde görev alacak personele yönelik yapılan hizmet içi eğitim çalışmasında Çocuk Hakları Sözleşmesi, Çocuklara özgü yargılamada uluslararası mevzuat ve ulusal mevzuat konularında Av. Meltem Yatağan, Av. Murat Dinçer ve Hakim Yıldız Çakır tarafından dersler verilmiştir.

15. Ocak 2002 başından bu yana Germencik, Incirliova, Söke ve Kuşadası'nda çocuklara özgü yargılama hukuku ve çocuk hakları sözleşmesinin tanıtımı, bilgilendirme ve değerlendirme toplantıları yapılmıştır.

16. Ocak 2002 tarihinde ADÜ'de araştırma görevlisi Muhittin Acar tarafından sivil toplum örgütleri konulu konferans Aydın Ticaret Odasında düzenlenmiştir.

Aydın Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü'nün 05.2.2002 tarihli yazılarına istinaden Aydın barosu olarak tarafımıza mevzuatla verilen görevlerin dökümü ve bu güne kadar yapılan faaliyet çalışmaları belirtilmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

27.2.2002

Aydın Barosu

Kadın ve Çocuk Hakları Komisyonu

D) Denizli Barosu Kadın Hakları ve Hukuku Komisyonu 04.01.2001 tarihinden itibaren faaliyet raporu

• Orta öğretimde iken kaçırılan ve bu nedenle erken evlilik yapmak zorunda kalan bayana, evliliğinde şiddete maruz kalması nedeniyle 4320 sayılı Aileyi Koruma Yasası gereğince tüm hukuki destek komisyonumuzca verilmiştir. Evliliği devam ederken üniversite sınavını kazandığı halde, eşinin engellemesi nedeniyle kayıt yaptıramamıştır. Azmi sayesinde tekrar sınava girerek Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesine kayıt hakkı kazanmıştır. Evliliğinde eğitimini sürdürme için direnmiş, ancak şiddete maruz kalmıştır. Sonuçta komisyonumuzun maddi ve yasal desteği ile okuluna kaydını yaptırmıştır. Komisyon başkanı Av. Hülya Kanbakan öncülüğünde, gönüllü bayan avukatlarca eğitim giderlerinin üstlenilmesi kararı alınmıştır. Bu karar uyarınca eğitimini tamamlanıncaya kadar burs desteği sürdürülecektir.

• Denizli'de kadın sığınma evi açılması kampanyası düzenlenmiştir. Bu kampanyamız il genelinde büyük destek görmüştür. Kadın sığınma evi inşaat çalışmalarına maddi ve hukuki yardım verilmesi kararı alınmıştır. Bu karar üzerine 23.2.2001 tarihinde öğle yemeği düzenlenmiş ikiyüzden fazla davetlinin katılımı sağlanmıştır. Yemek gelirinin tamamı inşaat giderleri için bağışlanmıştır.

• Kadın danışma merkezimizin bir yıllık nöbet listesi hazırlanarak Baroya verilmiştir. Her hafta perşembe günleri saat 13.30-17.00 arasında kadın danışma merkezinde nöbetçi olan bayan avukat arkadaşımız görevini yapmaktadır.

• 8 Mart Dünya Kadın Günü, bayram tatiline rastladığı için davet edilen konukların (Dr. Sema Pişkinsüt ve Prof. Dr. Aysel Çelikel) ortak kararları ile 8.4.2001 tarihinde panel düzenlenmiştir. Panelin konusu "Türk kadınının dünü, bugünü ve Türk Medeni Kanun tasarısı"dır. Panelimiz Denizli halkının geniş katılımı ile büyük yankı uyandırmıştır.

• 5.5.2001 günü "Kızılcaölük-Afrodiasias ören yeri" gezisi düzenlenmiş, komisyonumuzun doğal üyesi bayan avukatların yoğun ka-

tılımı sağlanmıştır. Gezi gelirinin tamamı kadın sığınma evi inşaat giderleri için bağışlanmıştır. Faaliyetimizin Denizli'de büyük ses getirmiş elde edilen gelirler önemli miktara ulaşmıştır. Denizli halkının da maddi ve manevi katkısında artış gözlenmiştir.

- Denizli kadın sığınma evi tamamlanarak hizmete girmiştir. Aile içi şiddete uğrayan bayanlara tüm yardım hizmetlerimiz devam etmektedir. Başvuruda bulunan bayanların hukuki işlemleri de Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile işbirliği için devam etmektedir.

- 14.4.2001 günü Diyarbakır'da yapılan TÜBAKKOM toplantısına, komisyonumuz adına Av. Emine Tutulmaz katılmış ve bu toplantıda Denizli Barosu Kadın Hakları Komisyonu Ege bölgesi temsilcisi olarak yürütme kurulunda görev almıştır. Baromuzda kayıtlı bayan avukatlar arasındaki ilişkinin geliştirilmesi amacıyla Efes-Şirince-Meryem Ana güzergahlı gezi düzenlenmiştir. Rehber öncülüğünde yapılan bu gezi katılanların beğenisini kazanmış ve bu tür faaliyetlerin tekrarlanması dilekleri iletilmiştir. gezimiz amacına ulaşmıştır.

- Denizli'de her ay düzenli olarak toplantılar yapılmıştır. Geniş katılımı bu toplantılarda MK tasarısı ve 4320 sayılı Aileyi Koruma Yasasının tanıtımı yapılmıştır. Ayrıca, kadın danışma merkezinin çalışmaları hakkında bilgi verilmiş ve broşür dağıtılmıştır.

- 14.7.2001 - 15.7.2001 tarihleri arasındaki TÜBAKKOM Bursa Bölge Toplantısına Av. Emine Tutulmaz ve Av. Gülizar Biçer Karaca katılarak komisyonumuzu temsil etmişlerdir.

- TCK tasarısı maddeler halinde komisyonumuzca incelenmiştir. Maddelere ilişkin görüşlerimizi sonuç bildirgesi olarak hazırlanmıştır. Sonuç bildirgemiz ve TCK tasarısı metni bir bütün olarak TÜBAKKOM yürütme kurulu üyesi ve Ege Bölgesi Temsilcisi sıfatı ile Ege bölgesine bağlı barolara, kendi görüşlerini hazırlayıp bildirmeleri amacıyla gönderilmiştir. Bu yönde yazışmalar sürdürülmektedir.

- MK tasarısının yürürlük 10. maddesi ile ilgili yerel TV ve basında "Toplumu Bilinçlendirme Kampanyası" düzenlenmiştir. Ayrıca edinilmiş mallara katılma rejiminin halen evli olanların evlilik tarihlerinden itibaren yürürlüğe girmesi talebiyle imza kampanyası düzenlenmiştir. İmzalar TBMM'ne faksla iletilmiştir.

• MK tasarısının 22.11.2001 tarihinde TBMM'de kabul edilmesinden sonra, yeni medeni kanundaki çekincelerimizi belirterek basın bildirisi hazırlanmış yerel TV'lere ve yazılı başına verilmiştir.

• Denizli İl Milli Eğitim Müdürlüğü yapılan işbirliği sonucu; tüm il genelinde ve Halk Eğitim Kurslarında eğitim ve tanıtım hizmetlerimiz devam etmektedir. Bu toplantılarda yeni medeni kanun ve 4320 sayılı yasanın tanıtımı yapılmaktadır. Toplantılarımız; Kiremitçi İÖO, Tekin Ada Lisesi, Mesa evleri, Ressam İbrahim Çallı İÖO, Bağbaşı İÖO, Merkez İÖO, Barbaros Mahallesi, Denizli Belediyesi ve Halk Eğitim Merkezindeki tüm kurs yerleri gibi pekçok yerde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalarda komisyon başkanımız Av. Hülya Kanbakan, Av. Gülizar Biçer, Av. Emine Tutulmaz ve Av. İlkey Doğan Başta olmak üzere tüm bayan avukatlar görev almaktadır. Bu çalışmalarımız aralıksız devam etmektedir.

• TÜBAKKOM dönem başkanlığınca 2.1.2002 tarihli faks gereğince Ege Bölgesindeki tüm barolara, kadın hakları komisyonunun kurulup kurulmadığı, kurulmadı ise oluşturulması; komisyon temsilcilerinin belirlenerek komisyonumuza bildirilmesi dilekli yazışma yapılmıştır.

• Yeni Medeni Kanununun 1.1.2002'de yürürlüğe girmesi nedeniyle yerel TV ve basında halkı bilgilendirme amacıyla programlar yapılmış ve yazılar yazılmıştır. Yerel TV'de medeni kanunun tanıtılması, 4320 sayılı yasa, sarkıntılık ve taciz konulu programlara Av. Hülya Kanbakan katılmıştır.

• Dört yıldır aralıksız çalışan kadın danışma merkezinde her perşembe günü ve diğer çalışma günlerinde başvuru olması halinde yardım hizmetine devam etmekteyiz. Başvurular şahsen veya telefonla olmaktadır. Baromuz bu konu için özel telefon tahsis etmiştir. Merkezimize açılışından bu yana yüzden fazla başvuru yapılmıştır. Dağıttığımız broşürlerden yararlanarak İzmir'in Aliğa ilçesinden telefonla ulaşıp danışma hizmeti alan bayana da gerekli yardım yapılmıştır. Merkezimize başvuran bayanların yarısına yakını şartları olduğu için, baromuzun adli müzaheret ile ilgili bölümüyle işbirliği yapılarak bu olanaktan yararlanmaları sağlanmıştır.

• TÜBAKKOM İstanbul toplantısına Av. Hülya Kanbakan, Av. Emine Tutulmaz, Av. Gülizar Biçer Karaca'nın katılması kararı üzerine, toplantıya katılım sağlanmıştır. Toplantı ile ilgili bilgiler baro üyelerimize iletilmiştir. İstanbul toplantısında yapılan görev paylaşımı sonunda, yürütme kurulu üyesi ve Ege bölgesi temsilcisi sıfatıyla yeni medeni kanundaki evlat edinmeye ilişkin hükümleri açıklanarak değerlendirilmesi komisyonumuzca yapılarak yazılı hale getirilmiştir.

• Yaklaşan 8 Mart Kadınlar günü nedeniyle, Denizli Barosu Kadın Hukuku Komisyonu olarak törene katılma kararı alınmıştır. Ayrıca 8 Mart günü baro mensuplarının davetli olduğu kokteyl düzenlemesi, bu program da 25 yılını dolduran bayan avukatlara plaket verilmesi karar altına alınmıştır. Denizli merkezde iki ilköğretim okulunda 9 Mart ve 16 Mart günlerinde, öğrenci velilerine mal rejimleri konusunda bilgilendirme toplantısı yapılmasına karar verilmiştir.

Denizli Barosu
Kadın Hakları ve Hukuku Komisyonu Başkanı
Avukat Hülya Kanbakan

E) Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Komisyonu Nisan 2001- Mayıs 2002 Dönemi Çalışma Raporu

Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Komisyonu 07.09.1999 tarih ve 1999/67 sayılı Yönetim Kurulu kararıyla kurulmuştur.

Komisyonumuz;

Komisyon Başkanı : Av. Meral Daniş Beştaş

Komisyon Başkan Yardımcısı : Av. Zülal Erdoğan

Komisyon Sekreteri : Av. Nadide Kurul

Tübakom Temsilcisi : A. Remziye Tanrıku

Komisyon Üyeleri;

Av. Sadiye Doğan

Av. Zeynep Kaya

Av. Fehmile Kaş

Av. Remziye Efe

Av. Semire Nergiz

Av. Sıla Talay'dan oluşmaktadır.

Komisyonumuz, kadın hakları alanında çalışmalar yapmak, raporlar hazırlamak, çalışma alanı ile ilgili toplantılar düzenlemek, bilimsel araştırmalar yapıp sonuçlarını duyurmak, dökümantasyon çalışmaları yapmak, hukuksal başvuru mekanizmaları konusunda eğitim çalışmaları yapmak, şiddete maruz kalan ve kadın olmaları nedeniyle hak ihlallerine uğrayan kadınlara hukuki destek sunmak, Kadın hak ve özgürlüklere ilişkin Uluslararası standartların Türk Hukuk Sistemi ile karşılaştırılması ve değerlendirilmesi, şeklinde çalışma alanını belirlemiştir.

Komisyonumuzun Nisan 2001- Mayıs 2002 tarihleri arasındaki başlıca faaliyetleri;

1.Komisyonumuz kurulduktan sonra yaptığı çalışmalarda kadınların yasalarda kendilerine ilişkin düzenlemelerden bilgisiz oldukları, haklarını ve hukuki başvuru yollarını yeterince bilmediklerini, ekonomik sebeplerle hukuki destek alamadıklarını ve haklarını

kullanamadıklarını tespit etmiştir. Bu nedenle 2000 yılında Kanada Büyükelçiliği'ne "Kadınlara Hukuki Destek Projesi" sunarak destek almıştır. Proje onaylandıktan sonra 2000 yılı Ağustos Ayından 2001 yıl Ağustos ayları arasındaki 1 yıllık dönemde, komisyonumuza müracaata bulunan tüm kadınlara ücretsiz danışmanlık hizmeti verilmiştir. Danışmanlık hizmeti haftalık nöbetçi olan komisyon üyemiz tarafından verilmiştir. Ayrıca ekonomik durumu uygun olmayan başvuru kadınların vekilliği de proje kapsamında üstlenilmiştir. 30 Ağustos 2001 tarihinde projenin süresi bitmiştir.

Komisyonumuz, projenin süresi bitmiş olduğu halde, kadınlara hukuksal destek sunmaya devam etme kararı almıştır. Haftalık nöbet sistemiyle mağdur kadınların başvuruları alınarak, kendilerine ücretsiz danışmanlık hizmeti verilmektedir. Avukat tutmak isteyen kadınların Baromuzun Adli Müzaharat'ından avukat tayini için, başvuru kadınlara destek olunarak yazışma yapmaları sağlanmaktadır.

Komisyonumuza bu güne kadar yürütmüş olduğu destek projesi kapsamında ve sonrasında toplam olarak 91 kadın başvuruda bulunmuş ve hepsine danışmanlık hizmeti verilmiştir. Başvuran kadınların 42'sinin davası komisyonumuz tarafından üstlenilmiştir.

2. Komisyonumuzun kuruluşunun hemen akabinde TÜBAKKOM'a bilgi verilmiş ve çalışmalara katılma isteği dile getirilmiştir. 14-15 Nisan 2001 tarihleri arasında Diyarbakır'da Tübakkom'un Olağan Bölge toplantısı yapılmış ve toplantıda Denizli Barosu, Zonguldak Barosu, Adana Barosu, Ankara Barosu, İstanbul Barosu ile birlikte komisyonumuzda Tübakkom Yürütme Kuruluna seçilmiştir. 1 yıllık süre zarfında Tübakkom'un çalışmalarında yer alınmış ve gereken destek sunulmuştur.

3. Komisyon üyelerimiz, yasalar konusunda kadınların bilinçlendirilmesi, Medeni Kanunu yasallaşmadan önce tasarı hakkındaki görüşlerimizin kamuoyuna sunulması, Medeni Kanunun yasallaşmasından itibaren yenilikler hakkında açıklama yapılması ve Ailenin Korunması Kanununu tanıtmak amacıyla, faaliyet dönemi içinde Kanal D (TekeTek Programı), Gap TV ve yerel Televizyonlarda yapılan bir çok programa katılım göstermişlerdir.

4. Komisyonumuz, kadın tutuklu ve hükümlülerin yaşam koşulları, sağlık ve kadın olmalarından dolayı yaşadıkları zorlukları tespit etmek amacıyla, Diyarbakır, Muş, Batman, Midyat cezaevlerindeki tüm kadın tutuklu- hükümlülerle bir anket çalışması yapmıştır. Yapılan çalışma sonucunda kadın tutuklu ve hükümlülerin yaşam standartlarının kabul edilemez düzeyde olduğu (örneğin 36 kişilik koğuşa haftada banyo için sadece bir saat sıcak su verilmesi vb), gözüaltına alınırken ve savcılığa sevk edilmeden önce % 99 düzeyinde bekaret kontrolüne tabi tutulduklarını, genel olarak gözetim altında sistemli olarak işkence gördükleri, gözüaltında taciz ve tecavüze varan uygulamalara maruz kaldıklarını, doktor muayenesi sırasında güvenlik görevlilerinin hazır bulunduğu tespit etmiştir. Ayrıca hemen hemen hepsinin ciddi sağlık problemlerinin olduğu ve tedavi olamadıkları, durumun vahim olduğu ve kadınların cinsiyetleri sebebiyle yaşadıkları muameleleri anlatamadıkları ve bu konuda yargısal makamlara başvuruda çekimser davrandıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

5. Komisyonumuz, kadınların haklarını kullanma oranlarını, yaşanan aile içi şiddetin boyutları ve Mahkeme kararlarına yansıma durumunu, boşanma oranlarını tespit etmek amacıyla Diyarbakır'da mevcut 1, 2 ve 3. Asliye Hukuk Mahkemelerinin 1996-2001 yılları arasında açılan boşanma davalarını tespit etmiş ve gerekli veriler arşivlenmiştir. Boşanma davaları konusunda düzenlenecek rapor henüz tamamlanmamış olup, en kısa zamanda açıklanacaktır.

6. Yeni Medeni Kanun'un tanıtımı amacıyla Komisyonumuz, 5 Nisan 2002 tarihinde Diyarbakır Kültür Sarayı'nda, Prof. Dr Ahmet Kılıçoğlu ve Prof. Dr Haluk Burcuoğlu'nun konuşmacı olarak katıldığı "Medeni Kanun Tanıtım Semineri" düzenlemiştir. Seminer'de,

- Kadın Erkek eşitliğine ilişkin düzenlemeler
- Nişanlanma, evlenme ve boşanmaya ilişkin değişiklikler
- Soybağı hukuku
- Miras ve Eşya hukukunda önemli yenilikler
- Mal rejimleri
- Eşin rızasına bağlı işlemler, konularında,

katılımcılar tarafından sunuş yapılmıştır. Seminare Diyarbakır Barosu avukatları, stajyer avukatlar ve Dicle Üniversitesi Hukuk Fakülte-

si öğrencileri yoğun bir katılım göstermişlerdir.

7. Faaliyet dönemi içinde;

- 27 Haziran 2001 tarihinde Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen "Türkiye'de Kadın Politikaları ve Kurumsallaşma" konulu toplantıya ,
- İstanbul Barosu Kadın Hakları Uygulama Merkezi tarafından düzenlenen Meslek İçi Eğitim Programlarına,
- Kadının İnsan Hakları Projesi'nin düzenlediği "İnsan Hakları Eğitiminin 10 yılı" toplantısına,
- TMMOB tarafından düzenlenen "Habitat II" konulu sempozyuma,
- 6/7/8 Eylül tarihlerinde Barış İçin Kadın Dayanışması tarafından düzenlenen İstanbul'daki etkinlik programı,
- 25 Kasım 2001 tarihinde yapılan "Kadın Sığınakları Kurultayı" na komisyonumuzu temsilen katılım gösterilmiştir.

8. Komisyonumuz diğer kadın çevreleriyle ilişki içinde olmaya ve ortak çalışmalar yürütmek için varolan çabasını devam ettirmektedir. Halen Diyarbakır'da çalışmalar yürüten Kadın Platformu ile ortak etkinlikler göstererek dayanışmasını devam ettirmektedir. 8 Mart 2002 tarihinde Kadın Platformu tarafından yapılan basın açıklamasına katılım gösterilmiştir.

Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Komisyonu

F) Edirne Barosu Kadın Hakları Komisyonu Çalışma Raporu

Edirne Barosu Başkanlığına bağlı olarak Kadın Hukuku Komisyonu, Baro Yönetim Kurulunun 21.11.2001 tarihli ve 2001/46 sayılı kararıyla kurulmuştur.

Komisyon Başkanlığına Av. Duygu Adıyaman, Demirtaş, Başkan Yardımcılığına Av. Kutsal Oler, üyeliklere Av. Arzu Kanışkan, Av. Nilüfer Şenseven, Av. Gül İmer, Av. Şennur Yıldırım, Av. Neslihan Özkan, Av. Eser Baltalı Çelikyay, Av. Nebahat Çavuş, Av. Ferda Tahan ve Av. Arzu Çağatay seçilmiştir.

02-03 Şubat 2002 tarihlerinde İstanbul'da yapılan TÜBAKKOM genel toplantısına Edirne Kadın Hukuku Komisyonunu temsilen Av. Arzu Çağatay katılmıştır.

16 Mart 2002 Cumartesi günü Edirne Barosu'nun düzenlediği "Medeni Kanundaki Yenilikler ve Değişiklikler" konulu konferans Trakya Birlik Konferans salonunda gerçekleştirilmiştir. Konferansa Yeditepe Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesinden değerli hocalar katılmıştır. Kadın Hukuku Komisyonunun isteğiyle TÜBAKKOM üyesi Av. Nazan Moroğlu ve İstanbul Üniversitesinde Yardımcı Doç. olan Şükran Şıpka değerli bilgileriyle bizleri aydınlatmışlardır. Konferansa Edirne Adliyesinin hakimleri, savcıları ve bütün çalışanları, Kırklareli ve Tekirdağ Baro Başkanları, Edirne ve çevre illerden gelen bütün meslektaşlarımız ve davetimizi kırmayarak bizi mutlu eden TBB başkanı Av. Özdemir Özok'da gelmiştir.

8 Mart Dünya Kadınlar gününde Kadın Hukuku Komisyonumuz Edirne Adliyesinin bütün kadın çalışanlarına günün simgesi olan kırmızı karanfil dağıtarak hepsinin bu günü kutlanmıştır.

Kadın Hukuku Komisyonumuz Adli Yardım Komisyonumuzla bağlantılı olarak çalışmaktadır. Bu güne kadar bu yolla boşanma aşamasında olan mağdur durumdaki kadınlara avuat tayin edere yardımcı olmaya gayret ettik. Bu çalışmalarımız devam edecektir.

Saygılarımla.

Av. Arzu Çağatay
Edirne Barosu Başkan Yardımcısı

G) İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu Faaliyet Raporu

1. 18-19 Ekim 2000 (Cumartesi-Pazar) Karabük Barosu evsahipliğinde TÜBAKKOM Karadeniz Bölge toplantısı yapıldı. Toplantıya komisyonumuzu temsilen;

Av. Şükran Eroğlu Oran, Av. Ayfer Coşkun, Av. Handan Saner katıldılar. İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu olarak toplantıya 2 rapor sunulmuştur.

- a. 4320 sayılı yasa ile ilgili uygulamadaki aksaklıklar
- b. Ombudsmanlık hakkında görüşlerimiz bildirilmiş ve faaliyet raporumuz okunmuştur.

2. Fraydeys'de çalışan kızların muayeneye sevgiyle ilgili olarak başkanımız Av. Nazan Moroğlu basında açıklamalarda bulunmuştur.

3. TRT 2'de (GAP TV'de) Narıncı Ataman programına katılan başkan Av. Nazan Moroğlu Medeni Yasa ile ilgili görüşlerimizi ve TÜBAKKOM raporunu açıklamıştır.

4. 20 Ocak 2001 tarihinde İzmir barosunun evsahipliğini yaptığı TÜBAKKOM toplantısına komisyonumuz üyelerinden Av. Aydeniz Tuskan katılarak, 3 rapor sunulmuştur.

- a. Faaliyet Raporu okunmuştur.
- b. Anayasa, Medeni Kanun ve Ombudsmanlık yasa üzerine görüşlerimiz bildirilmiştir.
- c. Avrupa Birliğine giriş sürecinde yönergelerle ilgili raporumuz takdim edildi.

Komisyonun 5.02.2001 tarihli toplantısında İzmir toplantısıyla ilgili bilgi verildi.

5. 21. Yüzyıl Vakfının Mecidiyeköy Kültür Merkezinde düzenlediği "Medeni Hukukta Eşit Haklara Doğru" konulu panele komisyon başkanımız Av. Nazan Moroğlu ile üyemiz Av. Aydeniz Tuskan katıldılar ve Medeni Yasa taslağı üzerine bilgi vererek, görüşlerimizi ve eleştirilerimizi aktardılar.

Toplantıya Av. Şükran Eroğlu izleyici olarak katıldı. Konuşmacılara birer plaket takdim edildi. Toplantı TRT ve bazı özel TV kanallarında yayınlandı. Cumhuriyet Gazetesinde de haber olarak yer aldı.

6. 8.02.2001 tarihinde Soroptimist Kulüpleri Federasyonu Merkez şubesinin Maçka Sosyal Tesislerinde düzenlediği toplantıya konuşmacı olarak Av. Nazan Moroğlu ve Av. Aydeniz Tuskan katıldılar. Medeni Yasa tasarısıyla ilgili TÜBAKKOM raporumuz, görüş ve eleştirilerimiz belirtildi.

7. Baro Kadın Hakları Merkeziyle koordineli olarak çalışmalar yürütülmesi konusunda fikir birliğine varılarak 5.02.2001 tarihinde merkezden arkadaşlarla görüşüldü ve 19 Şubatta biraraya gelinmesine karar verildi.

8. 16.02.2001 tarihinde Medeni Kanunun kabulünün 75. yılı nedeniyle İstanbul Kadın Kuruluşları Birliğinin Savoy Otelde düzenlediği Basın Toplantısına Av. Nazan Moroğlu, Av. Şükran Eroğlu, Av. Aydeniz Tuskan ve Av. Ayfer Coşkun katıldılar. Medeni Kanun taslağıyla ilgili görüşlerimiz ve eleştirilerimiz açıklandı.

9. Komisyonumuz ikinci başkanı Av. Şürkan Eroğlu ve üyemiz av. Aydeniz Tuskan TÜBAKKOM öncülüğünde tertip edilen "Medeni Yasa Tasarısı Hemen Şimdi" programına katılarak, Anıtkabiri ziyaret ettiler, yürüyüş ve panellere katıldılar.

19.02.2001 tarihli komisyon toplantısında hem basın toplantısı, hem de Ankara programıyla ilgili bilgi verdiler.

10. Komisyon üyemiz Av. Aydeniz Tuskan tarafından ATV A'dan Z'ye programında 13.02.2001 günü komisyonumuzun Medeni Kanunla ilgili görüşleri anlatıldı. 16.02.2001 günlü programda da Kadın Bienali ile ilgili açıklamalar yapıldı.

11. İstanbul Kadın Kuruluşları Birliğiyle ortak olarak "Medeni Kanun değişikliği için eşitliğin izinde 10 yıl" adlı kitabı komisyon başkanımız Av. Nazan Moroğlu yayına hazırlamış ve kitapta komisyonumuzun Medeni Kanun Tasarısı Aile Hukuku bölümüne ilişkin raporu yer almıştır. 16.02.2001 tarihli basın toplantısında ve 17.02.2001 tarihli Ankara'daki yürüyüşte dağıtılmıştır.

12. 1.3.2001 tarihli Marmara Gurubu İnsan Hakları Platformunun Dedeman otelinde düzenledikleri toplantıya Av. Aydeniz Tuskan katılarak, Medeni Kanunla ilgili görüşlerimizi açıkladılar.

13. 03.2001 Dünya Kadınlar Günü ile ilgili görüşlerimiz için Cumhuriyet Gazetesinden Hatice Tunçar'le 2.3.2001 tarihinde komisyon

üyemiz Av. Aydeniz Tuskan ile röportaj yapılmış ve Mart tarihinde gazetede yayınlanmıştır.

14. Tempo Dergisinin 6-14 Mart tarihli sayısında Komisyonumuzun Medeni Yasa ile ilgili görüşleri yayınlanmıştır.

15. 8 Mart Dünya Kadınlar günü etkinleri 18 Mart tarihinde AKM'de İstanbul Kadın Kuruluşları bünyesinde şenlik ve Aydınlanmanın Kadınları ödül töreni ve panel programına komisyonumuz üyeleri katılmışlar ve düzenleme komitesinde çalışmışlardır.

16. Üyemiz Aydeniz Tuskan tarafından Kadın Hukuk Komisyonu hakkında Staj Eğitiminde stajyer avukatlara bilgi verildi.

17. Komisyon üyemiz Av. Işık Umur Kidogla ilgili yaptığı çalışmalar ve toplantılarla ilgili bilgi verdi. Bundan sonraki toplantı ve çalışmalara komisyonumuz adına Işık hanımın katılmasına ve kararlara imza atmasına karar verildi.

18. Marmara Grubu İnsan Hakları Platformunun Dedeman otelinde düzenlediği "Avrupa Birliği için Kadın Girişimi" konulu toplantıya Av. Şükran Eroğlu ve Av. Şükran Eroğlu ve Av. Aydeniz Tuskan katılarak, Ulusal Raporun fotokopisini aldılar.

19. İkinci dönem çalışmalarının toparlanıp, anlatıldığı TÜBAKKOM kitabında yayınlanmak üzere faaliyet raporlarımız hazırlanarak Ankara'ya gönderildi.

20. 20.3. ve 23.3.2001 tarihlerinde MK tasarısındaki Mal Rejimi ile ilgili komisyonumuzun görüşlerini açıkladığımız iki basın bildirisi yayınlandı.

21. Komisyon üyemiz Ayfer Coşkun'un 2. Başkan Av. Şükran Eroğlu ve üyemiz Av. Aydeniz Tuskan ile yaptığımız MK tasarısıyla ilgili görüşlerimizin anlatıldığı röportaj 8.4.2001 tarihli Cumhuriyet Dergi'de yayınlandı.

22. Diyarbakır Barosunun düzenlediği TÜBAKKOM Olağan Bölge Toplantısına komisyonumuzdan Şükran Eroğlu ve Aydeniz Tuskan katıldılar. MK taslağında mal rejimleriyle ilgili görüşmede "Edinilmiş Mallara Katılma" rejiminde ısrar edilmesine, Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejiminin kanuni mal rejimi olarak kabul edilmesi durumunda 250. maddeye ekleme yapılması için baskı grubu oluşturulmasına, Ceza Yasası ile ilgili görüş ve tartışmaların bundan sonraki toplantıya bırak-

ılmasına karar verildi. Ankara Barosu ikinci dönem çalışmalarının yer aldığı TÜBAKKOM 2. kitabını bastırarak dağıttı, üçüncü dönem koordinasyon ve yürütme kurulları seçildi, İzmir Barosu dönem sözcüsü oldu. Toplantının bitiminde Diyarbakır Kadın Platformu temsilcileriyle görüşüldü, bölgenin kadın sorunları hakkında bilgi alındı, gece baronun düzenlediği yemek ve pazar günü de Hasankeyf gezisine katıldı.

23. 28 Nisan Cumartesi günü Staj Eğitim Merkezinde Bağımsız Kadın Platformunun düzenlediği toplantıya Av. Şükran Eroğlu ve Aydeniz Tuskan katıldılar. Ortak kararlar alındı ve mal rejimleri konusunda anlaşmaya varılarak, Edinilmiş mallara katılma rejiminde ısrar edilmesi kararlaştırıldı. Ortak toplantıların devamına karar verildi.

24. 27-28 Nisan tarihlerinde Kal-Der'in düzenlediği "Sivil Toplum Kuruluşlarında Toplam Kalite Yönetimi Sayıştayı"na Kadın Komisyonu adına Şükran Eroğlu Tüketici Merkezi adına da Aydeniz Tuskan katıldılar. Dedeman otelinde 2 gün süren toplantıda Sivil Toplum Örgütlerinde amaç, çalışma yöntemleri ve kadrolaşma konularında değerlendirmeler yapıldı.

25. Kadın Hakları Uygulama Merkezinin 2-3 Haziran tarihlerinde düzenlediği mesleki eğitim seminerine Av. Şükran Eroğlu katıldı. Medeni Yasa, Ceza Yasası ve 4320 Sayılı Ailenin Korunması Hakkında Kanunla ilgili çeşitli konuşmacıların açıklama yaptıkları oturumlar izlendi ve uygulamadaki aksaklıklar konuşuldu.

26. 5.6.2001 tarihinde Av. Şükran Eroğlu Kadın Hakları Uygulama Merkeziyle ortak toplantılara katıldı, İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfından Dr. Demet Güral ile Willows Foundation'dan Dr. Türkiz Gökgöl ile kadınlara yaptıkları çalışmalarda nasıl destek olunabileceği konuşuldu ve ortak çalışmalar yapılmasına karar verildi. Bilahare Merkezin kendi iç toplantısına devam edildi, TÜBAKKOM Yürütme Kuruluna Av. Aydeniz Tuskan ile Av. Handan Saner'in seçilmelerine ve toplantılara ortak olarak gidilmesine karar verildi.

27. 26.05.2001 günü saat 11.00-13.00 arasında Maçka Sosyal tesislerinde Ulus Leo Kulübünün düzenlediği "Cumhuriyetten Bu Yana Kadın Hakları" konulu konferansa konuşmacı olarak Av. Aydeniz Tuskan katılmıştır.

28. 30 Mayıs-1 Haziran tarihleri arasında Uluslararası Barolar Birliği ve Dünya Ticaret Örgütü'nün düzenleyip, Türkiye Barolar Birliğinin evsahipliği yaptığı "Avrupa Birliği ve İnsan Hakları" konulu konferansa komisyon adına Aydeniz Tuskan ve Günsu Açıkgöz katılmışlardır.

29. Tüsev (3. Sektör Vakfı)'in düzenlediği "Avrupa Birliğinde Sivil Toplum Kuruluşları, Dernekler ve Vakıflar" konulu toplantıda Medeni Kanun Tasarısında düzenlenen Derneklerle ilgili maddelerin tartışıldığı ve önerilerin sunulduğu toplantıya TÜBAKKOM adına Aydeniz Tuskan katılmıştır.

30. Medeni Kanun tasarısının yürürlük maddesiyle ilgili basın bildirisi İstanbul Kadın Kuruluşları birliğiyle ortaklarla hazırlanıp, basına sunuldu.

31. NTV'de Av. Nazan Moroğlu, Adalet Komisyonu Başkanı Emin Karahan'ın da katıldıkları programda Medeni Yasa tasarısının komisyondan geçmesi konusunda tartışılıp, görüşlerimizi bildirdi.

32. Bursa Barosunun 14-15 Temmuz 2001 tarihlerinde düzenlediği Tübakkom toplantısında TCK ve tasarı tartışılacak olduğundan Doç. Nur Centel ile Av. Aydeniz Tuskan TCK ve tasarı üzerinde çalışma yapıp görüşlerimizi belirten bir rapor hazırladılar. Bu rapor toplantıda sunuldu. Bursa toplantısına Av. Şükran Eroğlu, Av. Aydeniz Tuskan, Av. Burçin Aybay, Av. Handan Saner, Av. Ayfer Coşkun ve merkezden Av. İnci İşbulur katıldılar. Marmara Üniversitesinden Prof. Emin Artuk'un misafimiz olarak katıldığı toplantıda Ceza Yasa tasarısı konusunda görüşmeler yapıldı ve TÜBAKKOM raporu hazırlanmak ve Adalet Komisyonuna gönderilmek üzere bu yıl koordinasyon başkanlığı yapan İzmir Barosu göre üstlendi. 15 Temmuz günü Cumalıkızık köyüne gezi yapıldı.

33. 1.9.2001 - 4.9.2001 tarihleri arasında evsahipliğini Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinin üstlendiği Uluslararası Hukukçu Kadınlar Federasyonunun "Kadın Ticareti" konulu toplantısına katıldık, toplantıda komisyon adına Av. Aydeniz Tuskan söz alarak TÜBAKKOM'un örgütlenmesi yaptığı çalışmalar ve toplantı konusuyla ilgili bilgi ve öneriler sundu.

34. Komisyon üyemiz Av. Ayfer Coşkun Uluslararası Hukukçu Kadınlar Federasyonu ikinci başkanı Av. Aysen Önen'le bir röportaj yap-

tı ve 17.9.2001 tarihli Cumhuriyet Gazetesinde yayınlandı.

35. 22.9.2001 tarihinde Av. Aydeniz Tuskan Divriği Kültür Derneğinde Medeni Kanunla ilgili bir konuşma yaptı.

36. Medeni Kanunun yürürlüğe girişinin 75. yılı nedeniyle 4.10.2001 tarihinde komisyonumuz bir basın bildirisi yayınlandı. Ayrıca eşitliği sağlamada Anayasada yapılan değişikliklerin yetersiz kaldığını belirten bir basın bildirisi daha yayınladık.

37. 4.10.2001 tarihli Prof. Aysel Çelikel Staj Eğitim Merkezinde Yine Medeni Yasayla ilgili bir toplantıda konuşma yaptı, buraya Av. Şükran Eroğlu, Av. Handan Saner ve Av. Ayfer Coşkun katıldılar. Burada Medeni Yasayla ilgili olarak yayınlanan basın bildirisi okundu.

38. TÜBAKKOM dönem başkanı Av. Aysen Erdoğan'ın İstanbul'a gelmesi nedeniyle komisyonumuz bir toplantı düzenledi, burada Bursa toplantısı değerlendirildi, yürütme kurulunun en kısa zamanda Ankara'da toplanması kararlaştırıldı ve Ceza Yasa Tasarısı ile ilgili görüşlerimiz yer aldığı rapor sunuldu.

39. Üyemiz Aydeniz Tuskan TRT 2, ATV A'dan-Z'ye Haber Türk TV ve Show TV'de Ateş Hattında Medeni Kanunla ilgili programlara katıldı.

40. Başkanımız Av. Nazan Moroğlu TBMM'de kadın milletvekilleriyle yakın ilişkilerini devam ettirerek, MK tasarısı ve Yürürlük maddesiyle ilgili önergeler verilmesinde yardımcı oldu.

41. TÜBAKKOM Yürütme Kurulu toplantısı Ankara'da yapılamayınca komisyonumuzun daveti üzerine İstanbul'da 24.11.2001 Cumartesi günü yapıldı. İzmir, Ankara, Zonguldak, Diyarbakırdan gelen arkadaşlara baro tarafından öğle yemeği verildi. Toplantıda alınan kararlar sonuç bildirgesi halinde dönem başkanı Av. Aysen Erdoğan'a gönderildi. Ayrıca TBB'ne yazılacak mektubun metni tarafımızdan hazırlanarak İzmir'e fakslandı.

42. İkinci başkanımız Av. Şükran Eroğlu Barış radyoda Medeni Kanunla ilgili bir programa katıldı.

43. Yürürlük maddesiyle ilgili bir basın bildirisi hazırlandı ve tüm basına gönderildi. Aynı metin dönem başkanına fakslandı ve TÜBAKKOM adına da aynı bildiri yazılarak basına gönderilmesi istenildi.

44. 5 Aralık "Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkının Kabulü"nün yıldönümünde Türk Kadınlar Birliğinin Okmeydanı Cumhuriyet İlköğretim Okulunda düzenlediği toplantıda Av. Aydeniz Tuskan kadın haklarıyla ilgili bir söyleşi yaptı.

45. 30 Aralık tarihinde Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezinde Kadın Araştırma Derneğinin. düzenlediği Prof. Necla Arat'ın yönettiği toplantıda Av. Nazan Moroğlu Medeni Kanunu anlattı.

46. 2-3 Şubat tarihlerinde Maçka Sosyal Tesislerinde komisyonumuzun ev sahipliğinde Medeni Kanunun anlatıldığı bir toplantı düzenledi. İki gün akademisyenler kanunu anlattılar. Ayrıca TÜBAKKOM genel toplantısı da yapıldı. Başkanımız Av. Nazan Moroğlu'nun Mal Rejimleri konulu kitabı ve Medeni Yasa katılımcılara dağıtıldı. Toplantıya TBB Başkanı Av. Özdemir Özok katıldı. Ayrıca gazeteci Ruhut Mengi toplantıyı izleyerek, röportaj yaptı. ATV akşam haberlerinde yayınlandı. Toplantı tutanakları ve sonuç bildirgesi düzenlenerek İzmir'e gönderildi.

47. Türk Kadınlar Birliğinin Cengizhan İlköğretim okulunda düzenlediği toplantıda Av. Aydeniz Tuskan Medeni Yasayı anlattı.

48. 4 Şubatta The Marmara otelinde Anayasa değişikliğiyle ilgili Basın toplantısına Av. Nazan Moroğlu ve Av. Aydeniz Tuskan katıldılar.

49. 7 Şubatta Okmeydanı Toplum merkezinde Marmara Grubu Vakfı ve Arnavutluk Lions'un düzenlediği toplantıda Av. Aydeniz Tuskan gecekondu bölgesinden gelen katılımcılara MK.nu anlattı.

50. 15 Şubatta Staj Eğitim Merkezinde komisyonumuzun düzenlediği Medeni Yasa ile ilgili panelde Av. Nazan Moroğlu, Doç. Dr. Saibe Okyay ve Yard. Doç. Şükran Şıpka konuşmacı olarak katıldılar. Paneli Av. Aydeniz Tuskan yönetti. Katılım hayli yüksek oldu.

51.26 Şubatta CUSİAD (Cumhuriyetçi İşadamları Derneği) tarafından düzenlenen panelde Av. Nazan Moroğlu mal rejimlerini anlattı.

52 27 Şubat CHP Bahçelievler şubesinin düzenlediği toplantıya Av. Nazan Moroğlu katıldı ve Medeni Yasayı anlattı.

53. TRT ve diğer özel kanallarda Medeni yasanın anlatımıyla ilgili çeşitli programlarda Av. Nazan Moroğlu ve Av. Aydeniz Tuskan konuşmacı oldular.

H) İZMİR BAROSU KADIN HAKLARI KOMİSYONU

Komisyonun sorumlu yönetim kurulu üyesi: Av. Aşen Erdoğan

Komisyon üyeleri: 1- Av. Birgül Değirmenci, 2- Av. Filiz Öztürk, 3- Av. Banu Dalgıç Cangı, 4- Av. Şenay Tavuz, 5- Av. Sevgi Binbir, 6- Av. Seray Topal, 7- Av. Aytül Arıkan, 8- Av. Özgül Fırlangeç, 9- Av. Sema Pektaş, 10- Av. Esmâ Bayır, 11- Av. Emel Yıldırım, 12- Av. Gülçin Tetik

Komisyonumuz, Medeni Yasa Tasarısı, Ceza Yasası Tasarısı, Aile Mahkemeleri Yasa Tasarısı ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına İlişkin Yasa ile İzmir Barosu Kadın Hakları Danışma ve Uygulama Merkezine ilişkin özel çalışma program ve grupları oluşturarak aşağıda yazılı ve güncel konularla ilgili olarak faaliyetlerde bulunmuştur.

MEDENİ KANUN TASARISINA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

* 20-21 Ocak 2001 tarihlerinde İzmir Barosunun ev sahipliğinde yapılan TÜBAKKOM dönem toplantısına yönelik olarak komisyonumuz tarafından yapılan çalışmalar ve hazırlanan raporlar İzmir Barosu Yönetim Kurulu üyesi Av. Aşen Erdoğan tarafından katılımcılara aktarılmıştır.

* 3 Şubat 2001 tarihinde Türk Kadınlar Konseyinin düzenlediği Medeni Kanun Tasarısı ile ilgili toplantıya Av. Neşecan Hürtürk ve Av. Özgül Fırlangeç konuşmacı olarak katılmıştır.

* 04.02.2001 tarihinde İzmir Kadın Kuruluşları tarafından oluşturulan Medeni Yasa Platformunun düzenlediği Medeni Kanun Tasarısı konulu, İzmir Milletvekillerinin de katıldığı toplantıda Av. Neşecan Hürtürk görev almıştır.

* İzmir'de faaliyet gösteren 28 Kadın kuruluşuyla birlikte MK tasarısının yasalaşması için Adalet Komisyonu Başkan vekili, TBMM Başkan vekili, siyasi parti başkan vekilleri, Meclis Başkanının ve Cumhurbaşkanının eşi ile KSGM müdür vekili Ankara'da ziyaret edilmiştir. Komisyonumuz adına Av. Aytül Arıkan ve Av. Sema Pektaş katılmıştır.

* 16.03.2001 tarihinde Ege Üniversitesi Fen Fakültesinde düzenlenen "Yeni Medeni Kanun Tasarısı Tartışması" konulu panele pa-

nelist olarak Av. Özgül Fırlangeç katılmıştır.

* 20.03.2001 tarihinde MK. Mal Rejimlerine ilişkin İzmir'deki kadın örgütleriyle ortak basın açıklaması yapılarak yerel yöneticiler ziyaret edilmiştir.

* 28.03.2001 tarihinde MMO'nun düzenlediği Medeni Kanun konulu söyleşisine komisyon adına Av. Aysen Erdoğan katılmıştır.

* 11-12-13 Mayıs 2001 tarihleri arasında İzmir'de gerçekleştirilen Sivil Toplum Kuruluşları fuarında hazırlanan stantta komisyonumuz tarafından hazırlanan mal rejimleri konulu broşür dağıtılmış, yine bu fuar sürecinde MK'na ilişkin olarak yapılan toplantılarda konuşmacı olarak görev alınmıştır.

* Antalya'da başlatılan "Mor Kurdele Kampanyası"nın devamı olarak 18.05.2001 tarihinde, Medeni Yasada Edinilmiş Mallara Katılmanın Yasal mal rejimi olarak kabul edilmesi için İzmir Medeni Yasa Platformu ile birlikte basın açıklaması yapılmış ve halka mor kurdele takılmıştır. Aynı gün Komisyonumuz tarafından düzenlenen MK Tasarısı konulu konferansa Ankara Barosu avukatı Şenal Sarıhan katılmıştır.

* MK'nun yasalaşmasından sonra, eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle yürürlük maddesinin geçmişe yönelik olarak uygulanması amacıyla imza kampanyası başlatılmıştır.

* Medeni Kanun'nun yürürlüğe girmesinden sonra Sivil Toplum Kuruluşları, Belediyeler ve Ege Üniversitesi Öğrencileri tarafından düzenlenen çok sayıda toplantıya komisyon üyesi avukatlardan, A. Erdoğan, B. Değirmenci, S. Binbir, A. Arıkan, Ş. Tavuz ve F. Öztürk katılmıştır.

* İzmir Valiliğinin D.E.Ü., İzmir Barosu, Sivil Toplum Örgütleri ve Belediyelerle birlikte Medeni Kanunun tanıtılmasına ilişkin olarak yapılan toplantıya İzmir Barosu adına Kadın Hakları Komisyonu sorumlusu Av. Aysen Erdoğan ilk toplantıya katılarak yürütmede yer alınmış ve yürütmede komisyon üyemiz Av. Birgül Değirmenci görevlendirilmiştir.

* 02.03.2002 tarihinde İstanbul'da yapılan Medeni Kanun Eğitimi çalışmasına komisyon olarak katılmıştır. Ve bu toplantıda sonra TÜBAKKOM yürütme kurulu toplantısı yapılmıştır.

* 02.03.2002 tarihinde yapılan TÜBAKKOM toplantısında MK

Evliliğin Genel Hükümlerine ilişkin komisyon olarak rapor hazırlanması görevi alınmış ve komisyon üyeleri Av. B. Değirmenci, Av. F. Öztürk, Av. A. Arıkan ve Av. B.D. Cangı tarafından rapor hazırlanmıştır.

* MY'nın tanıtımı ile ilgili olarak yerel televizyon kanalları olan Yeni TV ve SKY TV de hazırlanan programlara Av.A.Erdoğan katılmıştır.

* İzmir Valiliği öncülüğünde oluşturulan Medeni Yasanın tanıtımı ile ilgili platformun yürütme kurulunda İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu görev almıştır. Büyükşehir Belediyesi, D.E.Ü, Ege Üniversitesi ve Kadın Kuruluşlarının katılımcı olduğu platform İzmir ili ve ilçelerinde yürütülecek olan tanıtım kampanyasının ilk adımı olarak Mayıs ayı sonunda bir panel düzenlemeyi kararlaştırmıştır.

CEZA YASA TASARISINA İLİŞKİN ÇALIŞMA

Ceza yasa tasarısında mevcut cinsiyet ayrımcılığına ilişkin hükümler tesbit edilerek değişiklik önerileri ile birlikte Av. Şenay Tavuz ve Av. Aytül Arıkan tarafından rapor halinde düzenlenmiş ve TÜBAKKOM toplantısına sunulmuştur.

AİLE MAHKEMELERİ YASA TASARISINA İLİŞKİN ÇALIŞMA

Aile Mahkemelerinin Kuruluşuna İlişkin Yasa Tasarısı değerlendirilerek değişiklik önerileri Av. Sevgi Binbir tarafından rapor halinde düzenlenerek TÜBAKKOM Toplantısına sunulmuştur.

4320 SAYILI YASAYA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

* 4320 sayılı yasanın bazı maddelerinin değiştirilmesine ilişkin yasa tasarısı hakkında Av.Ö.Fırlangeç ve Av. Sema Pektaş tarafından rapor hazırlanarak KSSGM'ye gönderilmiştir.

* 20.01.2002 tarihinde yerel TV SKY da komisyon adına Av.Birgül Değirmenci Şiddet ve 4320 sayılı yasaya ilişkin programa konuşmacı olarak katılmış ve bilgilendirmede bulunmuştur.

* 25-26-27 Mart 2002 tarihinde İzmir Emniyet Müdürlüğü'nün düzenlediği Meslek İçi Eğitim Programı çerçevesinde 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Yasa'yla ilgili olarak Av. Sevgi Binbir görevlendirilmiştir.

KAMU DENETÇİLİĞİ (OMBUDSMAN) YASA TASARISINA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

*20-21 Ocak 2001 tarihlerinde İzmir Barosunun ev sahipliğinde

yapılan TÜBAKKOM dönem toplantısında bu konu ile ilgili Av. Banu Dalgıç Cangı tarafından hazırlanan rapor sunulmuştur.

KOMİSYONA YÖNELİK EĞİTİM ÇALIŞMASI

5-6-7 Ekim 2001 tarihlerinde Karaburun'da İzmir Barosu kadın Hakları Komisyonu tarafından Henirich Böll Vakfı'nın katkılarıyla "Kadının İnsan Hakları Konusunda Aktif Eğitim Yöntemleri ve Kadına Yönelik Şiddet Açısından Adli Tıp" konulu eğitimcilerin eğitimine yönelik olarak seminer çalışması yapılmıştır. Seminerde ayrıca kadın hareketinin tarihçesi, kadın bakış açısı, adli tıpta hazırlanan raporların içeriği ve değerlendirilmesi konularında Ankara KASAUM'den Aksu Bora ve Meltem Ağduk Gevrek, Dokuz Eylül Üniversitesinden Dr. Akça Ergönen ile çalışma yapılmıştır.

YAZILI YAYIN ÇALIŞMALARI

* Medeni Yasadaki Mal rejimi düzenlemelerinin karşılaştırmalı olarak incelendiği broşür hazırlanmıştır.

* Komisyonumuz katılımcı olarak katıldığı ve bizzat İzmir Barosunun yürüttüğü faaliyetlere ilişkin olarak yaptığı çalışmaları yazılı hale getirmeyi prensip edinmiş ve arşiv oluşturmuştur. Yine yapılan faaliyetlere ilişkin olarak her ay Baro Bültenine yazı hazırlanmakta ve meslektaşlarımız çalışmalarımız hakkında bilgilendirilmektedir.

*Edirne F tipi Cezaevinde kadın avukatlara yönelik olarak güvenliği aşan amaçlarla yapılan aramalara ilişkin olarak gereğinin yapılması için TÜBAKKOM'a ve Adalet Bakanlığı'na yazı yazılmıştır.

DİĞER ÇALIŞMALAR

*BM Mülteciler Yüksek Komiserliğinin göndermiş olduğu broşür ve anket formu ile ilgili çalışma yapılarak gönderilmiştir.

* 8 Mart Dünya Kadınlar gününe ilişkin olarak basın açıklaması yapıldı. Ayrıca Dünya Kadınlar günü dolayısıyla Harmandalı Köyünde düzenlenen toplantıya 13.03.2001 tarihinde Av.Aytül Arıkan katıldı.

* 11-12-13 Mayıs 2001 tarihleri arasında İzmir'de gerçekleştirilen Sivil Toplum Kuruluşları fuarındaki standta komisyon çalışmalarımız tanıtılmıştır.

* 05.01.2001 tarihinde Kordon TV'de Kadın ve Şiddet konulu

programa Av. Ayşen Erdoğan katıldı.

* KSSGM'nin organize ettiği 27-28-29 Haziran 2001 tarihleri arasında "Türkiye'de Kadın Politikaları ve Kurumsallaşma" konulu toplantıda katılımcı olarak Av. Özgül Fırlangeç katılmıştır.

* 18.05.2001 tarihinde İstanbul'da Kadının İnsan Hakları Projesi tarafından organize edilen toplantıya komisyon adına Av. Emel Yıldırım katılmıştır.

* Sağlık Bakanlığının çıkardığı Sağlık Meslek Liseleri Disiplin Yönetmeliğinin hukuka aykırı bölümlerine ilişkin rapor hazırlanmış ve basın açıklaması yapılmıştır.

* KSSGM tarafından gönderilen Fuhuşun Kontrolü ve Fuhuşla Bulaşan Hastalıkların Önlenmesine ilişkin tüzük tasarısı ayrıntılı olarak incelenmiş, eleştiri ve önerileri içeren yazılı rapor hazırlanarak ilgili yere gönderilmiştir.

* İstanbul'da yapılan "Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüz" konulu kurultayda komisyonumuz gözlemci olarak bulunmuştur.

* 02.06.2001'de Makine Mühendisleri Odası Kadın Komisyonun düzenlediği 'Çalışma Yaşamında Kadın' konulu seminer çalışmasına Av. Birgül Değirmenci katıldı. Bu çalışma ile çalışma yaşamında kadınların hukuksal durumları, cinsiyet ayrımcılığı kavramı ile küreselleşme ile emek aleyhine bir uygulama olan 'Esnek Çalışma' konusunda açıklamalarda bulunuldu. Anayasanın 90. maddesine göre CEDAW'dan örnekler verilerek yasalarda değiştirilmesi gereken konularda bilgilendirme yapıldı.

* 24-25 Kasım 2001 tarihlerinde Antalya'da yapılan 4. Kadın Sığınakları Kurultayına komisyondan Av. Sevgi Binbir ve Av. Banu Dalgıç Cangı katılmıştır.

* Anayasanın Eşitlik maddesini düzenleyen 10. maddesine ilişkin basın açıklaması yapılmıştır.

TÜBAKKOM ÇALIŞMALARI

14.04.2001 tarihinde Diyarbakır'da yapılan TÜBAKKOM toplantısında dönem sözcülüğünü İzmir Barosu Kadın Hakları Komisyonu üstlenmiştir.

Bu dönem içinde yapılan çalışmalar TÜBAKKOM Çalışma Raporunda belirtilmiştir.

I) Manisa Barosu Kadın ve Çocuk Komisyonu Çalışma Raporu

Manisa Barosu Kadın ve Çocuk Komisyonu, Baro Yönetim Kurulunun 13.7.2001 tarihli kararıyla kurulmuştur.

Komisyonumuz TÜBAKKOM İzmir, Bursa, İstanbul toplantılarına katılmıştır.

İzmir Barosunca düzenlenen Eğitim Seminerine katılmıştır.

Manisa Baro Temsilcileri toplantısında Kadın Hukuku ve Medeni Yasa Tasarısı hakkında sunuş yapılmıştır.

Manisa Barosu Staj Seminer çalışmasında Kadın Hukuku ve Medeni Yasa Tasarısı hakkında bilgi verilmiştir.

Yerel TV kanalı ETV'de, Hukuk Gündemi ve Pazar Keyfi programlarında Çocuk Hukuku, Çocuk Yargılaması, Kadın Hukuku 4320 sayılı yasa, Medeni Yasa Tasarısı, Yeni Medeni Yasa konuları anlatılmıştır.

İnsan Hakları Haftasında, yine Pazar Keyfi programında, 5 Aralık Kadınlara Milletvekili Seçimlerinde Seçme-Seçilme Hakkı verilmesi, 10 Aralık İnsan Hakları Günü ve Kadın Hakları konulu program yapılmıştır.

Manisa Barosu Salihli Bölge Toplantısında Çocuk Hakları-Çocuk Yargılaması anlatılmıştır.

Manisa Barosu Akhisar Bölge Toplantısında Çocuk Hakları-Çocuk Yargılaması ve Yeni Medeni Yasa anlatılmıştır.

Komisyonumuz Manisa'da yeni açılmış olan Horozköy Toplum Merkezi Müdürünün Baro Başkanıyla görüşmesine katılmıştır. Toplum Merkezi ile proje çalışmaları sürmektedir.

15.2.2002

Kadın ve Çocuk Komisyonu adına

Av. Tangül Nüzket

J) Zonguldak Barosu Kadın Komisyonu Faaliyet Raporu

TÜBAKKOM Yürütme Kuruluna

Değerli arkadaşlar,

2-3 Şubat 2002'den itibaren Zonguldak TÜBAKKOM olara yaptığımız en etkin faaliyet 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar gününü en geniş katılım ile kutlamak oldu. Gün içinde çeşitli etkinlikler sonunda Zonguldak Televizyonunda dört avukatın katılımı ile gerçekleştirilen programda Yeni Medeni Yasanın ve aile içi şiddetin açıklanması yapıldı. Programa canlı olarak Devlet Bakanı Sayın Hasan Gemici ve Zonguldak Belediye Başkanı katıldı. Seviyeli bir program olduğunu bizleri kutladıklarını bildirdiler.

Her çarşamba günü saat 14.30 - 15.00 arasında yerel radyo kanalında bir avukat arkadaşımız medeni yasanın tanıtımı için belirli konularda konuşma yapmaktadır. Bu program sürekli kılınmıştır.

Avukat stajyerlerimiz ile birlikte medeni yasa çalışmaları yapılmıştır.

Vesayet Hukuku konusunda yeterli olmayan bir çalışmamızı kısa bir rapor halinde size gönderiyoruz.

Bu dönem çok verimli çalıştığımız söylenemez. TÜBAKKOM yıllık çalışma programını önceden belirlemeli ve çalışma bir anlamda zorunlu hale getirilmelidir.

Çalışmalarımızda başarılar diler sizleri Zonguldak'ta görmekten mutluluk duyacağımızı saygı ile sunarım.

TÜBAKKOM
Zonguldak Sözcüsü
Av. Saime Ekşi

Basın Açıklamaları

BASIN AÇIKLAMASI

Yıllardan beri değişikliği istenilen ve sürekli gündemde bulunan Medeni Yasamızla ilgili son tasarı nihayet yasalaşma şansını yakalamıştır.

Ancak Hükümet, Adalet Komisyonu çalışmalarında tasarısına sahip çıkamamış, Medeni Yasamızın kabul edildiği dönemdeki reformcu devrimci ruhunun günümüze taşınmasını sağlayamamıştır.

Adalet Komisyonunda eşlerin evlendikleri sırada ve evlilik süresince edindikleri mallardaki hak ve yükümlülüklerinin en olacağını belirleyen mal rejimleri konusunda kilitlenen çalışmalar, yasanın yürürlük tarihine ilişkin düzenlemesinde yapılan değişiklikte uzlaşılarak aşılmaya çalışmıştır. Ancak bu uzlaşma erkeklerin servetlerini korumak amacını taşımakta ve kadınların mağduriyetlerini devam ettirerek beklenen haklarının gerçekleşmesini sağlamamaktadır.

Komisyonunda kabul edilen düzenlemeyle halen devam eden evliliklerde ikili bir mal rejimi düzenlemesi getirilmiştir. Yasanın yürürlük tarihine kadar, bugün uygulamada olan ve haksızlığı herkes tarafından kabul edilen mal ayrılığı rejimi; yürürlük tarihinden sonra ise edinilmiş mallara katılma rejimi yasal mal rejimi olacaktır. Bu durumun yargılama aşamasında büyük karışıklıklar ve ihtilafların çözümlenememesine yönelik sonuçlar yaratacağı açıktır.

Diğer taraftan bu düzenlemenin, ne kadar hakkaniyete ve adalete aykırı olacağı yasanın yürürlüğe ilişkin 10. maddesinin gerekçesinde belirtilmiştir. Bu gerekçede belirtildiği üzere Türk Medeni Kanunu ile getirilen Yasal Mal Rejimi'nin "Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi" olarak kabulü düzenlemesi, mal ayrılığı rejiminin ülkemizde eşler arasında büyük haksızlıklara yol açtığı yakınmalarının ortadan kaldırılması amacını taşımaktadır. Bu yönüyle yeni yasal mal rejimi yani "Edinilmiş mallara Katılma Rejimi", Türk Medeni Kanununun önemli devrimlerinden biri niteliğindedir. Bu değişiklikte beklenen amacın bir an önce gerçekleşmesi için, buna ilişkin hükümlerin geçmişe etkili olması zorunluluktur. Bu nedenle komiyon-

da yapılan tartışmalar sonunda, aksi görüşlere rağmen, Türk Medeni Kanununun Yasal Mal rejimiyle ilgili hükümlerinin geçmişe etkili olarak EŞLERİN EVLENME TARİHİNDEN itibaren uygulanacağı kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Ancak bu gerekçe komisyonda gözardı edilerek, kadınların mağduriyetlerinin önlenmesi sağlanamamış ve tasarının devrimci özünden taviz verilmiştir. Komisyonun gündeme getirdiği bu haksızlığın ve hukuk ayıbının genel kurulda giderilmesi açıktır. Aksi takdirde, hem kadın yurttaşlarımıza verilen sözler, hem de uluslararası taahhütler tutulmayarak devletimizin itibarı bir kez daha zedelenmiş olacaktır.

İzmir, 13 Haziran 2001

Av. Ayşen ERDOĞAN

TÜBAKKOM Dönem Başkanı

**TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU
KOMİSYONUNUN (TÜBAKOM) SAĞLIK BAKANLIĞI
SAĞLIK MESLEK LİSELERİ ÖDÜL VE DİSİPLİN
YÖNETMELİĞİNE İLİŞKİN BASIN AÇIKLAMASIDIR**

13.07.2001 Tarihli ve 24461 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Sağlık Bakanlığı Sağlık Meslek Liselere Ödül ve Disiplin Yönetmeliği’nin 41.maddesi Örgün Eğitim Dışına Çıkarma Cezası gerektiren davranışları belirtmiştir. İlgili maddenin (d) fıkrası, fuhuş yapanlar ya da cinsel ilişkiye girmiş olduğu tespit edilenlerin örgün eğitim dışına çıkarılacaklarını, yani devam zorunluğu olan okullara kayıt yaptıramayacak şekilde okuldan tastikname ile uzaklaştırılacaklarını belirtmektedir.

Bu yönetmelik, herşeyden önce Anayasa ve Uluslar arası sözleşmelere aykırıdır.

Anayasa’nın 17. maddesi herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğunu, tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamayacağını, kimsenin insan onuruna bağdaşmayan bir cezaya ve işleme tabi tutulamayacağını; Anayasanın 20. maddesi herkesin özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğunu, Anayasanın 38. maddesi kişinin kendi aleyhine delil göstermeye zorlanamayacağını, 42. maddesi kimsenin eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılmayacağı, öğrenim hakkının kanunla tespit edileceği ve düzenleneceği hükme bağlamıştır.

İlgili yönetmelik Uluslararası sözleşmelerde aykırılık oluşturmaktadır.

BM Kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi sözleşmesinin 2. maddesinin (F) bendi ile Taraf Devletlere kadınlara karşı ayrımcılık oluşturan mevcut yasa, yönetmelik adet ve uygulamaları değiştirmek veya feshetmek için yasal düzenlemeler de dahil bütün uygun önlemleri alma görevi yine taraf Devletlere verilmektedir.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 1. maddesi ile onsekiz yaşına kadar her insanın çocuk sayılacağını belirtmiş ve 3. maddesi ile bir ilkeyi belirlemiştir. Bu ilke çocuk hakları sözleşmesinin uygulanmasında ya da çocuklara yönelik eylem ve hukuksal düzenlemelerde çocuğun yüksek menfaatlerine göre davranma zorunluluğudur.

BM Çocuk hakları sözleşmesinin 28. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendi okullara düzenli biçimde devamın sağlanması ve okulu terketme oranlarının düşürülmesi için önlem alınması görevini taraf Devletlere vermektedir. Aynı maddenin 2. fıkrasında da "Taraf Devletler okul disiplinin çocuğun insan olarak taşıdığı saygınlıkla bağdaşır biçimde ve bu sözleşmeye uygun olarak yürütülmesinin sağlanması amacıyla gerekli tüm önlemleri alırlar" ifadesi yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen Anayasamızın ilgili maddeleri ve uluslararası sözleşmelere aykırılık oluşturan Sağlık Meslek Liseleri Ödül ve Disiplin yönetmeliği ile öğrencilerin, özellikle kız çocuklarının (kızlık zarı muayenesi yaygınlaştırıldığı için) vücut bütünlüğü, onuru, insan olarak taşıdığı saygınlık yok edilmektedir.

İzmir, 19.07.2001
TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Başkanı
Avukat Aşen Erdoğan

BASIN AÇIKLAMASIDIR

Biz hukukçu kadınlar, Medeni kanun Tasarısının, çağımıza uygun eşitlikçi bir nitelikte yasalaşmasını istiyoruz.

Yürürlükteki Medeni Kanunumuz, bilindiği gibi yasal mal rejimi olarak mal ayrılığı rejimini kabul etmiştir. Bu rejimin kadınlar açısından büyük haksızlıklara yol açtığı herkes tarafından kabul edilmektedir. Yeni Medeni Kanun tasarısında ise, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin yasal mal rejimi olarak kabul edilmesi olumlu ve daha adil bir gelişmedir. Çünkü bu mal rejimi evlilik sırasında edinilen değerlerin eşit paylaşımını öngörmektedir. Fakat, parti arasında yapılan pazarlıkların bir sonucu olarak son anda yapılan değişiklikle, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin, devam eden evliliklere yürürlük tarihinden bir yıl sonra uygulanmasına karar verildi. Yani Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı'nın 10. maddesi, geri adım niteliği taşıyan bir düzenleme getirerek, yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejiminin yürürlüğe giriş tarihini ertelemektedir. Özetle ilgili tasarı şu şekilde bir düzenleme getirmektedir;

Medeni Kanunun Yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş olan eşler arasında tabi oldukları mal rejimi devam edecektir. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak bir yıl içinde başka bir mal rejimi seçmedikleri takdirde, bu tarihten geçerli olmak üzere yasal mal rejimini, yani Edinilmiş Mallara Katılma Rejimini kabul etmiş sayılacaklardır.

Bu gün yürürlükte olan mal ayrılığı rejiminin kadınlar açısından büyük haksızlıklara yol açtığı herkes tarafından kabul edilmektedir. İlgili yasa tasarısı bu şekliyle yasalaştığı takdirde yıllardır beklenen haklar gerçekleşmeyecek ve haksızlık devam edecektir. Oysa ki Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, Türk Medeni Kanunu tasarısının en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi olarak kabul edilen yasal mal rejiminin geçmişe etkili olarak eşlerin evlenme tarihinden itibaren geçerli olması gerekir.

Ayrıca Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun Tasarısının 10. maddesi, devam eden evlilikler-

de ikili bir mal rejimi düzenlemesi getirmektedir. Bu durum yargılama aşamasında büyük karışıklıklara neden olacak, uyumsuzluklar içinden çıkılmaz bir hal alacaktır.

Her şeyden önce tasarı bu şekliyle yasalaştığı takdirde, yıllardır beklenen olumlu değişiklik gerçekleştirilememiş, uluslararası taahhütler yerine getirilmemiş olacaktır.

Anayasa'nın eşitlik ilkesi, Türkiye'nin imzalamış olduğu Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi başta olmak üzere tüm hukuk kuralları, Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin evlenme tarihinden itibaren uygulanmasını gerekli kılmaktadır.

Biz hukukçu kadınlar, yasal mal rejimi olarak, Medeni Kanun Yasası Tasarısında kabul edilen Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin, geçmişe etkili olarak evlenme tarihinden itibaren geçerli olacak şekilde tasarının yasalaşmasını talep ediyoruz.

Bu nedenle başlattığımız imza kampanyasına hukuka saygılı, kadın erkek eşitliğine duyarlı tüm yurttaşlarımızı katılmaya çağırıyoruz.

İzmir, 17.10.2001
TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Başkanı
Avukat Aşen Erdoğan

BASIN AÇIKLAMASI

Yüzyıllardır süregelen kadına yönelik şiddet, insanlığın modern çağlarını yaşadığı günümüzde de büyük bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir. Birleşmiş Milletler tarafından 1993 yılında "Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi" yayınlanarak 25 Kasım günü bütün dünyada "Kadına Yönelik Şiddete Tepki" günü olarak kabul edilmiştir.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de insan hakları alanındaki tüm kazanımlara rağmen cinsiyete dayalı ayrımcılığın ortadan kaldırılması halen gerçekleştirilememiştir. İnsan hakları ihlalinin başta gelen türü olan şiddet özellikle aile içi şiddet, kadın ve çocukların mağdur edildiği fiili bir durum olarak can yakıcılığını korumakta, hatta bazı gelenek ve görenekler gerekçe gösterilerek yasa denetiminden kaçılmakta ve ihlalle orantılı cezaya çarptırılmamaktadır.

Ülkemizde geleneksel yaşam tarzının hüküm sürdüğü bölgelerde namus kavramı daha çok kadın üzerinden tanımlanmakta, bu durum doğrudan kişinin yaşam hakkına yönelen "namus cinayetlerine" ortam yaratmaktadır. Yürürlükteki ceza kanunumuzda bu cinayetlere önemli ölçüde indirim öngörülmektedir. Hatta bu cinayetler reşit olmayan çocuklara işlettirilerek yaş küçüklüğü nedeniyle genel ceza indiriminden de yararlanılmaktadır. Bu durum ise "namus kurtarma" adı altında kadının temel insan hakkı olan yaşam hakkına yönelik saldırıları teşvik etmektedir.

Bu nedenle kadına yönelik şiddetin önlenmesine önemli adımlardan biri olarak, namus cinayetlerinin önüne geçilmesi ve fiille orantılı ceza verilebilmesi için, "Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Türk Ceza Kanununun Yürürlüğe Konulmasına ve Mevzuata Uyumuna Dair Kanun Tasarısı"nın yasalaşma süreci beklenmeden yürürlükteki ceza kanununun 450. maddesine "namus kurtarma saiki ile adam öldürme" şeklinde 12. bent eklenmesine ve namus cinayetlerinde önemli ölçüde indirim öngörerek suçla orantılı ceza verilmesini engelleyen 462. maddenin kaldırılması yolunda gerekli değişikliğin yapılması gereklidir. Bu konudaki kanun değişikliği teklifimiz Adalet Bakanlığı'na gönderilecek ve takipçisi olunacaktır.

İzmir, 23 Kasım 2001
Avukat Ayşen ERDOĞAN
TÜBAKKOM Yürütme Kurulu Dönem Başkanı

BASIN DUYURUSU!

Son günlerde yaşanan toplumsal tartışmalara bir yenisini daha eklendi. Çocuk pornografisi ve sübyancılık. Sabah gazetesi yazarı Gülay Göktürk 9 Ocak 2002 tarihli "Çocuk Pornosu" başlıklı yazısında ve aynı konuya ilişkin olarak 10 Ocak 2002 tarihli Hürriyet gazetesinde yayımlanan açıklamasında "...insanların çocuklara zarar vermedikleri sürece sübyancı olma haklarını savunduğunu" ifade etmiş ve çocuk pornografisinin yasaklanmasının temelinde sübyancı bütüklerin fantezilerinin yasaklanması olgusu olduğuna değinerek; "çocuk pornografisi çekilen filmlerde sanal çocuklar kullansalardı benim hiçbir itirazım olmazdı... hiçbir çocuk örsetenmemiş olurdu" demek sureti ile bunu bir hak olarak görenlere yöntem ve araç önermiş, yasalarda suç sayılan, bilimsel anlamda da pedofili denen bir tür cinsel sapma sayılan sübyancılığı bir hak olarak göstermiştir.

Yetişkin-çocuk ilişkisinde güç ve yaptırımın yetişkinin elinde olduğunu, bu nedenle de yetişkinle çocuk arasındaki her türlü cinsel ilişkinin doğasında taciz olduğunu görmezden gelen ve tacizden yana tavır koymak gerektiğini savunan ve bunu düşünce özgürlüğü adına yapan Göktürk'ü kınıyoruz. Çeşitli biçimlerde cinsel tacize uğrayan çocuklarda aşağılık kompleksi, suçluluk duygusu, cinsel kimlik zedelenmesi, öz benliğine saygının yitimi, aşırı saldırganlık, içe kapanma veya intihar gibi onarılmaz psikolojik ve fiziksel yıkımlar oluşmaktadır.

Uzun yıllardır sürdürülen mücadeleler sonucu çocuklara yönelik cinsel taciz Uluslararası sözleşmelerde tanımlanmış ve bu sözleşmelere imza atan devletlerce çocukların istismarına yönelik eylemlere karşı gereken yasal değişikliklerin yapılması ve çocukların bedensel ve ruhsal bütünlüğünü koruyucu önlemler alınması yükümlülüğü getirilmiştir. Ülkemizde bu sözleşmelerin bir kısmını onaylamış ve çocuk hakları Anayasa ile güvence altına alınmıştır. Ulusal ve uluslararası platformlarda çocuklara yönelik cinsel istismarın (aile içi tecavüz, fuhuşa teşvik, tecavüz, teşhircilik v.b) ortadan kaldırılması için önemli çalışmalar yapılan bir çağda insanlık suçu sayılması gereken bir fiili çocuklara zarar vermeden de işlenebilecekmiş gibi masum göstermeye çalışan, bu suçu özendirmeye yönelik yazılar yazan G. Göktürk'ün T.C.Y.nın 311, 426-435 v.b maddelerine göre cezalandırılması için Ankara Barosu avukatlarınca yapılan suç duyurusunu desteklediğimizi basına ve kamuoyuna bildiririz.

İzmir, 28 Ocak 2002

**TÜBAKKOM Dönem Başkanı
Avukat Ayşen Erdoğan**

TÜBAKKOM
(TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KADIN HUKUKU KOMİSYONU)

08 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ

BASIN AÇIKLAMASI

1-TBMM ELİYLE YAPILAN EŞİTSİZLİK MEDENİ KANUNUN YÜRÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN KANUNUN 10.MADDESİ DEĞİŞTİRİLEREK DÜZELTİLMELİDİR.

Yıllardır yasalaşması için mücadele edilen yeni Medeni Kanun, Yürürlük Kanununun 10. maddesi ile en az 17 milyon kadını yasal mal rejiminin dışında bırakarak kabul edilmiştir.

İlgili 10. maddeye göre Medeni Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş olan eşler arasında eski mal rejimi devam edecektir. Dolayısıyla en az 17 milyon kadın TBMM eliyle mağdur edilmiş ve büyük bir eşitsizlik yaratılmıştır.

Biz TÜBAKKOM olarak, Türk Medeni Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanunun, mal rejimleri ile ilgili 10. maddesinin gecikmeden "yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejiminin tüm evliliklere evlenme tarihinden itibaren uygulanması" şeklinde değiştirilmesini istiyoruz.

2- YENİ MEDENİ YASA –YENİ MAHKEMELER. O HALDE AİLE MAHKEMELERİ DERHAL KURULMALIDIR.

Yeni Medeni Kanun ile yepyeni bir uygulama getirilmiş ve Aile Hukukunda hakimın takdiri, yetkisi ve müdahalesi arttırılmıştır. Yeni Medeni Kanunda yer alan ve uzmanlığı gerektiren konularda mevcut mahkemeler yeterli olamayacağı için, Medeni Kanunda da yer alan Aile Mahkemelerinin biran önce kurulması ve bu mahkemelerin kuruluşuna ilişkin yasanın acilen çıkarılması gerekmektedir.

3- KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN ÖNLENMESİ İÇİN SOSYAL DEVLET OLMANIN GEREKLERİ YERİNE GETİRİLMELİDİR.

80'li yıllardan bu yana kesintisiz devam eden ve gittikçe yükselen kadın mücadelesinin sonunda kabul edilen 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun bu mücadelenin bir kazanımı ve bu konuda atılmış önemli bir adımdır. Ancak kanunun korunmasından yararlanmayı kolaylaştıran kurum ve kuruluşlar oluşturulmadığı için kanun amacına ulaşamamıştır.

Anayasamıza göre devlet hala "sosyal devlet" ise, devlet hala "ailenin, ananın ve çocuğun korunmasına yönelik tedbirleri almakla yükümlü" ise şiddete uğrayan kadını ve çocuğu, şiddet ortamından uzaklaştırarak, konuk edeceğimiz SİĞİNMAEVLERİ nerede?

Anayasamızın 2, 5, 12, 17, 41.madde hükümleri ve diğer tüm amir hükümlerin gereği olmak üzere şiddetin hedef kitleleri olan kadınlar ve çocuklar için alınması gerekli önlemler kapsamında amaca uygun nitelik ve sayıda SİĞİNMAEVLERİ hemen kurulmalıdır.

TÜRKİYE'NİN KADINLARI, 2002 YILI 08 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜNÜ HER ZAMANKİNDEN DAHA KÖTÜ KOŞULLAR İÇİNDE KARŞILIYOR.

Yasada ve uygulamada kadın ile erkeğin eşit haklara sahip olmaları ilkesinin yaşama geçirilebilmesi için TÜBAKKOM 8 Mart 2002 Dünya Kadınlar Gününde "EŞİTLİĞE HAYIR" diyor....

**TÜBAKKOM Yürütme Kurulu
Dönem Başkanı
Avukat Aysen Erdoğan**

BASINDA TÜBAKKOM

● Yeni Medeni Yasa'daki mal rejimine kadınlardan itiraz var

Aile mahkemesi kurulsun

Kadınlar Yeni Medeni Yasa'nın malların eşit paylaşımı maddesine karşı çıkıyor. Ka-Der Başkanı Övgün, "Eşitlik maddesi yeni bir kavga'nın başlangıcı olacak" dedi

Avukat Ayşen Erdoğan Yeni Medeni Yasa'nın kadın özellikle mal paylaşımı konusunda mağduriyetini önlemeyeceğini söyledi.

● GÜLÇİN ERDOĞAN

Yeni Medeni Yasa'nın kadınların taleplerini karşılamadığı, mal rejimi ve miras ile ilgili kapsak düzenlemeler içerdiği ileri sürüldü. İzmir Barosu avukatlarından Ayşen Erdoğan, artık bu konuda uzman mahkemelerin, yani aile mahkemelerinin" kurulmasını şart olduğunu söyledi. Erdoğan, "Zaten mahkemelerin yokluğu oldukça fazla... Aile mahkemesi bu davalara bakanisi çok zorlaşıyor. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda gerekli değişiklik yapılmalı, yoksa ileride çok katıksızlık olacak" dedi. Yeni yasanın ikili bir mal rejimi getirdiğini ve bu durumun kadının aleyhine olduğunu

Avukat Ayşen Erdoğan, yasanın kadınların taleplerini tam karşılamadığını, uzman mahkemelere gereksinim olduğunu söyledi.

dile getiren Erdoğan şöyle konuştu: "Yeni yasayla edinilmiş mallara katılma rejimi, eşler tarafından bir yıl içinde terçih edilip sözleşme yapılmadığı takdirde, yasanın yürürlüğe gireceği 2002 yılı başından itibaren geçerli olacak. Biz edinilmiş mallara katılma rejiminin eylemlerinden başından beri, eski eylemlerinde de kapsayacak biçimde uygulanmasını istiyorduk. Oysa yasa şöyle diyor: (Kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce evlenmiş olan eşler arasında, bu tarihte kadınlara tabi oldukları mal rejimi devam eder. Eşler, kanun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak 1 yıl içinde başka mal rejimi seçmedikleri takdirde, bu tarihten geçerli olacak

üzere yasal mal rejimini" edinilmiş mallara katılma" seçmiş sayılır." Kadın Adayları Destekleme ve Eğitim Derneği (Ka-Der) İzmir Şubesi Başkanı Sema Övgün de, mevcut evliliklerde malların eşit paylaşımını sağlayacak sözleşmenin aile içinde yeni bir kavga nedeni olacağı savundu. Evlilikte edinilen mallara ortak olmasın eşlerin inisiyatifine bıraktığını savunan Övgün, bu ihtikarı getirirken, toplumdaki yaşam tarzı ve geleneklerin dikkate alınmadığını kaydedti.

Mal kavgası başlayacak

Türk Kadınlar Birliği İzmir Merkez Şubesi Başkanı Serrin Akman da, noter kanalıyla yapılacak sözleşme uygulamasının birçok kadını mağdur edeceğini belirtti. Kadınların sözleşme uygulamasından yararlanmamasını pek minik görünmediğini ifade eden Akman, malların paylaşımı konusunda beklentileri yerine gelmeyen eşler arasında gecimsizliğe baş göstereceğini söyledi.

Ayşen Erdoğan:

İffet yönetmeliği anayasaya aykırı

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu) - Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu (TÜBAKKOM) Yürütme Kurulu Başkanı Avukat **Ayşen Erdoğan**, Sağlık Bakanlığı Sağlık Meslek Liseleri Ödül ve Disiplin Yönetmeliği ile getirilen “**Fuhuş yapanlar ve ya da cinsel ilişkiye girdiği tespit edilenler örgün eğitim dışına çıkarılacaktır**” şeklindeki düzenlemenin anayasanın ilgili maddeleri ile Türkiye'nin imzaladığı uluslararası sözleşmelere aykırı olduğunu söyledi.

Avukat Erdoğan, çocukları sağlık meslek liselerinde okuyan yurttaşların yönetmeliğin ilgili maddesinin iptali için Danıştay'a başvuru hakkının doğduğunu belirtti.

Avukat Erdoğan, “**Bu yönetmelikle öğrencilerin özellikle de kız çocuklarının vücut bütünlüğü, onuru ve insan olarak taşıdığı saygınlık yok edilmektedir**” dedi.

Avukat Erdoğan, yönetmeliğin anayasanın 17. maddesinin, “**Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz, kimse insan onuruna bağdaşmayan bir cezaya ve işleme tabi tutulamaz**”; 42. maddesinin, “**Kimse eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz**” ve 20. maddesinin “**Herkes özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir**” hükümlerine aykırı olduğunu vurguladı.

Adalet Komisyonu'nda mal rejimi düzenlemeleriyle ilgili görüşmeler sürdü

Zinaya 'mal cezası' geliyor

ANKARA (Cumhuriyet Bülteni) - TBMM Adalet Komisyonu'nda, Türk Medeni Yasa Tasarısı'nın mal rejimi düzenlemesinde "zina yapan ve cana kasıtta bulunan eşin mallardan yararlanmaması"na ilişkin önerge kabul edildi. Hâkime, zina yapan eşin payını azaltılması ya da kaldırılması konusunda yetki verilirken Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk ile Prof. Dr. Ahmet Kılıçoğlu arasında görüş ayrılığı yaşandı. Kılıçoğlu, "Bu düzenleme, uygulamada kadın aleyhine işleyecektir. Türkiye'de, erkek açığı kadınına yapıldığı için cinayet işlenir" dedi.

► Hâkime, zina yapan eşin payının azaltılması ya da kaldırılması konusunda yetki verilirken Prof. Dr. Ahmet Kılıçoğlu, düzenlemenin kadın aleyhine işleyeceğini savundu.

Türk ise "Bu doğru değil. Bu düzenleme hem erkeğe hem de kadına uygulanacaktır" diye konuştu.

TBMM Adalet Komisyonu'nda, dün Türk Medeni Yasa Tasarısı'nın mal rejimi düzenlemesi üzerindeki görüşmelere devam edildi. 80 maddelik bölümün 41 maddesi kabul edilirken iktidar milletvekillerinin edilmemiş mallara katılma rejiminde "zina ve cana kasıtta bulunan eşlerin pay-

larını azaltılması ya da kaldırılması konusunda hâkime takdir yetkisi verilmesi"ne ilişkin önerge tartışma yarattı. FETİ RAMAZAN TOPTAK, boşanma nedenleri arasında kötü muamele ve otur kırıca davranış gibi nedenlerin de sayıldığı belirtilirken "Bu nedenler zina ve cana kasıtın daha mı hafif" diye soruldu. Adalet Bakanı Türk, zina ve cana kasıtın en ağır boşanma nedeni olduğunu belirterek kapsama dala-

da genişleterek hâkimlere yetki vermek istemediklerini söyledi. Türk, "Boşanma istatistiklerinde zina ve cana kasıtın oranı nedir" sorusu üzerine, Türkiye'de boşanmalara büyük oranda şiddetli geçimsizliğin neden olduğunu, zina ve cana kasıtın son derece düşük bir oranda kaldığını bildirdi.

Prof. Dr. Ahmet Kılıçoğlu, zina ve cana kasıt nedeniyle boşanmalarda hâkime yetki verilmesinin kadının aleyhine olacağını belirterek "Türkiye'de erkek için değil, zina yapan kadın için cinayet işlenir. Bu düzenleme kadının aleyhine işleyecektir" dedi.

Kadın örgütleri:

İçer boşaltılmış yasa istemiyoruz

Haber Merkezi - Türkiye Barolar Kadın Komisyonu Dönem Başkanı Aysen Erdoğan, Türk Medeni Kanunu Tasarısı'nda yer alan mal rejimiyle ilgili hükümlerin kadınların mağduriyetini önleyemeyeceğini söyledi.

Erdoğan, şu görüşlere yer verdi:

"Komisyonda kabul edilen düzenlemeyle, devam eden evliliklerde ikili mal rejimi düzenlemesi getirilmiştir. Yasanın yürürlük tarihine kadar, bugün uygulamada olan ve haksızlığı herkes tarafından kabul edilen mal ayrılığı rejimi yürürlük tarihinden sonra ise edinilmiş mallara katılma rejimi yasal mal rejimi olacaktır. Bu durumda uygulama aşamasında büyük karışıklıklar ve ihtilafların çözümlenememesine yönelik sonuçlar yaratacağı açıktır. Fakat, bu maddenin yürürlük tarihi aldığımız duyumlara göre 2003 yılına erteleniyor. Maddenin içer boşaltılıyor, hatta evlilikleri kapsamadığı duyumlarını alıyoruz."

Bu arada kadın örgüt-

leri, Medeni Yasa Tasarısı'nda yer alan "edinilmiş mallara katılma rejimi"nin "içer boşaltılmadan ve yürürlük süresiz erelenmeden" kabul edilmesini istedi.

TBMM'de bugün Medeni Yasa Tasarısı'na son şeklinin verilecek olması nedeniyle 100 kadın kuruluğu ve sivil toplum örgütü, milletvekillerine ve Adalet Komisyonu üyelerine isteklerini içeren bir açıklama gönderdi. Açıklamada, Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk ile MHP'li yöneticilerin uzlaşmaya vardığına dikkat çekildi. "Yeni mal rejiminin, evliliğin başlangıç tarihinden değil de yasanın yürürlük tarihinden itibaren geçerli olması; zina, fuhuş, cana kasıt durumunda paylaşım oranının kusurlu eş aleyhine azaltılması" konularında taviz verildiği belirtilen açıklamada "Bize söylenen şudur: Yirmi-otuz yıllık evliliğimiz boyunca verdiğiniz emeklerin üzerine bir bardak soğuk su daha için. Sayenizde edinilmiş tapulu malların yüzde 92'si erkeklerindir ve onların kalacaktır" denildi.

14 Haziran 2001 Cumhuriyet

29 Ocak 2002 Cumhuriyet

ANKARA BAROSU'NA DESTEK

Özgürlük adı altında taciz

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu)- Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu (TÜBAKKOM) Dönem Başkanı **Aysen Erdoğan**, çocuk pornosunu öven yazılan nedeniyle gazeteci **Gülşah Gökçürk** aleyhinde suç duyurusunda bulunan Ankara Barosu'nu desteklediklerini belirterek, "Tacizciden yana tavır koyma gerekliliğini savunan ve bunu düşünce özgürlüğü adına yapan Gökçürk'ü kınıyoruz" dedi.

Gökçürk'ün, yetişkin-çocuk ilişkisinde güç ve yaptırımın yetiştirildiğini, bu kapsamda ki her cinsel ilişkinin de taciz boyutuna ulaşacağını görmezden geldiğine dikkat çeken Erdoğan, tacize uğrayan çocuklarda onarılmaz psikolojik ve fiziksel yıkımlar oluştuğunu vurguladı. Erdoğan yaptığı

açıklamada, uzun yıllar sürdürülen mücadeleler sonunda, çocuklara yönelik cinsel tacizin uluslararası sözleşmelerde tanımlandığını ve bu sözleşmelere imza atan devletlere çocukları istismara karşı koruma yükümlülüğü getirildiğini anımsatarak şu görüşlere yer verdi:

"Ulusal ve uluslararası platformlarda çocuklara yönelik cinsel istismarın ortadan kaldırılması için önemli çalışmalar yapılan bir çağda insanlık suçu sayılması gereken bir fülü çocuklara zarar vermeden de işlenebilecekmiş gibi masum göstermeye çalışan, bu suçu izendirmeye yönelik yazılan yazar G. Gökçürk'ün TCY'nin ilgili maddelerine göre cezalandırılması için Ankara Barosu avukatlarından yapılan suç duyurusunu destekliyoruz."

SABAH Kadınlar eşitlik istiyor

PAZARTESİ 4 ŞUBAT 2002

Kadın hukukçular, Medeni Kanun'la getirilen değişikliklerin mevcut evlilikler açısından kadınların mağduriyetini gidermediği görüşünde

TÜBAKKOM üyesi ve Ankara'da oturan hukukçular, Medeni Kanun'un 1 Ocak 2002'den önce ve sonra olmak üzere iki farklı süreye tabi çıkacağına, bunun ise büyük zararlar doğuracağını belirttiler. Sabah Gazetesinde Yazarı Rahat Mengün ile katıldığı toplantıda, hukukçular Cumhuriyetin Ahlak ve Kanun Kurucuları'na çağrıda bulundu. Türkiye Barolar Birliği Başkanı Mustafa Erbakan, Kadın Hukuk Komisyonları'nın, Türkiye'nin tüm illerinden gelen kadın hukukçuların düne ve bugün toplantıda bulunduğu toplantıda Yurtdışı Mağkok Komisyonu Başkanı İTU Mağkok Komisyonu'da

bulunan kadın hukukçuların özürle dünden beri aynı konu vardı: 1- Medeni Kanun'un affından beri körsenize tanımama ve yutulmadan 'yeni hukuk' komisyonu

göremediğini, aksine yeni eşitlikler

ve Kanun Kurucuları'na çağrıda bulundu. Türkiye Barolar Birliği Başkanı Mustafa Erbakan, Kadın Hukuk Komisyonları'nın, Türkiye'nin tüm illerinden gelen kadın hukukçuların düne ve bugün toplantıda bulunduğu toplantıda

İki partiden teklif

COK sayıda hukukçunun "haksızlık" olarak gördüğü yeni kanunun evliliklere uygulanması ile ilgili sorunlar ortadışına çıkarıldığında, İstanbul'un yasaları kabul edildiği zaman sonra ANAP ve DYP yeni hürir Kanun teklif vermişlerdi. İnanç Çiller'in konuşmasını, Ayvaci Fatma Güllü Güner, Çiller'in bu konuşmalarını değerlendiren Ken DYP üyesi olan ve İstanbul'da oturarak çalıştığına belirttiği

Nesrin Sevinç'in Malisli'de oturan bir jürye oturduğundan önce aynı süre duruşmalarını, Medeni Kanun'a ise henüz imzalandığı söyleniyor. "Yasama Cumhuriyetçisi tarafından geri gönderilerek hitaman önlenmesini istemiştik, bu sansürden sonra, Şimdi sadece bir deneme dönemi gerçekleştiren hukukçular eşitlikleri sağlamak için yasaları yeniden gözden geçirmeye çalışıyorlar, gösteriş için evlilikte eşitlikte sadece yurtdışı hukukçuların yasalarını imzalaması bekleniyor."

İstanbul'da TÜBAKKOM

Yurtdışı Kadın Hukuk Komisyonu Başkanı Kadın Hukuk Komisyonu Başkanı Barış Aksoy ve DYP Hukuk Danışmanı Latif Günel Çimci ve İstanbul Barosu Kadın Komisyonu üyesi Avukat Aydan Özalp, İstanbul'da oturan kadın hukukçuların katıldığı bir toplantıda konuştu.

KADIN HUKUKÇULAR MEDENİ KANUNU TARTIŞTI

Yurtdışı Kadın Hukuk Komisyonu Başkanı İTU Başkanı Fatma Güllü Güner, evlilikte eşitlikte sadece yurtdışı hukukçuların yasalarını imzalaması bekleniyor."

BizimGazete

15 ŞUBAT 2002 CUMA

SİVİL TOPLUM GÜNDEMİ

TÜBAKKOM-İstanbul'dan "Aile Hukukumuz" paneli

Bugün

İstanbul
Barosu
Kadın
Hakları

Komisyonu TÜBAKKOM-İstanbul tarafından düzenlenen "Yeni Aile Hukukumuz" konulu panel, bugün saat 17.00-19.00 arasında Tünel, General Yazgan Sokak'taki Baro'nun Staj Eğitim Merkezi'nde gerçekleştirilecek. İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu İkinci Başkanı Av. Şükran Eroğlu'nun konuşmasıyla başlayacak toplantıda, İstanbul Barosu Başkanı Av. Yücel Sayman açış konuşması yapacak.

TÜBAKKOM-İstanbul Barosu Temsilcisi Av. Aydeniz Alisbah Tuskan'ın yöneteceği panelde konuşmacılar ve konuşma konuları şöyle belirlendi:

İstanbul Üniversitesi Medeni Hukuk Kürsüsü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Saibe Oktay: "Evlenme ve Boşanma".

İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu Başkanı Av. Nazan Moroğlu: "Mal Rejimleri".

İstanbul Üniversitesi Medeni Hukuk Kürsüsü Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Şükran Taman Şıpka: "Evlat Edinme ve Soybağı".

Aile Mahkemeleri kurulmalı

EVRENSEL / 19.12.2001

Emine Uyar

İZMİR - Medeni Kanun'da kadınlara ilgili yapılan değişiklikler üzerine görüştükümüz Türkiye Barolar Kadın Komisyonu Başkanı Av. Ayşen Erdoğan değişikliklerin yeterli olmadığını belirtti. Mahkemelerin zaten yoğun iş yükü altında olduğunu da dile getiren Erdoğan Medeni Kanun'da yapılan değişikliklerle davaların artacağını ve Aile Mahkemelerinin kurulmasını gerektiğini belirterek, kadınlara haklarını arayabilmeleri açısından bilgilendirme çalışmaları yapılması gerektiğini ifade etti.

Yasal Mal Rejimi konusu çok tartışıldı. Sizin bu konudaki görüşleriniz neler?

Yeni Medeni Kanun Yasal Mal Rejimi uygulaması getiriyor. Yasal Mal Rejimi edinilmiş mallara katılma rejimi oluyor. Ama bugünkü haliyle Medeni Kanun'un yürürlüğe tarihten itibaren bir yıl içinde eski evliliğe henüz kapsayıcı henüz kapsayıcı. Yeni Medeni Kanun'un yürürlüğe tarihten itibaren eşler hangi mal rejimini seçeceklerini noteren denetimci oldukları bir sözleşmeyle tesbit edebiliyorlar. Eğer böyle bir şey yaparsanız 2002'den sonra alınan mallar için edinilmiş mallara katılma rejimi yasal mal rejimi oluyor. Arsa eskiden alınan mallar, mal varlıklarını bizim topluamızda çoğu erkeklerin üzerine olduğu için bu konuda tabii ki yeni erkeklerin lehine bir gelişme. Hem Tüm Barolar Kadın Komisyonu hem de kadın örgütlerinin ve bazı siyasi partilerin talepleri edinilmiş mallara katılma rejimi evlilik tarihinden itibaren eski evliliğe de kapsayıcı şekilde uygulanmasını istedikleri çok büyük bir talep. Arsa ve varlık bu da böyle bir duruma getirildi ki bu sa sözleşme tanımlayabiliriz. "Mirası çalan kılıfını uydurdu". Tabii ki tarife kadar bir çok erkek onemini almış olacak. Ve ona göre de malların paylaşımı konusunda kadınlara lehine gelişmeler olmasını bekliyoruz.

Medeni Kanun'da yapılan diğer değişiklikler neler? Yasalarda kadın ile erkek arasındaki eşitsizliğin giderilmesi açısından bu değişiklikler

yeterli mi sizce?

Daha önce erkek temsil ediyordu. Velayet konusunda erkeğin oyu daha öncelikliydi. Otarınacak konular da erkek seçiyordu. Bunlar değişti. Evlilik yapıp da 18 yaşından önce ayrı olmak şeklinde değiştirildi. Bunlar önemli gelişmeler. Evlilik birliğinin temsili konusunda, İkamet konusunda getirilen yenilikler son derece önemlidir. Daha önceki Medeni Kanun'da evli bir kadın velayet altındaki gibi bir maaş emeği görüyordu. Kadın ancak ekonomik durumu çok çok iyiyse ve eş yokmuşluğunda dışarıya nafaka yükümlüydü. Arsa şu an kadar istikrarlı bir şekilde nafaka yükümlüsü olarak ekonomik gelirlerine göre. Bunun kadınlara lehine olduğunu düşünmüyoruz. İkinci yeni kadınlara aleyhinde önünecek ki bizim toplum yapımızda gözününe alınmaz daha önce kocası lehine kadının barınabilmesi için haklarını zımni gerektiriyordu. Şimdi bu da kalktı. Arsa kısmı kesimdeki kadınlara açısından bu son derece olumsuz. Kadının miras yoluyla geçen bir malı varsa bunun üzerine kecaasın borcu medeniyle işlevde kullanılabilir. Bu da tabii bazı hallerde kadınlara yol açacaktır. Evlilik dışı doğan çocuklar hakkında yenilikler var. Evlilik dışı anne çocuğu doğduğunda zaman velayetini direkt alamaz ve gerektirir. Annenin dava açması gerektiriyor. Bu da uzun bir süreçti. Şu anda velayet doğrudan annede oluyor buna da önemli bir değişiklik olarak düşünmüyoruz. Miras konusunda yine mütekerrek ortaklar eşgüdümü kullanımı hukuki eşlerin herhangi birisi vefat ettiği takdirde eşlerin herhangi birine bırakılabiliyor ama miras hissesindeki payından düşüyor o oran. Bunun da tabii bir değişiklik olarak düşünmü-

TÜBAKKOM NEDİR?

İstanbul Barosu Kadın Hakları Komisyonu'nun tüm barolara yayıldığı çağrı sonucunda 1999 yılı itibarıyla her baronun Kadın Hakları Komisyonu üyesi bir araya geldi. Daha sonra Ankara Barosu'nun çağrısı üzerine Ankara'da bir toplantı yapıldı. Bu toplantıda kadınlara yasal değişiklikler konusunda çalışmalar yapılacağı bir ist. Kurulmuş birinci oturumun kararı verilerek Türkiye Barolar Kadın Komisyonu (TÜBAKKOM) kuruldu. Daha sonra Barolar Birliği bunu kendi komisyonu olarak tanıdı. Her yıl başta bir bölgede toplantılar

raz. Medeni Kanun Tasarısı tartışırken biz Aile Mahkemeleri'nin kurulmasını talep ettik. Edinilmiş mallara katılma rejimi ile ilgili bu medeni kanunun yürürlüğe onuncu maddesiyle birlikte ikili bir sistem getirilmiş oldu ve bu son derece tartışılır. Bütün bu mal paylaşımın, Medeni Kanun'daki gerek nafaka gerek bekarlar konusundaki değişiklikler sonucunda aile mahkemeleri artık çok gerekli ama bu konuda henüz bir girişim yok.

Sizce kadınlara bu değişikliklerden haberdar mı? Kadınlara aydınlatma konusunda nasıl yaparsınız?

Kadınlar bu değişikliklerden yeterince haberdar değiller. Kadınlara yönelik geniş bilgilendirme çalışmaları

yapılmadı. Bu konuda hem biz hukukçulara hem de medyaya çok önemli görevler düşüyor. Çok yoğun bir şekilde bilgilendirme çalışmaları yapılması lazım. Televizyonlar için medyaatiklarıyla ilgili çalışmalar gerekiyor. Oysa insanlarımızın eğitimleri konusunda da önemli yükümlülükleri var. Bence bu konudaki görevlerini de göz önünde bulundurarak yayın yapmaları gerekiyor. Medeni Kanun, doğrudan üstüne kadın insanları yaşamaları ile ilgili olduğu için çok önemli bir dönem de bekliyor bizleri

Biz çeşitli seunterde bilgilendirme toplantıları düzenliyoruz. Medeni Kanunla ilgili çeşitli konferanslar ve paneller yapacağız. Hakları özellikle kadınlara bilinçlenmesi çok önemli. Özgürlüklerin en temel haklarını özgürlüğünü kullanılmaktadır. Bunun için de özellikle kadınlara kendi hakları konusunda bilinçlenmeleri gerekmektedir. Üniversitelere, Hukuk Fakültelerine de bu konuda görevler düşüyor. Bence, kendi yasal derslerinizi, almaya tuzza açınız uduklarınızı sözlükleme göre yapınız gerekiyor. Hem Medeni Kanun'da hem de Türk Ceza Yasası'ndaki değişiklikler önemli olduğu düşünmüyoruz. Bu şekilde tartışılacak. Bütün bunlara karşılık gelmesi şart. Biz yüzyıllık mirasın olmayışından yakınıyoruz bir yönüyle hatta 70-80 yıl önceki kurallarla bu yönde.

SOSYAL ETKİNLİKLERİMİZ

Kadın Komisyonları eğitim çalışmasından...

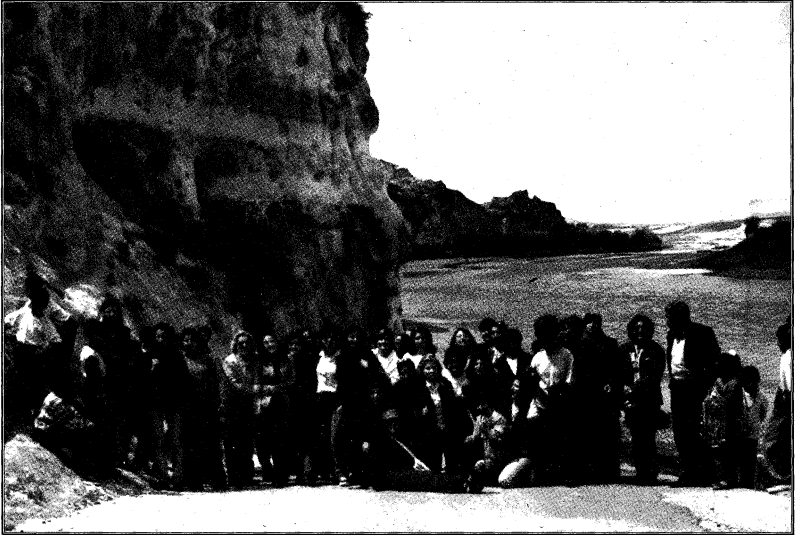

2. Dönem Başkanı Şenal Sarıhan İzmir'de konuşma yaparken

Verimli bir Diyarbakır Genel Üye toplantısından sonra sular altında kalan Hasankeyf'e yapılan geziden...

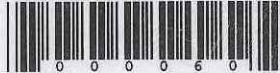
Kanun önünde eşitlik ilkesi bireylerin özgünlüklerini ve farklılıklarını dikkate almadan aynı haklara sahip olmayı gerekli kılar. Yasalar aynı konumdaki kişiler açısından ayırım yaratmaz.

Cinsler arasında eşitlik kavramını sorgularsak, kanun önünde eşit konuma gelmenin bile eşitsizlik sorununu tam anlamıyla çözemediğini anlayabiliriz. Cinslerden birisi yüzyıllar boyunca erkek egemen değerlerin geçerli olduğu sistemde yaşamını sürdürmüş hatta bu değerleri kendisi bile içselleştirmişse, bir anda eşit olduklarını söylemekle eşit olamayacakları çok açıktır. Bu noktada kadınlar lehine düzenlemeler kaçınılmaz olmaktadır.

Eleştirel yaklaşımlarımızı sürdürerek, yeni Medeni Kanun ve Medeni Kanunun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun'un tanıtım çalışmalarına özel bir önem verdik. Türkiye Barolar Birliği ve Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ile çalışma yapacak birimler oluşturduk. Diğer bir koldan yerel anlamda tanıtım çalışmalarımız, etkinliklerimiz devam etti ve ediyor..

Türk Ceza Kanunu tasarısı ile ilgili araştırma ve görüşlerimiz kitapta yer almaktadır. Bu temel kanunumuzla ilgili yapılan ve yapılacak çalışmaların ayrı bir önemi olduğunun bilincindeyiz. Çünkü ülkemizde kadına karşı şiddet çok yaygın ve şiddete uğrayan kadınlar için kurumsal destek çok yetersiz. Bir çok yöremizde töreler yasalar ölçüsünde meşruiyete sahip. Kadına karşı şiddet sadece bireysel

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ KÜTÜPHANESİ

Kitabınızın adresini bize bildirmenizi rica ederiz. Adresinizi www.tbbsk.org.tr adresinde neç birimizin kuruluşu olanız.